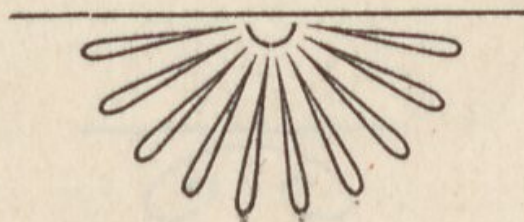

JÄMTLANDS LÄNS FORNMINNESFÖRENING

TIDSKRIFT

TREDJE BANDET

1902—1905

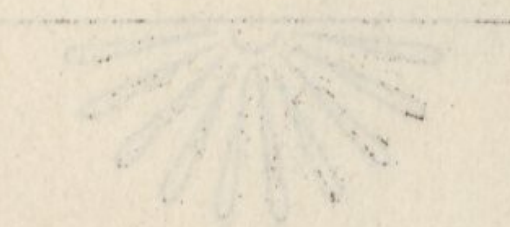
ÖSTERSUND
JÄMTLANDSPÖSTENS BOKTRYCKERI
1902—1905

AMT LINDS LANS FORMINNESTORNINGEN

TIDSKRIFT

TREDJE BANDET

1902-1903

ÖSTERSUND
AMTSLÄKTHUSBOKFÖRVALTAREN
1902-1903

Innehåll.

	Sid.
<i>P. Olsson</i> , En blick öfver fornforskningens arbetsfält	1.
Folkvisor, upptecknade af <i>P. G. Lundahl</i>	7.
Sägner, upptecknade af <i>Johan Lindström</i>	9.
<i>H. Stålhane</i> , Om skansarne i Jämtland och Herjeådalen. (Härtill Tab. IV—VII)	27.
<i>P. Olsson</i> , Fornhandlingar rörande Jämtlands län II, III...	37, 92, 112.
<i>P. Olsson</i> , Två fynd af fornsaker i Jämtlands torfmossar (Härtill Tab. I—II)	65.
<i>P. Olsson</i> , Öfversigt af Jämtlands läns fornminnen från hednatiden, femte tillägget	70.
<i>H. Stålhane</i> , Baltzarfejden	73.
<i>P. Olsson</i> , Om Jämtlands och Herjeådalens forna gränser. (Härtill Tab. III, felsignerad 2)	97.
<i>P. Olsson</i> , Om råmärken i äldre tider	103.
<i>P. Olsson</i> , Fornminnesföreningens förvärf	107, 187.
Årsberättelser	111, 189.
<i>K. Kjellmark</i> , Undersökning af vikingagrafvar i Ås socken i Jämtland	182.
Förteckning på föredrag vid föreningens årsmöten	189.
Sammandrag af föreningens räkenskaper för år 1904	190.
Föreningens styrelse och ledamöter 1905 ¹⁶ / ₃	191.

En blick öfver fornforskningens arbetsfält¹⁾.

Af Peter Olsson.

En fornminnesförening har till föremål för sin verksamhet ett lands eller ett landskaps fornminnen. Detta ord har ett vidsträckt omfång. Ordets första del, som är en tidsbestämning, plägar man fatta så, att man under fornminnen inrymmer icke blott minnen från den förhistoriska tiden, utan äfven äldre historiska minnen, hvarvid tidsgränsen framåt mot nyare tiden kan sättas olika. Ordets andra del angifver själfva saken, hvilken begränsas därigenom, att alla de olika slagen af fornminnen måste vara yttringar af mänsklig verksamhet. Hit höra dels *fasta fornminnen*, såsom byggnader, grafvar, minnesstenar, bergtaflor och dylikt, dels lösa fornlämningar, *fornsaker*, som påträffats i jorden, eller föremål (redskap, vapen m. m.), som sedan lång tid förvarats i hemmen eller i kyrkor, men äfven många andra minnen från forntiden, som förtjäna att studeras och tillvaratagas af en fornminnesförening. Ej så litet af forntidens anda fortlevver nämligen ännu såväl i folkets föreställning och tro, sedvänjor och bruk, som på dess läppar. Det är så mycket mera skäl att ej längre uppskjuta med att uppteckna och studera dessa minnen från en länge sedan förgången tid, som de mera än fasta fornminnen och fornsaker äro utsatta för att försvinna genom att dels förändras och vanställas, dels falla i glömska. Ty det är ju uppenbart, att i vårt land dels folkskolorna och pressen, dels den lättade samfärdseln skola mäktigt bidra till att utplåna egendomligheter i kultur och sed hos skilda landskaps befolkning och borttaga större delen af det gamla, som hittills fortlevvat hos folket.

De fasta fornlämningarna och fornsakerna behandlas närmast af arkeologien och konsthistorien, i vissa fall af allmänna historien, det forntida i folkspråket bör förklaras af språkvetenskapen, men de forntidsdrag, som framträda i folkmusiken, i sång och saga, i folkets tro och föreställning, sedvänjor och bruk,

¹⁾ Föredraget vid föreningens årsmöte 1902 jämte några folkvisor, sägner och sagor.

pläga behandlas af en helt ny vetenskap (en gren af kulturvetenskapen), som man kallar folklöre. Denna står dock religionsvetenskapen ganska nära.

Låtom oss nu något närmare betrakta, hvad som hörer till detta forskningsområde och se till, hvad man hittills har gjort för kännedomen om Jämtlands och Herjedalens folklif. Vi skola då snart finna, att mycket, ja det mesta, här ännu återstår att göra. En så undangömd bygd som Herjedalen är ännu synnerligen rik på dessa fornminnen.

1. För kännedom om folkmålen, de olika allmogedialekterna, erfordras både *grammatik* och möjligast fullständiga uppteckning af *ordförrådet* jämte noggrann *lydbeteckning* för hvarje dialekt. Språkforskaren torde äfven böra uppteckna icke blott *egendomliga talesätt* och *ordlekar* utan äfven *ordspråk* och *ordstäf*, i hvilka ofta ligger gömd en värdefull skatt af forntida visdom, samt *ort-* och *personnamn*, hvilka stundom kunna gifva upplysningar om en aflägsen forntid.

På detta område är publicerad af E. Jessen, *Notitser om dialecter i Herjedal og Jemtland* (i [norsk] hist. tidskr. 1872), af Erik Olsson (Äcke), *Godt humör, Jämtmål på värs och prosa* I—III, Östersund 1889, 1890, 1897 (2:dra upplagan), af H. Westin, *Landmålsalfabet för Jämtland och Härjedalen* (i Jämtl. läns fornm. för. tidskr. II, 1897). Ordlistor finnas i Abr. Hülphers, *Samlingar till en beskrifning af Jämtland och Härjedalen 1775—77. Ortnamnen i Jämtland och Härjedalen* har jag behandlat i Jämtl. läns fornm. för. tidskr. II (1899) och i *Socknar och sockennamn i Jämtlands län*, Östersund 1901. Några behandlas af Johan Nordlander: *Jämtländska ortnamn* (i Sv. landsmålen, Sthlm 1899), *Anteckningar om några norrländska ortnamn* (i Sv. fornm. tidskr. VII, 1889), *Några norrländska ortnamns etymologi* (Ibid. IX, 1896), *Norrländska namnstudier* (Månadsbladet 1895), och af Erik Modin, *Härjedalens ortnamn och bygdesägner* (början) Sthlm 1902 (Sv. landsm. 1901).

2. Alstren af vår *folkmusik* kunna enligt K. P. Leffler grupperas sålunda: *visor*, *rop*, *sånglekar*, *bröllopsmusik*, *dansmusik*. Till första gruppen höra, utom melodierna till de olika folkvisorna, vaggvisor och sjungna barnrim. Till ropen höra vallhjonens locklåtar. Sånglekarne, t. ex. ringlekarne, äro dramatiska, men om handlingselementet afknappas, närma de sig vanlig dans med en visa såsom musik. Intet land torde vara så rikt på folkmelodier som vårt land. Melodierna till några folkvisor äro hämtade från medeltidskyrkomusik, till andra från psalmmelodier.

På detta område är publicerad af K. Bohlin, *Folktoner från Jämtland* (Sv. landsm. 1883).

3. Till det bästa af vår folkpoesi höra våra *folkvisor*, för hvilkas innehåll stundom en historisk kärna från medeltiden kunnat påvisas. De flesta äro allvarsamma eller sorgbundna, men äfven *skämtvisor* förekomma. Flera folkvisor äro verkliga folksagor i bunden form. Historiska folkvisor sådana som t. ex. Sinclairvisan äro sällsynta. Flera af folkvisorna (balladerna) äro ursprungligen diktade i ett annat land än vårt, andra äro diktade af katolska andliga eller af andra bildade personer i vårt land och hafva kommit att blifva folkvisor, sedan de först någon tid sjungits af personer inom de högre stånden. Andra äldre och yngre ibland folket gängse visor äro utan tvifvel diktade af någon folkpoet, och sådan diktning har pågått ända till inemot våra dagar; i min hembygd i norra Skåne pågick den ännu för femtio år sedan (1851), såsom jag vet af egen erfarenhet. Af många folkvisor finnas flera varianter, såsom naturligt är, då den muntliga traditionen fortgått genom många släktled. Hit höra äfven *vaggvisor*, *barnrim*, *vallvisor* och *bröllopskväden* samt många *gåtor*, hvaremot ordlekar, besvärjelseformler m. m., ehuru de för att lättare bevaras i minnet hafva fått bunden form, icke torde böra räknas hit.

Flera samlingar af svenska folkvisor äro publicerade med eller utan melodier, men ingen från Jämtlands län. Folkvisorna äro här nästan bortglömda, dock har fornminnesföreningen fått sig meddelade ett par sådana från Ragunda. I *Anteckningar om Lockne socken* af V. Behm, Östersund 1892, publiceras Staffansvisan och en trettondedagssång.

4. Ur folkets mun får man ännu här och där höra *sägner*, det är berättelser, som göra anspråk på trovärdighet, och för hvilka en *historisk* tilldragelse synes ligga till grund, ehuru denna ofta under tidernas lopp blifvit rikligt utsmyckad med fantasiens skapelser. Samma sägen är ofta lokaliserad till flera ställen, andra äro verkliga lokalsägner. Att historiska tilldragelser genom muntlig tradition länge kunna bevaras hos ett folk visa t. ex. Snorre Sturlasons konungasagor, och detta gäller i ännu högre grad, när det, som skall bevaras, har formen af vers, hvarom t. ex. Homeri Odyssée och Iliad samt den finska Kalevala bära vittne.

Johan Nordlander har meddelat några sägner om historiska personer i *Från Näktens stränder* (Sv. turistföreningens årsskr. 1898) och *Ät Helsingland* (Ibid. 1899), några om jättar i Jämt-

land och Herjeådalen i *Om trolldom, vidskepelse och vantro hos allmogen i Norrland* (Sv. fornminnesför. tidskr. IV, 1880) och *Mytiska sägner från Norrland* (Ibid. V, 1883). Några historiska sägner äro meddelade af mig i *Minnen från Herjeådalens forntid* (Sv. fornminnesför. tidskr. X, 1899) och af Erik Modin i *Öfvertro om de döda i Herjedalen* (Ibid. X), *Härjedalens ortnamn och bygdesägner*, Sthlm 1902 (Sv. landsm. 1901).

5. Det är mycket svårt att draga gränser mellan sägen, saga och fabel. Af *folksagor*, som äro mera utförliga berättelser, närmast afsedda att vara underhållande, märkas *skämtsagor*, *helgon-legender*, legendartade *sagor om hin onde* (oftast under benämningen Skam, Pocker eller Hin), *Sankte Per* och *Jungfru Maria*, hvilka dock knappast torde förekomma i Jämtlands län, *prästhistorier* från katolska tiden, andra s. k. *historier*, *djursagor*, men i synnerhet *mytiska sägner och sagor* (undersagor), som hafva sin rot i hedendomen och äro mycket talrika äfven i Jämtlands län. Liksom det för barnet finnes en tid, då fantasien är särdeles verksam och sagor åhöras med det allra största intresse, så gifves det äfven en barndomstid för ett folk, som ej kommit långt i odling utan är hvad vi kalla ett naturfolk, och hos ett sådant folk födas och omhuldas de naturmytiska sagorna, som ju utgöra folkets religion. Åsaläran, och utan tvifvel äfven tidigare religioner i vårt land, var väsentligen en naturdyrkan, där man personifierat naturkrafterna. Allt lefde, allt hade personlighet. Man fick därför en hel värld af naturandar, som lifvade den sinnliga världen och härskade där, än vänligt stämda mot människan, än fientliga. Kristendomen gjorde alla de gamla gudarne till onda dämoner, och de lägre naturandarne blefvo mer eller mindre onda, men alltid förtappade, andar, och såsom sådana framställas de i de ännu fortlevande sägnerna och sagorna. En del skämtsagor om Skam äro ingenting annat än gamla sagor om jättar eller troll.

Till de mytiska höra sägnerna om sjörået eller sjöjungfrun, hafsfrun, skeppsrået, näcken eller bäckamannen, bäckahästen, trasken, kvarnrået, kvarngubben, kvarnfrun, källrået, skogsrået, skogsjungfrun, skogsnuftan, skogsmannen eller busen, rådandar, feer, bergtroll, jättar (tussar), dvärgar (pysslingar), de underjordiske, jordbyggare, vättar (vitrar, kväsor), bytingar, dörrkaringen, gårdsnatan, kyrkogrimen, talande djur, talande träd o. s. v.

6. Tron på människans odödlighet är äfven hos hednafolk allmän, och *aflidna människors andar*, framför allt förfädernas, äro ofta föremål för de efterlevandes dyrkan t. ex. genom offer.

Man smorde fordom och smörjer kanske ännu här och där älfkvarnen med ister eller smör, man hade älfvablot och ingen främmande fick då tillträde. Icke heller torde läran om självandringen hafva varit främmande för våra förfäder, såsom det framgår af de många berättelserna om människor i djurhamn eller till och med trädhamn och äfven af vissa ännu öfvade bruk, särskildt det, som kallas smöjning, det är jorddragning eller träddragning, symboliserande en nyfödelse.

Hit höra berättelserna om en fylgia (val, vård, skyddsande) hos de lefvande, om vålnader, genfärder eller gengångare, gastar, spöken, oknytt, lyktmän, myringar eller utbördingar, strandvaskare, Jerusalems skomakare, om älfven, älfvor, alfer, huldror, tomtar, tomtbisar, goanissar, spiritus, om bären, (bjäran, puken, mjölkharen) samt om varulfven, maran, glosuggan, draken och hönan, som bevaka den dödes skatter i jorden (s. k. jordgods) o. s. v.

Den vetenskapliga sagoforskningen har visat, att ett stort antal af våra folksagor i hufvuddrag förekommit och förekommer i andra, stundom rätt aflägsna länder. En och annan af dem har varit känd i Egypten för mer än 3000 år sedan, andra i Indien, det gamla Grekland, Italien o. s. v. Dessa måste hafva vandrat från folk till folk, innan de kommit till oss. Vandringen har skett genom muntlig tradition, och sagornas väg till vårt land synes i allmänhet ha gått öfver Danmark. Flera af våra folksagor hafva däremot utan tvifvel inhemskt ursprung, somliga äro kända endast från vårt land. En del äro från uråldriga tider.

7. Ännu fortlefver icke så litet af gammal *folktro*, en mytisk och mystisk uppfattning af världen, som härstammar dels och hufvudsakligen från hedendomen, dels från katolicismen, och utgör ett väsentligt moment i folkpoesien, folkdiktningen. I likhet med de sagor, som omtalas i närmast föregående två punkter, anses den som *vidskepelse* och *vantro*. Dessa namn gifvas nämligen alltid åt de kvarstående lämningarna af en äldre religion. I närmaste samband med denna folktro stå några hos folket ännu fortlefvande, från forntiden nedärfda *seder* och *bruk*, hvilka likaledes äro yttringar af dess religion, ty i äldre tider var hvar och en sedlig, som iakttog seden.

Hit vilja vi föra ännu kvarlevande föreställningar om åsgudarne, hufvudsakligen Thor, Frö, Oden, om trollkarlar, hexor och deras mångahanda konster, om trollkunniga präster, om besvärjelser, signerier, läsningar, svartkonst, vidskepliga kurer vid sjukdomar o. s. v., folktro om fåglarne, om kärleksmedel, om modersplikter, vidskepliga bruk vid bröllop, begrafning, jakt,

fiske, jordbruk, ladugårdsskötsel o. s. v., om försiktighetsmått, om medel att vinna hvarjehanda önskemål, om varsel och förebud, sättet att fira helgerna, märkelsedagar m. m. Vidskepelsen sträcker sig till snart sagdt allting, men icke många tro nu på dylikt *skrock*, och om vissa bruk, t. ex. vid helgernas firande, vid lekar m. m. iakttagas, så är man icke längre medveten om deras härkomst och ursprungliga betydelse.

Om detta ämne (punkterna 5 – 7) förekommer åtskilligt i J. O. Hagström, *Jämtlands oekonomiska beskrifning eller kännning* tryckt 1751, V. Behm, *Anteckningar om Lockne socken*, Östers. 1892, Joh. Nordlander, *Om trolldom, vidskepelse och vantrö hos allmogen i Norrland* (Sv. fornm. för. tidskr. IV, 1880), Den samme, *Mytiska sägner från Norrland* (Ibid. V, 1883), S. Öberg, *Från Härjedalen* (Sv. landsm. 1901), Oscar Almgren, *Ur Herjedalens folktro* (Sv. fornminnesför. tidsk. X, 1899).

8. Slutligen kan man i folklifvet urskilja vissa fornåldriga element, som icke ha sin grund i någon äldre religiös åskådning utan bero på andra omständigheter. Sådant är förhållandet med vissa plägseder vid frieri och bröllop, t. ex. bruket af böneman, brudgåfvor, brudriddare, budskickningar och skjutandet vid bröllopet, hvilket påminner oss om, att bruden fordom köptes eller röfvades, så äfven med många af förebuden till ett visst slag af väderlek, hvilka synas vara grundade på gammal erfarenhet. Hit höra äfven vissa lekar, åldriga redskapsformer och åldriga arbetsmetoder, som användas t. ex. i landtbruket, åldrig form på och inredning af bostaden, forna tiders enkla, ännu här och där skönjbara, patriarkaliska förhållanden i samhället m. m.

Om detta ämne förekommer åtskilligt i J. O. Hagström, *Jämtlands oekonomiska beskrifning*, i Hülphers *Samlingar* och i S. Öberg, *Från Härjedalen* (Sv. landsm. 1901).

Den här i korta drag tecknade kulturen, som ända till 1600-talet varit i vårt land gemensam för alla klasser och sedan fortlefvat hos allmogen, försvinner nu hastigt sedan midten af 1800-talet. En hel revolution har försiggått. Den gamla kulturen var nationell, den nya är kosmopolitisk, en följd af den lättade samfärdseln, den växande industrien och det ökade litterära intresset i ångans och elektricitetens tidehvarf.

Folkvisor.

Upptecknade i Fors af *P. G. Lundahl*.

1.

Fru Silfverling talte till änglarnes skara:
Må det vara lofgifvet till jorderik fara?
Till änglarnes skara:
Må det vara lofgifvet till jorderik fara?
Gud känner eder all.

Väl är det lofgifvet till jorderik fara,
Bara du kom igen förrän hanen hann gala ::
Gud känner eder all.

Väl kom jag igen, förrän hanen hann gala,
Jag har blott sju ord med fru Steneborg att tala ::

Fru Silfverling in genom dörren steg,
Fru Steneborg för henne med ögonen ned ::

Jag lemnad' dig åker, jag lemnad' dig äng,
På det du skull' bädda min' små barn i säng ::

Jag lemnad' dig bolster båd' bruna och blå,
Som mina små barn skull' hvila uppå ::

Och had' du varit min' små barn en styfmor så god,
I himmelrik' skull' jag ha byggt dig en stol ::

Men du har varit min' små barn en styfmor så strid,
I helvetet skall du båd' bygga och bli ::

Det första så tog hon uppå sitt lår,
Det var hvarken borstadt eller kammadt på ett år ::

Det andra så tog hon uppå sin arm,
Så snarligt var handen i kall modersbarm ::

Det tredje så tog hon uppvid sin sida,
Det gjorde ej annat än gråt och kvida ::

Fru Silfverling ut genom dörren knappt,
Och alla de hjärtan i små barnen sprack ::

Och aldrig så såg man en fägre brudskara
 Än fru Silfverling med sin' små barn till himmelrik fara,
 Fägre brudskara
 Än fru Silfverling med sin' små barn till himmelrik fara.
 Gud känner eder all.

En skulpterad grupp, afbildande Fru Silfverling med barnen, fanns för ej länge sedan i Ragunda gamla kyrka.

2.

Det sjuknar en jungfru långt söder på en ort,
 Hon blef nu så tämmelig sjuker.
 Sen' skickad' hon bud på fager ungersven,
 Böd honom då till sig att komma.

Ungersvennen sadlade sin gångare grå

— — — — —
 Och då när han kom på stället, var hon död

— — — — —
 Och mistat har jag penningar och mistat har jag silf,
 Och mistat har jag guld det röda,
 Och mistat har jag en så fulltrogen vän,
 Som nu ligg' på bårena döder.

Nu må jag mig likna allt vid en fisk,
 Som ensam går uppå grundet,
 När andra små fiskar de leka i en ring,
 Så är jag då ensam funnen.

3.

Gammal julsång.

I världene föddes han,
 Sanner Gud och sann man,
 Som oss alla hjälpa kan.
 Han är högst öfver alla,
 Honom vi påkalla.
 Allena han, han, han, han, han ::
 Han allena kan oss bäst hugsvala.

Vise män kommo tre,
 Silfver, guld offrade
 Barnet uti krubbone,

Stjärnan hon dem lyste,
 Vägen hon dem viste.
 Är oss född, född, född, född, född ;:
 Är oss född af rena jungfrulifve.

Sägner.

Upptecknade af *Johan Lindström*¹).

1. (U. Hammerdal). En jättekvinna, bosatt å Trollkäringholmen i Hammerdal, beslöt att förena Kallsnäs med ett näs, som sköt ut från midten af Ede äng. Därvid gick hon till väga så, att hon löste sin hårfläta, band den om näset och begynte draga af alla krafter. Håret höll, men icke näset. Det ramlade sönder i flera afdelningar, bildande de därstädes nu befintliga holmarne.

I förargelsen öfver sitt missöde tog jättekvinnan två stora stenar å Trollkäringholmen och kastade dem till hällan vid östra ändan af sjön, där de ligga än i dag.

Midtsjöstenen — som ligger förargligt i farleden för edeborna — regeras ännu af trollen. Försök att spränga bort den med krut ha också misslyckats. Ett brudföljes båt har en gång kantrat å stenen, hvarvid alla omkommo utom bruden. På grund däraf kallas stenen också Brudstenen.

2. (U. Gåxsjö.) Öster om Ottsjö bodde sejdgubben, som var skicklig i att sätta ut villebrådsgiller.

En gåxsjöbo tyckte, att han var för nära granne, och ihjälsköt honom samt stoppade honom i en brunn. Så fort han lossat skottet, förstod han, att han träffat, ty han utbrast:

Nu stod eldstruten ur eldbranna
 som blodstruten ur manna.

Hammerdalingarna hade formliga öfningar, som afsågo att gifva dem färdighet i att skjuta ned dem, som ansågos göra intrång på deras mark.

3. (U. Hotagen.) Vägen från Hotagen till Sörli i Norge gick fordom förbi Nils-Jons-vattnet.

På en ö där bodde en lapp, till hvilken en dag en gård-farihandlande kom och sporde efter vägen. Dennes pengar eller varor gjorde, att lappen fattade beslutet att mörda honom.

¹) Sägnerne meddelas här utan kommentarier, men de hafva vid redaktionen blifvit ordnade geografiskt och försedda med uppgifter om stället, där de upptecknats.

Alltså visade han gårdfarihandlanden en oriktig väg, som gick ut på en smal udde i sjön. Handelsmannen märkte snart, att han var på villospår. Han vände sig om och fann lappen efter sig, beväpnad. I en sekund förstod han allt, men lika snabbt hade han utfunnit en plan till sin räddning. Vid ett tillfälle, då de skildes af träd, slängde han af sig rocken, hängde den på en stubbe och satte hatten däruppå. När nu lappen kom inom skotthåll, sköt han. Så fort han afskjutit sitt skott, tog handlanden fram sin bössa, sköt och genomborrade lappen, som föll.

Lappens hustru, som kommit efter, men ej så nära, att hon sett något, ropade, när hon hörde skottet:

“Hur tog det?”

“Jo, bra“, svarade handlanden.

I detsamma kom hon fram. Han sköt äfven henne och fortsatte så sin färd in i Norge.

4. (U. Hotagen.) På den tiden, då det i Hotagen ej fanns några bofaste, utan endast kringströfvande lappar och fiskare, brukade föllingeprästen stundom fara dit upp och hålla gudstjänst för dessa på Kvisletangen, som är belägen mellan Hotagen och Lill-Grufveln.

En gång, då prästen var på väg hem från en dylik predikotur och just befann sig ute på Hotagensjön, kom ett rödt föremål susande genom luften fram mot honom i riktning från de församlade lapparne. Prästen, som genast anade, att det var ett trollskott, gjorde bruk af den kunskap han ägde i dylika ting och visade trollskottet tillbaka till den, som afsändt det. Denne, en lapp, föll då död till marken.

Prästen vände därpå om och höll en dundrande predikan för lapparne, så att ingen mer vågade sända något trollskott efter honom.

5. (U. Föllinge). Under åren 1808—9 utsattes bevaknings-trupper mot norska gränsen. 200 man jämtlands- och medelpadsbeväring förlades i Föllinge, och däraf utsändes en afdelning om 6 man att bevaka passet vid Rengsjön på gränsen mellan Hotagen och Norge. De inkvarterades i Valsjö by. Hvar 14 dag skulle de ha ombytts, men det var för det mesta samma manskap, enär de vunnit byamännens bevågenhet och det där var billigare att lefva än i Föllinge.

I byn Rengen, på norska sidan, fanns en bonde som kallades Långarn-Jo, hvilken brukade fara till Valsjö by för att sälja mat till vakten.

En gång, då vakten delvis aflöstes, kom en ny man, som ej kände till förhållandet med smugglingen. När bonden nu som vanligt ville göra affär med vakten, ansåg den nykomne såsom sin plikt och med sin tjänstgöring förenligt att anhålla och i fängsligt förvar behålla bonden, enär han kunde betraktas som spejare. De öfriga af manskapet vågade ej motsätta sig hans vilja, emedan de fruktade, att han skulle anmäla dem för vederbörande befäl. Bonden infördes i en stuga, där den nitiske soldaten skulle vakta honom. De öfriga af manskapet slog under tiden sina kloka hufvuden ihop för att på bästa sätt befria sin vän och leverantör. En del gingo in i stugan, och de öfriga spände för bondens häst och allt var i beredskap för hans flykt. Därefter började de tillstålla allehanda upptåg ute på gården för att väcka de innevarandes uppmärksamhet och narra dem att begifva sig till fönstret. Vakten lät också narra sig af deras muntra skratt och lämnade sin post vid dörren för att se hvad som var på färde. Bonden begagnade sig af detta tillfälle att undkomma och rusade mot dörren, innan den förbluffade vakten kunde hindra det, kastade sig i sin släde, körde i raskt traf därifrån och kom lyckligt till sitt hem. Den försumlige vakten måste, för att ej rapporteras för sin försummelse, lofva, att bonden hädanefter skulle få fritt passera gränsen.

6. (U. Laxsjö.) Ketil, sonsonen till den norske jarlen Anund på Sparabo, drog med en samling landsmän ut i världen för att finna ett nytt fädernesland. Färden gick öfver Kölen och nedåt. Då han från en fjällhöjd såg ut öfver Stor-sjön och trakterna däromkring, utbrast han:

„Här är ju ett *jämnt land*. Här vill jag bygga och bo.“

Så gjorde han ock. Och så fick landet heta Jämtland. Han själf blef därefter kallad jänte och hans folk jämtar.

7. (U. Föllinge.) Två i Ottsjö i Föllinge boende soldater voro ute i kriget. Deras unga hustrur, lämnade ensamma i de uppe i skogen ensligt liggande torpen, skötte om kreaturen och jordbruket.

Det gick väl an på sommaren. Men så kom den långa vintern. Då voro de afstängda från hela yttervärlden. De hade blott hvarandra att gå till.

Så kom den tiden, att kornet skulle tröskas. Den ena af dem bredde ut kornkärfvarne på logbotten. Och så tog hon slagan och begynte tröska. Men huru det gick! Aldrig hade hon starkare känt sin ensamhet.

Plötsligt hör hon sin grannhustrus slaga ljuda. Så tröskade de i lag en stund. Men så kastade den ena sin slaga, sprang mot grannens. Hon förmådde ej fortsätta. Slagan blef tung som bly, och hvarje ljud från grannens loge var en klagan öfver deras djupa ensamhet. Den andra gjorde likaså.

De möttes på halfva vägen och flögo i hvarandras armar. Gråtande sjönko de på knä i brinnande bön till Gud, att kriget måtte taga slut och att de måtte få igen sina män.

De visste då icke, hvad de sedan fingo veta, att deras män för länge sedan blifvit dödade i kriget.

8. (U. Häggenås.) Å Gremmelgård i Häggenås bodde jätten Gremmel och hans hustru jättinnan Gremla. Hon var förfärligt stor och stark.

Hon tog en gång en plöjande karl och hans båda hästar med plog i förklädet hem till mannen, som vemodigt bad henne släppa fångarne. "Det är sådana där, som skola komma efter oss", sade han.

Gremla dog och vardt begrafven å gården, där man kan se hennes graf, en samling stenhögar, utmärkande hennes hufvud, armar och öfriga kropp.

9. (U. Lit.) I det nuvarande Klingnäset i Lit bodde en jättefamilj.

Hallstenarne därstädes äro minnen af jättebarnens strider med hvarandra.

Jättemor själf slungade en gång med sitt strumpeband en sten $1\frac{1}{2}$ fjärdingsväg öfver älfven efter någon, som hon blifvit förargad på.

10. (U. Rödön.) Klockaren i Rödön var så förbittrad på sin präst, att han beslöt döda honom.

De hade en söndag tjänstgjort tillsammans i Näskott. Då gudstjänsten var slut, skyndade klockaren före och lade sig i försåt för prästen bakom en sten och sköt honom, just som han kom upp på en backe. Prästen dog dock icke genast utan hängde kvar på hästen fram till Trusta, där han föll ned och dog.

Backen, där han träffades af det dödande skottet, heter sedan Prästbacken. En tall där, i hvilken en inskrift till minne af händelsen gjordes, kallades Prästtallen. Stubben af densamme finns ännu kvar.

11. (U. Rödön och Ås.) På Tibrandshögen i Rödön bodde den grymme danske fogden Tibrand, hvilken var djupt hatad af befolkningen, som slutligen beslöt att mörda honom.

Det fanns då ingen kyrka i Rödön, utan rööborna hade sin gudstjänst i Ås. Där fann Tibrand sin bane en julmorgon.

Han hade kommit åkande med mycken ståt och gick med stor värdighet mot kyrkan. Då han steg in genom kyrkdörren måste han emellertid böja sig, ty denna var så låg. I detsamma som han böjde sig, afhöggs hans hufvud. På hvardera sidan om ingången stod en man med dragen värja, inväntande honom.

Värjorna funnos en lång tid i kyrkan — till slut blefvo de bortskänkta — och händelsen afmålades å vänstra läktaren.

12. (U. Ås.) På Nifsåsen¹⁾ i Ås s:n bodde Nifsåsgubben och i Kånk-backen²⁾ Kånkbacksgubben. Den förre var mycket rik, mycket stolt och mycket afundsjuk på sin granne, som var mera fridsam af sig.

Nifsåsgubben gjorde allehanda försök att komma åt sin grannes egendom, men lyckades icke. Då intet annat halp, beslöt han slutligen att mörda honom.

För detta ändamål gick han till den omisstänksamme Kånkbacksgubben, beklagade och bad om förlåtelse för att han så många gånger visat sig fientlig mot honom samt inbjöd honom till ett försoningsgille hemma hos sig på julkvällen.

Kånkbacksgubben kom och mottogs lysande. Det dracks tappert, och han blef åtskilligt tung i hufvudet. Nu föreslog Nifsåsgubben att få visa grannen, huru han hade gården ordnad, samt sina dyrbarheter — han hade t. o. m. silfverskor å hästarne och väckte därmed stor uppmärksamhet vid kyrkan om söndagarne.

På denna vandring genom gården kommo de slutligen till brunnen. Men där aftog Nifsåsgubben sin mask af hycklad vänskap och störtade grannen i brunnen, där denne också omkom.

Nu tog Nifsåsgubben utan vidare i besittning arvet efter sin mördade granne. Men hämnden vakade. En dag, då han stod och timrade på en loge, kom länsmannen och häktade honom. Han steglades i en gran vid en grind nedanför Nifsåsen, och grinden kallas ännu i dag Stegelgrinden.

Den mördades änka flyttade till Rödön, hvilken sockens första bebyggare hon blef.

13. (U. Höglunda i Stugun.) De första inbyggare vid Gesundsjön voro tre jättar: Japp, som bodde på Japptjärnnäset,

¹⁾ Nu utmark till Rösta och brukadt till fäbodställe.

²⁾ Nu lydande dels under Sörbyn, dels under Kungsgården å Frösön.

Skytt med hustru och son, hvilka bodde i Skyttsvedjan, och Got, som bodde på Gotholmen. Därifrån namnen "Japptjärnnäset", "Skyttsvedjan" och "Gotholmen".

En stor sockertoppformig sten på det nämnda näset, hvilken sten står med den spetsiga ändan ned, kastades en gång af jätten Japp, men slant ur hans hand och blef stående i det nuvarande läget.

Skytt och Got, hvilka till en början voro goda vänner, blefvo dock till sist osams, så att flera hårda strider utkämpades dem emellan, och till sist urartade det till dödsfiendskap. Då ovänskapen mellan jättarne var som störst, var Got med sin hustru ute och fiskade i närheten af sin holme. Då Skytt fick se dem, stack han en pil i sin båge och lade an vid en fura. Som han själf var skumögd, befallde han sin son att sikta, men tryckte själf af och frågade så sin hustru, om hon såg, om pilen träffade, hvarpå hon svarade:

"Jo, det tror jag nog, ty jag ser hans hustru håller på att ösa blod ur båten med skopan."

Skytt, som anade att skottet varit dödande, gick till södra stranden af Gesundsjön till Strånäset, steg där öfver till andra sidan¹⁾ och uppsökte den då redan döde Got samt begrof honom.

En fura (som stått längst ut på udden af holmen) uppspirade ur Gots hufvudskål. Furan, vid hvilken Skytt siktade, kallas än i dag "Skyttfuran".

14. (U. Håsjö.) Ett stycke från Västane finns en tjärn, som blifvit kallad Barntjärn på grund af följande händelse:

I tjärnen fanns en sten, hvarpå ett par fåglar byggt sitt näste. Tvänne gossar hade talat om att rövva bort fåglarnas ägg men af sin mor blifvit förbjudna att göra detta.

En dag begåfvo de sig dock dit på en "låga"²⁾, som de lagt ut i tjärnen. Det var dock icke så lätt att gå på den runda stocken. Bäst det var, miste den ene balansen och föll i, dragande den andre med sig.

Båda drunknade.

15. (U. Ulfsjö i Nyhem.) Hofdsjö och Ansjö i Nyhems s:n ägdes på sin tid hvardera af en man. De hade väldiga ägor således, men voro ändå ej nöjda. De hade icke tillräcklig plats för sitt bäfverfiske.

En dag var ansjömannen ute för att se till sitt bäfverfiske.

¹⁾ Älfven är där omkring 1,500 fot bred.

²⁾ Ett kullfallet träd.

Han fick då se, att hofdsjömannen var framme för att vitja på hans mark. Han sköt då ned honom, och så flyttade han gränsen för ägorna efter vägen.

16. (U. Bensjö.) I Bensjö by i Bräcke s:n har odlingen begynts af två finska kvinnor, Blia och Ella, som flytt från sitt hemland på grund af krigens fasor. Blia nedsatte sig vid västra, Ella vid östra ändan af Bensjön. En åker vid den förra platsen heter än i dag Bliaåker och en udde i sjön Ellaudden.

Den sistnämndas hemman blef dock öde efter hennes död, och stora bjälkfuror ha huggits på hennes stugutomt.

En finne bosatte sig samtidigt på Bensjö skog, en mil från byn. Men sedan han hållit till där i sju år, jagade bensjöbönderna honom därifrån. Han flyttade då $\frac{1}{2}$ mil längre söderut, där han blef boende till sin död. Stora stenrösen där bära ännu vittne om, hur han bröt mark.

17. (U. Bräcke.) Vägen öfver ett berg på gränsen mellan Bräcke socken i Jämtland och Borgsjö socken i Medelpad var fordom svår, och det hände ej sällan, att de vägfarandes åkdon gingo sönder. Men så snart något sådant hände, stod alltid en skrumpen gammal gumma redo att hjälpa den nödställda. Aldrig begärde hon någon ersättning därför och var tacksam för det minsta.

Ingen visste, hvem hon var eller hvarifrån hon kom, men människorna beslöto dock att döda henne. Ty hon måste vara ett troll. Och kanske var det hon, som var orsaken till alla de olyckor, som hon sedan botade.

En gång bjödo de henne, som erkänsla för gjorda tjänster, en förtrollad smörgås. Då hon förde den till munnen, fastnade smörgåsen där; när hon skulle taga den loss, fastnade händerna vid smörgåsen, och slutligen låg den gamla som ett lefvande nystan, bunden genom smörgåsens trollmakt.

Då tände de upp ett bål och brände henne. Öfver hennes aska restes en sten med en runbindartafla — hvars skrift endast troll och runbindare kunna tolka — på det att intet troll mera skulle få makt öfver berget. Detta kallas sedan dess Käringberget.

18. (U. Bräcke.) Då krigsskaror kommo, flydde Bensjöborna med sina kreatur upp till Fogdberget, där endast de lummiga granarna gafvo dem skydd för vind och väder. I långa tider buro granarne märken af kreaturens bindslen.

19. (U. Sundsjö.) Mellan Fanbyn och Andviken i Sundsjö s:n finns å en byväg tre svåra backar, kallade "herr Karls backar", emedan en herreman vid namn Karl där kört ihjäl sig.

20. (U. Refsund.) Biskopsbacken i Refsund har fått sitt namn däraf, att en biskop där kört omkull och ljutit döden.

21. (U. Refsund.) I Refsundssjön finns en kilformig inskränning i klippan, kallad Skepparhällen. Den bildades af Olof den heliges järnskodda skepp, då han här seglade fram, och och har däraf fått sitt namn.

22. (U. Grimnäs och Pilgrimstad.) Pilgrimstad har fått sitt namn däraf, att det utgjort ett hviloställe för söder- och österifrån kommande pilgrimer, hvilkas mål var Trondhjems domkyrka.

Pilgrimstad vardt mycket ryktbart för sin källa, hvars vatten ägde en undergörande kraft. En pilgrim, som besökt det heliga landet, hade berört vattnet med sin staf, och därigenom hade det fått sin helbregdagörande egenskap. Hon var mycket besökt, och otaliga sjuka, som drucko af vattnet eller tvådde sig däri, blefvo friska. I ett stort träd vid källan hängde också en stor samling käppar och kryckor, som de botade kvarlämnat.

23. (U. Refsund.) Ett af nunnor uppsatt och skött hospital fanns i Björnö, Refsunds socken.

24. (U. Bodsjöby.) Den första inbyggaren i Bodsjö var en norsk kvinna vid namn Bodda, som ditkom med sina 5 söner och slog ner sina bopålar, där nu Bodsjö by finns. Efter henne fick byn och socknen namn.

25. (U. Refsund.) Strax öster om Röröns by i Lockne s:n fanns en stenpyramid, kallad Kryckkyrkan.

I en i trakten varande surbrunn med undergörande kraft blefvo sjuka helbregdagjorda, och tacksamme häröfver offrade de i kyrkan, där de halte också kvarlämnade sina kryckor¹⁾.

26. (U. Mattmar.) Den förste inbyggaren i Åslägden, Mattmar, var jätten Tor. En fjärdingsväg däriifrån, i Stein, bodde jätten Sjul.

De båda plägade samspråka med hvarandra från sina hem, och deras tal hördes långt öfver bygden.

¹⁾ I senare dagar har man funnit mynt i kyrkans remnor.

Äfven sedan de gått bort ur tiden, hörde man dem ropa på hvarandra. Och detta förebådade alltid någon märkelig tilldragelse.

27. (U. Mattmar.) På den tiden, då ingen kyrka fanns i Mörsil, utan denna socken hörde till Alsen — hvares kyrka stod i Bläckaåsen — och då mellan Mörsil och Bläckaåsen endast fanns en dålig rid- och gångväg, hände följande:

Ett brudpar från Mörsil skulle till kyrkan för att vigas. Färden skedde i ridande procession, hvare deltog, utom brudparet, äfven präst och länsman m. fl. Bruden red främst, därefter brudgummen, närmast därefter präst och länsman o. s. v. När de kommo till en bäck, befanns dess bro bristfällig, så att brudens häst steg ned och snafvade, hvarvid bruden föll af hästen ner i bäcken. Där fick hon ligga, under det man höll en stor dispyt om, hvilken som skulle hjälpa upp henne. Slutligen erinrade prästen länsmannen om, att det var dennes skyldighet att se till, det broar voro i sådant skick, att olycksfall lika detta ej kunde inträffa, hvarför han också nu skulle ställa det skedda till rätta.

Länsmannen, ung och kvick som han var, hoppade genast af hästen och hjälpte den stackars bruden till rätta, hvarefter färden fortsattes.

Efter den dagen fick bäcken namnet Brudbäcken.

28. (U. Mattmar.) Under 1809 var Döbeln här uppe för att fördrifva norrmännen, som kommit ända till Alsens kyrka. Det lyckades honom ock att skrämma dem så, att de lämnade all sin tross i svenskarnes våld och förbundo sig att inom viss tid vara öfver gränsen.

När Döbeln på hemvägen kom till Sundsbackssundet i Mattmar, framträdde till honom en bondgubbe och sade:

”Ja, men nu var general'n alldeles för släpphänt med 'baggarne’.”

”Vill du se blod rinna, gubbe”, röt von Döbeln och drog sin sabel, ”så räck hit ditt hufvud.”

”Ja, vill han klämma till, så var så god”, svarade Halvar tvärt.

Von Döbeln log, stack ned sabeln i skidan och hoppade upp i båten.

29. (U. Åre.) Norr om Åreskutan bodde en del småjättar, hvilka ständigt lågo i fejd med Rute, som de fruktade och hatade, och hvilken de beslutit att förgöra. De hade äfven flera

gångar dragit i fejd mot Rute, men utan resultat. Den förnämsta af småjättarne var "Jått i Spett", hvilken bodde på södra sidan om Sulviken, och hvilken var Rutes värste fiende och till följd däraf ett ständigt föremål för Rutes stridslystnad. Trots det långa afståndet från Åreskutan till Suljätten, trodde sig dock Rute kunna medelst stenkastning bekriga Jått och döda honom. De stenar, Rute kastade, ligga på ungefär halfva vägen mellan Åreskutan och Suljätten, på en liten kulle ofvanför Berge by. De äro sju till antalet och kallas därför Sjustenarne.

Sedan Rute en tid fortsatt med stenkastningen, insåg han, att detta var lönlöst arbete, och upphörde därmed. Men fientligheterna voro därför inte slut.

En tid efteråt lyckades det Rute att komma så nära Jått, att han med ett knytnäfsslag kunde sträcka denne till marken. Jått föll och blef liggande död med ansiktet vänt uppåt. Jåtts näsa var icke mindre än den väldige Suljätten, och där han nu ligger förstenad, höjer sig näsan mot skyn, på sitt sätt vittnande om jättens väldiga storlek.

I grämelse öfver att deras förnämste kämpe fallit, förenade sig nu småjättarne ännu en gång, ända från "Ris i Lögd", bosatt vid Undersåkersgränsen, och till de jättar, som bodde i Hotagen och vid norska gränsen, och svuro att, kosta hvad det ville, så skulle den fruktade jätten oskadliggöras. De utförde genast sitt företag och lyckades så till vida, att de fördrefvo honom från Åreskutan. Genom list lyckades de äfven lemlästa honom, så att han ej mer var i stånd att återvända.

Från den dagen har ingen jätte varit bosatt i Åreskutan, hvarför småjättarne däromkring fått härska i frid och ro.

30. (U. Kall, kyrkbyn.) På nordvästra sidan af sjön Torrön i Kall finnes ett näs kalladt Finnskallenäset.

För mycket länge sedan bodde i Gröndalen (en by under Snaasen i Norge och stötande till Kall s:n) två bönder. En dag frampå vintern kommo 7 lappar med sina renar flyttande där förbi. Det inbrytande mörkret gjorde det omöjligt för dem att den dagen komma vidare, hvarför de lånade hus öfver natten hos en af nämnda bönder. Trötta efter dagens mödosamma släp i snö och oländig mark, lade sig lapparne till ro på det rede, som tillagats åt dem på golfvet. Föga anande, hvad som väntade dem, voro de snart djupt insomnade. Fram på natten steg deras värd upp och smög sig som en katt på lapparne och bokstafligen skilde, med en bred, hvass yxa, deras hufvuden och kroppar från hvarandra. Den efter lapparnes egendom, renarne, traktande bonden, begaf sig efter dådet till sin granne och om-

talade, hvad han gjort, samt föreslog, att om han ville hjälpa till, skulle han få dela rofvet, hvarom icke, skulle han få dela lapparnes öde. Hvad var att göra? Grannen var rädd om lifvet och beslöt sig därför för det förra. Först undanskaffades liken, som fördes till "Gönan", som lugn och stilla flyter där förbi, och stoppades ned i en på isen för ändamålet upphuggen vak. Sedan skulle renslakten börja, och då uppstod frågan om, hvilken af dem skulle fara till Snaasen och köpa salt till slakten. De kommo nu öfverens om, att den, som slaktat lapparne, äfven skulle slakta renarne, och den andre fara efter saltet.

Framkommen till Snaasen körde den senare dock ej till handelsboden utan till länsmannen och omtalade saken för honom. Båda begåfvo sig i hast, jämte några andra personer, tillbaka till mördaren, som satt och väntade på saltet och som inom kort, till lön för sin grymma gärning, själf fick dö.

De afhuggna lapphufvudena följde med strömmen till sjön Torrön och flöto i land på det näs, som med anledning däraf fick namnet "Finnskallenäset".

31. (U. Åreby.) I Handöl bodde jätten Grimm, som var förfärligt stor till växten.

En dag, då jätten kom hem från skogen, bad han sin hustru se efter, om han fått ett grand i ögat. Hon gjorde så och krafsade fram en stor grankotte ur jättens öga.

En julafton befanns det, att färskt kött saknades i jättememmet, hvarpå jätten på sina skor gjorde sig en tur kring Ånnsjön, men var vid sin hemkomst mäktigt misslynt, enär han ej lyckats få tag i mer än en "mus". Han framdrog därvid ur barmen af sin päls en stor björn.

Hvad som likväl gjort jättens namn mest känt, var hans själflöpande stålskidor. En jultorgon skulle han till Frösön på julgille och färdades då den betydliga vägsträckan på en tid af jämnt en timme, men så gick det ock med sådan fart, att "barkasäcken", som jätten bar på ryggen, stod rakt bakut, utom i ett par af de brantaste motbackarna.

När Grimm blef gammal och ej längre kunde använda sina skidor, nedstötte han dem i en af topparne på Bunnerviksfjället, och det ända till "öljorna" (fotfästena).

De spegelblanka skidorna skola varit sedda af mången, ända tills de i nyare tid blifvit totalt osynliga, hvilket torde förklaras däraf, att det nu ej finnes någon, "som ser mer än andra".

När skidorna syntes i månskenet, kastade de sin skugga långt ut på Ånnsjön.

32. (U. Mörsil.) 50 svenskar voro utkommenderade för att försvara Mörsils skans. En vida större styrka danska och tyska knektar kom, men vågade ej anfälla svenskarne. Allehanda finter försöktes, men svenskarne läto ej lura sig. Slutligen funno de främmande knektarne ett villigt redskap i en bondhustru, som bodde ej långt från skansen.

Svenskarne hade under lägertiden blifvit fulla af ohyra. Kvinnan erbjöd sig nu att ordna "badstu" åt dem i sin stuga, medan hon rengjorde deras kläder.

Utan att ana sveket gingo de i fällan. Så fort de kommit i "badstun", nalkades danskarne, och utan nåd och förbarmande nedslaktades samtliga svenskarne. En hade gömt sig i skorstenen, men äfven han blef neddragen och dödad.

Men sedan dess var det alltid ofrid och olycka öfver den gården.

33. (U. Hallen.) Ej så långt från vägen vid Svensjön i Marby finnes en egendomlig sten. Den är blodfärgad och tecknad med vissa egendomliga figurer, bland annat en sax.

En man ägde Svensjön och ett hemman. Åt den ene af sina söner gaf han hemmanet, åt den andre sjön. Ägaren af hemmanet blef fattig, ägaren af sjön rik — ty där fanns mycket fisk. Hemmansägaren blef då ursinnig och mördade brodern. Det skedde på denna sten, som än i dag bär märken af hans yrkesredskap — han var nämligen också skraddare — och af hans blod. Och efter den dagen finns det ej någon fisk i sjön.

34. (U. Norderö.) En skara danskar hade kommit till Norderön och öfvermannat den fåtaliga befolkningen. Vid Bölestranden stodo en vinterdag Norderö män, omringade af en öfverlägsen fientlig styrka, som var till ytterlighet uppretad öfver det motstånd, norderömännen gjort, och nu skulle taga hämnd på dem därför. Norderömännen befalldes att lägga sig ned på isen, och så fingo de — med danskar på alla sidor — befallning att *krypa på knäna* rundt om hela ön tillbaka till det ställe, hvarifrån de utgått. Med hugg och slag drefvos de sålunda framåt. Då de återkommo dit, hade alla männen *nött ut sina knäskålar*.

Men danskarne kände sig ej ens efter denna hämnd belåtna. Ty då norderömännen nått fram, blefvo de alla *nedskjutna*.

35. (U. Hallen.) En gammal jätte ägde Oviksfjällen och Falu grufva. Då han blef gammal och kände, att han skulle dö, förordnade han om sin kvarlåtenskap. Hans barn voro två, en

son och en dotter. Sonen skulle ärfva dubbelt mot dottern och fick Oviksfjällen, hvilka innehöllo dubbelt mera silfver, koppar och andra rikedomar än Falu grufva. Denna tilldelades dottern.

Vid närmare undersökning befanns det, att sonens arfvedel blifvit alldeles för stor, hvadan en del däraf frändelades honom. Därigenom uppkom Dromsskåran.

36. (U. Myssjö.) *Kristian Tyrann* har besökt Jämtland och hvilat på Matnäset i Myssjö en natt. Båtstaden där heter därefter Kristianstad.

37. (U. Rätan.) Emellan grannarne i Rätan var det på 11- och 1200-talen 10 mil och mera, men ändock klagade de, när de hörde, att "ännu en till" skulle komma och sätta sig ner därstädes.

38. (U. Rätan.) I Hvitvattnet, Rätans s:n, bodde en man, som kallades Rik-Ola. Han hade dock åtkommit sin rikedom genom stöld och rånmord.

En gång skulle han stjäla i Böle by. Där fanns en gosse, så stor, att han skulle kunnat angifva tjufven, som därför mördade gossen.

Gossens döda kropp upphängdes nu ofvanför kyrkdörren inuti kyrkan. Sockenborna kommo och gingo, och intet inträffade. Men då Rik-Ola fick se liket, utbrast han:

"Hvad är det för torr fisk, som hänger där?"

I detsamma föllo några bloddroppar på honom, och man visste nu, att han var mördaren.

Han fick också sitt straff.

39. (U. Klöfsjö.) Klöfsjö socken befolkades ursprungligen af en norska, som med sina söner ditkom klöfjande. Däraf fick socknen sitt namn.

40. (U. Vemdalen.) Ungefär 2 mil från Vemdalens kyrka hölls fordom socknens marknad. Endast klöfjeväg ledde dit. Dit kommo jämtarne med mjöl, norrmännen med sill och dal-karlarne med slipstenar — man har i våra dagar hittat sådana där.

En tjärn därstädes kallas Köpmanstjärn.

41. (U. Hede.) Käringberget i Hede s:n har fått sitt namn däraf, att en gumma där utandades sin sista suck. Hon var på väg till fäbodarne, men hann ej längre än hit. Då hon ej af-

hördes, började man söka henne och fann liket bland getterna, som ej gått längre än deras vallhjon.

42. (U. Hede by.) Hela Hede by blef sommaren 1611 afbränd, så när som på en badstuga. Hede var norskt då, och det var svenskarne som härjade. Folket flydde uppåt skogarne. Många deras gömställen visas ännu. De infallande aftröskade säden, ty hedeborna öfvervintrade i Tydalen.

En bonde från Hån, hvilken ej godvilligt ville utlämna sin egendom, bands vid en hästsvans och släpades så ända till Ransjö i Linsell. Han dog dock ej, utan återflyttade sedermera till sitt härjade hem.

20 år senare inföllo hogdalingar och härjade. Då gömde han sig i en sjö vid sitt hem, med hufvudet ofvan vattnet. Men han upptäcktes och nedsköts.

43. (U. Hede.) Vid Grundsjön i Hede socken bodde två jättekvinnor, en på hvardera sidan sjön: den ena på Grundvålen, den andra på Björnberget. De slogo en gång vad om, hvilken af dem kunde kasta längst. Som kaststenar brukade de stenblock, stora som hus. Grundvålskvinnan segrade, det ser man på stenarne, som finnas kvar.

44. (U. Storsjö by.) Den förste inbyggaren i Storsjö s:n var en norrman vid namn Torille, som ditflyttade med sin hustru och sin syster, Gunnels Nille, och bosatte sig å det näs, där nu Storsjö by ligger, Torilsnäset.

Som han var hård mot henne, flyttade hon från honom till Ljungdalen, till hvilken by hon sålunda lade grunden.

Men hon var honom där en för nära granne, hvadan hon flyttade till Tännäs, hvilken by hon också grundat.

Icke ens här kunde hon få vara i fred för sin elake broder, som ville drifva henne från hus och hem. De voro i Selbu i Norge och processade.

Om hon tröttnade på broderns ränker eller förlorade processen, därom berättas ingenting, men väl att hon återvände till Norge och blef där.

Torille låg i fejd med ett par bergtroll. En gång, då han for till Norge, observerades han af dessa, som beslöto att lägga sig i försåt för honom, då han kom tillbaka, och döda honom.

Före sitt utlopp i Storsjön flyter Ljungan lugnt och stilla ungefär en half mil. Denna sträcka färdades Torille med båt. Jättarne gömde sig i berget Gumpen, och då Torille kom,

kastade de hvar sin sten mot båten, som träffades af den ena och sjönk.

Torille undkom dem dock och kom hem till Torilsnäset.

De två jättestenarne finnas kvar. De ligga omkring 100 fot från hvarandra och synas vid lågt vattenstånd. Mellan dem ligger Torilsbåten — en sandbank med formen af en kullstälpt båt.

Torille och hans hustru lefde sedan i många år och begrofvos å det näs, som han gifvit sitt namn. Två stenrös utvisa makarnes grafvar.

45. (U. Storsjö.) I Hårdänget i Skärkdalen, Storsjö s:n, skall ha varit prästgård tillfälligtvis. Under krigstid en gång flydde nämligen prästen dit. En stor källare med spår af grundmurar synes än.

46. (U. Ljusnedal.) *Per i Mellanfjälls* var den förste inbyggaren i Ljusnedal. En half mil från Ljusnedals gård finns en skogbeväxt, fordom odlad trakt, som kallas "Ljusnedals gärde", och "Hedninggärdet", hvilken röjdes och bebyggdes af honom, innan ännu någon nedsatt sig i Tännäs socken.

Där finnas ock grundmurarne till en kyrka¹).

47. (U. Tännäs.) Torilles syster Nille var kristen. Sedan hon flyttat till Tännäs, hade den i jotunslätten boende jätten ingen ro. Gång på gång kastade han sten efter henne. Det var de berg, som nu kallas Krokarne. De kastades i den ordning de ligga. Han vardt alltså svagare, ju längre han höll på.

48. (U. Funäsdalen.) Förste invandraren i Högvålen i Tännäs s:n hette Olof Olsson.

Han och hans hustru hade en son, som hette Per. Modern var så svag för sonen, att han tilläts göra hvad han ville och fick allt, han begärde.

En gång var det slätterfolk på gården. Per begärde att få ett kvantum grädde, som han sett i ett tråg.

Modern gjorde en svag invändning, som innebar, att grädden var afsedd för slätterfolket. Han blef då alldeles ursinnig och högg lien i modern, som dog af sitt sår.

¹) Från Långå gick fordom väg först öfver Lillfjället därpå ner i Ljusnedalen $1\frac{1}{2}$ mil ofvan bruket till 1 mil ofvan Vallarne, där vägen åter gick upp på fjället och in i Tydalen. En central punkt således!

Han rymde sin väg och har sedan aldrig synts till. Men på den plats, där moderns blod flöt, växer det sedan dess alltid rött gräs.

49. (U. Funäsdalen.) En funäsdaling, Gammel-Busken kallad, hade mycket affärer med en norrman vid namn Esten Kojan. Dessa två hade stämt möte i Malmagstrakten, för utväxling af pengar. Gammel-Busken, som visste att Esten brukade ha mycket pengar, lade sig då i försåt för honom, slog ihjäl honom och gömde honom mellan stenarne i Linjetjärnbäcken. De kallas än i dag för Estenstenarna och observeras lätt från landsvägen, då man reser till eller från Norge.

Gammel-Busken vågade dock ej behålla de röfvade skatterna, utan nedgräfdde dem i närheten af gamla skansen uppe i Funäsdalsberget, förvarade i ett skrin, hvilket till yttermera visso blifvit tapetseradt med bibelblad — så att intet rå skulle ha makt med detsamma.

50 — 52. (U. Funäsdalen.) En gång observerades på fjällplatån nedanför Skarfvarne i Tännäs s:n en norsk här komma tågande. Signal gafs till den i Funäsdalen varande garnisonen, som hals öfver hufvud begaf sig på flykt mot Långå. De hunno ej ens medtaga innehållet i sina kokande potatisgrytor.

Norrmännen voro således herrar på täppan. De togo allt kronans vapen, kläder o. d., men maten betalade de och uppförde sig i öfrigt humant, hvilket var så mycket märkligare, som svenskarne året förut varit i Brække i Norge och där lefvat som vildar, plundrat och kastat ut den mat, de ej orkat äta upp.

— — —
En gång fick en norsk här i Tännäs socken syn på en flock renar och frågade den i deras våld varande svenska vägvisaren, hvad det var.

“En svensk krigshär”, svarade han, hvarpå de ögonblickligen slogo till reträtt.

Då de sprungit, tills de stupat af trötthet, samt hunnit tänka sig om, frågade de hvarandra: “Men har vildsvensken horn?”

De insågo då, att de låtit lura sig.

— — —
En gång under barkbrödstiden hade norrmännen tagit till flykten, då de tätt väster om Funäsdalsbyn observerat en stor hop långa tallstubbar, hvilka de tagit för svenska soldater. Tallarne hade där stått tätt och blifvit afhuggna på våren i och för barkens skull. Stället kallas än i dag för Svenskstubbmyren.

— — —

På Funäsdalens bys ägor finns en backe, kallad "Korsbacken". Där stod under katolska tiden ett kors, och därför sade sockenborna, när de gingo hit, att de "kommo till kors och kyrka".

53. (U. Ransjö i Linsell.) På vägen mellan Linsell och Sveg finns en källa, som af ålder bär namnet "Korskällan".

54. (U. Djursvallen i Linsell.) Vid Rombuvallen i Lofsdalen, Linsells s:n, hade hälsingar och andra, som gjort pilgrimsfärder till Trondhjems domkyrka, ett rasteställe under hemvägen.

Här läto de sin tacksamhet till Gud för att de lyckligen kommit öfver fjället klinga ut i lofsång, och därför heter stället också Lofsdalen.

Hit kommo också norska präster och höllo gudstjänster för svenskar, som samlats här.

Platsen utgöres af en med sten omgifven rundel på omkring 60 fots genomskärning. Midt i densamma stod en predikstol och ett kors.

En präst är begrafven under predikstolen.

Lofsdalens by grundlades af två norska adelsmän, Hvithatt.

55. (U. Djursvallen.) En fjärdedels mil från Lofsdalen ligger Hovärksfjället.

Några pilgrimer, på väg till Norge, blefvo en gång tvungna att göra ett längre uppehåll här, emedan deras hästar fått värk i hofvarne. Däraf fick fjället sitt namn.

56. (U. Lillherrdal.) Konung Halfdan Svartes i Norge märkesman Härjulf ihjälslög en gång under ett dryckeslag med ett dryckeshorn en af konungens hofmän. På grund däraf måste Härjulf rymma och for öfver fjället till Sverige, hos hvars konung Erik Edmundsson (?) han blef upptagen.

Härjulf och konungens syster Ingeborg förälskade sig i hvarandra. Konungen ogillade partiet, och Härjulf beslöt att tåga sina färde. Men hans älskade ville följa honom.

Han föreställde henne, att om hon följde med, måste de gömma sig i djupa skogen i någon aflägsen ödebygd. Ty följde hon med, hade han två konungars vrede öfver sig.

Ja, hon ville gärna byta ut hofvet med dess glans och prakt mot en koja i skogen, om hon blott finge vara när sin älskade.

Så drogo de uppåt landet genom Dalarne och in i en vild, stor skog. Då denna äntligen tog slut, öppnade sig för

dem en dal. Här beslöto de att stanna. Här byggde han en koja åt sig och sin Ingeborg. Här bröt han bygd, jagade och fiskade.

Efter Härjulf fick Härjeån och Härjedalen namn. Det senare namnet gällde endast det nuvarande Lillherrdal, men växte sedan ut till hela provinsen.

Härjulf och hans modiga maka lefde länge och voro lyckliga.

De fingo fyra söner och en dotter. Sönerna, stora, kraftiga män, blefvo alla jordbrukare. Ulf satte sig ner vid Älfdalssidan och gaf namn åt Ulfsjön, Björn vid Blädjan och de två andra i Mölingsdalen och Snösvallden.

På den sistnämnda platsen är Härjulf begrafven i en hög.

Två af sönerna kommo vid Orrmosjön i gräl om fiske och slog ihjäl hvarandra.

57. (U. Lillherrdal.) Pilgrimer gingo genom Lillherrdal förbi Snösvallden till Trondhem. Samma väg går än i dag öfver fjället till Norge. Ett af dessa fjäll kallas "Milstenshogna".

58. (U. Ytterhogdal.) Till Ytterhogdal har stor invandring af finnar ägt rum.

Den första kolonien kom till Gåssjö. Där bodde de i 7 år, innan de förutvarande inbyggarna i Fåssjö fingo någon vetenskap därom. Upptäckten skedde därigenom, att en fåssjöbo, som gått till Svartsjön för att fiska, på andra sidan sjön fick se en svart ko. Han trodde, att djuret kommit vilse och sökte fasttaga det, men kon sprang undan upp i berget (d. v. s. till Gåssjö). Där träffade han en man, som sade sig heta Staffan och hafva i sällskap med sin bror och sina kamrater flytt från Finland för att undgå kriget där¹⁾. Brodern hade aflidit.

"Hvar har du begraft honom då?" frågade fåssjöbon.

"Vid källan där²⁾", ljöd svaret.

Finnarne lefde mest på jakt och fiske, men de svedjade äfven och sådde råg. Innan de hunno bygga logar, tröskade de rågen på skaren under vintern.

Då fåssjöborna begynte anlägga fäbodrar i Grabban (en mil från Gåssjö) utbrast en finne: "Folk blir allt värre och värre. Nu sätta de sig ner alldeles på näsan på en stackare"³⁾.

¹⁾ Erik den heliges framfart i Finland, säges det.

²⁾ Källan kallas Staffanskällan.

³⁾ I Gåssjö har jag antecknat följande finska ännu brukliga namn: Höju-lamp (Grästjärn), Höjnuse (Gräsmäran), Poskalamp (Träsktjärn), Pandalamp (Bränttjärn), Porramärk (Rundberget), Raskalamp (Byxtjärn), Gärspasnåret (Lekattsnåret), Mostikamärk (Blåbärsberget).

Den andra kolonien slog sig ned vid Haberget, men blef fördrifven därifrån af de förutvarande inbyggarna, till hvilka finnarne svarade: "Ja, så ha berget då." Däraf dess namn.

Från Haberget flyttade de till Huskölen och Björnberg¹⁾. Förste finnen i Huskölen (efter berget ofvanför byn) eller "Finnan" köpte af bonden i Flon hela berget för $\frac{1}{2}$ tunna råg.

59. (U. Ytterhogdal.) Den förste man, som idkade fiske i Hafver, hette Gädda. En dag blef han oense med sin medhjälpare. Det blef slagsmål, och Gädda ljöt döden. Kamraten begrof honom i en sandås därstädes²⁾.

Från den dagen är det slut med fisken där och skall ej bli bättre, förr än "tre hedningar få se fisken".

Om skansarne i Jämtland och Herjeådalen³⁾.

Af *H. Stålhane*.

Här och hvar i länet påträffas ännu i dag lämningar af befästningar, uppförda under längesedan svunna tider, såväl för att tjäna mera tillfälliga ändamål, som för framtida, mera varaktigt behof. Ingenstädes hafva dock dessa befästningar utförts till större omfattning, än att de rätt och slätt kunna benämnas skansar, ehuru väl Frösö gamla skans var stark nog att vid upprepade tillfällen i veckor trotsa den belägrande fiendens ansträngningar och därför i äldre handlingar och bref hedrats med namnet "Jämtlands fästning". Denna skans var ock utan tvifvel den viktigaste af alla, ty med besittningen af densamma följde fordom herraväldet öfver Jämtland. Danskarne (norrmännen) kommo emellertid själfva aldrig på den tanken att uppföra några befästningar för att trygga ens Kungsgården, där den danske fogden bodde, utan hafva samtliga skansar i länet, med undantag likväl

¹⁾ Björnberg befolkades samtidigt med Huskölen. 1756 inlöstes byn till skatte med 114 daler 15 öre kopparmynt. Då ansågos finnarne ha bott där i 180 år. Men hvad man med bestämdhet vet, det är, att 1689 dog där hustru Anna Pålsdotter från Rautalampi, 80 år gammal. Det finns kvar af samma folk än i dag. Det är sträfsamt, bra och välbärgadt folk.

²⁾ Grafven utmärktes af ett rektangelformigt stenkummel i en likkistas storlek. Det fanns kvar tills i senare tid.

³⁾ I följd af mellankommet hinder kunna de ritningar, som kopierats för denna uppsats, icke meddelas nu, utan först i ett följande häfte.

af Gällöskansen, uppförts eller åtminstone påbörjats af svenskar, under de skilda perioder af nyare tiden, som Jämtland och Herjeådalen legat under svenska kronan.

På tal om skansarne må dock erinras om vissa fasta försvarsanordningar, som under medeltiden förefunnos i Jämtland. Dessa voro *Koburgs (Koborgs) hus* i Oviken, *Tibrandsholm* vid Rödösundet och *Brunflo kyrktorn*. Af dessa kvarstår det sista ännu i våra dagar; de öfriga jämnades redan före nyare tidens början med jorden. *Koburgs hus* torde hafva tjänat som ett säkert förvaringsrum för kyrkans inkomster af landet, hvilka förvaltades af prosten i Oviken. Redan år 1611 nämnes dock *Koburgs hus* som ödesböle¹⁾.

Tibrandsholms fäste, som enligt all sannolikhet legat invid eller på den ryktbara Tibrandshögen vid Rödösundet, nedrefs redan i början af 1400-talet. Detta framgår af ett bref från ärkebiskop Henrik i Upsala. Ärkebiskopen skrifver nämligen den 15 April 1402 att "hwat wi fange oc upbaere aff alle bönderne i Jempteland ther fore at thet faeste Tibrantsholm, som ther nu inne bygt vaer, nether laegs, ty at thet skal jo nu genist nether brydes, thet scole wi" etc.²⁾.

Öfver *Brunflo kyrktorn* har icke länge sedan publicerats en teckning³⁾ utvisande dess fasta konstruktion och att detsamma i likhet med andra kyrktorn i landet fordom tjänat som ett försvarsverk. Enligt traditionen fanns på tornets öfversta del ständigt en vårdkase, som vid fiendens anryckande genom sitt sken gaf folket tecken att samla sin dyrbarare egendom upp i tornets öfre våningar undan plundring och rof.

Som ofvan framhölls, var det emellertid svenskarne, som först med fältverk förstärkte vissa punkter och tillgångar i Jämtland. Detta skedde under den s. k. Baltzarfejden 1611—13, då **Frösö** och *Mörsils* äldre skansar och troligen äfven *Rismyr* skans i Herjeådalen blefvo anlagda. Sedan den svenske öfversten Baltzar Bäck på hösten 1611 intagit Jämtland, blef hans första åtgärd att skaffa sig en tryggad försvarspunkt i den eröfrade provinsen. Han anlade därför vid Storsjöns strand invid Frösö Kungsgård en skans af rektangulär form med en långsida öppen efter vattnet, de öfriga i hörnen försedda med utspringande verk, bastioner⁴⁾. Arbetet på skansen leddes att börja med af skotten Wellam, som i oktober aflöstes af skansmästaren Wilhelm Loyus

¹⁾ V. Behm: Jämtland under medeltiden.

²⁾ Diplomatarium Norwegicum Del VI, s. 394.

³⁾ Hildebrand: Sveriges medeltid s. 694.

⁴⁾ 1676 års karta upprättad af Jeremias Roskh.

von Walbrecht, hvilken Carl IX afsände åt Jämtland till "skantzens fullföljande"¹⁾.

Efter freden 1613, då danskarne (norrmännen) återkommo, skall skansen hafva fått förfalla, men då trettio år därefter Jämtland intogs af Henrik Fleming, lät denne omsorgsfullt istandsätta Frösö skans. Den nyutnämnda landshöfdingen Johan Strijk, kunde därför med två kompanier Västerbottens knektar i hela sju veckor försvara sig inom skansens vallar, då en norsk styrka sommaren 1644 inbröt i och besatte Jämtland. Först den 11 Augusti kapitulerade Strijk och erhöll då fritt aftåg till Borgsjö. Af belägringens mödor hade hans manskap dock så sammansmält, att endast 40 man voro tjänstbara vid aftåget.

År 1645 lades efter fredsslutet åter svensk besättning i Frösö skans. Sålunda finner man därstädes påföljande år kapten Jöns Börjeson med ett kompani af 3 officerare, 5 underofficerare, 1 mönsterskrifvare, 6 korpraler, 3 trumslagare och 121 menige krigsmän²⁾. Under årens lopp förbättrades skansen, och säges major Mathias Franck, sedermera adlad Drakenstjerna, ledt arbetena år 1650. Tack vare dessa kunde Frösö skans sju år därefter bestå en långvarig belägring³⁾, då norrmännen under Jörgen Bjelke inföllo i landet. I september månad befallde Bjelke sin underbefälhafvare, öfverstlöjtnant Reinhold von Hoven, att med 1:sta Trondhjemska infanteriregementet och en del artillerimanskap innesluta skansen på Frösön. "Hvarefter", säger Bjelke i sin själfbiografi, "han lät approchera med skoflar och spadar, där torr jord fanns, och eljest öfver moras med skanskorgar till och om skansen på de tre sidor, som lågo i ett moras vid Storsjön, och voro satta stora pallisader och annat i grafven och på contre-skarpen stora friska ryttare" (ett slags stormhinder af träspjälor) "hvilka lätteligen blefvo afbrända, och som han icke kunde låta minera eller lägga en brygga öfver till skansen, lät han kasta alla skanskorgar på två sidor i grafvarne öfver pallisaderna och lägga bräder till att gå på och storma skansen". Besättningen i denna utgjordes af omkring 200 man Helsingar under befäl af major Jon Andersson Myra. Ehuru fienden dag och natt besköt dem, höllo de sig tappert, ända till dess allt var färdigt till den slutliga stormningen. Då först, den 18 november 1657, kapitulerade Myra. Besättningen fick på grund af det tappra försvaret fritt aftåga, men fanor, kanoner och proviant skulle öfverlämnas till norrmännen. Sålunda lära dessa i krigsbyte tagit 10 kanoner af järn och koppar, 800 musköter m. m. I

¹⁾ Riksregistraturet 1611.

²⁾ Krigsarkivet, mönsterrulla af den 7 Aug. 1646.

³⁾ Se härom i »Kampen om Trondhjem» af prof. Yngvar Nielsen.

glädjen ställde man till ett dryckeslag utanför den tagna skansen, och räkningarne på det därvid utdruckna ölet finnas ännu i behåll. Öfverstlöjtnant von Hoven blef kommandant på Frösön, men fick ej länge föra befälet därstädes, då redan i februari 1658 fred slöts i Roskilde, hvarefter Frösö skans den 25 april s. å. återlämnades till svenskarne under landshöfding Lorenz Creutz.

Ännu en gång skulle emellertid Frösö gamla skans se fienden plantera sina fälttecken på vallarne, då Jämtland år 1677 åter eröfrades af norska trupper under dåmera generalmajor von Hoven. Denne lyckades med jämtarnes bistånd öfverraska och skingra de svenska trupper, som i Jämtland kommenderades af general Carl Sparre, och blef på så sätt Frösö skans utan svärds- slag tagen den 16 augusti 1677¹⁾. Redan i november samma år drogo sig dock norrmännen tillbaka öfver Kölen, men hunno dessförinnan så grundligt förstöra Frösöskansen, att det sedermera icke vidare blef tal om dess iståndsättande. Ännu i början af föregående århundrade funnos lämningar kvar efter träbeklädnaden i skansen, och dess konturer kunde då väl skönjas. Sedan man emellertid tagit sig före att bortgräfvat vallarne för att komma åt den däri befintliga myllan, utvisa numera endast obetydliga spår det ställe, där den så mycket omstridda "Jämtlands fästning" en gång legat.

Ännu obetydligare rester finnas dock tyvärr efter den på Frösön åren 1710—1713 invid exercisfältet uppförda skansen, med hvilken den ofvan afhandlade ofta förväxlas, synnerligast som krigskollegium år 1811 påbjöd, att denna skulle benämnas Frösö skans, ej, som dittills skett, *Cronstad skans*.

Denna skans anlades i ändamål att utgöra en befäst hufvudförrådsplats för det tidigt planerade angrepp mot Norge, som först med det s. k. Armfeltiska tåget 1718 på ett så ödesdigert sätt förverkligades. Kaptenen vid Fortifikationen Peter Brunman, sedermera adlad Riddercrona, säges hafva ledt arbetet vid skansens byggande. Den utstakades som en rektangel med omkring 225 meters långsida och 75 meters kortsida på västra sidan om landsvägen midt för själfva öfningsfältet å Frösö läger. I alla fyra hörnen funnos bastioner, och lät dessutom öfversten och chefen för Jämtlands Dragonregemente Michael Planting-Berglod tillbygga ytterligare två bastioner, en på hvardera långsidan. Skansens profil var synnerligen enkel med tre meter hög vall och framför liggande graf. Bestyckningen har varit växlande under olika tider, då skansens hufvudsakliga uppgift varit att tjäna som förrådsplats för regementet och de öfriga skansarne i

¹⁾ Friedenreich: Kong Christian V:s krigshistoria Del II.

länet. Cronstad skans kom också aldrig att se fienden framför sina vallar, långt mindre att falla i norrmännens händer.

År 1776 besöktes emellertid skansen af en norsk officer, löjtnant von Lyng, som i sin till general Krogh i Trondhjem ingifna reseberättelse¹⁾ säger bl. a. "Paa sletten indenfor Volden ligger 2:de 24 pundige jern Canoner uden Lavetter samt 16 jern Canoner med Lavetter, hvoraf efter mitt Skjønne var 4:e 18 pundige, 4:e 14 pundige 2:de 6 pundige och 6 st. 3 pundige saavel som 2:de jernmørser og et lidt Forraad af Bomber og Canoner, hvilket og er hele Jemtlands artilleri, som er flyttet sammen fra Duve og Hierp Skandserne".

Löjtnant v. Lyng, som vistades i Jämtland i hemligt kunskaparesyfte, har tydligen icke sluppit in i artilleriförrådet i skansen, där ett ganska aktningvärdt upplag fanns af kanon- och muskötkulor, krut, vapen, flinta m. m., som framgår af "Frösö skantz Tyg och Archlie Räkning med Fendrichen och Tygskrifvaren Wälborne Carl Adam von Bröcker pro anno 1775"²⁾. Tygskrifvaren förvaltade nämligen med biträde af ett par artillerikonstaplar och några handtlångare artillerimaterialen, och lydde denna personal under Artilleriregementets Lifbrigad intill 1794, då Lifbrigaden öfvergick i Svea Artilleriregemente. Af det senare voro 8 man förlagda i Frösö skans ända till dess slopande 1815.

Enligt en "Berättelse öfver antalet och beskaffenheten af kronans hus å Cronstad skans på Frösön år 1810"³⁾, upprättad af Capitainen i armén, Riddaren af svärdsorden, underlieutenanten vid Kongl. Svea Artilleriregemente med styckjunkare lön E. M. Krabbe, funnos i skansen kommandantshus och två baracker (uppförda 1756), en vaktstuga och en barack för artilleristerna (1794), ett tygförråd och en materialbod (1708) samt krutkällare, spannmålsmagasin och brunnshus. Af dessa byggnader är vaktstugan ännu kvarstående och användes som regementsmuseum.

Sista gången skansen togs i anspråk för krigsändamål var under kriget 1814. Efter unionens ingående beslöts skansens raserande, sedan artilleriförrådena dels försåls, dels förflyttats till Fredriks skans utanför Gefle⁴⁾. Den 13 augusti 1815 inställde sig på Frösön sergeanterna Rickman och Ullstrand med 2 korpraler och 50 man af Jämtlands Regemente för att bortgräfva skansen. De verkställde sitt uppdrag med sådan omsorg, att

¹⁾ Danska krigsarkivet: Handlingar rörande prins Carl af Hessen.

²⁾ Jämtlands Landshöfdingeämbetes arkiv.

³⁾ Jämtlands Fältjägarregementes arkiv.

⁴⁾ Krigskollegii Bref af den 20 febr. och 16 mars 1815.

det, som nämndt, numera är så godt som omöjligt att se, hvar den forna befästningen legat.

Som ofvan sades, anlades samtidigt med den äldre skansen på Frösön äfven en dylik vid **Mörsil**. Denna senare var ock af precis samma typ, rektangulär med en långsida efter älven. Angående denna skans skref Carl IX från Ryssby den 17 sept. 1611¹⁾ till Baltzar Bäck: "Wår ynnest och nåde etc. Wij hafwe, Baltzar Bäck, bekommit din skrifvelse och förnimmt deraf, huru dig ähr i händer gånghit uti Jemptelandh och at Du hafver kommit landet til at svärija under oss och Sverigis Crono och at du nu håller på och wil slå *en skantz ihn emot fiällen der ingen kommer vidh at falla ihn i landet* så at man skal hindra juten at göra der infal. Så låta wij sådant oss särdeles wäl behaga och befalle, att de göra samma skantz rätt fast och stark alldeles såsom en befästning och låta sätta der huus uti, som folket kan vara uti och sedan wilja wi at du blifver däri med det Nordländska folket så mycket som skantzen och landet förswara kunna." — — —

CAROLUS.

Sedan skansen legat obegagnad af norrmännen i trettio år, besattes den ånyo af svenskarne våren 1644. Som kommandant nämnes en kapten Olof Swensson. Emellertid föll skansen redan den 30 maj på Kristi Himmelfärdsdag i norrmännens händer, enligt sägen genom öfverrumpling utförd af en styrka under kapten Kristoffer Rasmussen. År 1646 iståndsatte svenskarne återigen ifrågavarande befästning, hvilken dock "sedan efter någon tid som föga gagnelig öfvergafs"²⁾.

Liksom på Frösön uppfördes vid Mörsil icke långt efteråt en ny skans på den s. k. Byomsåkern, hvilket skedde år 1659 på befallning af generalguvernören Claes Stjernsköld. Den nyanlagda skansen synes ha varit fyrkantig med omkr. 50 m. långa sidor, hvilka flankerades af halfbastioner i alla fyra hörnen. Framför ena sidan fanns ett mindre utanverk (ravelin), de öfriga sidorna täcktes af "spanska ryttare"³⁾. Skansen synes emellertid hastigt fått förfalla, ty redan 1677 inberättar general Sparre, att den var "så igenfallen, att man kunde nedskjuta ringaste kreatur i den samma". Dess återuppbyggande blef heller aldrig ifrågasatt.

Den tredje befästningen, som med all sannolikhet anlades under Baltzarfejden, var som nämndt **Rismyr skans** i Herjeådalen. Enligt en af herr E. S. Persson i Elfros meddelad teckning

¹⁾ Riksregistraturet 1611.

²⁾ Hülphers: Beskrifn. öfver Jämtland, s. 126.

³⁾ Karta i krigsarkivet.

ligger skansen, som i plan företer samma utseende som de äldre skansarne vid Frösön och Mörsil, med en långsida om ungef. 100 m. efter Ljusnan, hvars vatten inleddes i grafven rundt de öfriga sidorna. Angående skansens öden är föga känt. Emellertid synes den hafva varit använd under kriget 1657—58.

Skansen vid **Gällö** anlades af norrmännen under kriget 1644, då de norske ville vid Gällösundet hindra svenskarnes framträngande från Borgsjö. Skansen är till följd därpå anlagd vid Gällö landsvägsbro på västra d. v. s. norska sidan om sundet. Gällöskansen, som enligt allt att döma haft en mycket primitiv beskaffenhet, iståndsattes och besattes af norrmännen under öfverstlöjtnant F. O. Budde i sept. 1677, då svenska trupperna drifvits ur länet, men fick efter svenskarnes återkomst helt naturligt förfalla. Nu finnas därpå knappast några märkbara konturer.

Närmast i tidsföljd torde den å Skansholmen i Sunne socken belägna skansen, **Andersö skans**, hafva anlagts. Under de upprepade striderna med norrmännen, hade dessa kringgått Storsjön öfver Sundsbacken och Sunne, då de motats vid Rödösundet. Till att hindra dylikt torde Andersö skans varit afsedd. Enligt en i krigsarkivet befintlig karta från 1648, hvarå drottning Christina egenhändigt tecknat sitt namn och godkännande, skulle skansen utföras som ett slutet verk i form af en sexhörning med våta grafvar och bastioner i alla hörnen. "Genom gräfning gjordes skansen kringfluten" säger Hülphers, då den 1650 anlades under ledning af majoren, sedermera öfverstlöjtnant Drakenstjerna. Huru långt arbetet fortskred och om skansen verkligen fullbordades, såsom planen utvisar, är svårt att afgöra. På en karta upprättad af John Ericsson (den kände uppfinnaren) år 1822 återfinnas dock i hufvudsak samma konturer, som å kartan från 1648. En i krigsarkivet befintlig mönsterrulla, daterad Andersön den 26 juli 1656, gifver vid handen, att till arbete på skansen voro förordnade kapten Eskil Trälodh, löjtnant Anders Person, fänrik Pehr Pehrsson, 1 fältväbel, 1 sergeant, 2 förare, 1 rustmästare, 6 korpraler, 2 trumpetare, 2 pipare, 1 profoss samt 110 man, därpå äfven folk från kaptenerna Jöns Börjessons, Samuel Nilssons och L. Gierfelts kompanier. Hülphers uppgifver, att hvarje mantal till skansbyggnaden fick framföra 4 stockar och dessutom fingo bönderna i trakten underhålla arbetsmanskapet, som framgår af följande bref från Kongl. Krigskollegium den 16 oktober 1656, där det säges att "emedan som capiten Eskil Trälo hafwer en tyd med sitt compagnie varit commenderat på arbete wid Andersön skantz, hwarest de gemene ähre af bönderna underholdne blefne och officerarne intet niutet, ty befallles Regements schrifvaren Oluf Pederson Ström, at han

af 1656 års besparad ränta läfwererar be:de capiten Sexton D. Sölwfermynt emot qvittens“.

Under norrmännens infall 1657 och 1677 blef skansen i Sunne till följd af omständigheterna obegagnad, hvadan den aldrig kom att motsvara sitt ursprungliga ändamål.

Samma sak torde kunna sägas om den ungefär samtidigt påbörjade skansen vid **Långå** i Herjeådalen. Enligt Hülphers (sid. 71) skall äfven denna skans vara anlagd under drottning Christina, tydligen i afsikt att stänga vägen för de från Röros längs Ljusnans dalgång inbrytande fienderna. Angående denna befästning säges i en gammal beskrifning till Tract Carte omkring Långå Skantz¹) (datum obekant): “Denne Långå Skantz är uppå ett nedrigt och sankt ställe anlagder, som af de mångfaldiga der omkring liggande Högder sedder och dominerader är, så at man från detsamma allenast på nära distance kan decouvrera den frammanföre liggande Terrainen samt med Canonerna rasera och beskjuta Fältet allenast då, enär Fienden visar sig på de närmast liggande Högder, ja fast mera nödsakade, att betäcka sig såwähl i flanquen som ryggen med traverser på Batterierna för de kommenderande Högder utanföre, kunnandes ock fienden i däliden vid Qvisla bäck komma betäckt nära intill skansen. Jordmånen af wärcket består af en gulaktig giäslera som ständigt giäser och utqväller föruth om wåhr och hösten, hwilken förorsakat at wallens inre och yttre doceringar som äro af Timmer wärcke beklädde och fordrade, ej kunnat resistera emot giäslerlandet, som träwärcket bortruttnat och wallen på alla sidor brecherat och nedtrykt i grafven. I lika måtto förorsakar fiällfloden om wåhrn wättnets upstigande, som inunderar skantzen up til Bermen, och forcerar jämte isgången emot densamma med sådan häftighet at wärcket ogiörligen kan bestå, der utom dess grunden giäslerig är. Sedermera är situationen så mycket mera desavantageuse för skantzen, som fienden kan passera der förbi, nämligen emella det högre fiället och backarne utan at wara sedder och således marchera in i landet.”

Redan Carl XI, som besökte skansen i juni 1686, lär ock hafva yttrat, att “arbetet icke svarade emot kostnaden“. Skansen synes enligt gamla kartor¹) hafva utgjorts af ett slutet, månghörnigt verk med omkring 75 ms afstånd mellan vallarne. Enligt 1710 års karta funnos därinom officersbyggnad, corps de garde (vaktstuga), 3 manskapsbaracker, bryggghus, bageri, ammunitionsbod och stall. En underjordisk väg ledde ned till älfven (Ljusnan). Som besättning i skansen ansågs behöfvas minst 130 man

¹) Krigsarkivet.

och som bestyckning 2:ne 12-pundige, 2:ne 6-pundige samt 2:ne 3-pundige kanoner.

I början af 1700-talet säges skansen hafva varit i godt stånd (Hülphers), och lågo därstädes garnisoner från Helsinge och Jämtlands regementen. Efter freden 1719 fick skansen förfalla och under 1734 års riksdag utdömdes den alldeles. Lyckligtvis har styrkan af dess vallar aldrig mera behöft anlitas. År 1803 säger landtmätare O. A. Burman i sin till krigsstyrelsen ingifna berättelse om vägar mellan Hede och Röros, att "redouten vid Långå är alldeles förfallen".

Sedan Trondhjems län genom freden i Roskilde 1658 blifvit införlifvadt med Sverige, började skansbyggnader flerstädes i Jämtland på befallning af landshöfdingen general Stjernskjöld. Det ser ut, som om denne anat, huru snart den nya eröfringen skulle gå förlorad och därför i tid velat trygga sig och landet för ett kommande bakslag. Stjernskjöld lät nämligen anlägga ganska starka skansar såväl till hufvudvägens spärrande vid Dufed, Mörsil och Hjerpen, som för att hindra mindre företag öfver Melen vid passet mellan Juveln och Kallsjön. Den senare befästningen fick namnet Kallströms skans.

Vid **Dufed** anlades ett mindre verk till skyddandet af den därstädes befintliga öfvergången af älfven. Utseendet och storleken af denna befästning torde numera vara svårt att fastställa, då skansen snart nog fick förfalla. Däremot finnas noggranna ritningar i behåll öfver den skans, som på den äldres plats anlades år 1710—1713 och ytterligare förbättrades år 1718 straxt före det s. k. armfeltska tåget¹⁾. Denna yngre skans synes hafva utgjorts af ett slutet verk med en tämligen hög vall och framför liggande graf. Inuti skansen funnos tvenne manskapsbaracker samt en vaktstuga. Efter freden 1719 har skansen fått förfalla och har sedermera ej spelat någon roll vid Jämtlands försvar.

Den vid **Hjerpen** af Stjernskjöld anlagda befästningen har däremot räddat landet från att eröfras af de på hösten 1808 inbrytande norrmännen. Hjerpeskansan var nämligen på sin tid den starkaste befästningen i Jämtland och tjänade till försvar af gamla bron öfver Hjerpströmmen. Den bestod af en nere vid själfva Hjerpströmmen anlagd stenskans samt en sedermera (år 1700) anlagd jordbefästning på en höjd af ungefär 120 steg från strandlinjen. Bägge fästningsverken voro förenade med en af två palissader skyddad förbindelselinje. Det nedre, vid strömmen liggande stenverket, var fyrkantigt med halfbastioner i hörnen. "Batterierna i halfbastionerna äro för trånga, hvarför de hafva

¹⁾ Krigsarkivet.

betient sig på de ställen af 2- och 3-pundige kanoner eller s. k. Påtthundar, som stå på kiäklavetter" läses det i en gammal kartbeskrifning troligen från 1718¹⁾. I nedre verket funnos äfven manskapsbaracker och krutkällare.

Det öfre verket var betydligt större och försedt med fem bastioner: Ulrica, Päder, Strombergh, Palmqvist och Leijonsparre²⁾. Invid den förstnämnda, under hvilken fanns en murad krutkällare, låg ett fyrkantigt slutvärn eller blockhus af sten i fyra våningar. Första eller källarevåningen innehöll fyra i muren hvälfda krutkammare samt tygförråd, andra och tredje våningarne voro inredda med magasinrum med plats lämnad åt skyttar, hvilka afgåfvo eld genom skottgluggar i muren. I fjärde våningen låg en vakt med utkikspost³⁾. Detta blockhus liksom en stor del af själfva skansen förstördes af norrmännen i juli 1809 — och har sedermera ej blifvit återuppbyggdt. Fastmera har vid anläggandet af Hjerpens trämassefabrik det gamla minnesmärket blifvit synnerligen illa åtgånget. Den nedre delen af slutvärnets samt den ofvannämnda källaren under bastionen Ulrica äro dock ännu något så när bibehållna.

Hvad slutligen beträffar **Kallströms** (Carlströms) skans synes densamma utgjorts af ett mindre åttahörnigt jordverk, delvis förstärkt med en låg stenmur⁴⁾. Inuti skansen låg en mindre barack för besättningen. Sedan skansen fått förfalla efter år 1660, iståndsattes den i början af 1700-talet samtidigt med Dufeds och Hjerpeskansarne, men har därefter åter lämnats att så småningom rasa igen. Delar af stenmuren och vallarne kvarstå dock ännu i dag.

Utom dessa nu uppräknade skansar finnas lämningar efter mindre jordverk på några andra ställen i länet. Sålunda anlades år 1677 mindre befästningsverk dels i Fors socken norr om **Fångsjön**, dels vid **Herrevadet** i Ljungan. Under krigsförberedelserna i början af 1700-talet anlades ett stort magasin i **Sveg** och då troligen ock till dess skyddande det i sagda kyrkby befintliga jordverket. Slutligen äro de i **Funäsdalen** och **Nordhallen** uppkastade jordvallarne med all sannolikhet ett minne från 1808—09 års krig, det sista tillfälle då anläggandet af dylika befästningar ifrågakom i länet.

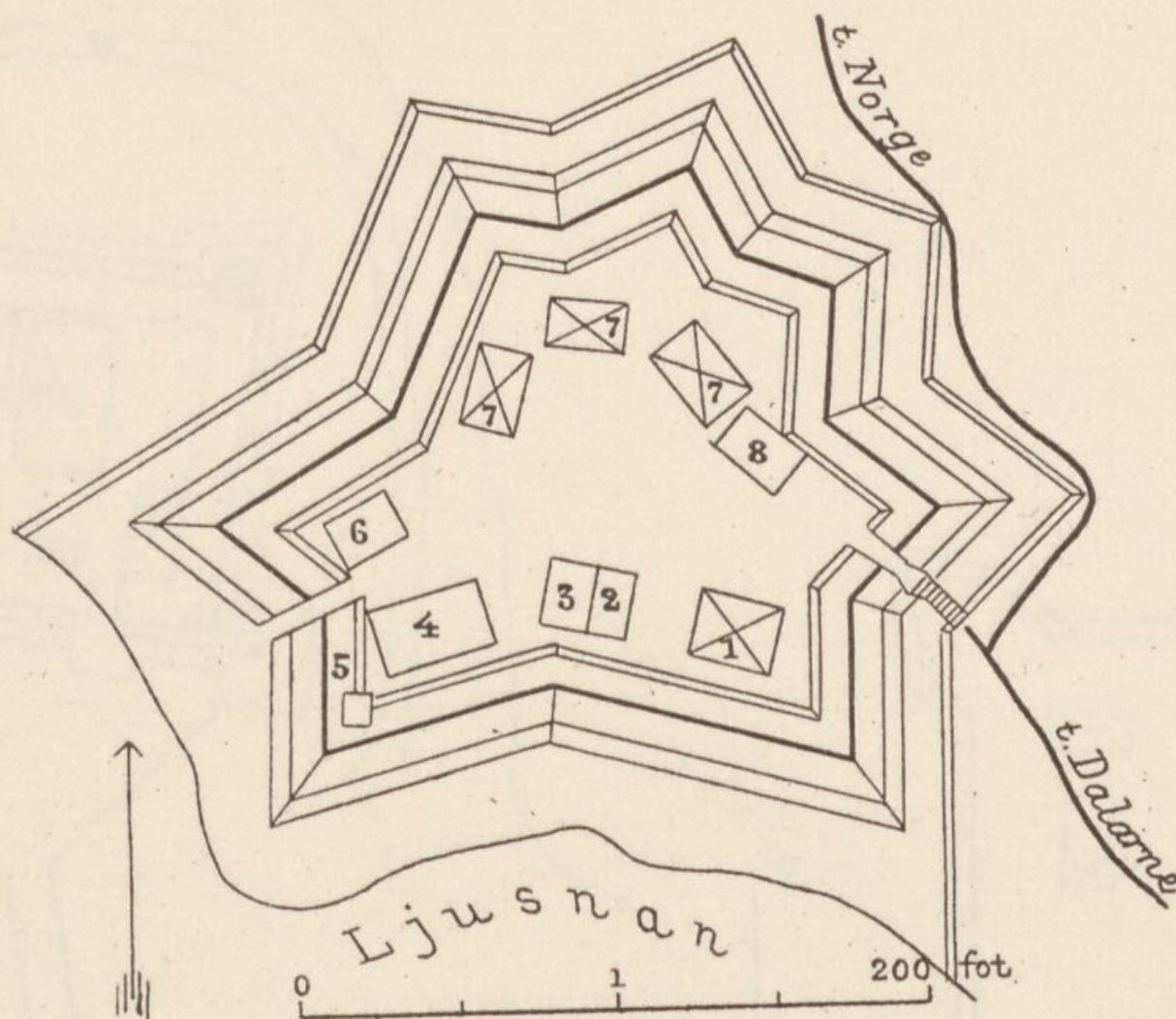
¹⁾ Krigsarkivet.

²⁾ Enligt 1710 års karta upprättad af kapten Brunman.

³⁾ 1710 års karta af C. A. Brunman i krigsarkivet.

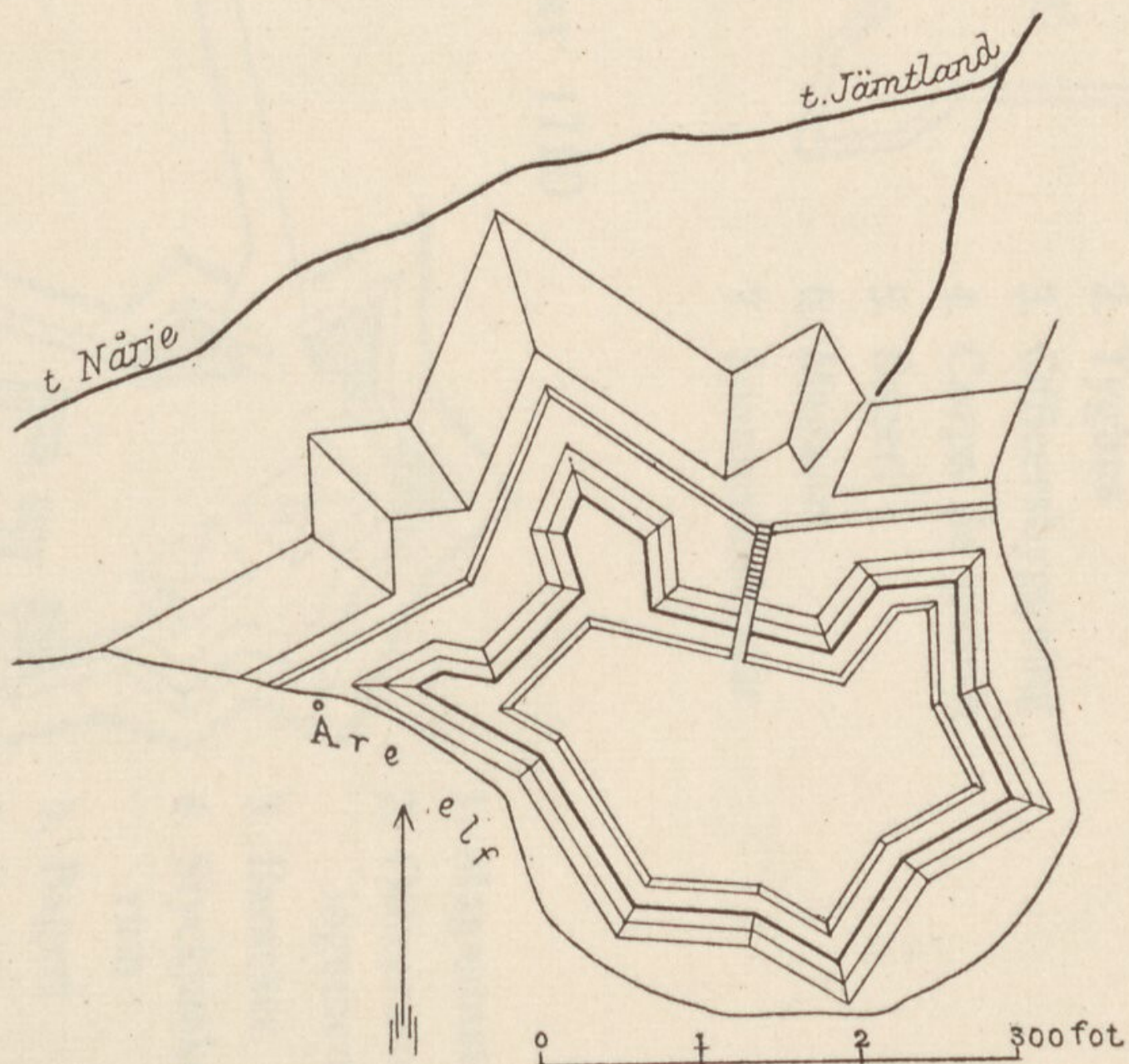
⁴⁾ Se Baumanns karta från 1678 i krigsarkivet.

Långå skans 1710

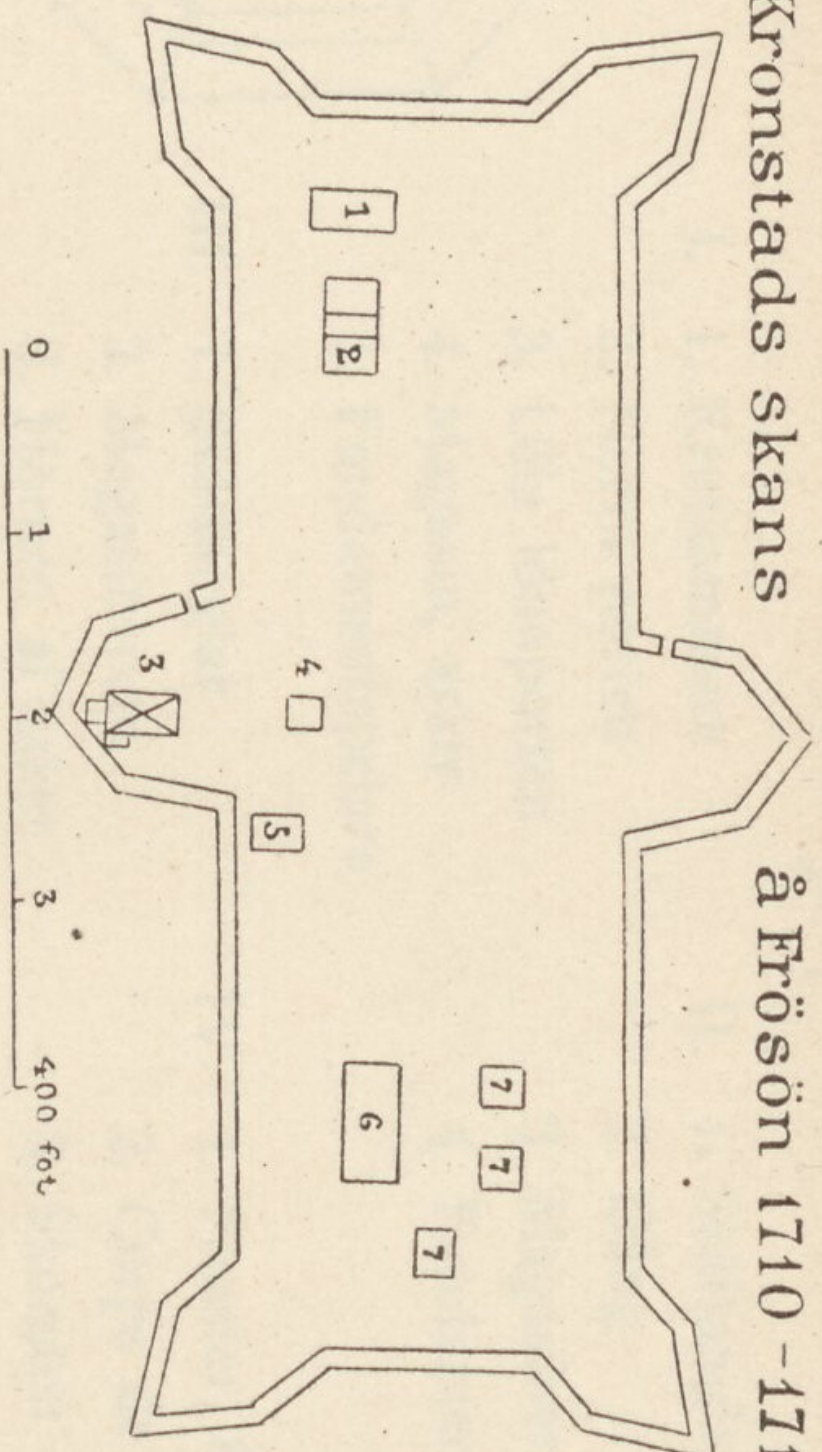

1. Officerarnes logement	5. Ammunitionsbod
2. Bryggghus	6. Stall
3. Bageri	7. Baracker
4. Magasinsbod med källare	8. Corps de garde

Dufeds skans 1711

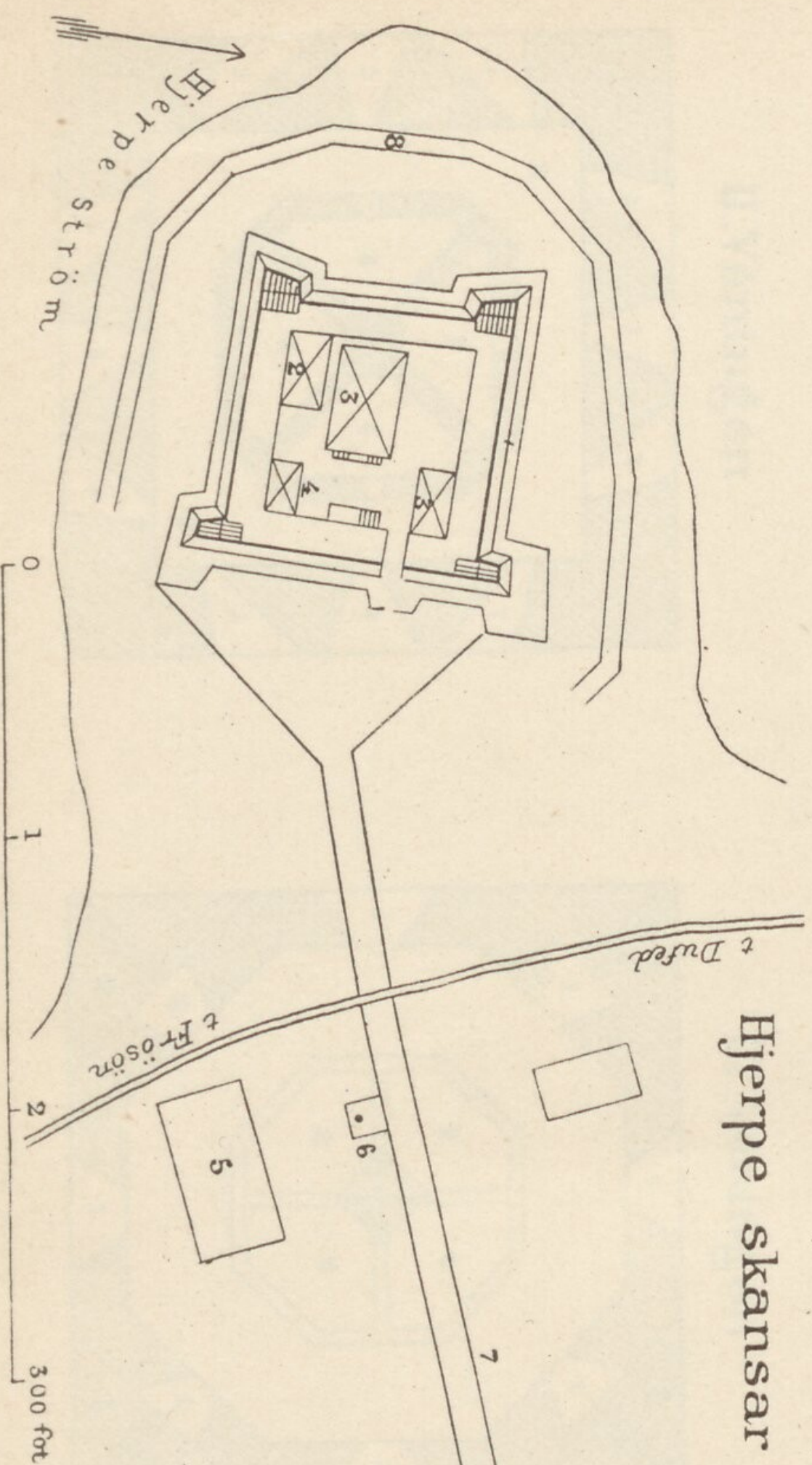

Kronstads skans å Frösön 1710-1713

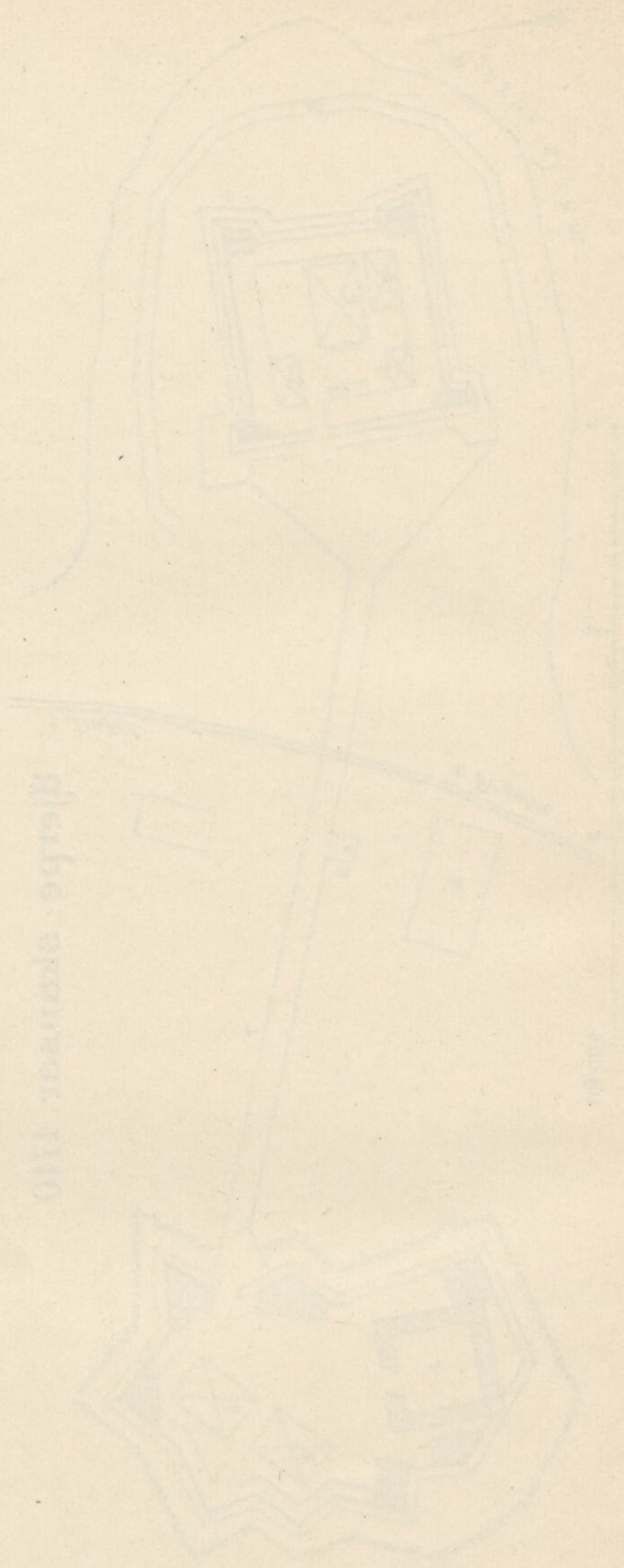

1. Vagnshus
2. Tyghus
3. Officersbyggning
4. Corps de garde
5. Bageri
6. Magasin
7. Spannmålsbodrar

Hjerpe skansar 1710

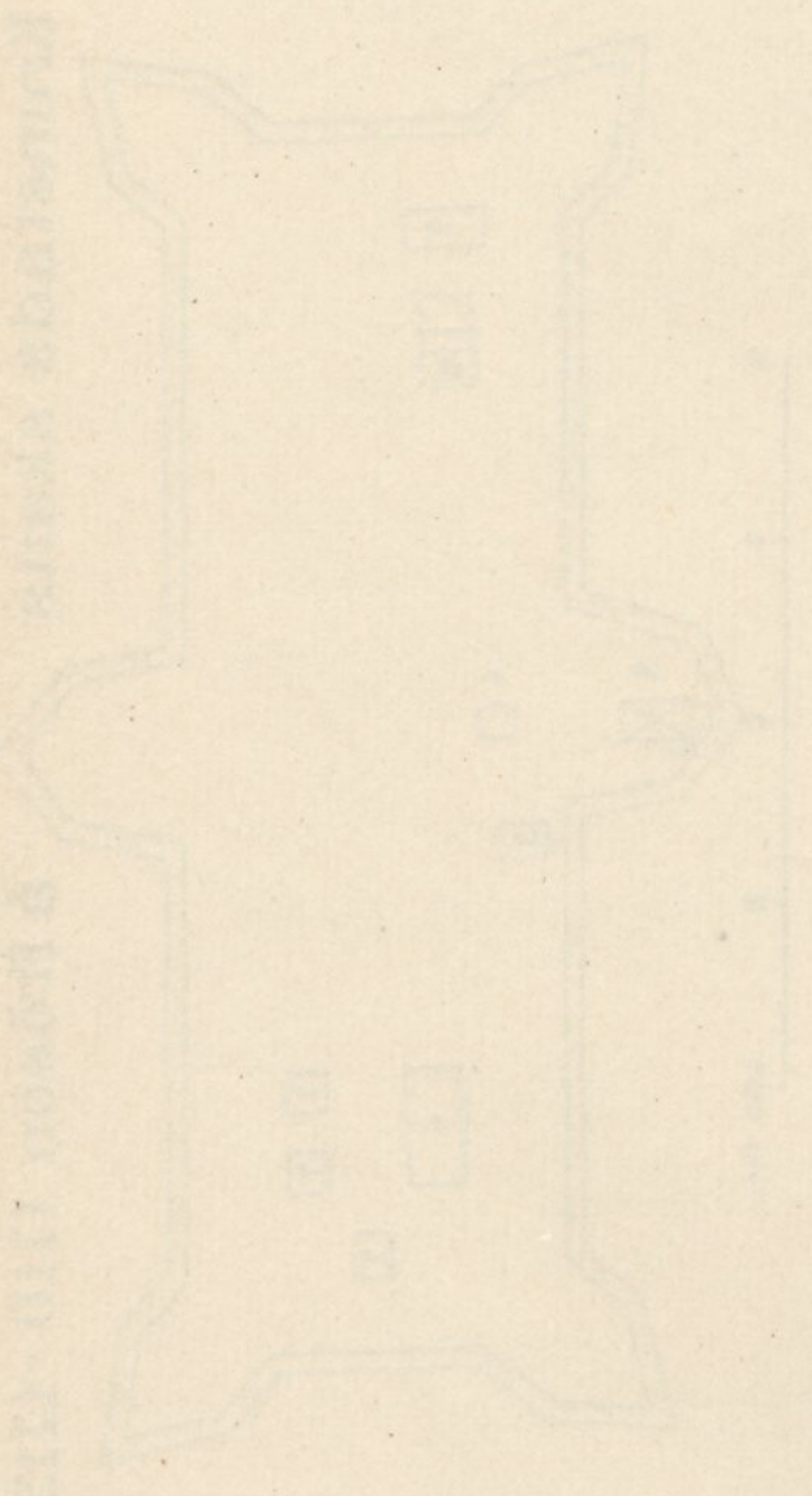

1. Magasinstorn
2. Officerarnes logement
3. Baracker
4. Styckjunkarnes rum
5. Bageri
6. Brunn
7. Pallisadering
8. Krubbvärck

Планъ зданій 1110

8. Кухня
7. Спальня
6. Печка
5. Печь
4. Спальня
3. Печка
2. Отопление
1. Машина

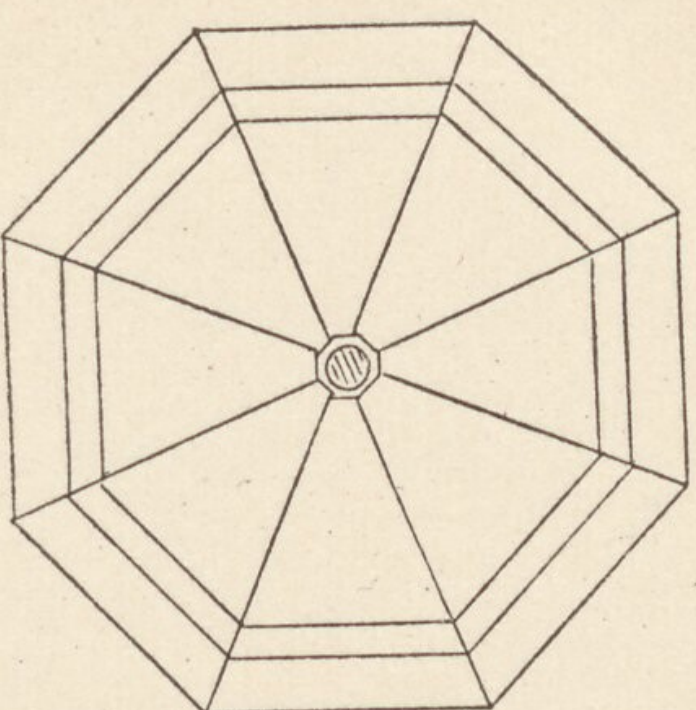

Планъ зданій 1111

7. Спальня
6. Печка
5. Печь
4. Спальня
3. Отопление
2. Печь
1. Машина

Tornet i Hjerpe skans

Taket

I. 1. Krutkammare

2. Norra porten

3. Lilla lönnporten

4. Magasin, arkiv

5. Fundamentspelare

II. 1. Skåttanglar

2. Gång

3. Magasinsrum

4. Fundamentspelare

III. 1. Skåttanglar

2. Magasinsrum

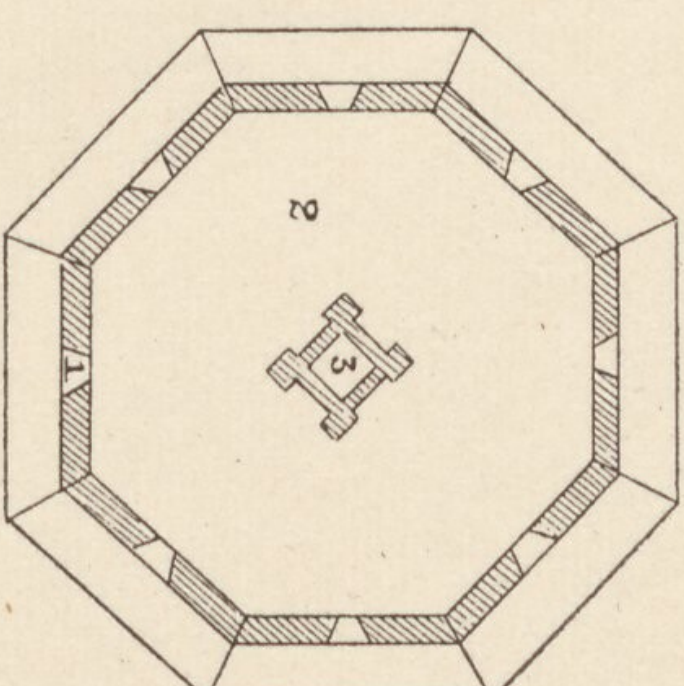
3. Hörnen af taket

IV. 1. Fönster, 8 st.

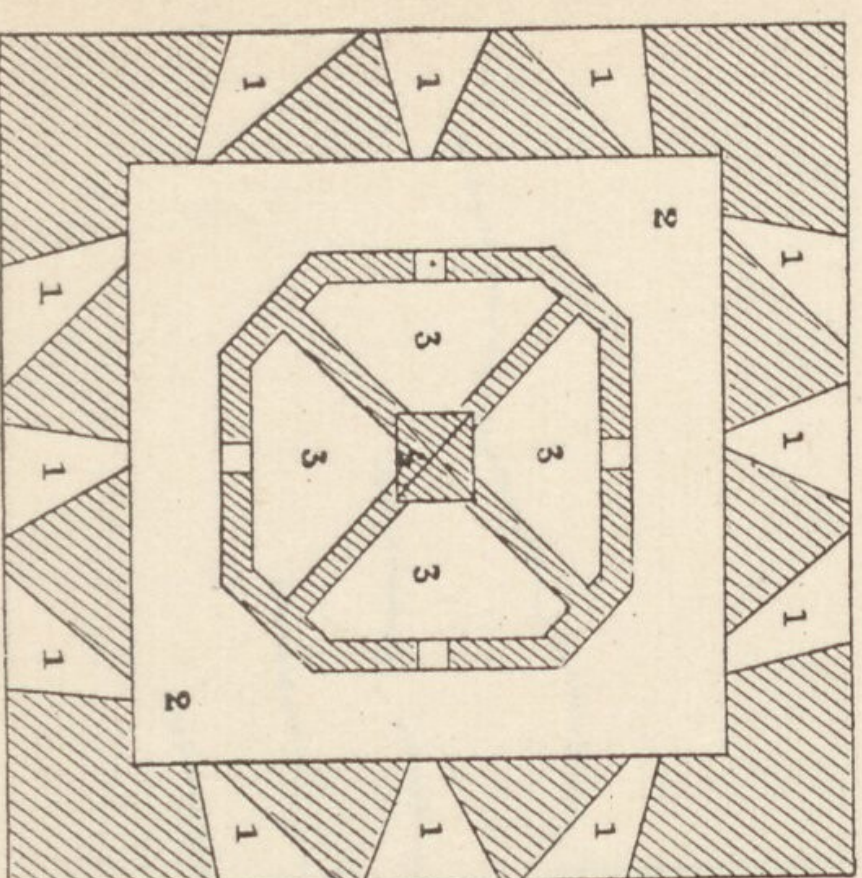
2. Corps de garde

3. Skorsten

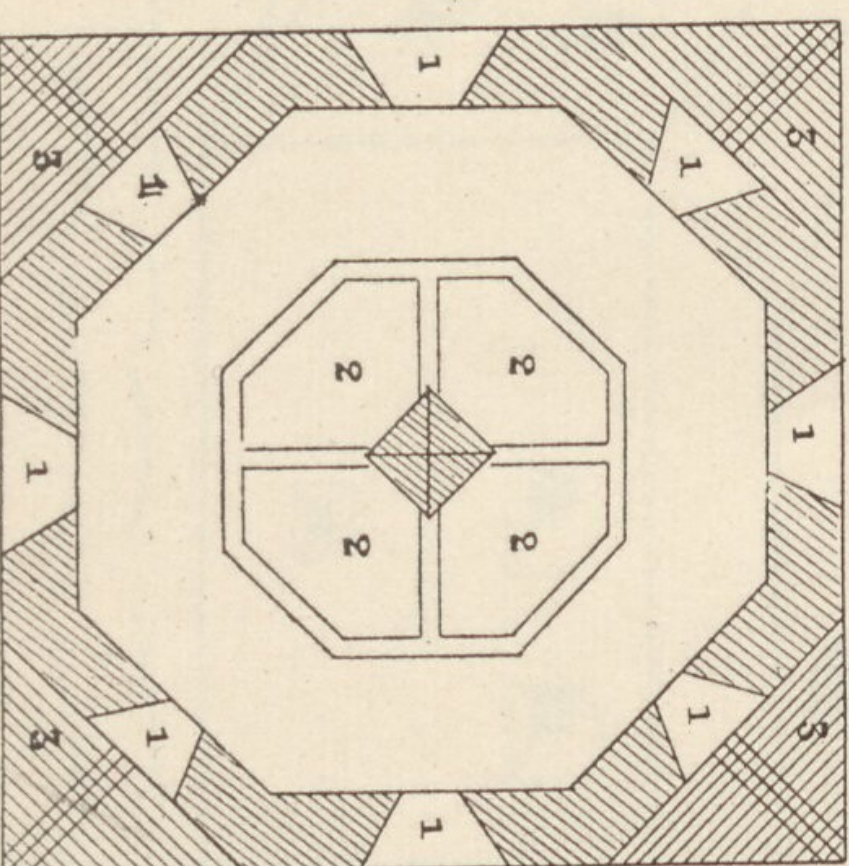
IV. Våningen

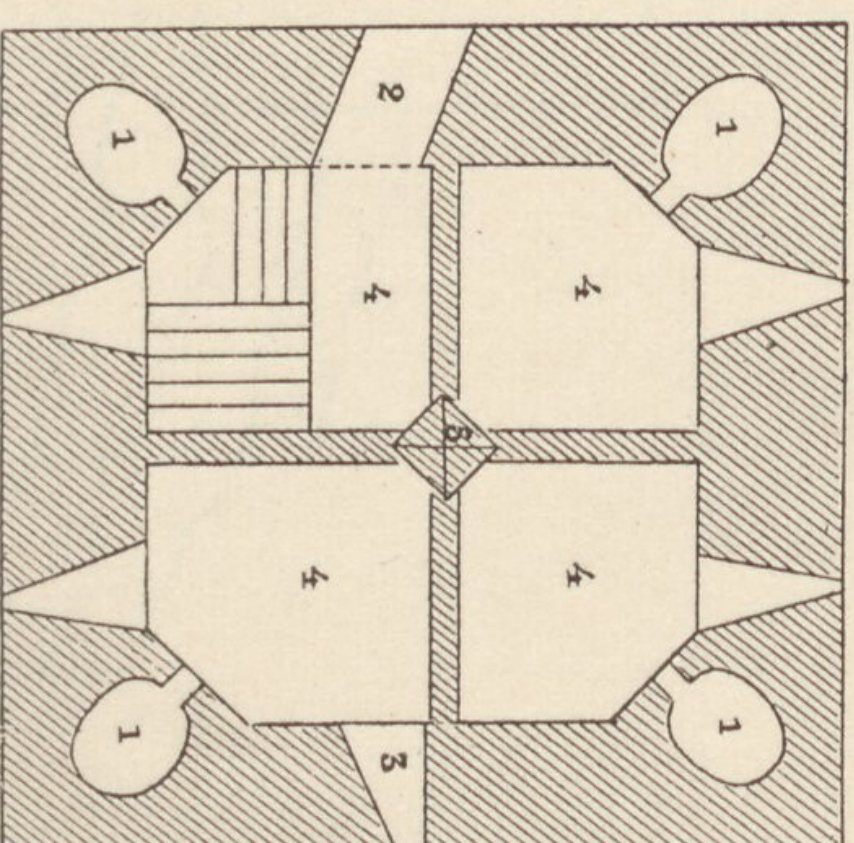
II. Våningen

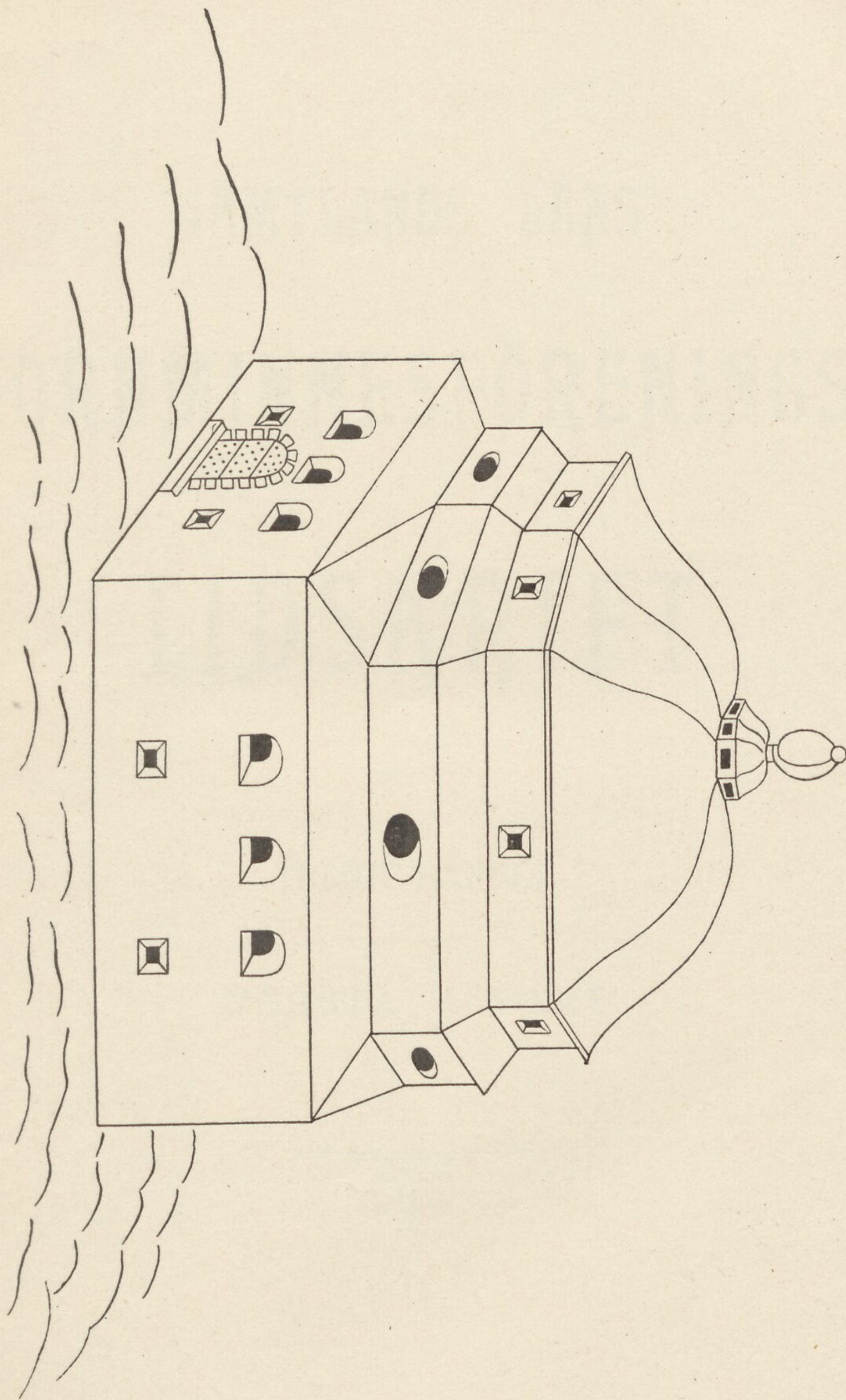
III. Våningen

I. Våningen

Faciaten till tornet i Hjerpe skans

Fornhandlingar rörande Jämtlands län.

II.

Utgifna af *P. Olsson*.

(Forts. fr. II s. 228.)

81. 1531.

(Jämtland).

Dom i tvist om Qvisle gård i Bergs socken.

Orig. på perg. i Qvitsle, Berg. Afskr.,
gjord af mig, i Ö. L. Hvad som står inom []
är bortklippt i originalet, men tillagdt efter en
afskrift.

[Alle] men thette breff hen(d)e ffor' kommo see ellr höre
lesas helsom wi heer effther nempnis [först] Yrian Pedersson
ffouth i Jamptelandh Erik Andersson kirke her i Ouik ok prosth
i Jamptelandh [Olaf] Hemminghsson lagmand ibidem ath wi i
dom woro mz tesso xij men her effther nempnis Pedher [ok
Jens] i Myre Sighurd Ketilsson Erik Jusseson Tor aa Helle Nielss
Jonsson ibidem Pedher Matteson i Wbbaa[s Henrik] aa Bakke
Paal i Hogher mo Erik i Halleim Mons aa Helle euinneligh mz
wor' [herra]. Kwngerom wi ath aaran effther gwdz byrdh
mdxxxj sancte blasii episcopi dagh [warom wi i d]om ok ransak
millom Pedher Andersson i Matnes oppo then ene sidhe oppo
then andhr side [Niels An]dersson i Wigge om noghon odalss
bördh ok gaardh som Quisle hete ligend i Bergs s[okn kom ta]
ffrem ffor^{de} Nielss i Wigge mz eth breff som han haffu' ffoth
aff rikens raad i Oslo hulk[it breff saa lu]de ath ffor^{de} Nielss
kende segh wā ein odalssman oppo sine hustru wegne ok [andre
fler] hans hustru ffrendher skulle wnde hanom teriss bördh ok
sade ffor^{de} godz wara ola[gliga soldt] ok iffraan bórdeman komith
ok war tha mz dótthr ffor^{de} Nielss til aff rik[es raad mz] min-
ner en ffor^{de} Pedher Andersson hadhe noghon skil heller proff
ther i moth ath bäre. [Krafde wi taa ffram] ffor^{de} Pedher An-
dersson mz sin breff ok skil kom taa ffram ffor^{de} Pedher An-
dersson [mz lag]ligh skeligith kiöpsbreff ok maange sone breff
som han hadhe aff odalsmannom om [de hadhe] warith odhal-
men i blanth annan breff ffans eth gamalt kiöpsbreff som wt-
huiste e[. . . odals]mennan ransakath wi thet maal ok grunne-
ligh öffuer lase al breffna teslikis hadhe ffor^{de} Pe[dher Anders-
son] eith breff aff Olaff Wiffastesson lagman i Tronheem swa

lwdhande ath han haffu' grunneligh [öffr lesit] al hans breff ok skulle slik breff ok kiöp bryth taa wille ha nekke fföre lagbokan i No[rge.] Effter swadan skil ok proff kwnith wi ekki annith ffor ffinne millom gwdh ok worth [samvet] wtan wi dömde ffor^{de} Pedher Anderssons kiöp ok breff gildh ok obryteligh ok mz fful ma[cht ath b]liff eftther then her dagh ok Niesl (!) Anderssons breff dömde wi maktelösth ffor ty haffue ek[ke borith] reth witne ffor te godhe her' ok raadmen thet ær wor dom fful ok gildh ok skal [thet maal] aldhr' wp reses effther then her tidh hulkin thet giör skal böde ok sware ther fforre effth[er lagh]. Til yther mere fforuarilse ok stadffestilse her oppo henge wij wor insigle ffor thet breff [Yrian] Pedhersson ffouth i Iamptelandh Erik Andersson kirke her i Ouik ok prosth i Iamtelandh ok Olaff Hem[minghsson lag]man ibidem ok wi som ekki ære haffuande insigle taa bedhe wi Karl i Kluxaas ok Lasse i [Ase ok Swen] oppo Sidhe ath te henge sin insigle ffor thette breff skriffuith aar ok dagh som fforre staar.

[Sex sigill.]

82. 1531.

Ragunda.

Dom i tvist om ett laxfiske vid Tryggieåsen i Fors.

Afskrift, gjord af P. G. Lundahl, i J. L. F.

Alle men som thette breff see heller höre lesas helsom wi domsmend her efther nemnes Olof Helieson Olof i Munsåker Staffan i Korestad Olof Sigurdsson i Kåncebakke Tomas i Bölett Olof ok Jon Olofssöner i Pålgård Jon Torbjörnsson Erik opo Editt evindelig med gud. Kungiörom wi at åran efther gudz börd mdxxxj fredagen nest efther sancte hinrici episcopi dag tha skatting var [a] Rafuendom woro wi i dom nemde af velbiurdigom swen Yrian Pedersson fout i Jemtaland i mellom Pelle Pedersson i Boda oppo then ene side po then anden side Anders Pålsson i Bölet ok Erik Olofsson ok Isac Kjetilsson i Åsen om et laxe fiske som ligger for Tryggie Åsen ok haffuer lenge standit i trette dennom i mellom. Ransakade wi thet mål thet retteste vi kunde forre finne for gud ok efther lagboken biudher at hver skal haffue vatn ok vatnstede for sit land utan thet er med lagen undangangitt ty dömdom wi for^{de} Pelle Pedersson ok hans vederlagsmend thet for^{de} laxefiske til som ligger for Tryggieåsen ok Anders Pålsson ok hans vederlagsmen ifrå swa lenge han kommer med the skel han hafuer thet lagliga fået med kiöp heller med bytte heller med giftermål. Ty skal for^{de} Pelle Pedersson [vara] fri ok frelst opo for^{de} fiske efter

then her tid Til yter mer stadfestilse deroppo vi som ikke her sjelfve haffue insigle bedje for^{de} welbiurdig swen Yrian Pederson fount i Jemtaland Olof Hemmingsson lagman ibidem ok Helias i Byn at the sin insigle henge for thet bref skrifuit år ok dag for skriffuit.

83. 1531. (Jämtland).

Sigrid i Skylnäs säljer $\frac{1}{9}$ af Skylnäs till sin brorsdotter Gertrud Jonsdotter i Gällö för 13 mark.

Orig. på perg. hos Per Eriksson i Gällö.
Afskr., gjord af mig, i J. L. F.

Alle men thet breff see hellr' höre lesas bekenis iak Sigrid i Skylenes ath iak met myne daatther raadh ok handelagh kerligh wnth ok solth haffw' myne brodher daatther Gertrwd lons daather i Geldön myn rette del arff ok odhal i for^{de} Skylenes lösth ok ffasth for xiiij mark redhe penningh Kenis ok iak ffor^{de} penningh wpburit haffua megh til ffulle nögiæ ok alle Tij skil iak ffor^{de} arff ok odhal som ær ein ix del aff allan gaardin wnda megh ok mynom ærffwingom ok wndher ffor^{de} Gertrwd i Geldön ok hennis ærffwingher til odalss ok euerdeligh eghe met alle tillundher ffrith ok frelsth ffor hwariom manne war ok thet kiöp giort met handebandh ok ein obrÿteligh stadhfessto ok te godhe men til witnis Haluordh i Weruikin Paal i Anuikin Gwdzsorm ibidem Olaff ibidem Olaff i Vpnom ath hulken thet kiöp riffuer heller riffue laate skal böte ok sware' effther lagha till yther mere ffor narilse herom bedher iak Olaff Hemmingsson lagman ok Mikil i Grimenes ath te sin insigle henge ffor thet breff skriffuith anno domini m d xxxi.

Vaxsigill med gotisk omkrift, i midten — h med tvärstreck inom en ring; remsa till andra sigillet.

På baksidan: om Skylenes.

84. 1532. Sveg.

Ingeborg Svensdotter bekräftar den gåfva i löst och fast som hennes broder Gunnar gifvit sina brorsöner.

Orig. på perg. i J. L. F.

Thz bekenis iagh Ingheborgh Swensdotter mz min sons samtykth som ffa het' Ion Halwardhsson ad wi boden fulleleghe til sthaam then ghawe min brodher Gunnar Swensson gaaf sinom brödra synom som ffa hethe Swen Esbiorsson Erik Esbiorsson

oc Hindrik Esbiorsson ghaf han them alth thz han atthe i löso oc i fasto inthz undan tagand hwaske i wato eller i törro mer en eth v las engh oc vij loodh selw' oc sidan nakan annan deel som min for^{de} son Jon war begerande Thy samtyck iagh for^{de} Ingeborgh then gawe min for^{de} broder Gunnar gaf thy adh han kender segh hawn sith egt sialwaldh hoss sina broder syner for^{da}. Ffor slika saks skuld skel iagh megh for^{de} goos oc gawe wndan megh oc minom erwingom oc wnder for^{de} mina brödra syner oc teras erwinga til ewerdelege æge ad ssa i sanningh er beder gode mens insegel for thz breff som a wart ordh oc saakth hördo som ssa hethe Halward Gunnar Mattesson H[al]-fredh oc Klemet Eriksson som skriwet war i Sweegh anno domini md xxxij ipso die torlacii episcopi.

Sigillen saknas.

85. 1533.

Berg.

Höfvidsman Vincentz Lunge stadfäster domen (se n:r 81) angående Qvisle i Berg.

Orig. på perg. hos E. Nilsson i Qvitsle, Berg. Afskr., gjord af mig, i J. L. F.

Iegh Vincenz Lwnge rither höffuitzmand offwer Wordhehuss Jempheland och Soghñ k[ennis] och gör witthrligtt mett thette mytt obne breff att jeg nw paa mynd mechtige herres kungh Fred[erichs] vegne haffuer mett xii dannemendtz raadt och samtycche som enn fwllö dom paa Bergs s[katte]tingh tillneffde vore som war Karl y Klussoss Niells Poelsson i Riise Syword Kethielsson i Kliffsiö Andhers i Höghnn Owdhnn i Thwssaas Oluff lenssenn i Vigge Symvn Kleffsiö Sywordt i Aassom Inghemund i Vigge Poell i Halleim Oluff lensson i Aassom och Stheenn Sywordsson i Bergh, fwldbyrdt samtycth och stadhffesth och mett thette mytt obne breff fwldbyrd[er] samtyccher och stadffesther enn erligh och velbyrdigh swendtz Jörgen Pederssons her Erich Andersson kirchepresth i Vwiigh och prwsth i Jempheland och Oluff Hemingssons lagmad ther samestettz m[ett] xii andre dannemend som mett thennom i dommen saade lydend om nogre tretthemoll imell[om] Pedher Andhersson paa Matheness och Niells Andhersson i Vigge och Oluff i Quiisle om enn gordh Qwisle kallett liggend i Bergs soghnn thet domsbreff thenne sthadffestellsse tiillffesth er ydhrmere i sellff bewiiser och forclarer hvilchen jeg vdi alle syne grene punchte och artichle stadffesther och vbrödelig vedt fwlld macht holles skall y alle maade. Thy forbiwdher iegh alle ehwo

the hellst ere eller vere kwnne och serdeles fagedhe och embetzmend for^{ne} Peder Andhersson her medt att möde platze qwelle hindre hindre lade eller vfforrette i nogre hande maade vndher aller höigste breffbrud som er viij ort(ug)a oc xiiij marc och hwilchnn for^{de} dom först opriffwer och paaclager skall then for^{de} myn' aller nadigste herre giffue iiij marc i domroff och end tha sidhenn schall hwer holle och haffue hwess som tillfornn dömppt och giortt var i alle maade. Thiill ythermer vidnesbyrdtt och bethre forwaringh henger ieg mytt indzeylle nedhnn for thette mytt obne breff. Datum paa Berg sancthe pedhers apostell dag att cathedram anno domini md xxxiiij.

Skåror för ett sigill.

86. 1533.

(Jämtland.)

Egor skiftas mellan Jon Jeppsson och Jon Jonsson i Änge, Lockne s:n.

Orig. på perg. hos Jonas Nilsson i Forsta, Lockne s:n. Afskr., gjord af mig 1887, i Ö. L.

Alle men som thette breff see hellr' höre lesas helsom wi her effther nemnis Olaff lensson i Fforsstadh Peder Monsson i Haga Jon i Aalestadh Ieppe i Rosbol Tordh i Fforstadh Sigurdh ibidem Erik Andersson i Sande Olaff Karlsson i Kluxaas ath wi wore i iorde byte millom Jon Jeppesson i Enge ok Jon Jonsson ibidem taa gik bytith swa ath Ion leppesson skal beholle westan aff egom ok Ion Ionsson skal haffua östan aff egom wp ok wth öffuer eghan ok hwar till fforlandith som han aagher i egom ok som han gör skattin til Item skifftith te ok myrom mz swa skil Ion leppesson skall haffua Kullis myre ok Fotz myre ok Ion Ionsson skal beholle Getemyre ok Ranismyre ok war thet swa ffor ordith ath hulkin thet byte riffue heller oppo tala skal bliffue ein gridh nidhingh ok bote ther fforre effther laghan. Til yther mere skil ok fforuarilse her om bedhe wi Olaff Hemmingsson lagma Erik Andersson i Sande ok Gwdmun i Opetand ath te sin insigle henge ffor thet breff skriffuith anno domini md xxxiiij.

Plats för tre sigill.

87. 1534.

Oviken.

Ketil Persson och Olaf Engelbrecht sälja Bilsåsen i Oviken till Jacob i Kinderåsen för 26 jämtska mark.

Orig. på perg. hos Nils Olofsson i Kinderåsen, Oviken. Afskr., gjord af mig, i J. L. F.

Bekennes wi her efftherskriffne for allom them for thetta breff hendher forkomma Kietil Persson i Landssom och Olaf

Engelbricht i Genwallom ath wi haffuom solth och unth wore frendha Jacob i Kinneråssen en jordeparth benempdt Bilsåss liggende i Owiks sokn for VI mark och XX iempske som wii sjelffwe gaffuo Hansse i Landwerkom for samme jordeparth dhen (wi) aff honom koffthom. Theslikes gaff fornemdh Jacob oss X mark i godhwilie meth swa forordh ath wii skulom frelse hanom for^{de} jordeparth athalalösth for oss och wore medharwingom som er Nils Jonsson och hans thre systhre Margith Gertrwd och Godheligh och theras barnom. Kiennes och wij upburith haffwe forsthe penningh och sidsthe oss til fullo nöghe, hwarfor undanskiliom wii undan oss och wore medharwingom for^{de} jordeparth i Bilsåss och tilegnom for^{de} iacob och hans eftherkomand til ewerdeligit äghe. Witnismen herom Pether Swensson i Sidhe Olle i Fastegardhen Erich Jossesson i Assom Josse der sammasteds Pedher Myre och Jöns ibidem. Til ythermera visse och forwarilse herom bediom wii hedherligh mandh Oloff Hemmingsson laghman i Jemptalandh om siith insegell for thet breff som scriffuit er i Ovik anno domini md xxxiiij sancte tomass dagh. Ett vaxsigill.

88. 1535.

Kopparberget.

Olof Ketilsson på Kopparberget säljer Flatnor i Sundsjö till sitt syskonbarn Swen i Gällö för 20 mark.

Orig. på papper hos Per Eriksson i Gällö.

Afskr., gjord af mig, i J. L. F.

Ffo (!) alla the dandemen som thette breff kan fore komma bekeness iak Oloff Kietilsson byggiessman pa K^{pt} (= Kopparberget) met thette mith nærwarandess opne breff ok fullkompliga til star at iak met beradne mode samptykke radh oc god velie haffw' iak solt oc oplatht beskedheligh man mit sydzskonebarn Swæn i Gellöö i Ræfswnda sokn mit rettta fædherne liggiandes i Jamptlandh i Swndsyö sokn i Flatnor for xx mark peninga i hwss oc i jordh i watw oc i tørro nærby oc fiere inga vndan-tagne som ty hemman til liggher ok aff (!) tilligat haffw' hwlka for^{ne} peninga jak kieness mek hafwa redeliga opburet i reda peninga eptther my eigne vilia ty afhendher jak mik for^{ne} hemman en brodherdel mik oc mynom arffwom oc tilegner jak thet for^{ne} Swæn honom oc hans arfwom til æwerdeliga ægo rada oc styra epther sin eigen vilia ok tesse dandemen vare ther vtøslo' then tidh vy thet køp gordom som først ær Godherss Pedersson bergfoget pa kopper bergh Jønss Nielsson Erik Jonsson bergsman ther same stet Til tes brefs ythermera visso at saa i san-

ningh ær bediss iak ærligh oc fornwmpstogh dandemass insigle som ær Andhers Pedersson bergsfogot pa Kopperbergh trykandess på ryggien aa thet bref mædan jag ey sielff insegle hafw' som skrifuith ær pa Kopper bergh løghrdagen nest ephther sancte gregorie dagh anno domini m. d. xxx. v. etc.

Intet sigill.

89. 1535.

(Jämtland).

Dom i tvist om skog emellan Olof Ketilsson i Förbyn, egaren af Hanåsen och Anviks byamän, alla i Refsund.

Orig. på perg. i Ö. L.

Alle men som thz breff see heller höre lesas helsom wi xxiiii profmen her effther nempnis fförsth Olaff ok Jens lens söner i Fforstadh lens i Hagha Hendrik i Halleborgh Ion i Hosio Gwnnar ok Mikil i Miösiö Ion Baalsson i Lansem Olaff Annolffsson ibidem Sigurdh i Beinsiö Niels i Gaaseböle Olaff i Rindh ok hans maagh Olaff Larensen Botolff i Bratteby ok Ketil ibidem Hendrik Steinsson i Swndom Pedher i Somestadh, euinneligh mz woren herre ihn x^o (= Kristo) kwngerande ath aaran effther gwdz bördh mdxxxv ffredaghin nesth fforre helligh kors dagh wore wi nempde ok tilkalladhe aff erligh ok welbördiigh swen Yrian Pedhersson ffouth i Jamptelandh i proff om naaghon skogh som lenge haffuer standith i trette mellom Olaff Ketilsson i Fförebyn ok hans granne aff Hanaasin ok Anuik mennem mz ærligh ok welbördiigh swen Örian Pedhersson ffouth i Jamptelandh oppo ærligh ok welbördiigh mans weghne ok strenge ridder herre Winsencis Lunge etc. ok Olaff Hemmingsson lagman ibidem som öffuer uarandis wore i sama proffue, ransakhade wi ok pröffde ten sama skogh ok böle Hanaas Kwnne wi ekki annith fforre ffine millan gwdh ok worth samuith effther ty thz sama böle haffuer warith sytegaardh, taa haffuer ther iu ligith naaghon skogh ok tillundher til mz ffoutens raad ok lagmansans giorte wi ein fful samtykth ther oppo ok pröffde wi al tilhallin til böli ok reth i eith hökth bergh westan Ansiön som merkian fforre segher ok til midh diupith i östher Andsiön po östher sidin ok ekki skal anuik mannin mer ffiske heller i sa(ma) watn en som fforre segher wtan mz godhe ok fforneby mansans loff ok goduilia. Thz ær worth proff ffulth ok gilth swa lenge yther mere skel ok beuisningh komber ffram. Til ythermere fforuarilse her om wi som ekki haffua insigle bedhe ui Gwdmun i Opetandh ok lens Arnesson i Gryta ath te sin insigle henge ffor thz breff mz ffor^{de} ærligh

ok welbördiigh swen Yrian Pedhersson ffouth etc. ok Olaff Hemmingsson lagman insigler etc. skriffuith aar ok dagh som fforre standher.

Skåror för fyra sigill.

På baksidan: Anno 1619 den 27 iulii läasit for 12 proffs-mennd paa Aastederne.

Anno 1620 den 8 iunii leest for 24 proffs-mennd på disse hiidhollende Aasteder.

Anno 1621 den 15 Januarii paa Reffsund thing vdi Landzherrens welb^{ne} Thage Thottis visitation, bleff dette breff leest och lagtt i rette veed magtt kienndt, och icke det XII mendtz proffs breff daterit 27 iulij 1619 att kome dette breff thill hinder eller skaade i nogenn maade.

J. Michelsen(?)
eigen hand

90. 1535. (Jämtland).

Ingeborg Tomasdotter i Berge säljer sin arfvedel i Böle, Bodsjö s:n, till sin broder Sigurd Tomasson för 7 mark.

Orig. på perg. i Ö. L.

Alle men som thz breff see heller höre lesas bekennis iak Ingeborgh Tomas daatther i Berghe ath iak mz minom bonde raadhe ok samtykke kerligh wnth ok solth haffu' mynom brodher Sigurdh Tomasson i Bölith myn rette arffue del baadhe lösth ok ffasth ligende i ffor^{de} Böle i Botzsiö sokn ffor vii mark ffor wtan mith hemman fföliæ kennis ok iak fforskreffne penningh wpburith haffua megh til ffulle nöghia ok alle swa megh wel athnöggher Ty skil iak ffor^{de} arffuedel wndan megh ok minom arffwingom ok wndher ffor^{de} Sighurd myn brodher ok hans ærffwingher til odals ok euerdeligh eghe mz alle tillundher ffrith ok frelsth ffor hvariom manne war ok thz kiöp giorth mz handebandh ok ein obryteligh stadffesto ok te godhe men til witnis Olaff Hemmingsson lagman Olaf Ieppesson i Bleka Pedher i Walne Ion Ieppesson i Enge lens i Hakesengh Esbiörn i Rosbole Pedher Torgotsson ath hulkin thz kiöp riffuer heller riffue laate skal böte ffulth breff braath ok holde kiöp sidhan som fför til yther mere fforuarilse her om beder iak Olaff Hemmingsson lagman Karl i Kluxaas ath te sin insigle henge nidhan ffor thz breff skriffuith anno domini m d xxx v.

Sigillen saknas.

91. 1535. (Lillherrdal).

Sven Jonsson i Orrmo, Lillherrdal, säljer ett jordstycke, Vaskeholm kalladt, till Olof Pedersson, för 9 mark och 12 öre.

Orig. på papper i Ö. L.

Ffor alle the godhe men som thette breff sse eller höre lesses thaa bekennes iak Sven Jonson vppa Ormo, thet iak panth setthe Peder Mortensson et engh som kallas Vasske holm, ffor en half fierdhe lodh skedh, Ther nest togh iak ffor^{the} Sfwen lonson vp aff hans s(on) ffor^{de} Peder Mortensson, Olaf Pedersson, . . . : mark peninghe vppa ffamma enghe, stodh sa thet tal en tidh, thaladh so Olaf Pedersson tel for^{de} Sven Jonson oc sadhe so, horth vil dw h s . . . , ffaa megh minne v(d) giuuffne peningh ighen nw eller vil thw lathe megh hafue ffor^{de} enghe tel ewerdheleghe eghe, ffwaradh ffor^{de} Sven mz bodhe sine syner samtik, vil thw gifue megh xii öre penighe en nw tha vil iak vnneh tegh thet mz alle godhe hwlke peninghe han megh tel godhe nögia gaf T Ther epther vndhan skiel iak Sven Jonson ffor^{ne} enghe, vndhan megh oc mine erffwingher, oc med effther kommene oc vnder ffor^{de} Olaf Pedersson oc hans erffwinghe, tel ewerdheleghe eghe, oc tel yther mere visse ad so i sanningh er stod iak Pol Olson oc hördhe oc saag vppa begge theres tal oc samtik adh thet skwldhe ald' rygge, thet rekthhe för^{de} Sven oc bodhe hans synner sine hende vppa, ad thet skwldhe ffa blifue standande thet vil iak bergie oc swergie etc. Tel yter mere visso ad sa i sanningh är tha beder iak gode lege mens inselghel (!) nedhan for thet bref epter ty iak ikke sielf s[lik] insighels hafuer, som ær [Pol] Pedersson svnnan aan Jon Rogghesson, skriffuit anno domini m d. xxx v^o.

Två sigill finnas, båda med omskrifter.

92. 1536. Sproted.

Dom i tvist om skog emellan Gulle i Kälen, Bodsjö socken, och Wåle byamän.

Orig. på perg. hos en bonde i Kälen, Bodsjö. Afskr., gjord af mig 1880, i Ö. L.

Alle dandemen som thette breff see heller höre lesas helsom vi xxiiii larette men her effther nempnis Ion i Hal, Olaff i Loraas Paal i Östansiö Niels i Kullestadh Ion i Swidhi Pedher Andersson i Gerde Olaff Haakansson i Aafflo Ingolff i Weluik Paal i Grönvik lens i Fforstadh Olaff Nielsson oppo Wongh

Iacob i [Mirtin] Iacob i Södvik Paal i Skandheraas Olaff Ambjörnsson Olaff Andersson i Nexstadh Gunnar i Haukstadh Pedher i Byn Jon Björnsson i Hegginaas Ion i Opnom kerligh mz gudh kungorande ath aarith effther gudz bördh Md xxx vi sancte botolffz afften oppo Sprot edhith aa tingstadhom rettom iblandh annan ärindh kom ffor oss i rette Waal edz mennem po then ene sidhe oppo ten andhen sidhe Gulle i Kelin ok trettadhe om skogh som ligghe millom bygdin ok Kelin ransakadhe vi thet maal mz fo[uthens ok postans] raadh kunnith ikke annith fforre ffinne vtan vi dömde thet proffwith gilth som gaangitt var swa ath for^{de} Gulle skal ware ffri po ein j mille ffraa sin gaardh i moth bygdin ok ein mille ffraa sin gaardh oppa the andre sidhe saa lenge yther mer skel ok sanner kan ffinnis. Til yther mer fforvaril ther om bedhe wi Olaf Hemmingsson lagman Pedher i Wale Jon i Offr by ok Gudmund i Opetand ath sin insigle henge nidhr ffor thette breff Som skriffwith ær aar ok dagh som fforvth.

93. 1539.

(Jämtland).

Enkan Märta Pålsdotter i Sem säljer sin arfvedel i Optand till sin syster Karin i Bringåsen för 6 mark.

Orig. på perg. i Ö. L.

Alle men som thette breff see heller höre lesas bekennis iagh Martth Paals daatther i Seem ok fulllegh tilstaar adh min bonde Haluardh gwdh hans siel naadhe bar wp ii mark i sone aff miine sösther Karin i Bringaas ok nw haffuer iagh mz mijnom barnom raadh ok samtykke wpburith iii mark aff ffor^{de} mijne söster Karin i sone ok goduilia oppo thet kiöp iagh haffuer fförr giorth mz henne som war mijn rette arff ok odhal i Opetandh som kiöpsbreffuith ther om wth uise. Ty stadffesther iagh thet sama kiöp ok giör thet obryteligith effther tenne dag ok skel iagh ok skiwther ffor^{de} odhal ok odhals bördh saa mykith megh tillude i Opetandh heller hwar helsth thet kan ffinnis wndan megh ok mijnom ærffwingom ok wndher ffor^{de} mijn sösther Karin ok hennis ærffwingher til alle odhals ok euerdeligh ego mz alle tillundher ffrith ok frelsth ffor alth yther mere aaklagan Saa war ok tenne sone ok stadffestilse giorth mz ein obryteligh stadffesto ok te godhemen til witnis Pedher po Bakke Olaff Hemmingsson po Aasin Pedher Olsson i Opetandh adh hulkin tenne sone ok stadffestilse rifu' heller rifu laate skal böte ffulth breffue braath ok haalde kiöp ok sone sidhan som fför til yther mere fforuarilse her om bedher iagh Olaff Hem-

mingsson lagman ok Gwdmun i Opetandh adh te sin insigle henge nidhan ffor thet breff som skriffuith ær anno domini m d xxx ix.

Plats för fyra sigill.

På baksidan: po Bringaassin.

94. 1540.

Stugun.

Bref om afradsfrihet för Bengt, Ivar och Olof i Stugun emot skyldighet för dem att fortskaffa konungens folk.

Orig på perg. i Stuguns kyrka. Afskr. häraf, gjord af mig, i J. L. F.

Högbördijgh arfförsthe och stormektüg herre her Crijsstiærn Ffrederükssen, Danmarks, Norges och Gottis arf konwngh wij epptther screffne Jens Larensen fflowgdh offwer Jempheland Eriik Nijlsson lagman ibidem gijör wetterlijght ffor alle met thette wärth wphne breff, ath wý på högbenemdhe k. m^t weghne gwnsth och nådhe wnth och ffriij giffuit haffue och samma gwnst och nåde wnne och frij giffwe tesse godhe mæn Benkth, Iwar, Olaff widh Stwgun på Raffwndhe skogh och barn eptter thöris dagher, som ffor^{de} gårdh besijthijände wårdhe, affradhs-ffriij wnder then beplijktijllsse, ath the skwlle haldhe och fförffordre wår nådigste herres ffolk hwor sijth år met allen ffordenskaph hwijlk[et behöffuer en stor] bekostned lijke moth ij thinglagh etc. Skall och eptter ffor^{de} gårdh lijgghia affrad' mijler på iij siidher nesth eptter skattmijlæne, som lagh' och dannemens proff thom vffesth haffue, nemma hwar her i mot dijærffwis gijöre, skall så haffwa gåth på stjth' eghet gredh, och får ther någhen skadhe fförinnan thöris merkia' och affrad landh, thå ffalle wgilld' ffor wrånghe åganghan, herrer och fförströ breffwe broth, som thöris eghne breff ther om fformeller och wthuisse etc. Och fforbiwdhe wij allom her i motth att gijöra wnder k. m^{ts} hemdh och wredhe. Tess thiill wisse lathe wij wåre indsegla' henghijæ wnder thette breff scriffuit widh Stwgun sancte henrici dagh anno domini m d xl^{mo}.

Remsor till tre sigill; den mellersta har grönt vaxsigill med otydliga figurer.

På baksidan: paa Stuen den 26 septemb. anno 1636.

Jens Michelsson

E. hannd.

95. 1540. (Jämtland).

Bref intaget i en dom, dat. 7 juli 1599, angående skog söder om Qvitsle ån.

Orig. på perg. hos Nils Ersson i Sundsbacken, Hallen. Afskr., gjord af mig 1883, i Ö. L.

Dislighe fremlagde Quisle mendh et 12 manne pergemendtz beseiglidt proffs breff daterit 1540 formelendis wdi sin meningh, at for^{ne} 12 mendh vore tilneffnet emellom Quisle och Hanebacke mendh paa denn enne och Bradstad mend paa denn andenn side, kom da for dem fire widnessmendh som suor at Quisle och Hanebacke mendh icke gaaidt offr de mercker som Bradstad mendt burde at følge, ej heller nogen forfang haffue giort paa nogen mandhz ejendom, viten forfullt sine diel effter huert mercke fra Faxandos och i Kaualock, da proffuede 12 effter vidne och deris breffue Quisle och Hanebacke mendh same luter tiil och och Bradstad mend i fraa, och gjorde de enn fuld dom paa at saa vere skulle, vnder fuld dom roff och gridnidingh huo dete riffer skoll och böde huer proffs mand j mark sölf och skall ingen gaa for anden med nogen forfang vnder same plict som samme breff widere formelder.

96. 1540.

Håkansta.

Jacob Philipsson i Söndmör säljer sin jord i Ångstad till Ångstads männen för 8 mark.

Orig. på perg. i Lockne. Afskr. här af, gjord af mig, i J. L. F.

Thet bekiænnnes iegh Jacoph Phillipsson på Sundmør thet jag haffwer wpp burith viij^{te} mark i sone, ffor Ångstadh som mijtth odall war, aff ongst^{nde} man, och skjll thet nw wndan meggh minom arffwingom och wnder ångstade men och ther' arffwinge till effwerdelica eghe mz all tiilliger som [äro] wnder lagssens twångh och gridnidinge' namph, stå en thå effwerdelica; i sanningh her om henger iegh mitth indsegl for thet breff samth mz lagmanssens indsegl Eriik Nillssons huilket scriffuit war i Hognestadom i Brundfflo dominica quasimodo geniti anno domini m. d. xl^{to} vitnesmen Peder i Walne, Torgels i Bynom, Olaff ibidem, Lasse ibidem, Matte i Longenghie 20.

Remsor för två sigill.

På baksidan: breff om Ångstadh Jacopp Philp'ssn.

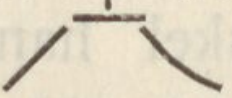
97. 1542.

Tuna (i Medelpad).

Ketil Jonsson i Tuna bemyndigar Lasse Nilsson i Finnflo att uppbära landskyld för den jord, som den förres svåger Olof Jonsson innehaft i 20 år.

Orig. på papper i Fanbyn, Sundsjö socken, Jämtland. Afskr., gjord af mig, i J. L. F.

Ffor alle the dandemen thz breff hender ffore ath komma kwngiör iach Kiättil Jonsson mz thenne näruarande scripth ath iach haffuer giort thenne breffuisare Lasse Nilsson i Ffynneflo myndoghan och mectugan uppå myne vegna vtkreffuia och vpbära landskyld vtåff mijne iordh som Olaff Jonsson min kono broder hafft haffuer i xx år så mykit som dandemen kwnne segia iordhen haffuer fforskyllat. Teslykis wyl iach och h'ne ath han haffuer myn son hijth til mich och betror Olaff Jonsson ther om ath han giffuer honom löss. Om Olaff Jonsson wyl icke giffue mich iij marc i landskyld åff mynne iordh her epter thenne dagh thå skal thenne breff uisare antuarda the iordh einom androm som mich haffuer budt iij marc i landskyld om årijth som Lasse vel veth hans namn och hoo then är. Tyl yter mere wisse beder iach myn kyrcho herre signet her Olaffs i Twna. Scriffuit ther sammestadz vj dag martii anno domini 1542.

Vaxsigill, hvori kors på en fotställning inom sköld.

98. 1542.

Krokvåg i Ragunda.

Olof Tomasson i Böle säljer för 3 mark ängen Lisle våle i Ragunda socken till Johan Björnsson i Ammer.

Original på perg. i Nordiska museet, Stockholm. Afskr., gjord af mig, i J. L. F.

Alle danne men som thette breff see eller höre læssas thå bekiänness iagh Olaff Tommasson i Bölane mz thetta mitth oppna breff ath iagh unth och sållt haffuer beskieligom manne Jogan Byörnsson i Ambren eth engh som heter Lisle våle ligiandes j Raffwnde sokn ffor iij mark och kijänniss iagh fforsagde penningher haffua upbwrith megh thtjll ffwlle ath nöghijæn så megh wel alstthinghis nöghier tij skjll jagh ffor^{de} engh wndan megh och mijnom ærwingom och wnder ffor^{de} Jon Bijörnsson och hanss ærwingher odalls och everdelica egher ffriitt och ffrællst ffor hwarijom manne, var thette kiöpp laglica gijorth och mz handebandom bundhit och skall stande oklandritz fför fföddom och offöddom, som nu ere och epter komma kwnne nemma hvar thette kijöpp riiffuer eller riiffue lather skall böthe ffulth

breffue brotth hethe gridnidingh bliffue allder domsetter eller bänksetter mz godhe men, war thette kijöpp laglige giorth åå retthom tijngstade ii Kråkewågh och vitthneth wnder the godhe men ii retten såthe, Nijllss Helliesson, Lasse Monsson, Jon Torbijörsson, Pall i Krångedh, Hanss ibidem, Olaff i Mwnsåker, at sså er ii sanningh her om thå bediiom vii domssmen som ekkie åghom indseglan wår laghman Eriik Niillsson, Niills Heliæsson, Lasse Monsson ath the sijn indseghlan henghiæ wnder thette breff hulkit scriffuith war daghin epptter sancte Hendriks dagh ij ffor^{de} Kråkewågh anno domini m d xl ij^o etc.

A tergo: Kijöppts breff om Lysle Wåle engh.

99. 1543.

(Berg.)

Olofsson på Hallen i Hammerdals socken säljer en femtedel af By i Wigge till Jon Andersson på Wigge i Berg för 4 mark i silfver.

Original på perg. i J. L. F.

Alle men som thz breff see heller höre lesas bekenne iagh Olaffsson po Hallin boende i Hammerdal adh iagh haffuer vpburith IV mark i sylff ok redhe penningh aff Jon Andersson oppo Wigge ffor ein ffemte del i By som ligghe i östirte gaardin i Wigge, mz saa skel han skal wara ffri ok ffrels ther oppo ffor hwariom manne saa lenge han ffor sine ffulle penningh i gen aff megh heller minom barnom ok ingom androm. Saa war ok thz kiöp giorth mz handebande ok ein obryteligh stadffesto ok te godhe men til witnis som witne wore s[aaghe] adh kiöpith war giorth Olaff Hemmingsson som är i lagmanstadh, Erik Esbiörsson i Ffiale, Mons Esbiörnsson i Monsaas ok Olaff Andersson po Wigge. Til yther mere skel ok fforuarilse her om bedher iagh Olaff Hemmingsson som är i lagmanstadh, Pedher Andersson oppo Wigge ok Biörn i Mo ath te sin insigle henge wndher thz breff som skriffuith ær anno domini m d xl iij.

Skåror för 3 sigill.

På baksidan: breff po Byn i Wigge.

Anm. Pergamentet har förut på båda sidor haft en skrift i rödt med blå och röda begynnelsebokstäfver.

100. 1543.

Krokvåg i Ragunda.

Karin i Krokvåg lämnar halfva Helgeholmen i Ragunda till Jon Björnsson till betalning af en skuld.

Original på perg. i Nordiska museet,
Stockholm. Afskr., gjord af mig, i J. L. F.

Alle the gode men som thze breff see eller höre bekiaen-
niss iagh Karin i Kråkewågh at iagh haffuer sålt och wnth be-
skiælikom man Jon Bijornsson en holm som hetter Helgeholm
liggher i Raffwnde sokn eppter thy iagh hade eckie the pen-
ninga som iagh honom skylligh war. Thy wntte iagh Jon Bijörns-
son halffuan ffor^{de} Helgeholm i bördebodh ty skjll iagh ffor^{de} holm
wndan megh och mijnom erffuingom och wnder Jon Bijörns-
son och hans erffvingher til odals och ewerdelica egher mz alle ssine
tilliggelser nær och ffiærre nema hwar thze kijöph rijffuer eller
riffuæ latter skall böthe ffulth breffuebrot stå enthå kyöpp sedan
som fförre war gyorth. Tijll ytermera vissan och stadhffestellse
her om bedis iagh wår laghmans indseglæ Erik Nillsson och
Nijlls Helijæsson, Lasse Monsson ath the them henghije lathe
wnder breff som scriffuit war ij Raffwndom ij Kråkewågh och
wittnedh wnder allen tings allmoghen som nærvarendis och åhö-
rendis war anno incarnationis domini m d xl iij etc.

A tergo: kyöpps breff om Helgeholm.

101. 1543.

Håkansta.

Måns Ingemundsson uppbär 20 öre i sone af Jens och
Sven Siwrdssöner i Böle, på det att deras faders köp skall blifva
beståndande.

Orig. på perg. i Ö. L.

Alle danne men som thze breff see eller höre læssas thå
bekijenness iegh Monss Ingemwnsson megh haffwa wpbwrit xx
öre ij sone aff Jens och Swæn Siwrdssöner i Bölan på thz kijöphet
som mijn wessmodher gjordhe mz theres ffadher på thz kijöppet
skall desto bätther stå som kijöpz breffuit wtwijsser thij skjll iegh
then ffor^{de} dell wndan megh och mijnom erwijnghom och thijll
eghner them ffor^{dom} brödhrom och erwijngom thijll ewerdelica
egher, war thenne sone gjord mz handebande i Lophne alle
helgane dagh allom almogganom åhörendes serdeles Olaff i So-
dergårdh, Swen i Nordanbergh, Peder i Walnom, ij sanningh
her om henghier iegh Erik Nilsson laghman mijth insegle wnder
thze breff som scriffuit war ij Hoghnestadom ålltjld dagh anno
domini m d xl 3° etc.

Skåra för ett sigill.

102. 1544.

Håkansta.

Nils Håkansson i Gåsböle säljer sin arfvedel i Fåker till sin broder Torbjörn därstädes för 23 mark och 12 mark i sone.

Afskr., gjord af mig 1887 efter orig. på perg., i Ö. L.

Alle danne men som thz breff see eller höre lessas thå bekiennis iegh Nijlls Hakansson ij Gåseböle och wetrlighr gijör mz thz^e mijth ophne breff thet iegh mz godhom wijllie och berådhe modhe kijarlighe sällth och wnth haffwer mijnom brodher Torbijörn Håkansson i Ffååker mijn dell som iegh otthe och erfft haffwer ij ffor^{de} Ffååker ffor xxij mark ij geuffue och redha penningher såå megh vt ath nöghijär. Withnismen ath warth kijöph: Kijell ij Olstadh och Peder Turgottsson. Tesslije kiän-niss iegh ath haffwa wppbwridh af ffor^{dom} mijnom brodher Torbijörn ij sone på samme kijöpph xij mark på thz ath kijöpphet skall thess stadugare bliffue och obrötthelica hallde the wijthnes-men på: Olaff Gunnarsson i Södhesijö, och Peder Orijänsson i Ffijardhom. Tij skjll iegh ffor^{de} dell och gotz ij Ffååker mz allom tijllagom när och ffijärre i wåthe och torre inghe wndan skjilde som betr er haffwa en ån ath ware wndan megh mijnom erffuinghom oc wnder hans erffwingher thijll ewerdelica egher och odell wnder straff som fforre segher. Thijlstadse wijthna ath tette breffwe Erijk laghman, Jens ij Bijärme, Jon ij Örregårdhen, Monss ij Bakkom hwar thze kijöpph rijffuer eller nogemen tijll egghijär skall hetha grijnijdhingh ware ärelöss och alld' domsettes mz danne men eller benkijädh, och war tesze wijtthnad oltijdz dagh ij Brundfflo wnder ffor^{de} ffonghe wijtthnan. Thess thijll wijsse bedhijom wij fforscreffne wijtthnismen wår laghman Erikh Nijllson, Törkijlld ij Gerdhom, Gudffast ij Målunghom ath the sijn indsegla henghia lathe wnder thz breff som screff-with war ij Hoghnestadom daghs fföre sancte Mor[tens] affthan anno domini m d xl iv.

Plats för 3 sigill.

103. 1545.

Stugun.

Tolf synemäns dom angående Stuguns område.

Orig. på perg. i Stuguns kyrka. Afskr., gjord af mig, i J. L. F.

Alle danne men som thz breff hender fforre komma see eller höre lässas thåå bekijænniss wij xij som her epptter nemph-

nes Iwar i Hökebæk, Eriik i Smijthestad, Jon i Næss, Öndher ij Kornstadh, Jens i Kougstadh, Bijörn i Sour, Eriik ibidem, Olaff Swensson i Brekke, Peder Olsson i Opetand, Mortthen i Södh- uiken, Jon i Bowghesijö, thz wij alle wore thijll kraffde och dömdhe aff worth skattingh i proff mijllen Raffwundhe men och Stwgwn om skogher ffiskije wathn och and' ijdewoner samme- lundh myllan Bowgesijö och Lijth etc. Kraffde wij ffram there' skijæll som ffram wore komphne eptter theres hæffd och brwkth som the lenghije nijtthet hade, hwylken the ej hade ffram bärre etc. en Raffwundhe men wore stemdhe och tijll sakth, wijlldhe thå ekkijæ motth komma mz ther' skijæll ffor thij the hade deellth kronnenss affrad aff samma ijdewoner som ther aff bordhe gåå och bötth ther fforre, och komme thå ffram Stwgw men mz ganske mekthighe herre breff bådhe aff Nörighie och Swerighie, ludhende om all thör' ffrelss och nijtthningh som wår nadigste herre kwngh Criistiærn Ffrederiiksson sijællff stadffesth haffwer och ffinss ij landskiisthn, thij pröffdhe wij och dömdhe eptter lag- bokenne och thör' breff thom thiil thenne eptter screffne skogh och nijtthningh som er aff Näffweredh stadh och ij Hornsijö bärgh, och i Tormodhe thijærn, och i Ellsijöz bergh, thædan som giænesth Strååness, sedan söder i Deghersijll och i Sijttesijö, thædan och i Skijptt' högh som mærket ståår, och i Ransijö och i Neffwersijöoe, thedan och atther ij Neffwereedstadh. Thz war wårtth proff och ffwille dom mz ffowgdh och laghmanss rädhe eptter ffor^{de} skijæll och bewisningh, nemma hwar thenne dom eller proff wijll ryghia, eller ffor^{de} herrer ther' breff contracth och beffalningh onijttijkth gijöra wthan fformeere skijæll en thesse blijffwer ffore kommen thå hijtte wijdh lyff och gotz som lagen ther om seger ath kwngge breffwe broth skolle böte[s] thess tiill withnis thå bedhiom wij porffz (!) me som ekije indsegla' haff- wande erre, wår fogwth Jens Larensen, Eriik Nillsson laghman och Jens ij Kowgstad ath the sin indsegla' hænghe lathe wnder thette breff som scriffuit war widh Stwgwn thrediighie dagh pinsdagh anno domini m d xl V^{to}.

Af tre vaxsigill på remsor kvarsitter det mellersta och visar en på sidorna inbukta vapensköld med två fält men med föga tydbara figurer däruti, ingen omskrift.

104. 1545.

Sproted.

Lagtinget förklarar herrebrefven om Stugun giltiga.

Orig. på perg. i Stuguns kyrka. Afskr.
häraf, gjord af mig, i J. L. F.

Wij epptter screffne edhsworne lagrettis men som försth er Olaff Hemmingsson i Södhergårdh ffordhom laghman i Jempte-

land, Lasse wiidh Bekkijän, Lasse i Nijlandh, Morthen ij Blek-
 åssen, Iwar ij Hökebek, Jens i Klökestadh, Wne ij Billestadh,
 Lasse ij Lokom, Håkan ij Twlusson, Nijllss ij Malgåsen, Torbijörn
 ij Ffååker, Jon ij Wijgghie, Jon ij Ffijråss, Andbijörn ij Bothåss,
 Olaff ij Grijthan, Karll ij Trappeness, Hiällghie ij Trångh, Olaff
 på Bakken, Peder Stensson ij Ålstadh, Jon ij Ångest[ad], Gwnnar
 ij Klijffsijö, Monss ij Monssaas, Olaff Mattsson på Rödhan, Pe-
 der ij Bijnom kijenomss och wetterliight gijörr ffor allom mz
 thze wårth wphne nerwarend breff ath anno domini m d xl V^{to}
 åå rettom tingstadhe på sproth edhee sancte Botollffz affthan
 bethede ffor oss ij retthe wår laghman her Eriik Nijllsson någhre
 breff, som werdel^{ste} ffäddren och erchiäbijscop ij Upsalom mz
 rijkijenss rådh her Peder Kalsson och her Vincens Erig Lwnghe
 her ffordom landssherre gijffuit hade thee godhe men som boo
 och bijgghia widh Stwgwn på Raffwnd skoogh', thå beghiäredhe
 ffor^{de} wår laghman, ath wij ssamma breff skwldhom anttijkin'
 gijldhe eller [ogilde] epptter noghre fwunes ssom på thom klanke
 wijlde thå epptter herrer och fförst^h contracth och hög^{te} beffal-
 ningh som ffinss ij wåaree landskisthe, dömdhe wij epptter worth
 ijttersthe fforstandh samma herre breff wiidh ssin ffwlle makth
 epptter thenne her dagh wnder lagxens thwångh herrer och
 försters straff, mz liifflösse gerningher och theres egendom wnder
 kronan, som ther på tallar wtthan kwngens beffalningh, såå war
 waar dom wppsagd allom ting' almoganom åhörend, thiill wijtth-
 nis bördh, ath så er ij sanningh thå henger iegh Jens Larensson
 ffogwth ij Jempteland, Eriik Nillsson laghman ibidem, Olaff i
 Södergårdh', Lasse ij Nijlandh, Nijllss ij Malgåss, och Jens ij
 Kowghstadh wår' indsegla wnder thz^e breff som scriffuit war
 dagh åår och stwndh som fforscriffuit ståår etc.

Plats för sju sigill, del af ett vaxsigill sitter kvar.

105. 1545.

(Föllinge.)

Gunnar Olofsson i Pålgård säljer ödesbölet Lidan i Föl-
 linge till Nils Persson för 40 mark och 3 mark i godvilja.

Orig. på perg. i kongl. Antiqv. archiv.
 Afskr., gjord 1828 af N. J. Ekdahl m. fl. Häraf
 min afskr. i J. L. F.

Tess bekennis iagh Gunnar Olofsson i Paalegaardh ath
 iagh med mine söner raad ok samtykke kerlig unth ok saalt
 haffuer beskedelighom manne Niels Persson eith ödhebole som
 Lidan hether ligendis i Ffölingh sokn ffor xl mark och iii mark

i godvilie po thet kiöpith skall tess ythermere haaldis ok stadukth at bliffue saa kenis ok iagh fforskrieffne penningh wpburith haffua megh till ffulle nöghie ok alle saa megh vell nöghie. Ty skell iagh ffor^{de} ödisböle Lidan wndan megh ok minom arffuingom ok wnder ffor^{de} Niels Persson ok hans ærffwingher till alle odels ok euerdeligh eghe med alle sine tilligilse som ther aff aldher wndher ligith haffuer alsinge vndan skelth ffrith ok ffrelsth ffor hvariom manne, saa war ok thette kiöp giorth med haandebandh ok ein obryteligh stadffesto ok giorth war witnisffast wndher viij ffaste som saa hether Per Larensen i Fföling, Per Persson ibidem, Niels Simonson ibidem, Olaff Haakanson ibidem, Biörn i Tolness, Haakan ibidem, Gwdzorm i Bakke, Lasse Olofson i Aasom ath hwilken thetta kiöp riffuer eller po tala skall böte ffulth breffue brodd ok haalde kiöp sidan som fför. Till ythermere skell ok fforuarilse her om bedier iag Olaff Hemingson lagman, Jens i Koxstad ok Niels i Gwmmegaard ath the sin insigle hengie laate wndher thetta breff som skriffwith är anno domini m d xlv.

106. 1547.

Håkansta.

Åke i Kläppe och Nils i Siö (Skjör?) afstå sina anspråk på Bringåsen, Kyrkås socken, till Hemming i Bringåsen emot 7 mark till hvardera jämte 2 mark i sone.

Orig. på perg. i Ö. L.

Thess bekijænness wij eptter scriffne mæn, Åakijæ i Klæppom och Niillss i Sijööm thz wij mz wårom hustruum och barnom rådhe och samthtjkiæ, i ffwlle handelaghia, kiænnomss oss wpburith haffwa, vij marker hwar wåre i jordhewerd och ij marker hwar wåre i sone aff wårom wesbroder Hemmingh i Brijnghåss ffor alth thijlltall, som wij hadom thijll ffor^{de} Bringåss bådhe i lösse och ffasto, thij skillijom wij ffor^{de} tiltall i ffor^{de} Bringåss wndan oss och wårom erffwingom och tijllegnom samma arff och odall ffor^{de} Hæmmingh och och hans erffwingher till alle odallss och ewerdelica eghe, mz allom lutthom och lundom som ther thijll ligger och lijgit haffwer aff allder, allsinghe wndan skjillde, som bætther er haffwa en mįsthe, war thz kijöpp och sone lagligh gijorth och witthned aff Åake wnder Erijk i Smitte-stadh, Olaff Olsson i Aassen, Peder Olsson i Opetandh, aff ffor^{de} Nijllss wnder Enar och Tordh Olaffzsöner i Brijnniöö, Enar Pedersson ibidem nemma hwar thenne her sone eller kijöpph riiffwer eller riiffwe latther skall bötthe ffwlth breffwe broth, standhe lijkewel kijöpph och sone som fförre gijortth war wnder gridniding namph Thiil sanningh her om thå bedhijom wij ffor^{de} affhendesmen ath wåre withnesmen wår laghman her Erijk

Nijllsson, Iwan i Hökebæk och Nijllss i Gwmmegardh om theres indsegllan wnder hengghendes, thz breff som scriffuit war i Håghnestadom sancte morthens dagh anno domini m d xl \diagup \diagdown ^{mo} etc.
Skåror för tre sigill.

107. 1548.

Owiken.

Olof Olofsson i Åbbåsen, Oviken, gör en öfverenskommelse med sin svåger Redar och andra slägtingar.

Orig. på perg. hos V. E. Nilsson i Nyhamn, Sundsvall. Öfversättning häraf i J. L. F.

Vi nedanskrifne Erik Andersson kyrkoherre i Ovik och prost i Jämtland, Jon Henriksson i Hallen, Nils i Hendle, Helge i Hvattjom, Jon dersammastädes, Wilhelm i Mykleåsen gifva redligen till känna med detta vårt öppna bref, att vi voro närvarande vid en öfverenskommelse mellan Olof Olofsson i Åbbåsen och hans svåger Redar i Hakås, Anders i Gåxås, Anders på Häggen; blef då så öfverenskommet med fullt handslag dememellan, att nämnde Olof skulle gifva 24 mark åt dem hvar för hus och jord, som han ock gjort, och 6 mark i förlikning åt dem hvar. Därtill skulle han föda sin moder till döddagar på alla deras vägnar, som han ock gjorde så länge hon lefde och längre om hon left hade, och skulle då ofvannämnde Olof vara fri från alla deras arfsanspråk efter henne, och hvilken som talade därpå skulle böta fullt brefbrott, och skulle ändock förlikningen och öfverenskommelsen ega bestånd. Till yttermera sanning och större vittnesbörd läto vi hänga våra sigill under detta bref jämte lagman Erik Nilssons sigill; som skrifvet var i Owik på höstetinget måndagen näst före sanct Mathias' dag år 1548.

108. 1550.

(Refsund.)

Märit Sigurdsdotter säljer sin arfvedel i Öfsjö, Refsund, till sin broder Jon därstädes.

Orig. på perg. i Antiqv. Akad. Afskrift, gjord 1829 af N. J. Ekdahl, i J. L. F.

Alle men som thetta breff see heller höre lesas bekennis iagh Märit Sigurs daatther, ath iagh wpburit xviiij mark rede penningh aff minom brodher Jon Sigurdson i Ögiesjö fforwtan mine hemman penning ffor min arffuedel i ffor^{de} Ögiasjö hus ok iordh alth thet som megh rettelig til hörde. Ty skel iagh ffor^{de} arffuedel ok odal wndan megh ok minom ærfwingom ok

wndher min brodher Jon ok hans ærffwingher till alle odals ok euerdeligh ego med alle tillundher ffrith ok ffrelst ffor hwarion manne. Saa war ok thetta kiöp giorth med handebandh ok een obryteligh stadffesto ok te gode men til witnis Peder i Walne, Jens i Haga, ath hwilkin thetta kiöp riffuer heller riffue laate skal böte. effter lagen staa kiöp sidan som fför til yther mere skel ok fforuarilse her om bedher iagh Olaff Hemmingsson lagman ok Eric i Biörnö ath te sin insigle henge laate wndher thetta breff som skriffuith ær anno domini m d l. etc.

På baksidan: breff po Ögiæsiön.

109. 1550.

Ragunda.

Prosten Erik Andersson utfärdar gåfvobref på Oxeböle eller Biscopsgård åt Jon Björnsson.

Orig. på perg. nu i Antiqv. Akad. Afskr.,
gjord af P. G. Lundahl i Ede, i J. L. F.

Bekennes jach Erich Anderson kyrkieprest i Owick och öffuer Jamptelandh prost och gör wetherligit for alle medt thetta mit opne breff at thenna närwarendis breffwisare Jon Biörson haffuer haft et kirkienes jorda gotz i sin lifstid benempd Oxeböle eller Biscopsgaard huilkit god hanz fader Biörn upbrukatt hade och så Jon nu ytherligare förbättratt och brukatt hafuer förty när hans fader Biörn anamath ffor^{de} godz aff kirkiene thå såddes ther icke mere än 2 spand men nu är thet så förbättratt at ther kan nu mera på sås 2 pund ($6\frac{2}{3}$ tunna) och ther til haffuer han ock forbettratt godzett med jord husz och hage i all god måtte. Och epter at for^{de} Jon Biörson haffuer tesligis bewist sigh både uthi en måtte och andre emot V. K. N. H. folk och tienere som en good troen lanboo bör at giöre, thess haffuer jach nu sagt honom forskreffna godz till och dock icke alleniste på min persons wegne uthan besynnerligen på min K. N. H. konungs Gustafs bod och befallninge. Till större och ythermere bewisningh at for^{ne} Jon Biörnson må och skall han sjelf och hans barn och epterkommande beholla samma godz thå setter jach epther min gunstige herris befallning witt signett undher thetta mitt opne breff som screffuit är i Raffunde then 19 januarii anno domini 1550.

110. 1550.

Brunflo.

Prostetings dom om ödesjorden Löfberget.

Originalcopia i Brunflo kyrka. Afskrift
häraf, gjord af mig, i J. L. F.

Copia af domsbrefvet på ödes jorden Löfberget.

Allom män som detta bref se eller höre läsas, bekiennes wi eptter skrefne män som är Jon i Öfrbyn, Hänning i Opptand, Pehr Anderson i Gärde, Anders Kietelson i Gokstad, Kiettel Arunson i Grytan och Biörn Olson i Garde ath åhr epter gudz börd 1550 om onsdagen näst epter S. Andrea' dag wore wi i dom næmbde af hederligom manne herr Erich i Owjken tå han probsteting holt i Brunflod, tå besporde han sig med alle soch-nebönder om en ödesjord benämd Löffberget, om det skulle wara kyrkienes äga eller Cronones äga, tå wittnade först allmogen at then icke annat wiste eller hört hade, än det skulle höra Brunflod kyrkia till. Item besynnerligen herr Erich i Sunne, att den tijd han war lille herr Nils Cappelan i Brunflod, tå lät hr Nils hugga skogen af samma ödegård. Item vittnade Anders Kiettilson och Hänning i Opptand att gamle Jon Erichsson i Opptand ville kiöpa samma godz af gamble hr Carl i Brunflod och bød honom XI marker för samma Löffberg. Item Biörn Olofson i Gärde vittnade och sin morfaders ord gamle Pæders på Berge och sade för honom att det git 2 pund järn hvar år i afrad till kyrkian. Item öfveralt detta vittnade hr Erich probsten för oss att han åtwardat hr Nils Matthiasson samma Löffberg 22 år sedan med sadana förord, att han skulle gifva kyrkian 2 pund järn om året, hvilket han och så gjorde medan han lefde. Thenna vittnesbörd ville de både bära och svärja vis the tillkrafde warda. Till högre bevisning och större vittnisbörd ther om bedie wi hederlige man hr Erich Andersson kyrkioherde i Owjken och probst i Jempteland, att han sitt insegel hängia låter under samma vårt vittnisbord, som skrifwit är år och dag som före skrifwit står.

Concordare cum originali vidimus:

Johan Lindmark, Collega vid Frössö Schola.

Olaus Löfdahl, Adj. V. D. Brunfl.

111. Odateradt (c. 1550).

Marit Jönsdotter i Wärviken säljer halfva Kadåsen i Refsunds socken till sin kusin Thore Swensdotter i Haxäng och hennes man för 73 mark.

Orig. i Antiqv. Archivet. Afskr., gjord
1829 af N. J. Ekdahl, i J. L. F.

Bekendis iag meg Marit Jöns dotter i Warwigen met thetta mit obne bref at iag med min hosbondes Olof Hemingsons råd vilja ok samtycke kerlika unt oc solt hafver min kera frenka ok

moder broders dotter Thore Svensdotter i Hakaseng ok minom frende Oluf Kelsson i Båsjö halfua Kadåsen liggandis i Refsund prestegeld for 73 mark i silf ok reda peninge. Thy skil skjuter ok afhender iag fornemda Kådås undan meg ok minom erfvinger ok under for^{de} min frenka ok frende Tore ok Oluf ok theris arfwinger till alla odel ok ewärdelig ege. (etc.?)

112. 1551.

Owiken.

Förlikning ingås mellan Pål Gudsormson i Grönwik i Näs socken och Torbjörn i Fåker, hvilka tvistat om skog och fiske.

Orig. på perg. Häraf min afskrift, gjord 1887, i Ö. L.

Alle dannemen som thz breff see heller höre lesas taa be-
kennis iagh Paal Gudzsormson i Grön vik ok ffulkommeligh til
staar ffor them som nu äre ok te som ther effther komme ath
i millan megh ok Torbiörn i Ffaakher ok hans mzarffue haffuer
warith een longsammeligh trette oss emillom om then skog ok
mark som är emillom min gaardh Grönuiken ok Ffaakher, ok
wi haffue haffth try proff oss emillom, men te gode men som
proffuith haffue gaangith, kunde ikke bliffue samprouith, uttan
heller kommith store trette oss emillom, en naaghon tidh til
fforren warith haffu', hwar fforre haffue wi nu sielffue giorth
oss emillom een wenligh stille ok fforlikningh som standende
skal bliffue i wor liffs tidh ok teslikisth wore effther kommande.
Saa war worth fförste sam om wor skogetrette ath iagh til stadde
mz een ffri wilia ath Ffaakher mannen skal haffua ok ffulffölie
alth kulffiskith som är i bekkin som worth skoga merke är.
Item loffuade iagh ok saa Torbiörn ath iagh inte hindher skulle
gere mz minne noth til kulffiskith effther sancte martins dagh ok
ikke heller dragha notan nermeer bekkin en til winther weghin.
Item war ok saa worth sam ath Grön wik mannin skal ffölie
bekkin effther intil fförste bekke krokin, ther som proff mennem
sette sten merkith ok annith ende merkith vp i blester bakkin,
ok saa sidan skal wor merke gaa reth ffram saa lenge wi
möte Bierme skog. Saa är nw thz worth sam som wi haffue
nw giorth oss i millom, ok är saa wtloffuath ath thz skal bliffue
standendhis widh wor hedher ok äre oppo baadhe side. Item
skal ok al breffuan borth kastis oppo baade side som fförre wore
giorde, te gode man til witnis som när wore i sama fforlikningh,
fförsth hedherlige men herr Eric Andersson kirkke herd i Ouik
ok prosth i lamptelandh Staffan po Jacobsaas Olger i Örregaardh

Olaff Jonsson po Aasin Niels i Bolaasin Olaff skomakar Mortin smidh. Til yther mere fforuarilse ther om bede wi hederlige man herr Eric i Ouik prosth i lamptelandh lens Larnsson ffouth ibidem Olaff Hemmingsson lagman ath te sin insigle henge laate wndher thz breff som skriffuith är i Ouik heligh kors dag exaltationis anno domini m d l i etc.

Plats för tre sigill.

113. 1552.

(Brunflo).

Syn och utslag om gränsen mellan kyrkobolet i Marieby och Bye egor, intaget i ett dombref af 1640.

Orig. på papper i Brunflo kyrka. Afskr. gjord af mig, i Ö. L.

— — Efter ett gammaldt pergamendtzs breffs indhold, som formelder i sin kortte meening, att aar effter Gudtzs byrd 1552 daggenn effter S: Lauritz daugh, efftersom der haffuer werit dannemend neffnde och tillkallede i probff och randsakingh imellom kierckegom i Marrebye och Bye mannom oppaa den söndere sidde at kiercke, daa proffuede de och randsagede det beste di kunde och funde skiellemercker som wiste till schouggen paa baade sider at kiercke eggenn, sönder i allmonn weigenn, dise mercker bleff proffuit och dömbt medt proustens [fougten] och laugmandens raad och sambtöcke, som haffuer werit neruarende, gildt och vbrydeligenn effter denne daugh, Effter samma pergemendtzs breffs widere indholde stadest vnder her her Erich i Ouigen, proust i Jempteland, Jöns Lauritzonn fougit ibidem och Olluf Hemmingson lagmand deris hengendis indsegle, daterit aar och daugh vt supra, — — —

114. 1552.

Ragunda.

Per, Kel och Olof Sigurdssöner i Gevåg m. fl. sälja ödesbolet Gitlegård till Jon Biörnson i Ammer för 50 mark.

Orig. på perg. i Nordiska museet, Stockholm. Afskr., gjord af mig, i J. L. F.

Alle dannemen som thz breff see heller höre lesas bekennoms wi effter skriffne Per, Kel ok Olaff Sigurds' j Djupeuaagh, Torsten Nielsson, Per Jonsson, Ketil Ysakson j Kraakuaagh ath wj mz wilie ok beraadne modhe kerligh wnth ok wplaathit haffwom beskedeligom manne Jon Biörnson j Ambrin eith ödhisböle ffor 1 mark rede penningh, Saa kennoms ok wi fforskriffne

penningh wpburith haffua oss til ffulle athnöghia ok alle saa oss wel nögie Ty skeliom wj ffor^{de} ödisbole som hete Gitlegaardh wndan oss ok worum ærffwingom ok reth effterkommandom ok wndher ffor^{de} Ion Biörnson ok hans ærffwingher ok reth effterkommande til alle odals ok euerdeliga ego mz alle tilliggilse alsinge wndan skelde ffrith ok ffrelsth ffor alth yther mer aaklagan saa war ok thz kiöp gjorth mz handebandh ok een obryteligh stadhffesto som giorth war wittnisffasth oppo skattingith j Raffwndh wndher tesse gode men Olaff Hemmingson lagman, Per j Byn, Olaff aa Kullestadh, Helie j Ansiö, Swen Ericson j Westanbek ath hwilkin thz kiöp riffuer heller oppo tala skal böte ffulth breffuebraath ok bliffue ok staa kiöp sidan som fför Thil ythrmer skel ok fforuarilse her om bede wj ffornomstugh swen Jens Larensen ffouth j Jamptelandh ok Olaff Hemmingson lagman ath te sin insigle henge laate wndher thz breff som skriffuith ær j Raffwndh anno domini M d l ij ffredagin nesth fforre sancte paals dagh.

Sigillen saknas.

115. 1553.

(Hammerdal).

Prosten Jon Larensen i Hammerdal säljer sin hustrus arfvedel i Månsta, Näs socken, till hennes fem bröder för 73 mark.

Orig. på perg. i J. L. F.

Alle men som thz breff see heller höre lesas bekennis iagh Ion Larensen kirke presth i Hammerdal ath iagh oppo minne hustru wegne ok samtykke kerlig wnth ok solth haffuer minom wersbrödrum Olaff, Mons, Anders, Peder ok Mortin Olaff söner j Monstadh hennis ritte arffue del ok odal, j ffor^{de} Monstadh(!) lxxij mark i gode gilde penningh effther wor eghin wilie ok atnögie. Ty skel iagh ffor^{de} arffue de (!) ok odal wndan megh ok minne hustru ok worum ærffwingom ok wndher ffor^{de} hennis brödher ok teres ærffwingher til alle odals ok euerdeligh ego hwar helsth thz kan ffinnis som minne hustru til hörde inte wndan skelth ffrith ok ffrelsth ffor alth yter mere aa klagan. Saa war ok thz kiöp giorth mz handebandh ok ein obryteligh stadffesto ok te godemen til wtnis Erik Andersson i Sande Olaff ok Mortin Torstins söner i Monstadh, Olaff ok Eric Baalsöner i Aasom ath hwilkin thz kiöp riffuer heller oppo tala skal böte effther laghan. Til yther mere skel ok fforuarilse her om bedher iagh Olaff Hemmingsson lagman ok Eric i Sande ath te sin in-

sigle henge wndher thz breff mz mith eghidh insigil. Som skriffuith ær anno domini m d liij etc.

Två vaxsigill, båda med bomärken och omskrifter. N:o 1 saknas.

A. tergo: sösther breff po Monstadh.

116. 1553. Håkansta.

Torgut och Per Larssöner samt deras fyra systrar sälja sin arfvejord i Walne, Alsens socken, till sin broder Bengt.

Orig. på perg. hos Nils Olsson d. y. i Walne, Alsen. Afskr., gjord af mig, i J. L. F.

Bekienndis wy oss Torgout oc Per Lariissöner at vy solt wor broder Benngt wor faste arff oc iord y Walne y Alsne sognn for xv daler huer oss y iorde werd oc ein wog fesk y sone kienndiis vy oss oc systrer Anne, Mariit, Karin oc Siiriidt Lariis döttre at wy oc solt haffue wor broder Benngt Larii sonn allan wor faste arff oc iord y fornemde Walne ffor viij daler huer oss y iorde verdh oc huer oss iij march y sone oc haffue wy nu solt same arff oc eige vnden oss oc wore arffuijnge oc vpunder wor broder Bengt Lariisonn oc hanns arffuijnge tiill odell oc eigdom mz alle the luttom oc lundom som ther hör mz rette wnnder at liige friit och frelst for huer manndh. Saa war oc thette kiöp lagliig giort mz hande bannd oc ein vbrytliig stadfesto som vitnet var vnnnder the gode mend som her epter neffnis Lasse vid Beken, Hemijng Ionnsenn, Eriick y Aasom, Halffuord ibidem, Oluff Gunersonn, Ionn Helliesonn oc Eriick y Oudne som skriiffuit oc giort er po Honngstadt thenn 25 februarii aar effther gudz byrd 1553.

Remsor till tre sigill.

På baksidan: Benngt Lariisonn y Valne.

117. 1553. (Lockne?)

Enar Pålsson i Tramsta säljer sin jord i Tramsta, Lockne sn, till sin syster Märít Persdotter i Bleka och hennes man för 40 mark.

Afskr., gjord af mig 1886 efter en af V. Behm vidimerad öfversättning, i J. L. F.

Alla män som detta bref höra eller se, bekänner jag Enar Pålsson i Tramsta, att jag af fri vilja och berådt mod kärliga

unnat och sålt hafver till min syster Märith Persdotter i Bleka och hennes man Olof Sigurdsson min jord, löst och fast, liggande i förenämnda Tramsta, för 40 marker i silfverpengar. Ty skiljer jag förenämnda jord och odel undan mig och mina arfvingar under min syster och hennes man och deras arfvingar till all odel och evärdelig ego med allt hvad dertill hör, om de ega inga barn då skall Olof Sigurdsson och hans arfvingar behålla jorden så länge till dess de få sina pengar åter i sådant mynt som han betalade. Derjemte har jag gifvit min svåger och syster ett ödesböhle som kallas Gråflogärde för att han skall syta min moder: hålla henne föda och kläder till döddagar. Så var ock detta köp och sytning gjordt med handslag till en obrytelig stadfästelse i desse gode mäns närvaro Lasse i Loke, Jon Inge-mundsson ibidem, Per Jonsson i Tramsta, Olof Thordsson i Byn. Till yttermera skäl och förvar så anhåller jag, att Olof Hem-mingsson, vår lagman, och Lasse i Loke låta hänga sina insegel under detta bref som skrifvet är 1553.

Två sigill.

Bakpå: Anno 1667 den 17 september, när laga ting hölls i Brunflo, besvärade sig Jon Olofsson i Bleka det corporalen Johan Jonsson i Lassbyn prætcnderadt på hans ödesböle Gråflogärde emot hans välfångna bref dat. 1553, hvilket för rätten upplästes och af samtliga tolfmän uti allo måtto approberades vid sin fulla kraft fast blifva alldeles oklandradt och sådant till följe af Sverges lag och första capitel jordabalken landslagen som Kongl. Maj:ts nådiga resolution 4:de punkten daterad Stockholm den 25 maj 1646. Actum Brunflo ting ut supra.

Daniel Bertilsson.

Per Carlsson.

Vidimeras: V. Behm.

118. 1554.

(Owiken?)

Olof Henriksson på Backen och hans syster Brita sälja halfva östra gården i Kempedalen, Oviken, till Mattis Persson i Åbbåsen och Karin i Hvattjom för 7 mark och 6 mark i godvilja.

Orig. på perg. i J. L. F.

Alle dannemen som thz breff see heller höre lessis be-kennis iagh Olaff Hendrikson aa Bakke ok min sösther Birite ath wi haffuom wpburith vij mark aff Mattis Persson j Wbaas ok Karin j Hwattem for halffwin östher gaardin j Kempedalin ok vi

mark j goduilie oppo thz kiöpith skal tess ytthermere haldis ok stadukth ath bliffue Tij skeliom wi ffor^{de} halffue gaardh wndan oss ok worum ærffwingom ok wndher ffor^{de} Mattis ok Karin ok teres ærffuinge til alle odals ok euerdelegh ego mz alle tilligilse ffrith ok ffrelsth ok altingis aatalalösth ffor hwariom manne saa wi [haffuom thz] kiöp giorth mz handebande ok ein obryteligh stadffesto ok te gode men til witnis sseson j Aasom, Mattis aa Bakke, Mons Esblörnson j Monsaas, Mons Nielsson ath hwilkin thz kiöp riffuer heller oppo talla skal böte effther laghan. Til yther mere skel ok fforuarilse her om bede wi Olaff Hemmingson lagman ok Niels po Helle ath te sin insigle henge laate wndher thz breff som skriffuith ær anno domini Mdliiij etc.

Skåror för två sigill.

A tergo: breff po Kempedalin.

119. 1554.

Refsund.

Olof Kelsson i Bodsjö ingår förlikning med Sven Andersson i Döviken, Refsund, angående ett jordbyte.

Orig. på perg. i Antiqv. Arch. Afskr.,
gjord af N. J. Ekdahl 1829, i J. L. F.

Alle men som thetta breff see heller höre lesas bekennis iagh Oloff Kelson j Botzsjö ath iagh haffuer giorth ein wenligh fforlikningh medh min ffrende Swen Andersson j Döffwingh om iorde byte som wore fforeldre giorth haffde saa medh skell ath Botzsjö watneth skal skelighiæ worth byte ath ok ther aaffuer gaff iagh honom xij mark penningh ok ij mark kiöp i eith böle som ær ($\frac{1}{2}$) Sandenes ffor hans dell j Botzsjö ffiskith ok ther til gaff iagh honum naagre golff slogan i myre som liggi i Döffwingh skoghin. Saa war ok thetta byte giorth med handeband ok ein obryteligh stadffesto, ok giorth war witnisfasth oppo Reffswndh höstingh ffor ein sitin dom wnder ffouth ok lagman, serdelis wndher tesse gode men Kel i Wpnom, Hans Persson i Ffiale, Eskel Jonsson i Weruik, Per Kelson j Döffwing ok Herman Ffor bergh ath hwilkin thetta byte riffuer heller oppo tala skal böte gridnidings both ok bliffue ok staa sama byte ok fforlikning sidan som fför. Til yther mere skell ok fforuarilse her om beder iagh hedherligen man her Per Jonsson wor kirke herre, Olaff Hemmingson lagman, Erik i Biörnö ok Niels i Maligaas ath te sin insigle henge laate wndher thetta breff som skriffuith ær anno domini Mdliiij etc.

Sigillen saknas.

Bakpå: bytes breff po Döffwingin.

120. 1555.

(Alsen?)

[Märit] Ingelsdotter i Hedemarken(?) säljer öfre gården i Åberg, Alsens socken, till Anders Jonsson på Åberg för 100 mark m. m.

Orig. (stympadt) på perg. i J. L. F.

Alle dannemen som thz breff see heller [höre] lesas beken
 — — — rlth Ingils daather boende po Henmarkin ath iak mz min
 — — — — dhe ok samtykke kerlig vnth ok saalth haffuer beske
 — — — ne Anders Ionsson poo Aatbergh min gaardh ok odall som
 — — — — öffuer gaarden i Aatbergh ffor C mark alth j sylff ok en
 — — — iiij mark ein skinkiortill om iiij mark eith lappe höghinde v
 — — — ne po thz kiöpith skall tess yther mere halde ok stadukt
 — — — — Saa kennis iagh ffor skriffne penningh vpburith haffua
 — — — — nöghie ok alle saa megh vel nöghie. Ty skell iagh ffo
 — — — vndan megh ok minom arffwingom ok wndher ffor^{de} —
 — — hans arffwingher till alle odels ok euerdeligh eghe mz — —
 — — — — intet vndan skelth ffrith ok ffrelsth ffor alth yther mere
 — — — ffor^{de} iordh lagligh wpbudith iij gaange baade po tin — —
 — — — — den allom odale mannom ok te gaffue alle sith loff ther
 — — — — kiöp lagligh giorth mz handebande ok ein obryteligh —
 — — — — war witnis ffasth po psttingith i Alsne wndher Henne
 Hen — — narsson i (!) Lasse i Staffre, Olaff Sigurdhsson i Waangh
 Olaff Nielsson i Ö — — — — ath hwilkin thz kiöp riffuer heller po
 tala skall böte ff — — — — ok haalde kiöp sidan som fför, till yther
 mere skell ok st — — — — bedher iagh ffornomstigh swen Chri-
 stoffer Olsson ffouth i lampte — — — — lagman ibidem ok Henrik i
 Landuerk ath te sin insigle henge laate — — — — — skriffuith
 ær anno domini m d l v etc.

Skåror för tre sigill.

Två fynd af fornsaker i Jämtlands torfmossar.

Af *Peter Olsson*.

(Härtill Tab. I—II)

Enär torfmossar i en aflägsen forntid, åtminstone tidtals, varit småsjöar, kan man vänta att i dem finna borttappade verktyg

från forntiden. I sydligare trakter, särskildt i Danmark, har man i några torfmossar äfven funnit med afsikt ditkastade vapen m. m. i mängd från den tidigare järnåldern, hvilka vapen vittna om strider, som utkämpats på en tid, då dessa torfmossar voro sjöar. I några torfmossar har man funnit hvarjehanda märkliga fornsaker från bronsåldern, i andra sådana från stenåldern och äfven från dennas aldra äldsta perioder i vårt land. Från Jämtlands torfmossar känner jag med säkerhet endast två fynd af fornsaker, båda från stenåldern, men dessa äro hvar för sig så märkliga, att de torde förtjena att närmare beskrifvas.

Det ena fyndet utgöres af en *rätmejsel* af mörk, hård sten (icke skiffer), som hösten 1875 eller 1876 påträffades af nuvarande kronojägaren L. Nilsson i Vestanede under gräfning på djupaste stället i en myr norr om P. Perssons gård i byn Tivarsgården å Norderön. Mejseln var omkring 15 centimeter lång, ungefär jämbred, i tvärgenomskärning rektangulär med afrundade hörn. Utsidorna voro oslipade men eggen hvasslipad och troligen rak. Jämför Montelius *Sv. forns.* fig. 26. Föremålet, som ansågs vara ett bryne, blef sönderslaget, "emedan man ville se, hurudant det var inuti".

I sällskap med kronojägaren L. Nilsson, som i sin ungdom gjort fyndet, besåg jag fyndplatsen sommaren 1900. Genom den trädlösa myren, som har en svag lutning mot vester, är ett kronodike gräfdt, och på djupaste delen, där fyndet gjordes, är all myrjorden bortförd.

Kronojägaren berättade, att han fann mejseln ligga med sin bredsida på en tallstubbe minst två alnar under nuvarande jordytan. Stubben stod upprätt. Öfver stubben var ett lager torf (myrjord), däröfver en liknande stubbe och öfver denna ännu en tredje, som nådde nära jordytan. Stubbarne, som alla voro af tall, stodo lodrätt på hvarandra. Understa stubben stod nära leran.

Dessa fyndomständigheter äro märkliga och borde, så tycker man, kunna lämna någon upplysning om tiden, då redskapet nedlades.

Det är mig obekant, om flera stubblager iakttagits på andra ställen i denna tämligen obetydliga torfmosse, men på flera ställen i Jämtland får man i torfmossarne se två tydliga stubblager på olika nivåer. Sålunda har jag vid flera djupa diken i en stor torfmosse, hörande till Rasten i Frösö socken, sett massor af tallstubbar i två olika nivåer, skilda genom ett åtminstone fotstjockt torflager. Likadant är förhållandet i en torfmosse vid Eltnäset i Oviken. I en torfmosse på södra delen af Frösön såg

jag 1873 kolossala stammar af tall liggande på omkring fyra alnars djup nära den underliggande leran.

Som bekant har Axel Blytt, hufvudsakligen på grund af de i våra torfmossar så allmänt förekommande stubblagren, som alternera med torflager, uppställt sin teori om växlande våta och torra klimatiska perioder, hvilken teori vunnit flera anhängare, ibland hvilka i vårt land Rutger Sernander är en bland de främsta. Enligt Blytt skola efter den arktiska klimatperioden — som i det hela sammanfaller med istidens sista skede, ishafstiden — hafva följt tre våta perioder med insulärt klimat, nämligen den subarktiska, den atlantiska och den subatlantiska perioden, och alternerande med dessa tre torra perioder med fastlandsklimat, nämligen den boreala, den subboreala och nutiden.

Vill man nu tillämpa denna teori på mossen vid Tivarsgården, så skulle det understa stubblagret med stenmejseln tillhöra den boreala perioden, det mellersta den subboreala perioden och det öfversta nutiden. Men den boreala klimatperioden motsvarar sista delen af Ancylustiden, och stenmejseln skulle alltså härröra från en tid långt före den postglaciala sänkningens maximum, då man allmännast anser, att de första människorna kommit till vårt land. Visserligen anser man, att människor funnits i Danmark redan under tallens tid och prof. G. de Geer har ansett troligt, att människan anländt till Skandinavien sydligaste delar mot slutet af den baltiska insjöns tillvaro (d. v. s. under boreala klimatperioden), då klimatets förbättring tillåtit eken (sommareken) att hit invandra; men då den funna stenmejseln icke kan anses tillhöra de äldsta stenåldersredskapen, såvidt den tillhör den sydiskandinaviska stenåldern, och då fyndstället icke ligger i det sydligaste Sverige och icke ens ligger eller legat vid kusten af det nordliga, bör man af detta enstaka fynd icke draga någon slutsats om en tidigare invandring af människor till vårt land. Mera sannolikt är väl, att det nedersta stubblagret och mejseln tillhör den subboreala klimatperioden under Litorinatiden, det däröfver liggande torflagret den subatlantiska klimatperioden och de båda öfre stubblagren nutiden. Förekomsten af ett torflager mellan de båda öfre stubblagren, om ett sådant där verkligen förekommit, kan bero på lokala förhållanden, som gynnat en försumpning äfven efter den subatlantiska perioden. Redan Blytt (*Iakttagelser over det sydostlige Norges Torfemyre*, 1882 s. 5, 6) har visat, att en torr periods stubblager består af flera på hvarandra stående stubbar, skilda af ingen eller en obetydligt mäktig torfsubstans.

Äfven med denna tolkning lämnar dock fyndet någon upplysning om tiden för den subboreala klimatperioden.

Det andra torfmossfyndet i Jämtland är en *rätyxa af älghorn*, hvilken för några år sedan fanns vid myrjordsupptagande i en 1,5 meter djup torfmosse i Backen, Rödö socken, invid Storsjön och som 1901 förvärfvades af länets fornminnesförening och då korteligen omnämndes i denna tidskrift Bd. II, sid. 239.

Tab. II *fig. 1* är en fotografisk bild af yxan, sedd från högra sidan i $\frac{2}{3}$ storlek; *fig. 2* visar densamma i samma storlek sedd från bakre kanten. *Fig. 3* visar en del af venstra sidans yta invid klykan och bakre kanten i $\frac{2}{1}$ storlek. Tab. II *fig. 4* visar ett större parti (mellersta delen) af högra sidans yta likaledes i $\frac{2}{1}$ storlek.

Yxan är en rätyxa, ty den har haft skaft och egg i samma plan. Den är 18 cm. lång, 5 à 6 cm. bred (vid den bågformiga eggen föga mer än 3,5 cm. bred) och intill 3 cm. tjock. Yxans bakre (öfre) sida är plattad och rak, den främre däremot trind och något inböjd. Yxans venstra sida är framtill skadad af upphittaren, men i öfrigt är yxan oskadad och väl bibehållen och visar ännu talrika märken efter hugg vid tillverkningen. Dessa märken äro merendels mörkare än den öfriga ytan. De torde behöfva närmare granskas, och jag har därför här återgifvit delar af ytan, något förstorade, i *fig. 3* och *4*. Mig förefaller det, som skulle dessa märken vara gjorda med något flintredskap. I många af huggmärkena finnas nämligen talrika parallela små fåror, som tyckas hafva uppkommit genom användning af ett verktyg med hakig, ojämn egg. En sådan egg hafva just de väl slagna flintredskapen. Slipade flintredskap eller arktiska skifferredskap skulle icke hafva lämnat efter sig dylika märken.

Närmast eggen är yxan på båda sidor slät och jämn och synes där hafva blifvit slipad.

Mest egendomligt och hittills, så vidt mig är känt, enastående är, att denna hornyxa saknar skafthål. I stället har den på nacken en 3--6 cm. djup urskärning för skaftets fäste. Urskärningen är djupast utmed bakkanten; vid midten och därifrån till framkanten är den blott omkring 3 cm. djup. Urskärningens botten utgöres därför af två plan, som med hvarandra bilda en något trubbig vinkel. Af nötningen på klykans insidor, hvilken är mycket tydlig och väl begränsad, synes det dock, som om skaftet varit stäldt snedt, så att det bildat en något spetsig vinkel med yxans längdaxel, hvarigenom också yxans hugg kunnat verka kraftigare. Äfven klykans utsidor äro glatta samt glänsande och visa spår af nötning på tydligt begränsade ytor, hvilket skönjes äfven på Tab. I *fig. 1*. Skaftet tyckes alltså hafva berört äfven utsidorna af klykan eller ock kan det hafva varit

lindadt fast vid yxan genom flera hvarf af bast eller annat dylikt. Man ser på ena utsidan några snedtgående fördjupade linier, hvilka måhända tillkommit på detta sätt.

I litteraturen har jag icke funnit någon liknande hornyxa omtalad.

Då hornyxor äro ganska sällsynta i Norden, torde jag här böra uppräknat dem, som omtalas i den mig tillgängliga litteraturen eller annars kommit till min kännedom. De hafva i allmänhet runda skafthål och äro:

1 *rätyxa* af horn med skafthål och prydd med concentrisk cirkel m. m. Den är från bronsåldern och är funnen tillsammans med ett bronsspänne i en grafkista i Hjörning amt, Danmark. *Antiqvarisk tidskrift* 1852 (Kjöbenh. 1854) p. 9 med fig. I samma tidskrift 1849 p. 30 afbildas en med skafthål försedd *rätyxa af hvalben*, funnen i Præstö amt. Båda i Oldnordisk museum, Köbenhavn.

2 *rätyxor* af hjorthorn, den ena med fyrkantigt den andra med rundt skafthål, funna i Skåne, åtm. den ena i torfmosse. S. Nilsson, *Skandinaviska nordens urinvånare*, I *Stenåldern* (Sthlm 1866) p. 58 Tab. A fig. 125, 126. Nu i Lunds museum.

1 *hacka* af älghorn med tvärt—ovalt skafthål, funnen i Skåne i en torfmosse. S. Nilsson, *ibid.* p. 59, fig. 135. I Lunds museum.

1 *rätyxa* af älghorn med skafthål, funnen i Östre Toten, Christians amt, Norge. *Aarsberetning* etc. for 1858 p. 116; O. Rygh, *Norske Oldsager* (Christiania 1880—85) I, fig. 44.

1 *tväryxa* af horn med skafthål, arktisk typ, funnen bland skifferredskap i en kökkenmödding vid Stenkjær, N. Trondhjems amt. *Aarsberetning* etc. for 1871 p. 104, fig.; *Månadsbladet* 1874 p. 99; *Congrès int. d'anthrop. et d'archéol.*: Sthlm 1876, I p. 179, 191. Nu i Trondhjems museum.

1 *tväryxa* af älghorn med skafthål och inristade djurfigurer, funnen i närheten af Ystad. O. Montelius, *Sveriges forntid, atlas* (Sthlm 1872) fig. 43. Nu i Statens hist. museum, Stockholm.

4 *yxor* eller *hackor* af horn (utom de tre redan af S. Nilsson omnämnda). O. Montelius, *Svenska fornsakssamlingar* i Sv. fornm. för. tidskr. II p. 282 (Sthlm 1875). I Lunds museum. (Jämför här nedan).

4 *yxor* af älg- eller hjorthorn med skafthål, funna i Skåne. M. Eurenus, *Katalog öfver — — Malmö museum* (Malmö 1888) p. 7. I Malmö museum.

1 *rätyxa* af hjorthorn med skafthål, funnen i Skåne. *Månadsbladet* 1895, p. 92, fig. 66. Nu i Statens hist. museum.

1 *hacka* af hjorthorn med skafthål från äldre stenåldern. O. Montelius, *De förhistoriska perioderna i Skandinavien* (Sthlm 1895) Pl. II. Nu i Köbenhavns museum.

2 *yxor* af älghorn med skafthål. S. Müller. *Nye Stenalders former* i Aarbøger for nord. oldkyndighed og historie 1896, fig. 8. Anses tillhöra den arktiska stenåldern.

1 *tväryxa* af älghorn med skafthål. C. Blinkenberg, *Skæftede stenalders redskaber* i Aarbøger f. nord. oldk. 1898 p. 133, fig. 3.

1 *rätyxa* af horn med skafthål. Ibid. p. 136, fig. 5.

6 *yxor* af horn, funna i Skåne och inkomna till Lunds museum efter 1875. Enligt benägen upplysning, lämnad af amanuensen d:r N. Wimarsson den 25 mars 1903, äger nämligen Lunds universitet numera 13 hornyxor eller hackor, alla funna i Skåne. Af dessa ha åtminstone de 12 haft skafthål, den återstående är så fragmentarisk, att frågan om skafthålet ej kan afgöras. Af de 12 har endast en rektangulärt skafthål, de öfriga rundt. Af dessa 12 äro 6 rätyxor, 4 tväryxor eller hackor (de hafva eggens plan vinkelrät mot skaftet), 2 hafva eggen så stympad, att man ej säkert kan afgöra, om de äro rät- eller tväryxor.

Denna förteckning upptager 27 hornyxor, alla funna i Danmark eller Skåne utom två, som äro funna i Norge.

Tiden, då dessa yxor voro i bruk, kan bestämmas såtillvida, att de i allmänhet tillhöra stenåldern, en är dock från bronsåldern. Att närmare bestämma dessa yxors ålder är i de flesta fall ännu icke möjligt, emedan de sällan hittats i sällskap med andra redskap. En hacka af hjorthorn har dock prof. Montelius kunnat hänföra till den äldre stenålderns andra period, hvilken sammanfaller med kökkenmöddingernes tid. Hornyxor hafva alltså begagnats redan af vårt lands första bebyggare. Att föremål af horn från denna aflägsna tid kunnat bibehålla sig intill vår tid lär nog mest bero därpå, att de i allmänhet legat i torfmossjord, som lämnar ett godt skydd mot förmultning.

Öfversigt af Jämtlands läns fornminnen från hednatiden. Femte tillägget.

Af Peter Olsson.

I. Norra domsagan.

1. Hammerdals härad. **Ström.** Det har nu lyckats mig få granska två af de här ofvan II sid. 194 omtalade fornsakerna.

2 ($\frac{2}{3}$).

1 ($\frac{2}{3}$).

3 ($\frac{2}{1}$).

4 ($\frac{2}{1}$).

Stenmejseln är en väl slipad *bred hålmejsel af flinta*, funnen under odling i *Tullingsås*. Den liknar mest Montelius *Sv. forns.* fig. 28 men är dubbelt kortare. Den är gjord af ljusgrå, upp till vittrad flinta. Den afsmalnar uppåt, är i genomskärning nästan rektangulär med nästan helt platta smalsidor men kullrig rygg, öfverallt slipad, tjockast på midten. Eggen är oskadad, jämn och skarp, bågböjd, men ej afrundad om den hålles i sned vinkel mot ett plan och alltså något sned. Intet märke efter något skaft. Längd 75 mm., Bredd vid eggen 44 mm., upptill 28 mm., Tjocklek 18 mm. Smalsidans största bredd 12 mm.

Det här ofvan omtalade svärdet är ett *enegadt järnsvärd* från vikingatiden, ovanligt väl bibehållet, funnet 1891 under odling å *Risnäset* vid Vattudalen midt emellan Ströms kyrka och Tullingsås jämte ett stenspjut och en del ben. Svärdet är fullständigt, har två aflånga oprydda järnhjalt och liknar Rygh, *Norske Oldsager* fig. 491 men hjalten som R. 502. L. 82 cm., hvaraf handtaget med hjalten 13 cm., B. 4 cm.

Hammerdal. I *Solberg* vid Solbergsvattnets utflöde i Amerälfven hittades sommaren 1902 vid gräfning, eller rättare i en för ett par år sedan gjord gräfning, en *spjutspets af skiffer*, af hvilken Simon Nilsson i Fyrås, som härom skriftligen under rättat mig, meddelat en teckning. Spjutspetsen, som är c. 25 cm. lång, liknar någorlunda *Sv. forns.* fig. 52 men är icke så skarp-spetsad eller så starkt afsmalnande. Nedersta delen af tången är afbruten. Spjutspetsen är skarpryggad med lång tånge och stora mothakar. (Hos enskild person).

3. Rödöns härad. **Rödön.** I *Backen* är funnen en *yxa af älghorn*. Se II s. 239. (J. L. F. 606).

III. Östra domsagan.

Ragunda härad. **Ragunda.** En *stenyxa med skafthål* från Jämtland eges af en landtmätare i Hammaren, Ragunda. Föreningens ombud i Ragunda har 1901 lofvat sända den till påseende.

Fors. Under en växande gran vid Stadsforsen under *Westeråsen* är funnen en *järnyxa* (jämte kol och *spjutspets af järn*) från vikingatiden (J. L. F. 632).

Stugun. Vid Dockmyrvägen nära *Sittsjön* i Sittsjölandet har man före 1901 funnit öfre delen af en *spjutspets af brun skiffer*. Den är ryggad på båda sidor och afsmalnar utåt. Nedre hälften saknas. Fragmentets l. 93 mm., största br. 33 mm., tj. 9 mm. (J. L. F. 626).

3. Brunflo härad. **Brunflo.** I *Bodal* är funnen en *oval spännbuckla*. Se II s. 239. (J. L. F. 607).

IV Vestra domsagan.

1. Offerdals härad. **Offerdal.** Under gräfning å N. Erssons i *Berg* egor hittades hösten 1901 *två spjutspetsar af skiffer*, skarpryggade på båda sidor och med hvassa spetsar, 18—20 cm. långa, 4—5 cm. breda. Den ena är af mörk skiffer, den andre af brunaktig. En mig tillsänd teckning visar, att den ena är 18 cm. lång, 4,2 cm. bred med största bredden nedtill. Mothakarne äro olika stora och sitta på olika höjd, hvarigenom spjutspetsen blir sned. Tången är vid ena sidan 42 mm. vid den andra 35 mm. lång och nedtill tvär. (Hos enskild person).

2. Undersåkers härad. **Åre.** Enligt skriftligt meddelande från J. Olsson i Landverk, Ånn, hittade man 1898 på *Hjerpön* i Ånn-sjön ej långt från Granön en brun *stenyxa med skafthål*, hvilken blef såld till en engelsman och sedan kom till museum i Oxford.

Här tillåter jag mig omnämna äfven ett minne från nyare tid, nämligen en minnessten med inskrift, som förliden sommar upptäcktes norr om Harsjön vid s. k. *Harsjöbodarne* af personer från Löfsta i Sundsjö under skogstaxering. Inskriften lyder enligt ett skriftligt meddelande, hvilket jag ej varit i tillfälle att kontrollera: "Kronprinsen — af Sverge och Nord — ordres mötte — Jemt. Brigad här — und. tåg D. $27/8$ 1814 — hvarig. menisk. blod spardes —

J. F. Eek B. G."

Mörsil. För mer än två år sedan hittades i *Ytterocke* en *borrad stenklubba* af kvartsit (icke hårdaste sorten), nu 12 cm. lång 8 cm. bred, hvilken jag varit i tillfälle att granska. Den är nött i ändarne, helst den ena, och har ett snedt och utåt vidgad, oregelbundet skafthål. Den liknar mest fig. 1 i *Sv. fornminnesför. tidskr.* VIII s. 90, men saknar de båda sidoutsprången. Redskapet har sprängts vid begagnandet, så att ett stycke fallit bort från sidan närmast ena ändan. (Hos enskild person).

4. Sunne härad. **Frösön.** Den i denna tidskrift II p. 201 omtalade *snodda halsringen* af brons har nu kommit till föreningens samling (J. L. F. 609).

En på denna ö vid jordarbete funnen *järnyxa*, lik Rygh *Norske oldsager* fig. 559, förvaras i Vestra Herjeådalens fornminnesförening i Funäsdalen.

Den 13 augusti 1901 fann man i ett stenröse å ett ställe kalladt Storsved under *Berge* N:o 2 ett par fornsaker från den

tidigare järnåldern, hvilka nu förvaras i Statens historiska museum. Här anträffades nämligen jämte multnade delar af *människoben* en eneggad *järnknif* med lång tånge, längd 24 cm. hvaraf eggen 19 cm., bredd högst 4 cm., och en oval *eldsten* af kvarts (hvit) med ränna, på ena ytan visande märken, som uppstått vid dess begagnande; stenens längd 85 mm., bredd 50 mm.

V. Södra domsagan.

3. Svegs härad. **Ängersjö** i Helsingland. För omkring 50 år sedan fann Per Persson i Örnåsen bland gruset i en dam vid sjön *Öjungen* en groft arbetad *stenklubba*, som nu kommit till Statens historiska museum.

Vid samma sjö hafva för några år sedan syskonen John och Amanda Säfström funnit flera skifferredskap från den arktiska stenåldern, hvilka liksom föregående fynd nu genom förmedling af pastor E. Modin kommit till Statens historiska museum. Fyndet utgöres af *en spjutspets*, *4 pilspetsar*, *en brynsten* och *några ämnen* till nya verktyg, alla funna tillhopa på en udde vid nämnde sjö.

Baltzar-fejden

Anteckningar om krigshändelserna i Jämtland och
Härjedalen 1611—1613.

Af *H. Stålhane*.

Under de många och blodiga fejderna mellan Sverige och Danmark på 15- och 16-hundratalen hemsöktes äfven de aflägsset liggande gränsprovinserna Jämtland och Härjedalen af krigets fasor. Minnet af dessa oroliga tider och särskildt af 1611—13 års krig, i historien känt under namn af Kalmarekriget, lefver ännu kvar i våra bygder, fortplantadt genom arfsägner från far till son. De nämna det Baltzarfejden efter Carl IX:s fältherre Baltzar Bäck till Pelvis, som år 1611 med en svensk härafdelning inföll i Jämtland och Härjedalen.

Dessa krigsår, säger Hülphers i sin beskrifning öfver Härjedalen, blefvo sedan länge ansedda för ett så märkligt tidsskede, att folket började därifrån räkna sina år och händelser. Ehuru väl de flesta historiska arbeten, som skildra denna tids tilldragel-

ser i Sverige och Danmark (Norge), äfven vidröra krigshändelserna i Jämtland och Härjedalen, påträffas härom dock mera sparsamt och på skilda ställen några närmare uppgifter, hvarföre en med stöd af i riksarkivet och riksbiblioteket befintliga källor sammanfattad redogörelse för Baltzar Bäcks fälttåg och krigshändelserna 1611—13 icke torde sakna allt intresse.

För att rätt förstå händelsernas utveckling vid sagda tidpunkt måste man emellertid erinra sig Jämtlands säregna ställning i kyrkligt och politiskt hänseende under medeltiden och början af nyare tiden. Det märkliga förhållandet egde nämligen rum, att Jämtland, ehuru en norsk provins under danska kronan, i kyrkligt afseende tillhörde ärkebiskopsdömet i Upsala. Svenska prester stodo sålunda i spetsen för församlingarna, företogo visitationsresor, påbjödo vissa straff och utkräfde tionde, peterspenning, korstågshjälp, böter m. m. i en provins, som ju för öfrigt förvaltades för danska statens räkning af dess fogdar och höfvidsmän.

Under katolska tiden, då kyrka och stat voro så strängt åtskilda, kunde de andliga och världsliga myndigheterna vid sidan af hvarandra beskatta och bestraffa, utan att några allvarliga förvecklingar uppkommo, men sedan reformationen af Gustaf Wasa genomförts i Sverige samt så småningom äfven i Jämtland och Härjedalen, måste helt naturligt förhållandet blifva annorlunda. Tvister uppkommo ock snart mellan presterskapet och de norske fogdarne angående uppbärandet af den tionde m. m., som konung Gustaf indragit till kronan. Då presterna klagade sin nöd för svenske konungen, kyrkans öfverhufvud, kunde denne ej annat än med tillfredsställelse upptaga detta, ty härigenom erbjöds honom en ypperlig förevändning att blanda sig i de jämtländska förhållandena och så småningom göra jämtarne förtrogne med tanken på provinsens närmande till och förening med Sverige. Han utfärdade ock ett öppet upprop till allmogen att svärja honom och Sveriges krona tro och huldskap, men häraf spordes dock intet vidare resultat. Erik XIV fortsatte faderns verk och afsände till Jämtland några män "att hemligen förhandla med de norske och beveka dem med godo, att de sig under Hans Kungliga Majestät begifva måtte".

Så lätt gick det dock ej för konungen att utvidga sina landamären. Först sedan under åren 1563 och 64 några svenska fännikor (en fännika var en afdelning fotfolk om 500 man) besatt Jämtland, svuro inbyggarna Erik trohet, hvarefter Jämtland och Härjedalen under det s. k. nordiska sjuårskriget tillhörde Sverige. De bägge landskapen återlämnades till Danmark först år 1571 genom freden i Stettin, hvarvid den kyrkliga öfverhög-

heten jämväl afträddes till danskarne, som envist fasthöllo vid detta villkor för fredens ingående.

Ehuru Jämtland således därefter utgjorde en del af Trondhjems stift, kvarstannade de svenska presterna i landet. Detta sågs dock ej med blida ögon af de norska myndigheterna, som häröfver besvärade sig hos konung Fredrik I Danmark. Denne, som synes hafva varit mån om att ej stöta sig med Jämtlands allmoge, motsatte sig visserligen hvarje hänsynslös eller förhastad åtgärd till det svenska presterskapets aflägsnande, men däremot ville han genom skenfagra förevändningar och fintligt affattade kungabref beträda den väg, som förr eller senare skulle leda till det eftersträfvade målet. Då fyratio år efter Stettinerfredens avslutande fientligheterna ånyo utbröto mellan Sverige och Danmark, finna vi alltså de svenska presterna i Jämtland med ett par undantag undanträngda af norrmän. Gustaf Wasas yngste son Carl IX, hvilken i likhet med fadern och brodern sökte underlägga sig Jämtland och Härjedalen, saknade ock vid krigsutbrottet det stöd i presterskapet, som de svenska konungarne tillförne haft vid förberedandet och utförandet af sina planer, hvad beträffar de nyssnämnda landskapen. Men icke förty hade Carl IX, som nogsammt framgår af hans öppna bref, förväntat, att allmogen på hans blotta uppfordran af fri vilja skulle gifva sig under Sverige, och måhända hade han efter utfärdandet af en proklamation låtit saken därvid bero, såvida ej en händelse inträffat på andra sidan Kölen, som tvang konungen gå "from sounds to things" och afsända Baltzar Bäck att med väpnad hand förmå de bägge provinserna till underkastelse.

Från Trondhjem nådde nämligen ryktet om norrmännens rustningar den svenska konungens öron, redan innan krigsförklaring afgifvits, och härför hade man att tacka det okloka sätt, hvarpå länsherren på Trondhjemsgård gått till väga vid förberedelserna till ett tillämnadt infall i Sverige från Jämtland. Jämtland och Härjedalen lydde nämligen sedan år 1601 som län under den danske ståthållaren i Trondhjem, Sten Jensen Bille till Billesholm. Till denne skref konung Kristian IV ett bref, dateradt den 4 mars 1611, hvori han underrättar om det förestående kriget och befaller Bille utskrifva 2,000 man i sitt län och draga in i Jämtland med dem för att därifrån falla in i Sverige. I stället för att i tysthet söka hopsamla den påbudna styrkan begaf sig Bille med pomp och ståt till rådhuset i Trondhjem, där han inför lagmännen, borgmästare och råd uppläste konungens skrifvelse och förbjöd, att borgarena, som till stor del voro färdiga att afsegla till Nordlanden, fingo gifva sig ur staden, förr än man bland dem uttagit nödiga officerare och under-

officerare till bondehären. För densammas upprättande skulle fyra fännikor uttagas från Namdalen, Fosen, Söndmøre och Romsdalen att omedelbarligen draga in i Jämtland och där förena sig med det därstädes utskrifna manskapet.

Som sagdt dröjde det ej länge, innan svenskarne fingo kunskap om detta uppträde, hvarigenom planen till det förestående angreppet i förtid röjdes. Emellertid samlades de utskrifna fännikorna, som anbefaldt var. Men snart skulle det visa sig, att de tider voro länge sedan förbi, då krigskonstens fordringar voro så enkla, att hvarje man var en god och öfvad krigare, samt fordringarne på härens beskaffenhet så små, att allena påbudet om utskrifning var tillräckligt att skaffa en verkligt krigsduglig här.

De utskrifne uttogos dessutom vid detta tillfälle bland kustbefolkningen, som var mera van vid sjön än vid fjällen samt hade ringa om ens någon öfning i att bruka bössan. De hemmavarande skulle hålla det utskrifna manskapet med kost och lön, men i stället för att hopsamla proviant och penningar och sedermera allt efter behof fördela dem på de borttågande trupperna, fingo knektarne, som naturligen voro dåliga hushållare, emottaga hvad dem tillkom på en gång före afmarschen till Jämtland, så att brist på proviant snart uppstod, sedan man väl hunnit öfverskrida gränsen.

Sten Bille stannade själf kvar i Trondhjem på grund af sjuklighet och öfverlät ledningen af det hela till Hans Basse till Tveden. I Jämtland tillstötte två fännikor jämtknektar under befäl af Johan Vesling och Hemming Jenssen, men stämningen bland trupperna var allt annat än god, och jämtarne tyckas med ovilja hafva emottagit sina norska hjälpare.

Hvarje tanke på något större infall måste snart uppgifvas, i all synnerhet som jämtarne vägrade att underhålla de norske knektarne, hvilka började allt mera lida brist på proviant. Dessa senare blefvo också inom kort olydiga och uppstudsiga, och öppet myteri kunde endast med svårighet undertryckas. Slutligen gick det äfven därhän, dock var det jämtarne, som först bröto krigslydnadens bud, ty då Hans Basse befallde Johan Veslings fännika att lägga vid Refsundsjön något mer än en mil från gränsen, vägrade knektarne efterkomma denna befallning och gingo längre in i landet.

Som förut är nämndt, erhöll Carl IX tidigt underrättelse om norrmännens förehafvande, och han beslöt genast att jämte uppbåd från Dalarne och Helsingland afsända de få fännikor, som kunde undvaras på hufvudkrigsskådeplatsen, mot de öfver fjällen inbrytande norrmännen. Visserligen behöfde han väl sina

trupper på andra håll, då Sverige sedan ett år tillbaka var in-
veckladt i krig med Ryssland samt sedan år 1605 med Polen,
och säkerligen hade företaget mot Jämtland ej fått den omfatt-
ning, det verkligen fick, om man ej fruktat för afskärandet af
förbindelserna längs kusten med trupperna i Finland. I läglig
tid afslöts också ett vapenstillestånd med Polen, hvarigenom faran
för ett angrepp från denna sida för en tid aflägsnades och en
del trupper blefvo lediga att användas på annat håll.

I början af maj 1611 utgaf konung Carl sina första be-
fallningar angående infallet i Jämtland och Härjedalen, hvarvid
det först nämnda landskapet skulle angripas från kustsidan, Här-
jedalen däremot från Dalarne. Bägge de infallande styrkorna
skulle sedermera mötas i Jämtland vid Storsjöns strand. Från
Örebro afsände konungen sålunda den 8 maj sin krigsöfverste
Jacob Tommeson till ståthållaren i Dalarne, Carl Bonde, med en
skriftlig fullmakt, enligt hvilken dessa bägge män med dalkarlarne
under Jöns Danielsson samt de 100 ryttare, som Kopparbergs
bergslag lofvat uppsätta, skulle infalla öfver gränsen och eröfra
Jämtland. Vidare tillägger konungen att "alla de juthar, du der
traf på, dem skal du alla slå ihjäl och rövva, sköfla och bränna
deras huus och gårdar. Men jämtarne skola de skona lifvet och
låta dem svärija under Swärigis krono och derfor skal du skona
dem".

På väg till Finland utefter kusten funnos vid denna tid en
del trupper. Så hade en fana vestgötaryttare under Bengt Kafle
och en afdelning utländska legoknektar under Patrik Ruthwen
brutit upp för att gå till Viborg.

Den 7 december 1610 fick Hans Räckenberger order att
med Ångermanlands och Helsingeknektarne under Olof Inge-
marsson samt tre fännikor Österbottens knektar draga efter, hvar-
jämte Vesterbottningarne under Peder Klementsson skulle åtfölja
Baltzar Bäck. I januari 1611 bröto ännu två ryttarefanor upp,
nämligen en fana besoldningsryttare under Knut Håkansson Hand
och en fana polske ryttare under Anders Styfvert. En ej obe-
tydlig styrka stod sålunda här till konungens förfogande.

Den 9 maj skref också kung Carl till Baltzar Bäck, den
mest betydande mannen i Norrland vid denna tid, konungens
ståthållare öfver sjölapparne i Norge samt öfver hela lappmarken,
följande bref:

"Wår gunst etc. Efter det, Baltzar Bäck, wij nu förnimme at en
hop folk hafwa roterat sigh i Jemtland, de wilja falla oss fiendtligt ahn.
Derfore befalle wij digh at du medh Pädher Clementssons knektar och
Pålackarne så ock Helsingebönderna begif digh ådt Jämptelandh, der du
gör det mästa afbräck du kan uppå den sijdan. Jacob Tommesson haf-
wer iagh gifwit befallning at han skal med dalkarlarne begifva sig på

den sijdan och der medh mord och brand anfäktat, detsamma gör ock du det mesta du kant, datum ut supra.

Carolus“.

Ville svenske konungen alltså nu sätta större krafter i rörelse, så voro ej heller norrmännen å sin sida sysslolösa. Visserligen kunde, som nämndt, ej något allvarligare infall göras i Sverige, men en mindre styrka hade dock äntligen gjort ett ströftåg in i Medelpad och Helsingland. Den danske konungens upprop till svenskarne att sluta sig till honom och hans rättfärdiga sak utdelades flitigt bland allmogen i gränsprovinserna, hvarjämte de mest öfverdrifna rykten om truppsamlingar bakom norska gränsen utspredos. Bönderna afskräcktes häraf från tanken på ett angrepp mot Jämtland, och konungen måste sända Jöran och Arvid Månsson Stjerna till Dalarne för att förmana allmogen till troskap och lydnad. Vidare skref konungen till bönderna, att en hop baggar och jämtar, som ligga vid gränsen, äro icke mycket att frukta för, ty den svenske bonde, som låter skrämman sig af en jutebonde, han var icke värd att lefva. Då man dithills fört krig med polacken, som är en sådan fiende, att en polack är så god i krig som sex jutar, kan man hoppas, att juten icke skulle skrämman dem. Konungen uppmanar dem vidare till endräkt i hvad som rör fäderneslandet och deras eget gagn och välfärd samt att icke dricka ur juteflaskan, ty detta kunde bekomma dem illa.

I likhet med danske konungen utfärdade Carl IX äfven ett öppet bref till bönderna i de gränsprovinser, han ville underlägga sig. Den svenske konungens proklamation löd sålunda:

“Wij Carl tillbjuda Eder dannemän alla, både andlige och världslige, som uti Jämtlandh och Häriedalen boendes äro, vår konungsliga ynnest och nåde och alt gått med Gudh allsmäktig och kunna derhoos samptligen och synnerlig nådeligen föreställa huruledes konungen i Danmark hafver omkullslagit och til int gjordt det vänliga och lofliga fredsföredraget, som uti Stettin anno 70 oprettat blef och nu med krich och fejd oss anfäktar.

Alldenstund Eder alla nogsampt är vetterligit at det landet Jämtland med Häriådalen hafver tillföre varit under Sverigis krono och de rättigheter som Sverigis konung deruti hade, blef då uti Stettin uti samma fredsföredrag öfvergifvet Danmarks och Norges konung och samma föredrag är nu brutit af konungen i Danmark, så bör både landet och dess undersåtare falla till Sverigis krona igjen, och fördenskuld, efter I allesammans äre utaf swänskt blodh utsprungne och härkomne, så förmana wij Eder at gifwa Eder under Sverigis krona igen och svärija oss och efterkommande svenska konungar Eder trohet til, så skal Eder intet ondt vederfaras, dy wi hafva sändt vår krigsmacht til Eder och gifvit vår öfverste befallning at ihjälslå alla de danske, men Eder skola de skona, efter I ären ett folk med oss och af swänskt blodh, så frampt I alla gifva Eder til oss igjen; män viljen I icke, så mågen I stå Eder egen sak.

Carolus“.

Denna proklamation förfelade säkerligen ej att göra sin verkan, i all synnerhet som de sista raderna däruti innehålla ett varnande "willst du nicht, so musst du doch".

Men Jämtland kunde likväl ej besättas så hastigt, som konung Carl hade trott, ty de öfverdrifna ryktena om norrmännens rustningar gjorde de kungliga fältöfverstarne försiktiga, så att hela företaget tills vidare afstannade. Baltzar Bäck kände sig ej nog stark att våga ett infall i Jämtland och ansåg det rådligast att afvakta förstärkningstrupper. Särskildt räknade han härvid på de fännikor, som under befäl af Anders Styfvert och Knut Hand stodo i närheten. Dalkarlarne blefvo ock stilla på sina gårdar. Dock var man alltjämnt ifrigt sysselsatt med att samla förråd af krigsförnödenheter för det stundande fälttåget och bud afgick till Gefle, Hudiksvall och Hernösand, att borgarena i dessa städer skulle leverera hästar med sadlar, bössor, värjor m. m. till Olof Ingemarsson.

Då konungen under detta dröjsmål icke afhörde det minsta från de nordliga landskapen, kunde han ej annat tänka, som han säger i ett bref af den sista juli till Baltzar Bäck, Styfvert och Hand, än att de hade fulländat sin resa eller ock slagit densamma alldeles ur hågen och stannat kvar i Nordlanden. Han befäller dem alla tre med deras folk, både ryssar, polackar och andra, fortast möjligt tåga ner till Ryssby skans i Småland, hvarest konungen för tillfället hade sitt hufvudkvarter. Innan detta bref nådde fram, hade dock infallet begynt.

Hur såg det då ut i Jämtland och Härjedalen vid denna tid? Förvisso rådde där ej någon öfverdrifven välmåga. Under sjuårskriget 1563--70 hade landet genom inkvarteringar, plundringar, hårda krigsgärder och brandskattning blifvit i högsta grad utarmadt, och då de norske efter fredsslutet ånyo blefvo herrar, skulle de, som dittills skonats, straffas och misshandlas på allt sätt för sitt svenskvänliga tänkesätt. Och då, ve dem, som låtit tvinga sig att aflägga hyllningsed till den föregående inkräktaren.

De på detta sätt förföljda och utarmade skatteböndernas antal sammansmälte betydligt på 1500-talet, och äfven den öfriga befolkningen utdog så småningom, så att pastoraten, som redan i början af 1300-talet varit 20, i följd af krigen vid denna tid reducerats till 10. Många gårdar voro ödeshemman. Särskildt hade folkmängden minskats i Härjedalen, där under de sista fem krigsåren antalet landbönder nedgått från 223 till 137.

Genom dessa fattiga skogsbygder ledde inga ordentliga landsvägar, utan endast gångstigar och ridvägar. Den enda mera upprädda väg, som ledde genom Jämtland, var den gamla allfarväg,

på hvilken af ålder de fromma pilgrimerna till S:t Olofs helgedom i Trondhjem dragit fram. Denna väg ledde från kusten vid Sundsvall samt sedermera längs Ljungan till Borgsjö och genom Jämtskogen vidare utefter Refsundsjön. Vid Gällö tillstötte en gammal väg från Ragunda och Stugun, hvarefter man fortsatte förbi Pilgrimstad och Brunflo kyrka till Östersunds färjeställe genom den skogsmark, där Östersunds stad nu är belägen. Öfver Östberget på Frösön nådde man så Frösö kyrka, hvarifrån vägen ledde förbi Kråkstad hemman (år 1687 förvandladt till lägerplats) till färjestaden vid Vestersundet, numera kalladt Rödösundet. Förbi Näskotts och Alsens kyrkor fortsatte man så till Mörsil, hvarefter vägen öfver Åre och Medstugan ledde in i Norge.

Hvad Härjedalen angår äro på gamla kartor från 1600-talet endast smärre stigar utprickade längs Ljusnans dalgång. Äfven utefter Ljungan synes en ridväg hafva ledt in i Norge. Mellan dessa nu angifna stråkvägar förgrenade sig sig ett glest vägnät af om möjligt ännu primitivare halt.

Befästade punkter saknades nästan helt och hållet. Endast på ett ställe, vid Brunflo, reste sig en byggnad, som, ehuru konstlöst uppförd, kunde tjena som tillflyktsort, då fiender bröto in i landet. Det var Brunflo klocktorn, som, uppfördt på 1100-talet, med sin flera alnar tjocka stenmur kunde trotsa en angripare, som ej var försedd med groft artilleri. Invändigt ses i detta torn ännu i dag märken efter golfbjälkar till fem våningar. I muren äro skottgluggar upptagna, hvarjämte inuti densamma en spiraltrappa leder ända upp till tornets krön, från hvilket blicken når öfver Frösön ända till fjällen i vestra delen af Jämtland. Med all sannolikhet släpade man vid ryktet om fiendens annalkande sina dyrbarheter upp i detta torn, på hvars öfversta spets en vårdkas genast antändes som ett varnande tecken för vida nejder.

Till denna plats drog sig också den norsk—jämtska försvarshären, i stället för att enligt Hans Basses befallning möta fienden vid Refsundsjön. Baltzar Bäck, som genom kunskapare underrättades om, huru ringa vänskap rådde mellan jämtarne och norrmännen samt om dessas begynnande knot, dröjde ej att begagna sig af det gynsamma tillfället. Han lät också sina trupper öfverskrida gränsen och lägga sig vid Stafre. Därifrån utsände Bäck "mytemakare" till norrmännens läger med ett hemligt bref, dateradt den 7 augusti och försedt med påskriften: Till alla ärlige och förtrogne jämtar uti allt Jämtland detta bref med största allvar och hast tillhanda försändt.

I brefvet omtalas först, huru grundlöst de danske börjat kriget, hvarföre ock lyckan icke heller dittills hade följt deras vapen.

Då nu jämtarne hade understått sig att tillsammans med de norske jutarne falla in i Medelpad och Helsingland med rof och plundring, så hade Baltzar Bäck för att förhindra dylikt nödgats begifva sig in i landet med krigsfolk, och han ville nu spörja dem, om det vore deras allvar att hålla med de danske mot svenskarne. Ville de nu undfly förderf och undergång, så skulle de betänka, att de voro af svenskt ursprung och borde i godo gifva sig åter under Sveriges krona, då han skulle försvara dem mot de norske och danske, så att icke ett ägg, än mindre en höna skulle fräntagas dem. Men vore det ärliga svenska blodet i dem alldeles afkyldt, så ville han skrifva efter annat krigsfolk, som ända till några tusen man starkt låg i Helsingland och så falla öfver dem med mord och brand, så att ej ens barnet i vaggan skulle blifva förskonadt. Voro de blott stilla under kriget, så skulle de svenske nog jaga dansken af landet och släcka hans blodstörst i hans eget blod.

Jämtarne gjorde ingen hemlighet af detta bref, som bland dem gick ur hand i hand, men de norske befälhafvarne låtsades ej därom. Sten Bille inberättade det lika litet för konungen i Danmark, som först fick reda på, huru allt tillgått, då svenske fullmäktige lång tid efteråt kommo till gränsen för att utväxla fångar och för de danske fullmäktige skröto och rosade sig.

Emellertid gjorde bristen på proviant det allt mera omöjligt för Hans Basse att hålla sina knektar tillsammans, och redan den 15 augusti drog han sig tillbaka öfver fjällen. Då norrmännen lämnat landet, besattes detsamma omedelbart af Baltzar Bäck utan svärds slag eller minsta motstånd från jämtarnes sida.

Så hastigt drogo sig norrmännen tillbaka, att en afdelning på 150 man, som befann sig i Ragunda, icke hann få under rättelse om aftåget. Kyrkoherden i Ragunda, Severin Petrejus, uppehöll dem än ytterligare en hel månad genom falska förespeglingar, så att de svenske hunno taga dem i ryggen öfver Stugun.

Annorlunda gick det dock för Härjedalens innebyggare. I Härjedalen saknades fullständigt den sympati för Sverige, som jämtarne visat, och detta af flera orsaker. Enligt Hülphers skall Härjedalen hafva tillhört Hamars stift i Norge i äldre tider och presterna varit af norsk härkomst. Detta i förening med den isolerade ställning, hvaruti härjedalingarne befunno sig, då till deras undsättning ej afsändes någon som helst truppstyrka från Norge, förmådde bönderna gå man ur huse till den fäderneärfda torfvans försvar. Så mycket mera skäl förefanns för öfrigt för dem att, så godt de kunde, motsätta sig de inbrytande svenskarne,

som Härjedalen efter sista kriget grymt straffats för att man därstädes gjort alltför laint motstånd.

Som förut är nämnt var det från Dalsidan, som Härjedalen skulle anfallas. Dalkarlarne voro dock ej villiga att ge sig i strid med en provinsbefolkning, som med förtviflans mod kämpade för sin tillvaro. Sedan ståthållaren Carl Bonde låtit från predikstolarne kungöra, hvilken dag de skulle draga åstad, stämde de alltså möte andra söndagen och beslöt, att hvarken de eller Kopparbergs ryttare skulle följa längre än till gränsen och icke in uti Norge. Styresmannen i Bergslagen, Peter von Binningen, slog då med sitt krigsfolk ring omkring allmogen och förmanade dem att lyda konungens påbud samt erinrade dem om salig kung Göstas tilltal på Tuna kyrkovall. Dalkarlarne föllo då till föga, och rövaretåget började.

Sägnen förmäler, hurusom härjedalingarne tvungos att fly öfver fjällen till Tydalen i Norge och förblifva där öfver vintern. De som kvarstannade och mötte med väpnad hand ihjälslagos, hvarefter byarna antändes. Hela Hede socken blef sålunda, så när som på en badstuga, afbränd. Säden på åkrarne bergades och tröskades af de intågande svenskarne; all lösegendom, som man ej hunnit gömma i skogarne, bortröfvades.

En bonde, Gudmund Larsson i Qvisthån, ville icke uppgifva, hvar han dolt sina tillhörigheter; till straff bands han vid en hästsvans och släpades $1\frac{1}{2}$ mil till Ransjö by. Han lär dock ha öfverlevvat denna misshandel för att, då svenskarne nästa gång, 20 år därefter, inföllo och härjade, finna sin bane för ett bösskott genom hufvudet, sedan han, för att dölja sig, ända till halsen nedkrupit i en sjö i närheten af sitt hemvist.

Under det sålunda allt stod i ljusan låga i Härjedalen samt här och hvar i Jämtland uppstigande rökmoln angåfvo inkräkternes svåra framfart, började Baltzar Bäck såsom svenska konungens befallningshafvande styra och ställa i landet, hvilket han redan betraktade som en svensk provins.

Angående sina vidtagna mått och steg skref han därpå till konungen. Särdeles målande är det bref, denne afsände från Ryssby skans den 17 september 1611 som svar på Baltzar Bäckes skrifvelse. Konungens bref lyder nämligen som följer:

„Wår ynnest och nåde etc. Wij hafve, Baltzar Bäck, bekommit din skrifvelse och förnimmt deraf, huru dig ähr i händer gångit uti Jemptelandh och at du hafver komit landet til at swärija under oss och Sverigis Crono och at du nu håller på och wil slå en skantz ihn emot fjällen der ingen kommer vid at falla ihn i landet, så at man skal hindra juthen at göra där ihnfal. Så låta wij sådant oss särdeles väl behaga och befalle, at de göra samma skantz rätt fast och stark aldeles såsom en befästning och låta sätta der huus uti som folket kan vara uti och

sedan vilja wij at du blifver deri med det nordländska folket, så mycket som skantsen och landet försvara kunna. Men eljes skalt tu där af landet taga oss ut til 200 man af unga friska och ogifta karlar eller annat löst pack, som där i landet är, och sätt dem en rättskaffens man till höfvidsman föör och låt honom komma til Stockholm med samma folk.

Wij erfara ock at du hafver drifvit dädan af landet alla jutar som ock alla prester så när som två, som voro svenske, och at du giort rätt, och hafva wij nu förordnat mäster Jon, som hafver varit vår hofpredikant, at han skal vara der superintendens i landet, och honom hafva wij medgifvit svenske prester, som han der i landet sättia skal. Så befalle wij dig, att du sänder de två svenske prester som där äro och hafver där länge bodt hit til oss at wij måga få tala vid dem om en ting och annan. Krut och bly, som du begärer, så ock kläder till polackarne hafva wij skrivit til Stockholm at det skal blifva dig tilstält. Wij hafva låtit gå vår befallning ut, at alla de polackar fångne, som äro hemma i Stockholm, Upsala och andra orter och godvilligt oss tjena, de skola tagas ut och besoldas och sändas dig tillhanda. Du kan understundom med fördel göra infall öfver fjällen och ihn i Norge ihn under Trondhem. Där hoppas wij du skalt fuller få mycket frijbyte at du skalt hålla och aflöna folket medh. Låt oss med första veta, hvad mantal där är såwähl uti Jemptelandh som Herrdalarne och hvad de hafva skattat och utgiort til Danmarks konungen. Oss är kunnigt gjordt, at der i kyrkiorne skola finnas någre gamla böcker synnerligen uti [Brunflo?] kyrkia, som skola innehålla om svenska lägenheter och huru landet först är kommit under Sverigis crono. Låt med flijt ransaka alt sådant och hvad du i så måtto finner det skalt du sända hit til vårt cantzlie.

Rätta dig härefter och blif der sjelf qvar i landet med folket til wijdare beskjed från oss. Wij hafve förordnat til landens secreter Carl Bärgh, till underlagman Hans Händriksson och til fogde derutöfver Nils Stör, hvilka inom kort tid skola komma dit efter.

Carolus“.

Den i detta bref omnämnda skansen var Mörsils gamla skans, som anlades nere vid älfven för att få vatten i de våta grafvar, hvarmed skansen omgafs. Enligt en karta, upprättad år 1676 af Jeremias Roskh, hade skansen rektangulär form med en långsida efter älfven och alla fyra hörnen försedda med utspringande bastioner. Af alla de i Jämtland anlagda skansar är denna den äldsta, enär, som förut är nämndt, under den danska styrelsen det fasta försvaret alldeles försummats. Från svensk sida blef detta ej fallet, ty Baltzar Bäck anlade under den korta period han styrde i Jämtland ännu en om ej två skansar, hvarom framdeles skall nämnas.

Angående ordnandet af de kyrkliga förhållandena i de "för evärdeliga tider" eröfrade landskapen skref Carl IX till ärkebiskop Kenicius, att denne skulle utse 20 skickliga svenska prester, som skulle sändas upp till Jämtland i de fördrifnas ställe. De två, som tillåtits kvarstanna, voro Dominus Olaus Svenonis på Rödön och Dominus Olaus Nicolai i Sunne. Dessa erhöilo S:t Andrea dag 1611 collationsbref att vara kyrkoherdar i sagda pastorat

mot skriftlig förbindelse att styrka sina åhörare till trohet emot svenska kronan.

Superintendent och biskop öfver Jämtland och Härjedalen blef slutligen enligt konungens skrifvelse mästare Jonas Palma. Denne man ansågs mäktig lärare, var vidt berest och hade utgifvit flera små arbeten från trycket. Han härstammade från Småland, där hans fader Germund Jonæ var kyrkoherde i Götheryd.

Som förut är antydtt, åtnöjde sig icke Baltzar Bäck med att endast anlägga en spärrfästning vid stora infartsvägen från Norge. Han insåg snart behovet af en fästning eller skans längre in i landet. Man kunde ju icke veta, huru länge jämtarne skulle tåligt fördraga det inkvarterade främmande krigsfolket, hvilket for fram som i fiendeland, oaktadt meningen var att försvara Jämtland mot norrmännen och skydda innebyggarna för norska plundringståg.

Helt naturligt var Bäck först af allt betänkt på att med befästningar omgifva sin residensgård, Kungsgården på Frösön, där af ålder de danske fogdarne bott. I närheten af det nuvarande corps de logis å Kungsgården uppfördes också en skans efter samma mönster som skansen vid Mörsil, d. v. s. med en långsida utefter vattnet, såsom angifves å en karta från år 1743 i länets landtmäterikontor.

Ledningen af arbetet på skansen uppdrogs först åt skotten Mc Wellam, men i oktober aflöstes han af en tysk Wilhelm Loyus von Walbrecht, hvilken konungen afsändt "till skantzens fullföljande". Denna skans, som 1611 anlades å Frösön, var den äldre eller egentliga Frösö skans till skillnad från Cronstads skans, hvilken först etthundra år därefter anlades af kapten Riddercrona på Kråkstad ödesböle, d. v. s. fältjägereregementets nuvarande mötesplats.

Sedan Carl IX fått underrättelse om Baltzar Bäck's åtgöranden, ansåg han tiden vara inne att från Jämtland tränga vidare in i Norge öfver fjällen. Han gaf alltså Bäck fullmakt att utskrifva folk i Ångermanland, Medelpad och Hälsingland samt tillskref Jacob Tommeson och Jöran Eriksson, att de med Kopparbergsryttarne skulle draga upp till Jämtland. Äfven en fana fogderyttare i Gefle under befäl af fransmannen Philip de la Colombe Wassiell beordrades följa efter.

När allt krigsfolket var församladt i Jämtland, skulle som besättning i skansen kvarlämnas 100 knektar och 20 ryttare och Bäck med den öfriga styrkan falla in i Norge, där han dock icke fick "bränna eller ihjälslå baggar, utan låta dem svärja under oss". Till det sålunda beramade tåget skulle från tullnärerna i Gefle, Hernösand och Hudiksvall lämnas kläder och penningar

Äfven de polska fångarne, "som lust hafva att tjena", skulle under polacken Rupinskys befäl träda i tjänst hos Bäck, hvilken till denne egde utlemna nödigt krut och bly.

För att vara förvissad om jämtarnes trohet, då trupperna aftågat, befallde konungen, att två beskedelige män skulle sändas till Stockholm som fullmäktige att svärja å jämtarnes vägnar inför konungen personligen. Till följd häraf och på grund af konungens förut uttalade önskan afsändes från Jämtland fyra bönder samt de två förut omtalade svenska presterna till Nyköping för att därstädes aflägga trohetsed. Från Härjedalen medförde de skriftligen den ed, som af inbyggarne därstädes aflagts och nu å dessas vägnar underskrifvits af tolf ärlige män. Detta intressanta aktstycke förvaras i riksarkivet och lyder i afskrift som följer:

Anno 1611 den 3 september gjorde dessa efter nembde Herredalers karrer sijner edh utij elfferos kyrckie och lydde som efter skrefuen står ock alles deres namns underskrift:

Jagh beder migh så Gudh till hjelp både til lijff och siell och alt dät gott, som migh vederfaras skall uthi denne och denn tilkommande värden, at iagh lofver och tilseijer den stormechtige högborne Herre Carl then nijonde Sveriges regerende Herre och konungh så ock Hans kon. Maj:ts Högborne Hustru och Drottningh, unge Herskap och Fröcker huldskap och troskap och manskap medh lijf, goodz och bloodh för migh och minom barnom och afseijer konnngen i Danmark och hans arffvingar för migh och minom barnom all huldskap, troskap och manskap och all den christelige plicht iagh honom tilförende schyllig var, *aller gud låte migh aldrig se sitt blide ansichte på den yttersta dagen utan migh i helvetis affgrundh eviglig förkaste* och stadfäste wij med tolf mans signetter och bomerckienn denne alles våre edh.

Mårten Pärsson i Skogh, lendzmann, Gjør Pärsson i Ytterberg, Per Sijulsson i Lille herdall, Lars Ersson Skog i Kolsetter, Olof Olofsson i Ytterberg, Sven Svensson och Joen Olofsson i Lille Herdall, Olof Pärsson i Backe, Karl Mårtensson.

Efter en lång och mödosam resa framkommo de utskickade ändtligen den 28 november till Nyköping.

Under tiden hade viktiga tilldragelser timat i landet. Carl IX var död, och på tronen satt sonen den unge konung Gustaf Adolf, som genom sin mildhet och försonlighet redan vunnit sina undersåtars hjärtan. Sedan alltså huldhetseden förnyats inför Gustaf Adolf, vågade de jämtländske fullmäktige klaga landets nöd och anropa konungen om hjälp. De eröfrade landskapen fingo då hans försäkran att tillgodonjuta sina gamla rättigheter och utfärdade konungen ett lejdebref för de jämtar, hvilka, då landet intogs, dels af räddhåga för det svenska krigsfolket, dels i följd af de danskes hot, öfvergifvit hus och hem och höllo sig afsides på fjällen. I detta bref utlofvades dem svenskt be-

skydd, så framt de ville öfvergifva Danmark och blifva svenska kronan trogna.

Nyåret 1612 ingick ej under goda auspicier för jämtlän-
dingarne. Visserligen hade man ej att frukta för något infall
från norska sidan, ty erfarenheterna från föregående året hade
lärt kung Kristian IV att icke räkna på någon norsk armé. Han
gaf därför Sten Bille och Jens Bjelke befallning att icke öfver-
skrida gränsen men noga vakta densamma och söka binda sven-
ska trupper i Jämtland genom rykten om truppsamlingar till ett
förestående infall.

Det lidande, Jämtland och Härjedalen utstodo 1612, här-
ledde sig från de svenska besättningstrupperna och deras vilda
framfart. Äfven började oenighet yppas mellan de högre befäl-
hafvarne, presterskapet och landstaten, hvilket ännu mer ökade
oredan och den rådande osäkerheten i landet.

Slutligen gick det så långt, att landssekreteraren Carl Berg
själf reste ner till konungen, hvilken då uppehöll sig i Småland,
för att å allmogens vägnar klaga öfver alla lidna oförrätter. Den
sista januari affärdade också Gustaf II. Adolf ett skarpt bref till
Baltzar Bäck med påbud, att som han förnummit allmogens ömk-
liga och jämmerliga klagan, att en hop skälmar draga i landet
af och an och göra öfvervåld och orätt, så skulle hädanefter så-
dana skurkar och öfverdådiga sällar vederbörligen straffas. Vi-
dare, säger konungen, skall denne Daniel Jönsson, hvilken får
hans högsta ogunst, till enkan Brita Mårtensdotter på Hof i
Hackås igenlämna gården, som han tagit, och låta henne komma
dit med sina små barn. Som Carl Berg berättat, att en skans
borde slås vid fjällen, där som vägarne komma tillsammans och
löpa mellan tvänne sjöar, så är konungens vilja, att det, som
nödigt är, ombeställes. Slutligen varnas Baltzar Bäck för konun-
gens ogunst, om han ej rättar sig efter det sagda och försvarar
allt folket för allt orätt och öfvervåld.

Den skans, hvarom här är fråga, torde icke hafva kommit
till utförande. Med all sannolikhet menar konungen passet vid
Dufed, hvarest vägarne öfver Skalstugan samt från Meraker och
Tydalen sammanträffa. Någon befästning anlades ej här förrän
år 1659, då genom generalmajor Claes Stjernskölds åtgärder
Dufeds äldsta skans påbörjades.

Konungens bref till Baltzar Bäck hade ej åsyftad verkan,
ty inom kort inkommo till det kungliga kansliet förnyade klagomål
från flera håll. Biskop Jonas Palma, som fått instruktion
att efter förmåga förekomma och tillkännagifva all oordentlighet,
klagade, att Baltzar Bäck for våldsamt fram mot innevånarne,
oaktadt de svurit trohetsed och hvar man betalt två riksdaler i

brandskatt, hvilka penningar utdelats bland krigsfolket. Äfven Olof Ingemarsson, en af Bäck's underbefälshafvare, klagade för rikskansleren, att Jämtlands skansar voro illa försedda, samt att bönderna utarmades af Bäck.

Men Baltzar Bäck mötte med anklagelser emot sina veder-sakare. Palma, som fått tillstånd att erhålla presterskapets efter-lämnade böcker, hade upptagit en viss afgift i hvar socken till böckernas inköpande; Olof Ingemarsson hade borttagit klockor och kyrkoprydnader från kyrkorna.

Baltzar Bäck och Olof Ingemarsson blefvo nu kallade inför riksrådet i Stockholm och där i juni månad förlikta, men kyrkorna skulle återfå hvad dem beröfvats, "ty ingen befallning eller tillstånd hafver varit utgifven att rappa och plundra några kyrkor antingen där eller annorstädes". För att befolkningen skulle få någon lindring i den tryckande inkvarteringsbördan skulle 300 helsingar hemsändas. Kort därefter blef konungen nödsakad att draga större delen af de i Jämtland stående trupperna till sig för att användas på krigsskådeplatsen i södra Sverige. Baltzar Bäck fick då befallning att draga bort med alla sina trupper, utom en fana finska ryttare, en fännika fotfolk samt Vesterbottens knektarne. De fännikor, som sålunda lämnade landet voro: Hans v. Aker-nes och Nils Svenssons från Helsingland, Hans Galles från Norrbotten, Gulik Larssons och Olof Jonssons från Ångermanland och Medelpad samt Peter Hanssons från Gestrikland. Knut Hand och hans ryttare hade förut aftågat.

Till ståthållare i Jämtland och Härjedalen utnämndes Olof Ingemarsson, hvilken erhöll fullmakt att i Norrland uppsöka alla knektar, hvilka "stungit sig undan och ännu väl kunde tjena sitt fädernesland", äfvensom att förfoga öfver de nyligen utskrifna knektarne i Vesterbotten samt 100 man i Jämtland, och fick han därjämte rättighet att uppfordra allmogen att gå man ur huse till landets försvar, då behofvet så påkallade.

Den unge ståthållaren förfrågade sig hos riksrådet i Stockholm, om han skulle falla in i Norge, men fick det svar, att han skulle uppträda med mycken hofsamhet, dock vore det bättre, att han besökte norrmännen än de honom.

Det vill väl synas, som jämtarne och härjedalingarne nu ändtligen skulle få något andrum efter alla utståndna vedermödor, men nej. Öfver fjällen vesterifrån bröt fram en skara krigsfolk, som lade gårdarne i aska efter sig och vildare än tillföre hem-sökte landet med rof och plundring. Och likväl var det vänner och ej fiender, som anryckte. Det var öfverste Johan Munkhofen, som med en hop krigsknektar utförde sitt i nyare tidens historia enastående tåg, då han med sitt folk slog sig igenom ett fiendt-

ligt land för att förena sig med den armé, i hvars leder han skulle kämpa.

Öfverste Munkhofen hade under vintern utsändts till Nederlanden för att värfva krigsfolk och så småningom lyckats anvärfva 1,200 man, med hvilka han afseglade den 14 juli från Amsterdam för att uppnå svenska kusten. I Danmark hade man emellertid fått nys om hans afresa och utrustat kapare för att uppbringa de ej armerade transportfartygen, hvarföre Munkhofen tvangs gå längre till hafs och slutligen undan alla lurande faror söka landsätta sina trupper på norska kusten. Det lyckades, hvar efter skeppen oförtöfvadt gingo tillbaka till Holland.

Landstigningen hade skett i närheten af Trondhjem, hvilken stad Munkhofen dock förgäfves sökte intaga.

I stället anträdde snart tåget till Sverige. hvarvid Munkhofen, ledd af goda vägvisare, inslog den kortaste och bästa vägen genom Stjördalen och Meraker. De norske bönderna försökte ej ens ringaste motstånd, utan kunde de vilda knektarne obehindradt bränna och plundra, hvar de drogo fram.

Så snart Gustaf Adolf fick underrättelse om legotruppernas ankomst, skref han genast till Munkhofen och Olof Ingemarsson, att de i förening skulle göra infall i Norge. Med rätta fruktade konungen, att de utländska trupperna skulle inkomma inom Sveriges landamären, ty dessa värfvade horder lefde af kriget och togo ej hänsyn till, huruvida det var vänner eller fiender de plundrade.

Munkhofen hade emellertid öfverskridit gränsen och fortsatte oakadt konungens förbud marschen på Stockholm genom Jämtland och Härjedalen. Hvarken han eller hans folk ville nämligen stanna i dessa fattiga provinser, som förut voro så utarmade och utsugna, att endast helt litet återstod, hvilket ej på långt när kunde tillfredsställa dessa roflystna skaror.

Sedan Munkhofen och hans folk passerat landet, ville Olof Ingemarsson ensam fullgöra konungens befallning och uppbröt mot Norge med 300 man. Till sin öfverraskning märkte han dock snart, att de norske bönderna väl vaktade alla pass samt till och med inträngt ett godt stycke in i landet. Vid de svenska truppernas anryckande gjordes allarm och en så betydlig styrka samlades inom kort, att Olof Ingemarsson såg sig glad att med sitt folk kunna komma undan och tillbaka igen. Sedan gjordes från svensk sida intet vidare försök att tränga öfver gränsen.

Norrmännen fingo däremot ostörda fortsätta sina ströftåg in på svenskt område, hvarunder de plundrade så grundligt, att Undersåkers pastorat fullkomligt ödelades. Äfven kyrkorna

skattades, så att hvarken i Åre eller Undersåkers kyrka fanns någon kyrkklocka förr än omkring år 1660.

Till lagman i Jämtland, som nu lades under Norrlands domsaga, utnämndes den 23 augusti 1612 rikskansleren Axel Oxenstierna och fastslogs som lagmannens lön, att af hvarje bonde skulle årligen utgå fyra ören svenskt mynt "såväl af fattig som rik, efter de ville lag åtnjuta".

Olof Ingemarsson förbjöds att pålägga nya skatter af egen myndighet, utan anmäla, hvad man behöfde. Slutligen sändes landssekreteraren Carl Berg åter till Jämtland med instruktion att afhjälpa allt det, som med lag kunde rättas.

En bättre tid randades alltså. Klockor och kalkar skulle återlämnas till kyrkorna. Presterna skulle till förbättring af sina svaga gäll och gårdar af tionden bekomma hvar sjätte tunna, men ej den kvicktionde, som de begärt, emedan konungen ej ville pålägga innevånarne någon ny skatt. En prest i Ytterhogdal hade begärt att få en af de norske afvikne presternas kläder, hvilket beviljades. En annan, Lars i Björnsjö, skulle förskonas från de sakören, Baltzar Bäck hade pålagt. Predikanterna i skansarne skulle slutligen erhålla någon spannmål af kronouppböörden.

Fångarne i Jämtland skulle lösgifvas, utom de, som voro fängslade för grofva missgärningar, hvarom skulle ransakas.

De af bönderna, som blifvit uppbådade till krigstjenst, men hade två till tre hemman att bruka, skulle hemförlofvas, men lösa karlar däremot kvarstanna i krigstjensten. Allmogen borde vidare beskyddas för krigsfolkets öfvervåld. En särskild person skulle förordnas att uppbära utlagor och därmed aflöna Olof Ingemarsson, men om detta ej räckte till, att taga fyllnaden af fogdarne i det öfriga Norrland. De afrymdes barn, som voro kvar, skulle få besitta fädrens hemman, om de blefvo Sverige trogna. Slutligen skulle det myckna gods, som fanns undan-gömdt i skogarna, uppsökas och skiftas i tre delar, hvaraf landssekreteraren skulle erhålla tvänne.

Som ofvan antyddes, såg man uti allt detta en ljusning till bättre tider, men hvarje glad förhoppning gick snart om intet, då underrättelse ankom, att fred slutits mellan Gustaf II Adolf och Kristian IV i Knäröd, och att Jämtland och Härjedalen vid fredsfördraget återlämnats till Danmark.

Den 19 januari 1613 utväxlades de uppsatta fredstrakterna och redan den 30 i samma månad erhöll Sten Bille befallning, att af de svenske fullmäktige Olof Ingemarsson och Carl Berg emottaga de afträdde landskapen och förmana de från Jämtland och Härjedalen förjagade innebyggare, både andliga och världsliga, att begifva sig till sina kall, hus och boningar.

De svenska presterna, som ej ville vara danska undersåtar, lämnade nu landet och återvände till Stockholm och Upsala. Biskop Palma kallades tillbaka till konungens hof. Att möta och ledsaga honom, hans fru och egendom afsändes från Stockholm en lifdrabant. Från Hudiksvall for man så sjöledes till Stockholm, hvarest Palma kort tid efteråt utnämndes till kyrkoherde i Riddarholmskyrkan. De öfriga presterna, som återkommo från Jämtland, erhöilo visst underhåll af spannmål, till dess de kunde få befordran.

För de norske ämbetsmännen, stjärdalingarne och jämtarne började nu efterräkningarna svida. Sten Bille afsattes och dömdes till tre års landsflykt, för det han ej ens bjudit till att göra Munkhofen motstånd. Äfven en annan följd har Munkhofens tag haft för själfva Norges land enligt en norsk auktoritet, hvilken säger, att "det er höist rimeligt, at disse Begivenheder væsentlig bidrog til at Christian den 4:de i 1614 gjorde det første skridt til at opsætte en af landets egen Befolkning udskreven styrke, der altid kunde være faerdig til afbenyttelse". Enligt detta härordningsförslag, som genomfördes år 1628, uppsattes äfven i Jämtland en fännika fotfolk.

På herredagen i Skien anklagades allmogen i Jämtland och Härjedalen af sekreteraren Tyge Krabbe för dess uppförande under sista kriget. Härjedalingarne blefvo dock frikände, enär de så hastigt öfverfallits och de icke fått någon hjälp eller undsättning. De tvänne socknarne uti fögderiet lågo tillika så långt ifrån hvarandra, att den ena ej kunde hjälpa den andra, hvarjämte deras hus och gårdar voro alldeles afbrända, förr än de svuro konungen af Sverige trohet.

Jämtarne blefvo dock efter förtjänst hårdare straffade. De som voro under John Vesling och Henning Jensens fanor och icke kommo tillstädes i Undersåker, då de blefvo uppbådade, samt alla de, som hade hört, sett eller visste af fiendens bref eller desamma fördolde, samt desslikes de, som hade varit med att svärja konungen af Sverige tro, blefvo frändömda deras odel och gods samt förklarade landsflyktige. Några, hvilkas förseelser ej kunde tydas som uppenbart förräderi, såsom försummad vakthållning, vrånga underrättelser, svedjande mot förbud att bränna samt i synnerhet försummad bakning och brygd till krigsfolket, skulle hvar och en för sitt brott tilltalas och dömas.

Hans Basse, Johan Vesling och Hemming Jensen blefvo däremot af konungen offentligen inför menige män tackade och rosade för deras tjenester samt belönade med flera nådevedermälen.

För att enligt konungens vilja ransaka och döma Jämtlands allmoge tillsattes en undersökningskommission bestående af Clas

Daa, Jens Bjelke, Palle Rosencrantz, lagmannen Jacob Pedersen och Trondhjems borgmästare Jörgen Grum.

Förutom de straff, denna kommission ålade, utfärdade konung Kristian den 14 januari 1614 en resolution, hvarigenom jämtarne ytterligare skulle näpsas. Då bestämdes nämligen, att half skatt skulle upphöra för Jämtland, att tionden skulle lösas efter gängbart pris samt att landssigillet, som sedan arilds tider tillhört Jämtlands privilegier, skulle frångas jämtarne och sändas till Köpenhamn.

Detta sigill föreställde ett upprätt stående krönt lejon med en bila i en sköld, uppburen af två man, hvarjämte på hvar sida om skölden stod en bågskytt, som skjuter på en ekorre i ett träd. Härförutom fanns å sigillet ingraverad inskriften: "Sigillum communitatis de Iemtelandia".

De bönder, som frändömts sin odel, fingo lösa densamma för 7,740 daler silfvermynt. Därjämte yrkade Sten Bille att få uppbära de skatter, som under kriget, då svenskarne innehade landet, af dessa senare upptagits och sålunda ej kommit de norska myndigheterna till godo. Hans begäran bifölls, och jämtarne fingo alltså för krigsåren betala dubbla skatter.

På deras nådesansökan resolverade konungen den 25 juni 1623, att endast de, som icke svurit svenskarne trohetsed, samt de, som under sagda tid varit omyndiga eller eljest voro oskyldiga, skulle slippa undan. Af de öfriga skulle man däremot taga allt, hvad de kunde afstå eller åstadkomma. Detta blef nu slutet på det hela, och hemfölo sålunda de, som dittills skonats, under de danske fogdarnes godtyckliga utpressningar.

Nogsamt fingo jämtarne under dessa tider lära känna sanningen af det gamla ordspråket, att "den sitter illa, som sitter mellan två eldar, ty huru han än vänder sig, så bränner han sig". Vid de båda landskapens afträdande anbefalldes dock, att man därefter skulle hålla god vänskap och naboskap med de danske och undvika alla anledningar till nya misshälligheter. Det oakadt dröjde det ej länge, innan plundringstågen ånyo begynte, hvarefter svenska och norska trupper ömsevis dragit in i Jämtland och Härjedalen under de gångna århundradena.

Mildare seder samt ett förändradt krigföringssätt hafva dock gjort dessa krigståg allt mindre betungande för landet, till dess att de med unionens ingående alldeles upphört.

Fornhandlingar rörande Jämtlands län.

III.

Utgifna af *P. Olsson*.

Under det tryckningen af andra afdelningen af dessa fornhandlingar pågått, hafva ytterligare en del bref från tiden före 1500 kommit till fornminnesföreningens samling. Dessa komma nu att här återgifvas, innan jag fortsätter med brefven från 1500-talet. I denna och föregående afdelning ingå några bref, som förut äro tryckta i *Diplomatarium norvegicum*.

121. 1420.

Refsund.

Ulf i Bleckåsen och hans broder Niklis sälja Öfsjö i Refsund till Erik Östenson.

Orig. på perg. i Antiqv. Arch. Afskr.,
gjord 1829 af N. J. Ekdahl, i J. L. F.

Alle the men thetta bref höre eller se helsar iak Ulf i Blikas ok iak Niklis hans broder kerlig med warom herra kungörande med thesso waro närwarande opno brefwe oss hafwa sålt ok af-låtit beskedelikom manne Erike Östensone alla wåre ego i Ögia-sio i wato ok törro engo undantakno. Til mero visso oc högre bewaring bedjoms wi erlega manna insigle Olafs i Haga, Anunds i Wtby ok Peders i Mordwik henga for thetta bref. Witnesmen herre Hanws ok Olaf i Ögiasio. Datum Reffsunda år 1420.

122. 1424 ¹²/₃.

(Lillherrdal).

Sowald Buenson säljer ängar och en skog till Olof Mortensson för 18 mark svenska.

Orig. på perg. nu i Riksarkivet, Stock-holm. Afskr., gjord därstädes, i J. L. F.

Wicliket schal ware allom thom som thetta bref se edder hore lesa et(!) jak Sowald Buenson hauer selt Olaue Martensson enghar vor xii mark ok en schoch vor vi mark swenka vrelts

vor wan man ther vppa tala. Thes tyl meyre schel ok wytnyngh
so haue the gode men vm myn böen schult sire Stephan i kirk-
herrens staed i Herdal ok Rotgher i Buteyre inghesigel vor tyd
breuet henkt. Scriptum anno domini m. cd. xxiiij⁰ die Gregorii etc.
Två skåror för sigill.

123. 1431 ¹⁴/₃.

Lillherrdal.

Sålder Byörnson säljer sitt fädernegods i Heriadal till sin
broder Radger för 62 mark svenska.

Orig. på perg. nu i Riksarkivet, Stock-
holm. Afskr., gjord därstädes, i J. L. F.

Allom thöm thetta breff höra aella se kaennis iak Saaldher
Byörnson mik haffua saltt ok kaerliga vnt mino alskeliga brodher
Radger B[yör]nson alt mit fulla fasta faedherne i Haeriadall fore
lxij mark swenska huilka for^{da} paeninga han mik loket ok vael
betalath haffuer mik til fullo nöyio for ty fraelsar iak honom
thet samo godz ok afhendher mik ok fra mina arfua och vndher
Radger ok hans arfua til aevaerdeliga aegho meth allom thöm
luthum ok tillaghom som ther til ligger ok legath haffuer fra
forno ok nyio alz engo vndan thacno iaemvaell skil iak mino
for^{da} brodher althet atherlösa som iak vtsaeth hafde til atherlö-
sandhe frit ok akaerolöst fore allom thöm nu aera ok haer aepter
kunno koma ok skall han aldhre hindher quall aella tilthalo
lidha af mik aella af mina raetta aepterkomandhe aella af nokrom
androm som fore aer sakt til mere visso ok vitnesbyrdh be-
skedha(!) maen sin incigle fore thetta breff att haengia som aer
Pædher Thorgordson ok Jon Byörnson maedhan iak ecke incigle
sielwir haffuer. Scriptum in Hæriadall anno domini m⁰ cd⁰
xxxi feria iiij^a ante dominicam passionis sub siggillis predictis.

Sigill 1. Otydliga figurer i sköld utan hjälm; 2 borta.

124. 1440.

Lagmansgården (Håkansta).

Gudelög Gudzormsdotter uppbär 8 jämtska mark af Erik
i Öfsjö, utgörande slutbetalning på den handel, hennes moder
gjort med Eriks fader Östen.

Orig. på perg. i Antiqv. Arch. Afskrift,
gjord 1829 af N. J. Ekdahl, i J. L. F.

Allom mannom som thetta bref se eller höra skal thet
kunnokt vara at epter thet at iak Gudelög Guzorms dotter ok

Joan min hosbonde hafdom befalt Ingemunde at tiltalan göra oppa jord the som Öjasjö heter i Refsunda sokn, hwilka jord som min moder solt hafwer Östene Eriks fader i Öjasjö ok peninge vore ej alle berredde oc thy betalade Erik i Öjasjö 8 jemska mark Ingemunde å mina wägna ok Ingemund gjorde mik god skäl så at min husbonde ok iak lata oss vel nöja i alla motto om thet jordewerdet, ty fraskil iak mik for^{da} jord etc. Thetta köp war stadfäst med vitnom ok skäligom mannom, Halvard i Gotestad, Benkt i Åker, Joan i Wik, Olof i Engom, Benkt i Tramestad. Thenna widerkenning war giord i Lagmansgården torsdagen efter Halvardsmässa. Til ytermera vitnisbyrd bidjom wi godom manna insigle som är Ingemund Olofsson, Stafan i Wambestad, Olof i Wædervik for thetta bref som skrifwit var år 1440.

125. 1446.

Lagmansgården (Håkansta).

Eskil Larsson med hustru och son säljer Kadås och Sandnäs, Refsund socken, till Ketil Andersson för 30 jämtska mark.

Orig. i Antiq. Arch. Afskrift, gjord 1829 af N. J. Ekdahl "S. M. Adj. et vicibus Ant. regni in Norrl. h. t. fungens", i J. L. F.

Alle män som thetta bref höra eller se helsar iag Eskil Larenson kärlika med gudi viterliket görande med tässo brefwe at iag ok min hustru Helga Gunnars dotter ok Gunnar vår son sålt hafwom gotz thet som heter Kadås ok i Räfsunda socken ligger för xxx jämska mark hvilka päning jag nu upborit hafwer til fullo nögio förste pening oc sidensta ok alla ther i mellan som mik atnöger thy skil jag thet fornämde gods Kadås och Sandnäs undan mik ok min hustru ok wårom arfwom ok skil thet under Kätil Anderson ok hans arfwa till ävärdelika ego med allom til-lagom som ther til ligge ok liggat hafwer af forno ok nyo engo undan takno thz som bättre är hafwa än ån at wara med ubrigdelika stadfästo war thetta köp gjort ok stadfäst med åtta fastom som är Sven Haddeson Björn i Skylandes Pæther i Melgås Gudmund i Sundom Jon Toreson Swen Heldeson Jenis i Fjärdom ok Sigurd i Finnanes. Vitnismen Pæder i Mordwik ok Björn i Grimnäs. Til ytermera witnesbörd bider jak beskedelika män Pæder Olofson lagman i Jæmteland Pæter i Mordwik Pæter i Malgåsen ok Olof i Wædervik om theris insigle for thetta bref. Scrifvat i Lagmansgården anno domini 1446 dominica quasimodo geniti.

126. 1447 ²⁷/₃.

Herrö.

Två män intyga, att Thore Fugel på sitt yttersta erkände sig hafva sålt halfva skogen Molendal till Björn Radgerson för 10 mark svenska.

Orig. på perg. nu i Riksarkivet, Stockholm.

Afskr., gjord därstädes, i J. L. F.

Alla the godha maen som thetta breff höre aeller see helsom wi Jon Olaffsson oc Helghe Thoresson kerlica meth warom haere kennoms wi oc fwllelica til stam meth thessa naerwarandes oppna breffe at Thore Fwgell kendes oc fullelica til stodh oppa syn ythirsta tidh at han salth oc wnth haffdhe skaelegom man Biörn Radhgerson en halffan skogh som Molendall skogh hether för x mark svensk paenningar oc kændis han sigh te för^{da} x mark op buridh haffa til godha nögia för ty affhaende för^{de} Thore then för^{da} skogh wndan sigh oc synom arffom oc til aeghnade för^{da} Biörn oc hans arffa til aewerdelegha aegh ther warom wi awer oc naer oc oppa hördom at för^{de} Tore kendes oc til stodh som förscriffadh star opa syn ytersta tidh til thes ytermer skaell oc wtnisbyrdh bidiom wi skaeleka maen Mattis i Haeröö oc Pedher Phylpasson om theras insigle haengiandes för thetta breff scriptum in Haeröö anno domini m^o cd^o xlvij secunda feria proxima post festum anunciacionis beate Marie virginis.

Två skåror för remsor.

127. 1512.

Refsund.

Dom i tvist mellan Olof Swerting och Laurens i Swedviken angående Norra Öfsjö, Refsund socken.

Orig. i Antiq. Arch. Afskr., gjord af N. J. Ekdahl, i J. L. F. (nu rättad).

Thet bekenniums wi effther scriffna Olaff Galle aff vappn höfuisman offuer Iempte landh Manss Hansson laghman ther samma stadss Örian i Hoff Kætil Olsson Torre i Gälö Pædher Torsson Gwdzorm i Henddlom Steen i Myla Karl Laarensen Ioan Hendriksson Hemmingh i Mordwik Michel i Biörnsciö Gwnnar i Mysciö Paul i Jacobsaasen ath kom i rettha for oss oppo rettha skattingha i Reffswndha Olaff Swertingh paa then ena sidan paa andra sidhan Laurens i Swedwiken. Olaff Swertin haffdhe halffwan gordin Norra Öyiasciö som Laurensa modher solth haffdhe ok war ekki lagleggha wpp bwdith. Thy fwnno wi saa for rettha ok fullan dom oppa giordhom ath Laurens

skal haffwa igen sith rettha mödherna i for^{da} halffwa Öyiasciö ok giffa Olaff Swertin xij mark, Olaff sith fædherne som ær andhan halffwan Öyiasciö ok Olaff Swertingsson breff ogidl(!) for thy the waare ey met lagwm giorth, haa her oppo talar swara eth fulth domroff ok lagmanss vrskordh. Til ythermera skæl ok bewisningh tha latha dandhe men hengha sin insiglæ som ær Monss laghman Kætil Olsson Laurens i Klykssaasin Sewasth i Taffwaness nedhan vndher thetta breff som giorth ær anno domini millesimo quingentesimo duodecimo fferia 3^a post purificationis Marie.

128. 1512.

Nidaros.

Lagmannens i Trondhjem bekræftelse på föregående dom.
Orig. och afskr. som föregående.

Tes bekennis ieg Oluff Vitffastsson lagman i Trondhem ath ieg haffuer ransaket och fforffaret thetta med hengendis breff ok ær thet ssaa ssom ffor the gode men ær kommet tha ssamtycker och stadffesster iegh theris doom och med myn orskord til ssanindh her om om henger iegh mit jncigle nidan thenne orskord ssom ieg beffæsster (med) myn handscriff och incigle datum Nidrosie anno domini Mdxij ipso die Iohannis baptiste.

129. 1555.

(Näs).

Christin Andersdotter i Fäste, Hackås, säljer sin jord i Bjerme till sina farbröder Björn och Anders Larssöner i Bjerme för 56 mark och 7 mark i godvilja.

Orig. på perg. i J. L. F.

Alle men som thetta breff see heller höre lesas bekennis iagh Christin Anders daatther i Ffedzstadh ath iagh mz minom bonde raadhe ok samtjikke kerligh wnth ok saalth haffuer minom ffadher brödrod Biörn Larensen i Bierme ok Anders Larensen ibidem min iordh j ffornempde Bierme ffor lvj mark j sylff ok penningh ok vij mark j godhuilie oppo thz kiöpith skall tess yther mere haaldis ok stadukth ath bliffue [bar iagh wp fför en iagh bleff giffth]¹⁾. Ty skell iagh ffor^{de} iordh saa mykit iagh aatte j ffor^{de} Bierme wndan megh ok minom ærffwingom ok wndher mine brödher (!) ok teres ærffwingher till alle odals ok euerdeligh ego mz alle sine tilliggelse inte wndanskelth ffrith ok ffrelsth ffor hwariom manne ok alth yther mere aaklagan, saa

¹⁾ Det inom [] stående är öfverstruket.

war ok thz kiöp giorth mz handebandh ok ein obrytheligh stadh
ffesto ok the godhe men till witnis Torbiörn i Ffaakher P(eder)
i Gerde P(eder) Torstinsson i Bergh ok Olaff Raffualsson i Ble-
dingh ok Olaff P(ede)rsson po kirkebyn ath hwilkin thz kiöp
riffuer heller riffue laathe skall böthe ffulth breffue braath ok
bliffue ok staa kiöp sidan som fför till yther mere skell ok
fforuarilse her om bedher iagh Olaff Hemmingsson lagman ok
Torbiörn j Ffaakher ath te sin insigle henge laate wndher thz
breff som skriffuith ær anno domini mdlv etc.

Remsor till 2 sigill.

Om Jämtlands och Herjeådalens forna gränser.

Af Peter Olsson.

I äldsta tider, så länge dessa landskap ännu hade en myc-
ket fåtalig befolkning, voro deras gränser säkerligen ganska obe-
stämda. Gränstrakterna utgjordes i allmänhet af obygder, som
ej lockade till fast bosättning, såsom fjäll och högt belägna vilda
skogar, hvilka endast besöktes för jakt och fiske. Att man hade
godt utrymme äfven längre fram i tiden visa flera pergamentbref
från 14- och 1500-talen, som tala om en fri mil rundt omkring
gården och stundom, såsom i fråga om Stugun, om ytterligare
en afradsmil på tre sidor. Men detta oaktadt kunde gränstvister
uppstå. Ett märkligt fall från 1000-talet är bevaradt till vår tid
i ett par urkunder, af hvilka den ena är publicerad i denna tid-
skrift II s. 121 och torde förtjäna att här omnämnas. Berättelsen
lyder så: "Där (d. ä. vid Blåfinnstjärn) tvistade de i kristendomens
första dagar, Gunnilla Snälla, som bodde å Solatunum (n. v.
Sollefteå), men Arne Illa hette en man, som bodde i Hällesjö å
Ragunda. Han var den förste kristne mannen. Det vållade
deras ofred, att Gunnil tog finn sin och satte honom på Arnes
land vid Blåfinnungs tjärn. Tog (så) Arne finnen och sänkte ned
(honom) i vattnet. Sedan träffades den förlikningen dem emellan,
att Arne erlade afgift för landen östanför tjärnen. Då lät Gun-
nil ytterligare (sitt folk) fara i Arnes vatten (för att fiska). Men
Arne lät så märka sina vatten, när han for därifrån: sänkte ned
hela renhorn och vrok järnnaglar i dessa till ett märke; och
fann Arne därmed Gunnils snikenhet och fredsbrott. Men sedan
gingo de landen åter under Arne. Men flnnen (= lappen) het
Blafinnr, och uppkallades efter honom Blåfinnstjärn".

Sägnen har ännu mycket att förtälja om Gunnilla Snälla, som fått sitt namn för sin snabbhet och ej för sin godhet; ibland annat berättas, att hon och Arne bestämde gränsen mellan Ångermanland och Jämtland på det sätt, att han skulle gå från Indalselfven åt öster och hon från Ångermanelfven åt vester på samma dag och tid och med samma hastighet. Där de möttes midt emellan floddalarne skulle gränsen gå. Att sålunda lägga gränsen midt emellan två floddalar har man nog ofta ansett lämpligast, enär landets bebyggande fortskred längs floderna.

Den första gränsreglering för Jämtland, som omtalas, är den, som uppgicks mot Herjeådalen i senare delen af 1000-talet af Skule jarl, sannolikt Toste jarls son, hvilken vid detta tillfälle dog i Hafverö. Längre fram, åren 1268 och 1273, höllos möten mellan svenska och norska konungarne i Lödöse och i Sarpsborg, vid hvilka möten man underhandlade om gränsen mellan rikena. I samband med dessa underhandlingar stå säkerligen de gränsurkunder, som finnas upptecknade i en pergamentcodex, som tillhört lagmansarkivet på Stegen, Hålogalands gamla tingsställe, och nu förvaras i Arnemagnæanska handskriftsamlingen i Köpenhamn. De återgifvas af O. S. Rydberg i "Sverges trakta-ter" I. sid. 242 ff.

I nämnda pergamentcodex förekomma tre urkunder, som röra Jämtlands eller Herjeådalens gränser, här betecknade med numren 3, 4 och 5. N:o 3 angifver östra gränsen för dessa landskap enligt edsvurna intyg, afgifna på Svegs allting; n:o 4 angifver samma gränser "sådana jämtar och hälsingar hållit dem, sedan landen blefvo bebyggda"; n:o 5 angifver gränsen mellan Jämtland, Finnmarken och Helsingland.

Från norsk sida ha vi vidare uppgifter dels i ett par bref af åren 1480 och 1483, återgifna i denna tidskrift I sid. 106, 107, om gränsen mellan Jämtland och Herjeådalen "i enlighet med landskrån" (här betecknad med n:o 6), dels i ett märkligt dokument af 1482, återgifvet i denna tidskrift II s. 121 (här betecknad med n:o 7), utvisande Jämtlands gränser rundtomkring enligt landskrån, då förvarad i Ragunda kyrka.

Slutligen finnes från svensk sida ett intyg om gränsen mellan Sverige och Norge i Helsingelagen. Ett exemplar af lagen förvarades i Selångers kyrka, fastsatt vid muren med en kedja af $4\frac{1}{2}$ alnars längd. Ur detta gjorde apostoliske nuntien Olof Nilsson ett utdrag, dateradt 1374, och ett annat något afvikande gjordes 1489, båda angående gränsen mellan de båda rikena. Dokumentet i Helsingelagen är publiceradt af Schlyter och efter honom af Rydberg i Sveriges traktater I s. 250.

Gränsdokumenten från norsk sida öfverensstämma i det hela med hvarandra, ehuru de markera gränsen mer eller mindre utförligt och äfven i annat skilja sig från hvarandra. Gränsorternas namn äro nu till större delen oigenkänliga, men jag har dock kunnat identifiera rätt många af dem och utmärkt sådana på bifogade kartskiss med rödt. Några torde ytterligare kunna identifieras af personer, som ega särskild lokalkännedom om gränstrakterna.

Urkunden n:o 3 från Sveg är utförlig i fråga om Herjedalens gräns men kortfattad i fråga om Jämtlands. Gränsen uppgifves gå från Ström till Rafnasil (= Ramsele), Rauundarfoss (= Gedungen), Morbek, Breko (= Bräcke), Glaumshofda, Haframinni (= i Hafverö), Sottnorer, Rossang (= sjön Rosängen i Öfverhogdal), Runastein, Hoadalenn (= Hoån i Ö. Hogdal), Steinberget (= Råberget i Ö. Hogdal), Lifuisio (möjligen Linsjön i Ö. H.), Moeroklak (= Klacken i Elfros), Finzasen, Mülungsbergh (= Mälängsberg i Elfros), Roeynkloe (= Reinklack i Elfros), Asulfstiannabergh (= Östtjärnberget i Elfros—Sveg), Hundsioar skiæl (= vid Hundsjön i Sveg), Amsafreng (= sjön Amsen i Lillherrdal), Vædal litla, Myrardal, Leigstig, Raudahamra, Leonarbergh, Leonar seo, Leonar ness, Bilstjærnar bergh, Thores kæl (= Thoreskär i Lillherrdal), Throndarklätt (= Trondaklitt i L. H.), Ulfstangamyr (= vid Ulfsjön i L. H.), Suindbud, Ulfuallda floeyttr, Laufklæppa, Trollagrof (= N. och S. Trollegraf i Lillherrdal), sedan in i Dalarne och Wärmland.

N:o 4 säger: detta landmärke ha jämtar och helsingar hållit, sedan landen blefvo bygd, och den fått böta, som dem öfverträdt. Börjas landmärket norrut å Finnmarken från Raudaberg och snörrätt efter kölen söderut, så att halfva kölen ligger vesterut till Gioduikr (= Görvik i Hammerdal) och halfva till Rafnasil (= Ramsele). Detta Raudaberg har Rydberg ansett vara Röberg, en udde vid Malangerfjord i Tromsö amt, hvilket tydligen är fel, då jämtar aldrig haft sin gräns så långt i norr, och då den köl, hvarom talet är, uttryckligen säges ligga mellan Görvik och Ramsele och alltså ej kan vara den s. k. kölen längs riksgränsen. N:o 5 och N:o 7 lämna oss en vägledning. I dem nämnes Rauda sio (= Räströmsjö i Bodum sn) såsom gränsmärke, och invid denna sjö ligger ett berg, som är Raudaberg (= Råberget å af Forselles karta). Vidare går gränsen söderut efter kölen mellan Rafunda (= Ragunda) och Ångermanland, så att halfva kölen ligger till hvarterdera riket, och så söderut i Murubek (= Morbek n:o 3), söderut i (lit-)la holma öster om Bodsio (= Bodsjö sjön), i Myklaholm, som ligger i Hafra (= Hafverö), så söderut i Fiællz eid a Hoe (= i Ö. Hogdal), i

Mauro os två raster öster om Aelfvar os (= Elfros), i ana Malung (= Målängsån i Elfros), efter ån söderut i vatnet Malung (Malungsjön i d:o), öfver Malung (= Målängsberg i Elfros) söderut i Siks os (= Siksjöns utlopp i Elfros), i Himsjo (= Hundsjön i Sveg), i Amsa frengnn (= sjön Amsen i Lillherrdal), i Raudam (= Raudahamra i n:o 3), i Riisberg, i Trondarklætt (= n:o 3), i Trollagrof (= n:o 3) söderut vid älfven.

N:r 5 säger: "Detta är landmärket mellan Jämtland och Finnmarken och Helsingland: vesterut från Lenglings lider och så norrut till Ström". Rydberg och andra anse, att med "Lenglings lidum" afses Finnlierne (Sörlid och Nordlid) i Norge, där det finns en sjö Lenglingen, men detta strider mot ordalydelsen, ty går man vesterut från Sörlid, är man på norskt område, och går man norrut, kommer man ej till Ström. Jag anser, i likhet med J. Nordlander, att här afses sjön Lenglingen i Hammerdal nära gränsen till Ångermanland, hvarest också finnes ett näs kalladt Rånäset, hvilket synes bekräfta vår tolkning. I förbigående antecknar jag, att en sjö Länglingen finnes äfven i nordligaste Ragunda invid länsgränsen. Finnmarken (= lapparnes land) sträckte sig alltså denna tid söderut till Lenglingen—Föllinge, österut till Vojmsjön—Ström. Det anmärkes här vidare, att "jämtarne ega att jaga djur och ekorrar 19 raster norrut från Ström i Finnmarken". Sedan bestämmes gränsen mot Ångermanland, börjande i Veimosior (= Vojmsjön i Wilhelmina s:n), så i Hulsio, Kiodsio, Rauda sio (= Råströmsjö i Bodum), Hoetings sio (= Hotings sjön i Bodum), Hellu sio (= Hellvattnet i Alanäs—Bodum å af Forselles karta), Neigar sio (= Nagasjön i Bodum å af Forselles karta Sthlm 1815—26), Kiærsio ædr Kiolsio (= Kärnsjön el. Kälsjön i Borgvattnet—Ramsele), Telliasen (= Tolleråsen i bref af 1630), nordan at Bilartjärne, sua sudr i Tiorsioar holm, sua i Blafinungs tiorn (= Blåfinne tjärn vid Järfsjölandet öster om Fors i bref af 1630 och 1667), sua sudr i Tundrasen austan at forse (= öster om Fors), i Ignarsand fisklunini mellim Mædal pada ok Fiskabua (= Boda i Liden, Medelpad), i Thelliasen mellim Stæmnis ok Musasandz, i Vigmundar sand austan at Nærda, i Aga, i Helliflygh, i Vppsio (= ? Oppsjön i Hällesjö), i Thorhogs eid i Jæmtaskoge (= Jämtskogen i närheten af sjön Torungen, där vägen förr gått från Medelpad), i Vigman bek, så vesterut i Hafra (= Hafverö), östan åt kyrkan närmast Hafravellir (= Wallen i Hafverö), så söderut mot Heriardall. Här af framgår, att nuvarande Tåsjo då hörde till finnmarken.

N:o 6 uppgifver enligt lagbokens landskrå dels en del af gränsen mellan Jämtland och Helsingland, dels Jämtlands gräns

mot Herjeådalen sålunda: Wikmarobæk (= Vigmanbek i n:o 5), Toraldis eyd, Sotnuren vidh Hafra (= Sotnoren i n:o 3), Rodæng (= sjön Rosängen i Ö. Hogdal), Risa stein (= Risasten i gränsen Ö. Hogdal—Rätan), Elgxtjorn, i Roddowardu (= Rödevål i Wemdalen—Klöfsjö), Redarskard (= Skalet i Wemdalen), Hasioarru (= Håsiöru, på Westrells karta, i Wemdalen), Birikels berg (= Brikalsberg el. Brikelsberg i Wemdalen), Elgxdall, Hundshauger (= Hundshögen) efter vattenfallen, så vesterut i Glee (= Gleen sjön).

N:o 7, landskrån i Ragunda kyrka, öfverensstämmer till det mesta med n:o 5 och n:o 6 men innehåller dessutom uppgifter om gränsen från Hundshögen vesterut och sedan norrut, så att den synes angifva Jämtlands gräns på alla sldor. I följd af flera gånger gjorda afskrifter äro en del namn förvanskade, och de, som skola angifva Jämtlands västra gräns, äro nu svårligen tydbara. Dessa äro: i Hvalffiællit widr Rödsjö, thæðan och i Horn-delfiæll sunnanwäst åt Hornfiællit westr, swa norðr i Dyrstö ofwan under forduna skard norðer epter fiællum och i Langlins lider och så norrut till Ström. För öfrigt märkes, att Hafwar (= Hafweru i Wemdalen—Klöfsjö) är gränsmärke i stället för Hasioarru, och att Kiodsio samt alla gränsmärkena mellan Ignarsand och Uppsiö äro utelämnade.

Gränsen mellan Jämtland och Helsingland, sådan den angifves af svenskarne i dokumentet från Selångers kyrka, är på en lång sträcka en helt annan än den i förut behandlade norska dokumenten. På kartan är den ntmärkt med en afbruten röd linie. Den börjas i Ulu thræski (= Ulsjön i Sörlie s:n) och går utmed Ysmæ XV wiknæ langum (Ysmæ = sjön Hotagen och Löfsjön i Föllinge), sedan i Skatu kiældu (skate kielde), i bække thorugæ (bæk Thoriske), i Maru bæk, i Brække a Strintungx ede (bræcku a Stutungx hædhe), i Honu bærg (honno biergh), i hællu the ær stander i iordhe wirklikæ ok runir a hog-nær (i heldu tha er staddher i Hiornwikil oe æru runor i hwgner), i Firi ass (trol. = Fyrås i Hammerdal), i Fæninge skallæ (Fyras oc Syrynge skalle), i Thorthungæ grath (Twrwngx gårdh) (säkert = Ytterturingen i Rätan), i hwita holmæ wæster, i Ösothæ, Biörnsothæ, Siksiøtha, Hwita stiorn, ok i Alfwr aass (= Elfros), i Howær höghæ (= berget Hofvahögst nära finnhemmanet Hofwen i Hamra kapell), i Konungx hællu (= Kongshäll).

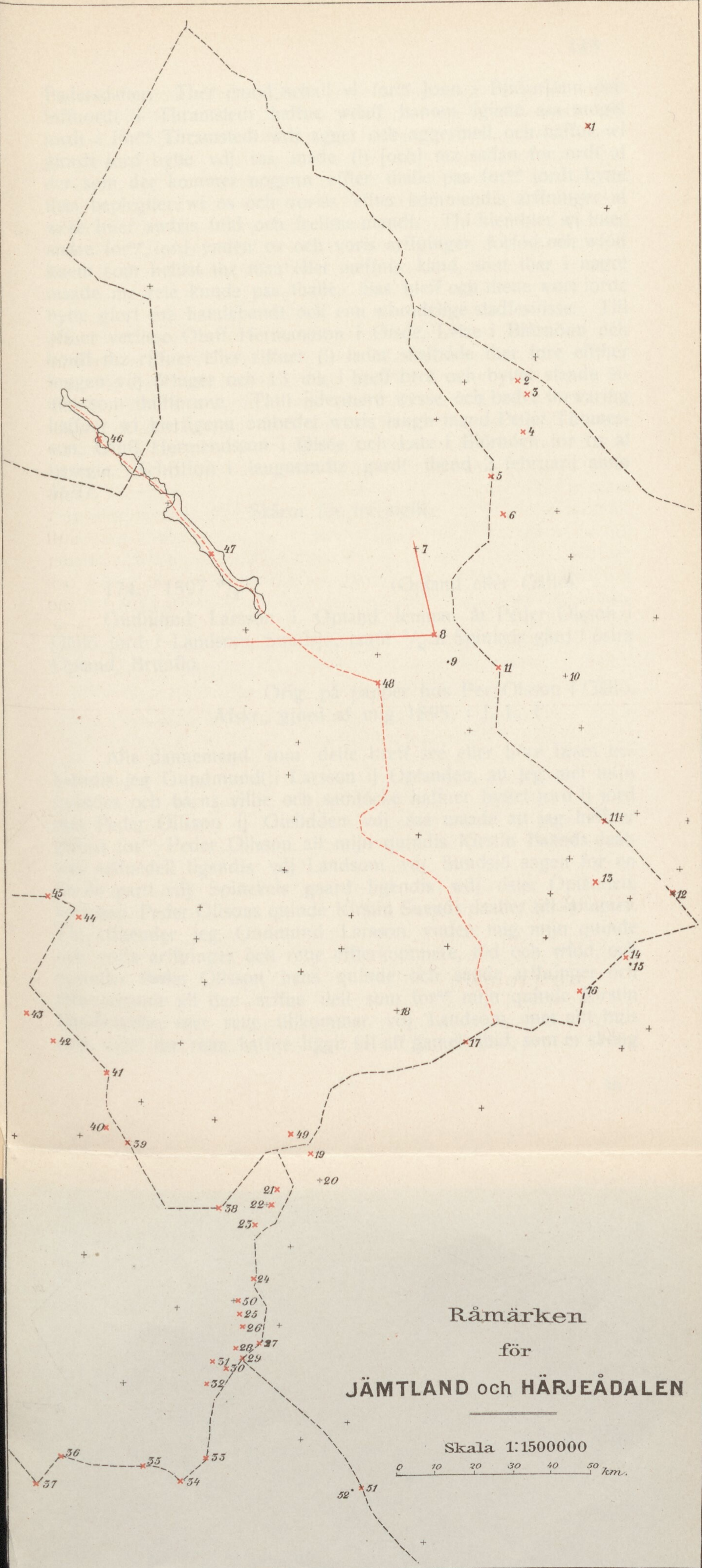
Tolkningen af detta dokument hvilar mest på orden Maru bæk och Firi ass. Om Maru bæk är identiskt med Morbek i n:o 3, Murubek i n:o 4, hvilket måste ligga vid Medelpadsgränsen någonstädes öster om Bräcke, så kan icke Firi ass vara identiskt med nuvarande Fyrås i Hammerdal, såsom Widmark i sin

Helsinglands beskrifning anser sannolikt, utan Firi ass måste då sökas mellan Bräcke och Rätan. Thorthungæ grath, hvilket Widmark anser vara sjön Turingen i gränsen mellan Bräcke och Borgsjö, synes mig med säkerhet afse den redan tidigt bebyggda gården Thurung, nu Turingen i Rätan, alldenstund det i afskriften af 1489 heter "Twrwngx gardh".

Huru man än tolkar orden Maru bæk och Firi ass, så kommer enligt detta dokument en ej obetydlig del af Jämtland, nämligen nordligaste delen af Liths, en stor del af Hammerdals och (troligen) hela Ragunda tingslag att höra till Sverige. Det är därför sannolikt, att dessa trakter åtminstone under någon tid lydt under Sverige. Häraf torde ock talesättet "Utrikes i Hammerdal" kunna förklaras. Gränsen mellan rikena gick utefter en länge obebodd skogsås mellan Löfsjön och Fyrås, alltså ungefär öfver Storåsen och Raftsjöhöjden, sedan sannolikt efter gränsen mellan Ragunda och Refsunds tingslag; Hammerdals och Ragunda pastorats invånare lära ock ännu berömma sig af att aldrig hafva hört under Norge. För Sveriges anspråk på dessa trakter talar äfven ett Gustaf 1:stes bref af 1552 till Thure Pedersen Bjelke, hvari denne anbefalles att vid ransakningen om fiskerierna i Norrland se till, att konungen kunde hafva någon fördel af den "eriemark", som ligger emellan Ångermanland och Norge, både med fiskeri och djurfång och "så begå, att de Norska deraf icke må något borttaga".

Egendomligt är, att ordet Ulutræsk i denna urkund redan 1328 i drotsen Knut Jonsons bref misstolkades och ansågs vara Uleåträsk i Finnland. Ärkebiskopen i Upsala gjorde i ett dokument af år 1374 samma misstolkning och ville på grund häraf utsträcka ärkestiftet till Ule elf. I urkunden heter det likväl efter punkten om Ulu thræsk och Ysmæ: "Där eger Norges konung (landet) västan och sunnan och Sveriges konung (landet) östan och nordan", hvilket ej passar för Uleåträsk i Finnland.

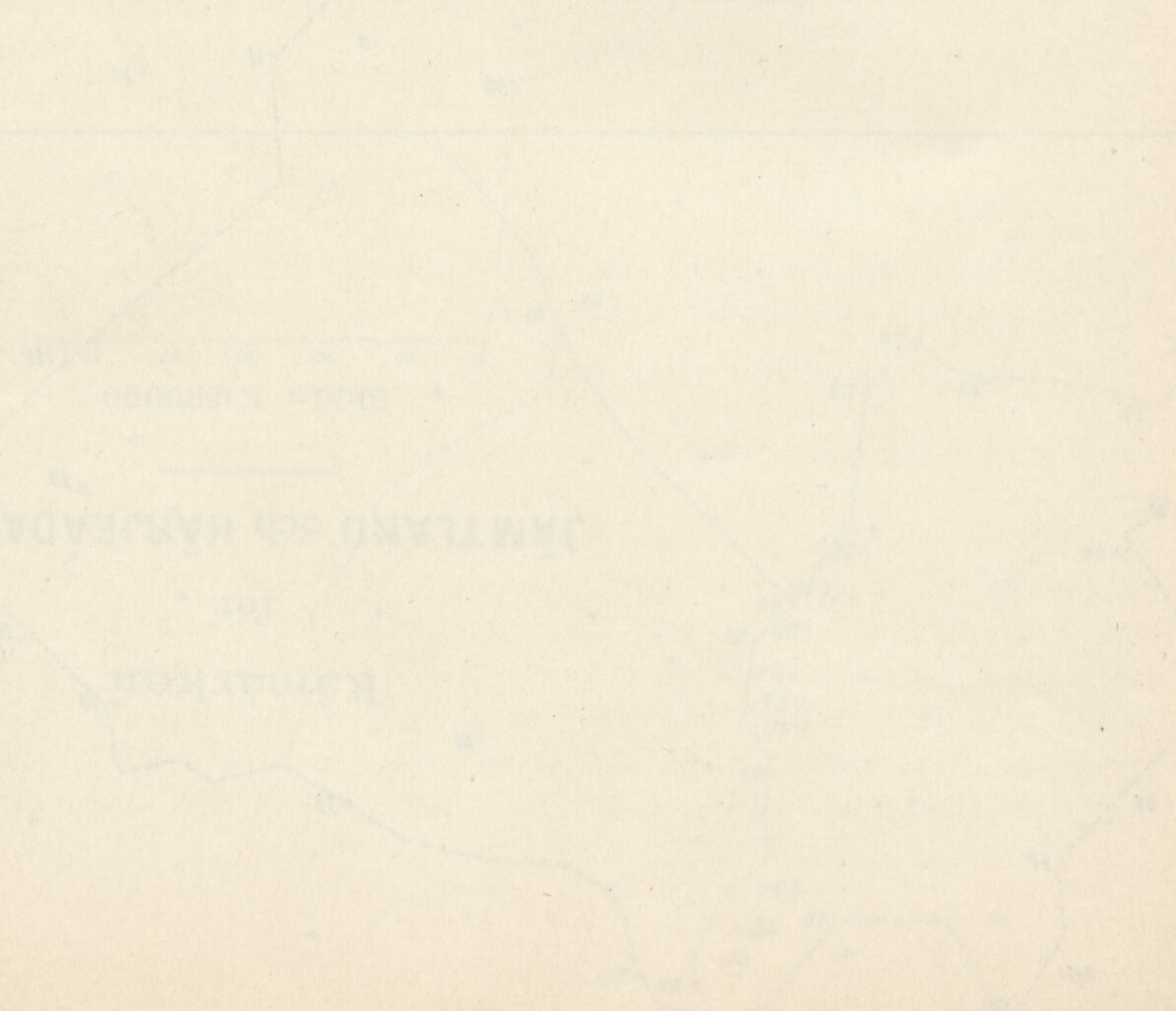
Förklaring till kartan. 1 — Veimosior, östra ändan; 2 Raudasio; 3 Raudaberg; 4 Hoettings sio; 5 Hellu sio; 6 Neigar sio; 7 Straum; 8 Lengling (sjö); 9 Gioduikr; 10 Rafnasil; 11 Kiærsio ædr Kiolsio; 11¹/₂ Blafinnungs tiorn; 12 Thundrasen; 13 Rauundar foss; 14 Ignarsand; 15 Fiskabua; 16 Uppsio; 17 Thorhogs eid i Jämtaskoge; 18 i Breko; 19 Hafravellir; 20 Hafra; 21 Rossang, Rodæng; 22 Hoadalenn; 23 Steinberget; 24 Moeroklak; 25 i ana Malung; 26 Malungsil, vatnet Maulung; 27 Mullungsbergh; 28 Siks os; 29 Roeynkloe; 30 Asulfstiannabergh;

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

31 Hundsioar skiæl; Himsio; 32 Amsafreng; 33 Thores kæl; 34 Throndar klætt; 35 Ulfstangamyr; 36, 37 N. och S. Trollagrof; 38 Risastein; 39 Roddowarda; 40 Redarskard; 41 Hafvar; 42 Hasioarru; 43 Birikels bergh, Byrkilsbergh; 44 Hundshauger; 45 Glee; 46 Ulu thræsk; 47 Ysmæ; 48(?) Firi ass; 49 Thorthungæ grath; Twrwngx gardh; 50 Alfwr aass; 51 Howær höghæ (52 Hofven).

Med kors inom en cirkel utmärkes hufvudkyrkorna i Jämtland och Herjeådalen, med endast kors annexen och senare tillkomna kyrkor.

Om råmärken i äldre tider.

Af *Peter Olsson.*

Såsom man ser af handlingarna rörande Jämtlands och Herjeådalens gränser, utgjordes gränsmärkena mellan landskapen — och gränsmärkena för Stuguns och Wemdalens socknar äro liknande — merändels af berg eller bergsåsar, sjöar och tjärnar, mera sällan af forsar, åar, myrar. En gång talas dock om en klipphäll med inhuggna runor såsom råmarke, och i ett bref af 1630 omtalas en runefure (en fur med inhuggna skåror) såsom gammalt landmarke mellan Jämtland och Ångermanland af arils tid. Gränsrösen på bergstopparne nämnas ej uttryckligen i jämtländska pergamentbref men torde dock här och där hafva funnits, enär det heter i ett bref af 1483 angående gränsen mellan Herjeådalen och Jämtland: "all the merke, som Thore Ille opreste, dömde vi, for^{de} XXIV, ogild". I förbigående må här anmärkas, att i närheten af sjön Gleen finnes ett berg, som ännu kallas Illkarlshögen. Den bofaste mannens jordegendom i äldre tider var icke uppmätt af någon landtmätare eller kartlagd och hade därför tämligen obestämda gränser. Särskildt gällde detta för enstaka gårdar, hvilkas gräns i händelse af tvist, såsom t. ex. för Kälen i Bodsjö 1536 (se denna tidskr. III s. 45), af domstolen bestämdes så, att gården skulle hafva en fri mil åt alla sidor. Ännu så sent som 1651 dömmes, att Böle i Rätan skall hafva sin skattmil mot Klöfsjö, och år 1692 får afradslandet Bergsiöland i Kall socken $\frac{1}{2}$ mil skog rundt om sjön. Vid egarens död blef egendomen ofta delad mellan arfvingarna, och man finner i breffen, att $\frac{1}{3}$ -del, en sösterpart o. s. v. såldes, utan att gränserna för denna del angifvas. Likaså uppgöras ofta

på liknande sätt hvarjehanda jordbyten eller säljas t. ex. enstaka myrar. Utan tvifvel hade köpare och säljare i sådana fall kommit öfverens om gränserna för jordegendomen, ehuru dessa ej omtalas. Dock finnes undantagsvis åtminstone ett exempel på, att gränserna för egendomen noggrannt och omständligt angifvas, nämligen i ett bref om Ösa i Ås socken från 1434. (Se Dipl. norveg. XIV n:o 47).

Redan tidigt synes man hafva haft gränsmärken för Jordegendom, men ofta af ganska förgänglig art såsom kors, skåror och bläckningar på växande furor och granar, dock stundom äfven märkesstenar. Mest synes man hafva hållit sig till lefvande vittnen och gammal häfd, ty vid uppkommen tvist om en egendoms gränser uppträda som vittnen inför domstolen ålderstigna män eller qvinnor, som intyga, att de af sina föräldrar eller förfäder aldrig hört annat än att o. s. v. I de äldsta brefven, de från 1300-talet, t. ex. D. N. XIV nr 10 från 1369, D. N. XIV: nr 16 från 1396, bestämmas gränserna utslutande efter intyg af lefvande vittnen. Då tvist uppstod om gränserna för en egendom, befallde fogden vederbörande nämnd att gå syn, hvarefter utslag i saken fälldes på grund af dels syne-männens utlåtande, dels företedda äldre fångeshandlingar eller lagmans domslut, dels ock vittnens edliga intyg om gammal häfd m. m.

För att närmare belysa, huru man gick till väga för att utmärka egogränserna och slita tvister i fråga om dessa, skall jag här i utdrag återgifva ett par bref efter af mig gjorda afskrifter. Ett bref från 1599 lyder sålunda:

Wij effterschreffna [här förekomma 24 namn], suorne laughtismendh i Undersager, Offerdall och Allsens thinghlaugh, kienndis och wiiterligget for alle wdi dette vort obnne breff, at aar 1599 den 7 julij vore wij aff kongl. May^{ts} fougidt, erlig och welburdigh mand Ariilldh Nelsönn, tillneffndh wdi prouff och markegangh emellom Quisle menndenn, Hellebacke mendh och Sunszbacke mendh paa denn enne och Aacke mendenn paa denn anden side om nogen skouff, engh och myrslot sönden wandet, forneffnde Quisle aa, som langsommelige haffuer staidt wdi threte mellom for^{ne} Quisle, Hellebacke, Sunzbacke och Aacke mendt, och enndogh at der haffuer veridt prouffs mendh offuer tilforne, saa haffue de dog icke ganget synden aaenn eij heller randsagidt flighelligenn alle di gamble mercker, som der fandhis, menn staidh paa enn stedt hoes thu eller iij mercker, och sidenn saget huadh dem löster. Menn nu vore begge vedrparterne loughlige steffndh, dog Aacke mendh möte vidt det förste mercke och siden icke wilde vere fulgachtige. Saa haffuer wij weridt paa

aastedenn wdi sann skouff, grandgiffuelligen offuerseet forfaret, och opfwnde wij en markesteen medh thueggie waten hoess paa Quisle eidh och thuende furer, den ene thör den anden grön, som vor bleckidh och mercker paa. Der fra ginge wij södvest tiill enn myr kalldis Piibbe myr; der ifra lenger frem vdi södvest till enn ellfue kalldhe Tham aaenn [d. ä. Dammån], der fandh wij och for oss gamell merckne och marcke skiell wdi thuende granner, denn enne thör och denn andenn grön, och kalldis fanestedet Flotnes. Saa haffue wij effter wor sambwitighedh och yperste forstandh randsagidt offuerfaridt for^{de} skoug och myere mercke fra mercke. Efter denn dom Henrick Jörgennsönn vor laugmandh afsagt haffuer medh menige laughreth paa kongo gorde her i landet denn 28 februarij, same tidh som vor kiere öffrighet, erlig och welbiirdig mand Jacob Throlle, visiterede her, som saa lyder vdi sinn mening, at effterdi Quisle mendh icke haffuer tiillfwld med skouff, vndintagiidt de maa gaa offuer same for^{ne} Quisle aa, tha haffr wij sagt denom frij paa same skouff igien offuer for^{ne} aa effter deris gamell heffdt, som same dom i sigl breff indholde. Deslighe fremlagde Quisle mendh et 12 manne pergementz beseiglidt proffs breff [detta återgifvet i denna tidskrift III s. 48]. Sameledis frem kom thuende vkraffde vidnessmendt vidt naffn Mortenn Morthensönn paa Hammennes och Thord N. paa Vllstad, som ere tho gamble wdleffuede mendh, och paa deris helligandtz eidt huer for sig vidnede deris faders ordh, at de aldrig haffde höret andet endh for^{ne} skouff och myrslot haffde altidh fulldt och liggid vnder Quisle, Hellebacke och Sunsbacke. Tha effter slig lejlighedt, gamell heffdt och laugmandhz dom saa och efter for^{ne} thuende vidnesbiurdh och gamell breff och effter di mercker och marckstenne, som wij nu opfundet och randsagidt haffuer, sameledis effter di her emodt icke er funden nogen nöigachig breffue eller beuiss, huor medh Aacke mendh kunde sig tilholde same for^{ne} skouff, haffuer wij saa affsagt for ret, at Quisle mendh, Hellebacke och Sunssbacke mendh bör, her effter at følge, nyde bruge och beholde for^{ne} skouff och myrslot effter som för bemelt er, och ingen effter denne dag at ancke eller paatalle, som nu giordt [er] under [vort] insigle Och 13. E^s forthabellse som her medh findis. Datum ut supra.

Plats för många sigill.

I ett pergamentsbref från 1600, som angår ödesbölet Nibshallen, nuvarande Nilshallen i Alsen, förmåla de tolf synemännen, som af lagmannen och fogden beordrats gå "prouff och marckegang" om Nibshallen, att de kring detta utsatt märkestenar, en "marckestenn" (sockenmärket) på norra sidan, ett "stennmercke" vid östra sidan, ett vid södra sidan och ett vid vestra sidan af bölet.

Ett bref från 1654 visar, att skåror å växande furor ännu i senare delen af 1600-talet voro lagliga råmärken, men att jämte dessa korsmärken och hällar af sten användes, hvilka dock lätt kunde rubbas eller falla omkull. Brefvet, som är ganska upplysande i saken, lyder sålunda:

“Allom them, som detta bref see eller höra läsandes varda, giörom wi undertecknade lag rättesmän med länsman af Hackås, Frössön och Owikens tingslag witterligit, oss wara den 25 octobr. anno 1654 lagl.ⁿ kallade prof och syn emellan storgårdsman i Hara och Sunde sockn och stackrisman ibidem at erfara om rätta råmärken begges deras skogar emellan. Då gingo vi först öster til korsmärket vid Målängsvägen, som viste västerut til en vis, och sedan til et korsmärcke, hvilket ej något fullkomligit vitzord bära kunde, efter det at det syntes wara af sitt förriga rum rört, men likväl låg det rätt i linien; sedan der ifrå til en furu västerst och norr ifrån den östre Hansjön, der uti 4 skurur å östra så wäl som västra sidorne för rum tid sedan hugne woro. När wi nu vidare efter letade, funnom wi en stor hålla nordan för Hansjön emellan korsmärcket och furu, som nederkastadt war, och när wi den upreste i det stället, han til förrene städt hafver, wiste hon ej lika med de andre märken, utan något på söder. Så emedan de märken, som östan efter wist til furun, ej hade något ända märcke västan til, det som berörde furu syntes vilja fordra, efter skuror funnos å västra sidan, ej heller funnos några ändemärcken utan eller åfwan före hållan, som der emot swara kunde, och eljest efter skrefne lefwande wittnen, som är Peder Gudmunson i Hara, Hemming Olofsson ibidem och Johan i Bräcken, och äljest andre flere der behöfwes, kan wilja å laga ting med swornom ed hålla, at de aldrig annat sielfwa hafwa wettadt ej heller någon tid hört af sina föräldrar eller andra åldrige män, än at aila de gålfslätter, som ligga å södra sidan furun, hafwa altid legat til Storgården intil dess Stackrismannen anno 1652 dem sig tiltog at slå, hwarföre kunde wi efter dessa skiähl såwäl som Storgårdsmannens köpe bref och äljest laga urminnes häfd efter wittnen, åfwan bemälte gålf slätter storgårdsmannen ej i från säija utan honom derwid stadigt och fast hålla intil dess stackrismannen kan med något kraftigare bref eller bewislige laglige råmärcken dem sig tilwinna. At således af oss slutit blef bekräftes med våre underskrefne namn och signeten eller bomärken i dess ställe. Actum Hara, ut in literis.

af Hackås

Jon (L. S.) Berg manu propria

Olof (L. S.) Ersson i Sanne

Joen (L. S.) Larsson ibidem
 Erick (L. S.) Torgerson ibidem
 Olof (L. S.) Jonsson i Wähle
 Peder (L. S.) Jonsson i Hwinälf
 Olof (L. S.) Ersson i Sahlom

af Sunne

Erick (L. S.) Massur manu propria
 Jöns (bom) Jöransson i Digernäs
 Hans (bom.) Larsson i Fanbyn
 Swen Pålsson i Högom

af Owiken

Nils (L. S.) Pedersson i Sellbacka
 Olof (L. S.) Häljesson i Hwattiom

Anno 1654 den 7 decembr, när laga ting hölts på Frössö, presenterades detta synebrief och kiändes af rätten duglig, allenast stackrismannen förwände sig icke ense wara om furu märke, som härinnerört står.

Med originalet lika lydande attestera

Ol. Offerdahl."

Det svenska landtmäteriet inrättades genom en förordning af år 1628, och snart därefter började man upprätta kartor, till en början i mycket liten skala, öfver hemman, byar, socknar, häradar, af hvilka kartor ett stort antal ännu förvaras i generallandtmäterikontoret. För Jämtland eller Herjeådalen torde dock inga sådana kartor finnas från 1600-talet, alldenstund enligt Hülphers de första afvittringsmätningarne här börjades 1755 i Ragunda pastorat.

Fornminnesföreningens förvärf.

År 1901.

a) jordfynd från hednatiden:

598. Af *Bror Zeidlitz* i Korsta, Lit: en spjutspets af grå skiffer, f. därstädes under plöjning våren 1900 1 km. från Indalselfven.
599. Af *Per Andersson* i Odensala, Brunflo: två ovala, dubbelskaliga spännen från vikingatiden, f. under odling 1896 i en grafhög (ett stenröse) på gifvarens ägor.

- 606. Inköptes en rätyxa af älghorn, f. under myrtäkt i en torfmosse å Backen, Rödön.
- 607. Af stenarbetare *Joel Nydell* i Bodal, Brunflo: en oval enskalig spännbuckla, f. därstädes 1901 under väganläggning.
- 609. Af löjtnant *H. Stålhane* i Östersund: en snodd halsring af brons från vikingatiden, f. 1901 under gräfning vid Frösö läger.

b) föremål från en senare tid:

- 600. Af *Carl Olsson* i Näs: 1 öre k. m. 1725, f. i Bleka, Näs, på alnsdjup.
- 601. Inköpt: lappsk fingerring af silfver från Frostviken; sigillring, armband, knif med bronsskaft 1739, alla fr. Ottsjö i Föllinge;
- 604. en yllematta i flossaväf med inväfdt 1769 fr. Kännåsen i Ås.
- 603. Af stud. *V. Ling* i Brunflo: liten bronsdosa.
- 605. Af *G. B. Ljungström*: en tafla målad på trä 1789 fr. Svaningen, Frostviken. Satt öfver en stugudörr.
- 608. Af stud. *Fr. Andersson* i Ljungå: genomborradt stensänke, f. vid Östersund.
- 610. Af stud. *R. Blomström* i Östersund: en modern nål med tre kronor i kr. spansk sköld, f. under en grushög i Rissen, Reins kloster vid Trondhjemsfjorden.
- 611. Af skollärare *E. Backlund*, Rödön: en ökstock af två delar, f. därstädes t en tjärn.
- 613. Af inspektör *M. Grönlund* i Stafre: ett stycke, hugget ur en växande tall i Fjåls utskog under Förberg, Refsund, med inskrift: "Här under vilar G. I. S. 1702 I K S 176". Nedtill: *, en fågel?
- 614. Af *P. M. Sundberg*, förr i Östersund: en gjutform af tälgstén för knappar och knappnålshufvud från Backen, Rödön.
- 615. Af stud. *R. Blomström*, Östersund: en kaffeqvarn och en sockerskål, båda af trä, från Hofde fäbodan vid Bydalen.
- 618. Af stud. *H. Bergström*, Östersund: armring af koppar och järn, f. i Häggenås.

c) dokument och skrifter:

- 602. Af *P. Ersson* i Iffelnäs, Hallen: bref 1597, 1728.
- 612. Af *Per Ersson* i Wåge, Hallen: 62 dokument rörande Hallens tingslag daterade 1681, 1735, 36, 37, 38, 38, 43, 45, 55, 56, 56, 57, 61, 62, 64, 64, 65, 65, 66, 67, 67, 68, 69 (3 st.), 70, 71, 72, 75 (3 st.), 78, 81, 82, 83, 89, 89, 94, 95, 98 (3 st.), 99 (4 st.), 1800, 00, 01, 01, 02, 02, 04, 05, 07, 15, 15, 16, 18, 18, 33, 35.

617. Af *Olof Sved* i Hall-Marby: bref 1798, 1824, 39.

År 1902.

a) jordfynd från hednatiden:

- 624. Af stud. *A. Olander* i Ytterån: en skaftad stenklubba, använd af indianer i Nebraska.
- 626. Af *C. E. Horneij* i Fisksjölandet, Stugun: spjutspets af brun skiffer, öfre delen, f. nära Sittsjön vid Dockmyrsvägen, Stugun.
- 632. Af *N. J. Sundin* i Westeråsen, Fors: järnyxa af urgammal form, f. jämte kol och en spjutspets af järn under en växande gran vid Stadsforsen på W. Åsens laxfiske för c. 50 år sedan.

b) föremål från en senare tid:

- 620. Af stud. *G. Westlinder*, Östersund: ett eldstål med läder för förvaring af flintan 1845 fr. Ragunda.
- 622. Af stud. *H. Bergström*, Östersund: koffert 1782.
- 623. Af *Anders Johansson* i Hissmon, Krokom: skospännen af mässing och järn.
- 625. Af stud. *W. Forsberg* i Stugun: ljussax fr. Stugun.
- 627. Af hr *A. Thorén* i Krokom: oljemålning (porträtt af en prinsessa) inom ram.
- 628. Af stud. *E. Westerberg*, Östersund: tändsticksfodral af tenn.
- 630. Af stud. *G. Johansson*, Östersund: tobaksdosa af mässing 1675 fr. Lit.
- 633. Af stud. *Ax. Nyman* i Ström: en jämtländsk nåldyna.
- 634. Af stud. *Einar Pettersson*, Östersund: besman 1787 fr. Löfsta i Sundsjö.
- 636. Af stud. *E. Silén* i Fors: en liten näfversko fr. Fors.
- 629. Inköpta: ett silfverspänne omkr. 1779 fr. Enkroken i Åre;
- 635. ett tennfat märkt H. B. S. fr. Fjäl i Lit.

c) dokument och skrifter:

- 619. Af student *H. Carlsson* i Hallen: papper 1710, 17, 21 (6 st.) och två fragment, f. vid Frösö läger men icke från länet.
- 621. Af öfverste *G. Leksell*: en predikan af N. Idman 1719 ("Folkets roop på norska fiällerne").
- 631. Af redaktör *K. Elfstadius*, Östersund, emot afskrifter: pergamentsbref 1543, 56, 95, 1631.
- 637. Af lektor *P. Olsson*: afskrifter 1542, 1649.

År 1903.

b) föremål från en senare tid:

640. Inköpt: en träbesman 1692 från Klåxåsen, Rätan.
644. Af häradsdomaren *C. Emil Andersson* i Öfsjö, Refsund: träsil 1777, trätallrik, besman, två älghorndrattor, snidade och målade sellokar med selkrok af järn, dylika med selkrok af trä, dörrlås, bösslås, ett "bjällsagg" i flera delar af järn, en kniptång, allt från Refsunds sn.
646. Af *Otto Nilsson* i Torsgård, Stugun: en gammal tandkrok med tillhörande låda.
647. Af faktor *K. Öhman* i Nyhem: urverk af trä, träs Spann 1812, träs Spann 1747, mjölksil 1765, sellokar med selkrok af renshorn, drattor af älghorn, besman, allt från Öratjärdalen, Bräcke.
648. Af *P. O. Lundal* i Nyhem: träfat 1756 från Ulfsjö by.
649. Af *C. E. Alenius* i Nyhem: sele med selkrok af järn från Ulfsjö by.
650. Af hemmansegaren *Anders Olofsson* i Westanede, Norderön: broderad åkdyna 1779 från Norderön.
651. Af *N. Thalin* i Östersund, kyrkog. 17: kappmått 1781, mjölksil 1835 från Jämtland.
654. Af stud. *G. och T. Hermansson* i Östersund: hyfvel 1762 fr. Östersund.
655. Af länsveterinär *K. F. Hermansson* i Östersund: en kalenderstaf (icke runstaf) med årtalen 1770 och 1771 från Ösa i Ås sn.
656. Af *Anders Andersson* i Långsved, Myssjö: en dratta af älghorn 1684 från Ångron i Myssjö.

c) dokument och skrifter:

638. Af länsman *V. Behm* i Ålsta: ett manuscrpit "Anteckningar om Frösö socken".
639. Af *Johan Persson* i Aspås, Näset: originalmanuscript 1679—86.
641. Af stud. *Wald. Faxén* i Walne, Alsen, emot afskrift: pergamentbref 1555.
- 643, 645, 652, 653. Af lektor *P. Olsson*: afskrifter 1666; 1575, 1618, 1679; 1654; 1695, 95, 1739—41, 1748, 64, 66, 75, 76, 77, 83.

P. Olsson.

Årsberättelse

inför Jämtlands läns Fornminnesförening den 11 mars 1904.

Föreningens verksamhet har under det år, som förflutit sedan den sista allmänna sammankomsten den 11 mars förlidet år, fortgått på samma sätt som under de närmast föregående åren. Samlingarna förvaras fortfarande på vinden i allmänna läroverkets nya hus. De böra anses vara där jämförelsevis tryggade mot eldsfara. Likväl vore det önskligt, att föreningen erhöile en annan värdigare och lättare tillgänglig lokal för sina samlingar.

I fjol sommar utgafs tredje bandets andra häfte af föreningens tidskrift, innehållande *Fornhandlingar rörande Jämtlands län*, utg. af P. Olsson, forts.; *Två fynd af fönsaker i Jämtlands torfmossar samt Öfversigt af Jämtlands läns fornminnen från hednatiden*, 5:te tillägget, båda af P. Olsson; och *Baltzarfejden*, anteckningar om krigshändelserna i Jämtland och Härjedalen 1611—1613, af H. Stålhane.

Föreningens tillgångar i kontanta medel utgjorde d. 31 december 1903 kr. 3,128: 86 emot kr. 3,078: 82 d. 31 dec. 1902. Af nämnda belopp belöpte sig på årskassan kr. 359: 61, på spar-kassan kr. 420 samt på hyreskassan kr. 2,349: 25. Dessa medel äro fortfarande innestående i Jämtlands folkbank.

Föreningens ledamöter uppgingo den 31 sistl. dec. till ett antal af 209 emot 180 den 31 dec. 1902. Af de 209 ledamöterna voro 17 ständlga, medan 192 erlade årsavgift.

Den 5:te juli förlidet år aftäcktes i Hofvermo en minnessten öfver excellensen grefve Georg Adlersparre. Den hade för sin tillkomst att tacka icke fornminnesföreningens initiativ utan orsbefolkningens varma intresse och nitälskan. Men, då minnet af Georg Adlersparre redan kan anses tillhöra våra fornminnen, har fornminnesföreningens styrelse ansett sig böra omnämna saken i denna sin berättelse.

Östersund den 11 mars 1904.

K. U. Sparre.

S. J. Kardell.

Fornhandlingar rörande Jämtlands län.

III.

Utgifna af *P. Olsson*.

130. 1556.

(Ragunda).

Dom i tvist mellan Nils Björn på Åsen, Fors socken, och Nils och Erik Jakobssöner därstädes angående jord i Utanede.

Orig. på perg. i J. L. F.

Alle dannemen som thz breff see heller höre lesas helsom vt xij dumsmer effther nempnis Jon Biörnsson i Biscopsgaardh Olaff i Kulstadh Niels Heliesson Ion i Paale gaardh Eric i Bö-lith Niels Paalsson i Östansiö Tordh vidh Lwndin Niels Ionsson po Aasin Sigurdh i Kaanke bakke Olaff Jensson i Diupuogh Per i Bö-lith Olaff Ericsson widh Stughu kerligh mz gudh kvngerande ath aaran effther gudz bördh mdlvj och torsdaghin nest fföre sancte henrici dagh wore wi i dom nempnde aff kongens lens-man millom Niels Biörn po Aasin po ten ene side po ten andre side Niels Iacobsson ok Eric Iacobsson i Aasin om uaaghon iordh som ær tredelan i halffue Wtan eidh ok ein halff sösther del hwilkin iorde parth som Per Iacobsson borth böte ffor tiufferi ok Niels Biörnsson löste honom i gen ij gaange aff kongens fouth ffor xlv mark taa effther ty ath hans brödher wore ikke men til ath legge penningen uth taa dömde wi Niels Biörnsson iorden til som ær nesth odals man ther til ffrith ok ffrelsth ffor hwarion manne saa lenge te komme theres egne penningh ok fforbudith ath taka andre mans penningh ok legge ther uti och skall han wara [fri] po landh ok watn inte vndan [tak] baadhe i Wtaneidh ok i Nesith. Thz ær wor dom fful ok gildh mz saa skel hwilkin her imoth gör skall böte ffulth dome roff effther laghen. Til yther mere skel her om bedhe wi ffornomstugh man lens Larensen ffouth i lamptelandh ok Olaff Hemminghsson lagman ibidem Ion Biörnsson ok Niels Heliesson ath te sin insigle henge laate undher thz breff som skriffuit ær aar ok dagh som fförre skriffuit.

Skåror för fyra sigill.

131. 1556.

(Owiken).

Erik Olofsson på Hallen i Hammerdal emottager 9 mark och ett skorstensjärn och stadfäster den handel, han gjorde med

Anders Jonssons på Wigge fader angående $\frac{1}{5}$ af Byn i Wigge, Bergs socken.

Orig. på perg. i J. L. F.

Alle men som thz breff see heller höre lesas beken-
nis iagh Erik Olaffsson po Hallin j Hammerdall ath iagh haffuer wpburith
ix mark redhe penningh ok ene skorstens iarn ffor xiiij öre aff
Anders Ionsson po Wigge ok hans syskin oppo thz sama kiöp
som iagh giorde mz hans ffadher Ion Andersson. Ty stadffesther
iagh thz kiöp ok gör thz obryteligith effther tenne dagh som
ær ein ffemte del j Byn ligendes i östre gaardin j Wigge. Ty
skel iagh nw ffor^{de} iordh wndan megh ok minne hustrv ok wo-
ran ærffwingon ok wndher Anders Ionsson ok hans syskinne ok
teres ærffwingher til alle odals ok euerdeligh eggho mz alle til-
liggilssse ffrith ok ffrelsth ffor hvariom manne ok alth yther mere
aaklagan ffor ty iagh lade sama penningh wty mith ffedherne ok
mödherne i Hammerdal. Saa war ok thz kiöp lagligh giorth mz
handebandh ok ein obryligh(!) stadhffeste ok te godhe men
til witnis Henrik Eriksson j Wigge Raffwaldh Eriksson ibidem
Anders Persson ibidem Olaff Andersson ibidem ok Ion Larens-
son ibidem ath hwilkin thz kiöp ok stadffestilse riffuer heller oppo
tala skal böte ffulth breffuebraath ok haalde kiöp sidhan som
fför Til yther mere skel ok fforuarilse her om bedher iagh he-
derlige man her Erik Andersson j Ouik ok pro[bsth] j lampte-
landh lens Larens-son ffouth ibidem ok Olaff Hemmingsson lag-
man ibidhem ath te sin insigle henge laate wndher thz breff som
skriffuith ær anno domini md lvj etc.

Skåror för tre sigill.

132. 1557.

(Håkansta?).

Nils i Gåsböle, Refsund, gör ett jordbyte med sin broder
Torbiörn i Fåker, Näs sn.

Orig. på perg. Afskr., gjord af mig
1887, i Ö. L.

Alle dannemen som thz breff see heller höre lesas beken-
nis iagh Niels i Gaaseböle ath iagh haffuer giorth iorde byte
mz brodher Torbiörn i Ffaakher saa mz skel han ffik po sith
byte saa mykith iagh aatte i Ffaakher ok iagh ffik aff honn' i
gen po mith byte saa mykith han aatte i Gaaseböle. Ty skell
iagh ffor^{de} iorde parth wndan megh ok minom arffwingom
ok wndher min brodher Torbiörn ok hans arffwingher mz

alle tillundher ffrith ok ffrelsth ffor alth yther mere aaklagan, ok gaff han megh x mark emillom fforty ther är betre enger i Ffaakher en i Gaaseböle. Saa war ok thz byte laglige giorth mz handebandh ok ein obryteligh stadffesto ok giorth war witnisffasth wndher tesse gode men Olaff Hemmingsson wor lagman Hans i Ffiale ok Björn i Maalungh ath huilkin thz byte riffuer heller oppo tala skall böte breffue braat ok bliffue ok staa mz sama byte sidhan som fföre. Til yther mere skell ok fferuaril her om bedher iagh Olaff Hemmingsson wor lagman ok Gwdhffaste i Maalungh ath te sine insigle henge laate wndher thz breff som skrifuith anno domini mdlvij etc.

Plats för två sigill.

133. 1557.

Loke.

Jöns Halfvardsson i Wärviken, Refsund, säljer sitt möderne i Loke, Lockne sn, till Lasse Jeppsson därstädes för 41 mark och en ko.

Orig. på perg. Afskrift, gjord af mig
1888, i Ö. L.

Alle dannemen som thz breff see heller höre lesas bekenis iagh lens Haluordhsson i Weeruik ath iagh haffuer vpbwrith xlj mark i godhe gilde penningh ok j ko aff Lasse leppesson i Loke ffor mith mödherne i ffor^{de} mödherne (sic!) i ffor^{de} Loke som ær j sösther del hwilkin iorde parth som stodh i wpbodh i iij aar minom brodher. Ty skell iagh ffor^{de} iorde parth wn (dan) megh ok minom ærffwingom ok wndher ffor^{de} Lasse leppesson ok hans ærffwingher til alle odals ok euerdeligh ego mz alle tillundher ffrith ok ffrelsth ffor allom them ther kwnne oppo tala. Saa war ok thz kiöp lagligh giorth mz handebandh ok ein obryteligh stadffesto ok giorth war witnisffasth i ffor^{de} Loke sancte mathei apostoli dagh wndher Olaff Hemmingsson wor lagman ok Per Eriksson som war i ffoutans stadh Olaff Olaffsson i Koxstadh Lasse Larensen i By Olaff Tordsson i Ffugilstadh Olaff i Trammestadh Erik i Österbyn Eskil i Weeruik ath hwilkin thz kiöp riffuer heller riffue laate skall böte ffulth breffuebraath ok haalde kiöp sidan som fför til yther mere skell ok ffor warilse her om bedher iagh Olaff Hemmingsson wor lagman Per Eriksson wndher ffouth Olaff Olsson i Koxstadh ok Olaff Tordhsson i Ffugilstadh att the sin insigle henge laate wndher thz breff som skrifuith är anno domini mdlvij etc.

Plats för fyra sigill.

A tergo: breff po ein iorde parth i Loke.

134. 1557.

Kungsgården.

Prestfrun Marit Jonsdotter i Namdalen, Norge, som i sone uppburit 2 daler och en rya värd 5 mark, stadfäster ett sin faders salubref.

Orig. på perg. hos Hans Andersson i Bringåsen, Kyrkås. Afskr., gjord af mig, i Ö. L.

Alle dannemen som thz breff see heller höre lesas beken- nis iagh Marith Ions daather boende i Nammedalin ath iagh mz min husbonde her Olaff kirke herre i Nannedall wpburith haff- uer ij dala ok ein rygie om v mark i sone oppo thz kiöp som min ffadher giordhe mz sine brödher som kiöpsbreffuith ther om wtuisse aff minom ffrendrom Olaff po Aasin Hemmingh i Bringaas ok Paal i Torualle. Ty stadffesther iagh thz kiöp ok skell iagh ok skiuther ffor^{de} odall ok odals bördh hwar helsth thz kan ffinnis som megh til kom wndan megh ok minom ærff- wingom ok wndher ffor^{de} mine ffrendher ok teris ærffvingher til alle odals ok euerdeligh ego ffrith ok ffrelsth ffor alth ythermere tiltal ok aaklagan. Saa war ok tenne sone ok stadffestilse giorth mz handebandh ok ein obryteligh stadffesto ok giorth var witnis ffasth oppo Konungsgaardin marknis tisdag wndher ffautin lens Larensen ok lagmannin Olaff Hemmingsson Ion po Ffaxnegildh ok Niels Ion po Smitzaas ath hwilkin her ythermere po tala skall böte effther laghan ok haalde kiöp ok sone sidan som ffor til yther mere skell ok foruaril her om bedher iagh Olaff Hem- mingsson lagman ok Olaff Tortzson i Ffugilstadh lensman ath te sin insigle henge laate vm thz breff som skriffuith ær anno domini mdlvij.

Plats för två sigill.

135. 1560.

Frostens ting.

Frostens lagtings dom om gränsen mellan Jämtland och Herjeådalen.

Orig. i Wemdalens kyrka. Afskr., gjord af skollärare M. Jonsson (och här något rättad), i J. L. F.

Jeg Sewerin Persson lagmand i Trundhem gör alle witter- ligt meth thetta mith oppne breff, at aar efter gudz byrd mdlx sancte Botulfi tidh paa Frosten lagting ærlig oc welbyrdig mandt Jörgen Persson nerwarendes udi ærlige oc welbyrdige mandes

stadt Ewert Bildes oc flere erlige mendt, kom tha for meg oc menige laugrettismendt uti rette Jemtherne po then ene oc Wemedall oc Herdals mendt po then andre side om nogen trette thennom langsommelig imellom weret haffuer om nogon skoff oc wathn oc wedestede, som Jemtherne bruge ofwen raamerke efter theris landskraas lydelse. Tha wore the po bode parther begerendis at ieg vilde unde thennom en venlige dom emellom thennom af xxiiij dannemendt at randzage theris breff po bode parter, huilket ieg oc saa giorde oc neffnde strags xxiiij mendt i dom som saa hethe. Hans po Quolle, Sellof Seite, Siurd po Lade, Seuf Sette, Sewaldt po Floyte, Sällof Sethe oc Anders po Elnom — — — — hvilke for^{ne} mendt af sagde for ein fuld dom, at hvarken Jemter eller oc Herdaller skal effther thenna dag gaa offuer raamerket emoth hwer andre men skall the rette thennom po bode parter efter landskraaen oc gamle breffue oc windisbyrdt men alle the ny breffue oc windisbyrdt dömde the ugilde i alle maade, oc huis skade som the po bode sider haffuer giort hwer andre skal randzagis hiemme oc ther tha at staa huer andre til rette efter prof oc dannemends sigilse. Til yther mere wisse herom tha underskriffuer ieg thenne dom wedt sine fulle magtt at bliffue om alder oc ere(?) Til widere stadfestelse trykker ieg min Zignete neder po thette min underskrifft som skreffuet er aar dag oc stedt som for siges.

Sigill.

136. 1562.

Refsund.

Thorkil i Mordviken värjer sig genom ed för beskyllningen att hafva vållat, att Brodde vid Ån drunknade i Gimån, och frikännes nu af tolt domsmän, utnämnda af Olof Thörrisson.

Orig. på perg. i Ö. L.

For alle mend som dette breff see heller höre lesis bekiendis wy effterskriffne, Erik y Staffre, Nils y Melgaasen, Jon niz aaen, Lasse y Weruiken, Hermand y Forberg, Nils y Gaaseböle, Per y Miösiö, Arne y Vdby, Jon y Staffwer nesz, Guszaarm y Grönwiken, Seuasth y Söduiken, Jens y Biörsiö, ath aaren effter gudz börd 1562, paa Reffwesund hösth ting wore wy y dom neffne aff erliig och welbördiig mand Oluff Töriszön, och yblanth annen ærinde som der forhandledis kom der y rette for aasz ath Heming hans broder hadde lagth hanum thiill, det hand skulle haffue wærid skyllig y Bruddis död wid Aaen, hulkin som druknid y Gimmen, der thiill hade Taarkil 2 suorne

witner, som wore Anund y Ammer och Ingeborg hans daatter ath Hemig hadde lagth hanom det fulleliige thiill, och war for^{de} Torkill daa fore lagth en tolther ed ath frie siig med for den samme sag, hulkid hand och giorde, kom samme stundis och suor sielff tolthe paa bog med fullum eidstaffwum ath hand icke y nogen maade skyllig heller wollendis war y for^{de} Bruddis död, och war deris naffn som med hanum suore, Tord y Skore, Per y Fornebyen, Per y Miösiö, Arne y Vdbyen, Erik Kielsön i Opnum, Erik y Ammer, Engelbrigd y Staffre, Biörn der, Erik der, Arne y Bensiö, och Haluard der, och effter det ath hand gick lagliig sin vern, daa dömde wy hanum quit och frij for det thiill tall, y saa maade ath Heming for^{de} skall staa hanum en full rett och böde med kongen effter lagen, thiill yttermere witnisbörd ath saa y sandhet ær som her skriffwid staar thiill beder wy ærliige och beskiedeliige mend, Sten Olszön lagmand, Erik y Staffre och Nils y Melgaasen athy henge sine insigler naden fore dette worth obne breff som skriuud ær i Reffwesund aar och dag som fore siiger.

Sigillen 1 och 3 (otydliga) finnas, n:r 2 saknas.

137. 1567.

Brunflo tingställe.

Svenske lagmannen i Jämtland, Evert Hindersson, fastställer ett jordbyte emellan Jon i Lunne, Brunflo sn, och Herman i Berg.

Orig. på perg. i kongl. Antiqv. Archivet.

Afskr., gjord 1829 af N. J. Ekdahl, i J. L. F.

Kongl. M:ts till Sverige min nådige herres tjenare och lagförare i Jemptland, jag Evert Hinderson gör vitterligt then tid laga ting hölts med allmogen uti Brundflo tinglag i kongl. M:ts befalningsmands nerwaru, förständig Jonas Jonsson, år efter Guds börd 1567, tå kom fore oss i rette Jon i Lunde och Herman i Berg och kende sig hafva gort et skeliga jorde byte, i så måtte foreskrifne Jon hafver utgifvit sin hustrus jord, liggandes i Ösjö i Refsund sokn, och Herman gaf hanom igen sins sonehustrus jord, så mycken jord hun kunde forskrifne jord fulbyte, therefore gaf Herman ut 46 mark pening til på forskrifne jordeparter, och ytermere afhende the sig for^{de} jordeparter och sinom arfwingom och tillegnade hvarannan och annars arfwinger til odals ok everdelig ego frit och frelst for hvarjum manne med alle sine tillunder, som ther af ålder legat hafver. Och efter thet så lagliga gjort var med handeband och obrytelig forord, dömde jag med the 12 i dom såte thet byte fast och obryteligt. Att så i sanning er trycker jag mitt insegle nedan på thette bref. Datum ut supra.

138. 1568.

(Jämtland).

Olof Persson bekräftar det jordbyte angående Öfsjö, Refsund, som hans farfader Olof Eriksson gjort med Per Eriksson därstädes,

Orig. i kongl. Antiqv. Arch. Afskr., gjord 1829 af N. J. Ekdahl, i J. L. F.

Bekennes jeg Oluf Persön med thette mit obne bref, at jeg fullkomelig tillstår och thet med fuld magt at blifve thet jordebyte, som min faderfader Oluf Eriksson gjorde med Per Eriksson i Ösjö, hvilken fick alt södre Osjö och Oluf E. fick Rinden och halft nörder Ösjö, och fick the hvartera en fjerding i Öijesjö fiske. Thette vitnit under 4 faste: Nils i Gåsböle, Torkel i Sund, Sivord i Finnäs, Une Jenssön i Billstad. Thy tillbeder jeg Jens Lauritson foget ofver Jempteland Christjern Nilson lagmand ibidem att the vile sine insegle henge under thette bref. Datum 1568.

139. 1570 ²⁴/₁₀.

Håkansta.

Svenske lagmannen i Jämtland Mickel Ersson med nämnd fastställer Margits i Anviken, Refsund, försäljning af jord till Jacob Ersson i Marsätt, Sundsjö, och Jens Guffarson.

Orig. på papper i Marsätt. Afskr., gjord af mig 1887, i Ö. L.

Kongl. Ma:ttz tijll Suerge wnderdånige tjenar och lagman i Jamptelan, jag Michell Ersson i Karlinge gör witterligt mäd thette mitt öpne breff att år epter Gudz börd 1570 then 24 octobris påå saåme tidh stod rätte skatte ting i Räffsund i K. M. trotienar ok beffalningsman erlige Peder Larsson, dåå kom for rätte Margitt i Anviken ok bekenne hon säk att hon hade saåltt fäm mälinge iord Jacop Ersson i Marsätt ffor xx mark pegr och x mark Jens Guffarson ffor nälendh onnan säk ok sinom arffuingom ok wnder ffor^{de} Jacop ok hans arffwinge tijl ewerdelige ego mäd allom tijllagom när ok ffierran by ok thetta kiöp är laglige gortt påå sätte tinge ok huem som här påå thette kiöp tallar han skal bötte som Suerge lagh säge och tre mark for uudom ok thesse opt^{ne} tolff edzorne sotte i domme som är Gundar i Sisiö, Eric i Sueffr', Salmon i Biorsiö, Peder i Ambern, Suen i Marsätt, Bent i Sisiö, Oluff i Toreseng, Jens i Biorsiö, Seuast i Söuiken, Jon mäd Aå, Hans i Fierde, Arne i Wtbyn. Tijll yttr mer wisso att så i sanning är som screffuitt står tryker iag mitt signett wnder thette breff som screffuit är år och dag som fforscreffuitt står.

Sigill, hvari M. E. öfver M.

140. 1570 ¹⁷/₁₁.

Håkansta.

Anders och Olof i Sund, Refsund, sälja ¹/₂ Sanne ödegård till Tora Sjulsdotter i Haxäng för 15 mark.

Orig. i kongl. Antiqv. Arch. Afskrift, gjord 1829 af N. J. Ekdahl, i J. L. F.

Bekendis vi oss Anders ok Oluf i Sund at hafva solt vår frenke Tore Sjursdotter i Hakaseng en halfven ödegård som heter Sande, som vi köpte af Eskil i Wervigen, liggendes in i samme skogen for 15 mark peninge. Thy skiljom och skjutom vi for^{de} öydgård unden oss oc worum arfwingom oc opunder fornemde vor frenke Tore och hennes arfwinge till odel ok everdelig ego. Ther fore tha bede vi alla, som thetta köp gjort ok solt hafva, erlig som er herr Anders sogne prest i Brunflo, Nils Bodelson vor lagmand ok Olof Hemingson fordom lagman at henge sin insigle her nedan under thetta wort bref, som skrifvit ok gjort är på Hongstad then 17 Nov. 1570.

141. 1573 ²⁰/₄.

Håkansta.

Jon Olofsson säljer en brorslott i Vestbyn, Offerdal, till sin frände Olof K[lemetsson] för 30 mark och 12 lod silfver.

Orig. på pergament i Ö. L.

Bekenndiis ieg meg Jonn Oluffsson med thette mit obne breff att ieg vnt oc solt haffuer mijnom frende oc fader broder-sonn Oluff Kle[metsson] mijn iorde part y Vestby som er ein brordell ligiend y Offerdalenn for xij lot sylff xxx march oc haffuer ieg vpboriid baade sylff oc penijnge sua meg well atnöglr vdj alle maathe oc haffuer ieg solt fornemde iorde part vndenn meg oc mijnom arffuijngom oc vpunder fornemde mynom frende Oluff K[lemets] oc hanns arffuijnge tiill odell oc euerdelig eighom med lottom oc lundom vatn oc veidstad som ther tiilliggier oc leged haffuer fraa forne oc nije innthet vnden thagendis ij nogre maathe friit oc frelst for huer mand; war oc thette vort kiöb gjort med hannde bandd oc ein vbrötlig stadffestelse. The gode mend tiill vitnisbyrd som hos wore tha thette wort kiöb gjort war som er först Lasse vid Bekienn Hemijng ij Rise, Oluff y Engie Oluff Larsson Hemyng Jonsson y Eikberg att saa y sanheit er som ffor schriiffuidt staar tilbeder ieg Nils Bodelsson lagmannd y Jempteland att hannd hennghier siit inn-

sigell vnnder thette mit breff med the gode mennd som insigell haffue som skriiffuidt er po Honngstad thenn 20 aprilis anno domini 1573.

Remsor till 3 sigill.

142. 1573.

Sproted.

Lagtinget tilldömmar ånyo Jens Andersson i Undrom, Rödön, en systerpart i Nifsåsen.

Orig. på papper hos A. J. Hansson i Bringåsen, Kyrkås. Afskr., gjord af mig 1882 och 1893, i J. L. F. och i Ö. L.

Wij effther skriiffne Nils Bodelsonn lagmannd ij Jempteland, Lasse wiid Beckenn, Gudffast ij Tosberg, Ionn Hellieson ij Aatberg, Lasse ij Ocke, Biörnn ibidem, Oluff Nilsson ij Sisiö, Salue ij Biörsiö, Nils ij Suidie, Haakenn i Neldenn, Nils ij Legdenn, Æriich ij Salem, Annders Suenson, Annders ij By, Annders lensonn, Per Iakopsonn, Hennriich ij Hallenn, Oluff Thostennesson, Morten ij Lungre, Ienns Personn, Oluf Personn, Ionn Lannsem, Biörn ij Ope, Eriich ij Riise oc Eriich Ionnson kienn-diis oc giöre for alle weetterligt med thze wort obnne breff aar effther gudz byrd 1573 po Sproted lagting wdj konglig magested fougdis neruerelse kom tha for rette Ienns Anndersonn po Wnn-drem oc tiilthalede Oluff Personn po Berge vm en syster part j Niffsosenn som hannom for naagen aar forlednne bleff tiildömpt som hanns withnisbyrd breff wduiser. Drog Ienns vt po Hij-markenn igienn y sy rette thienest. Som hannd drog bort an-namede saa samme hanns thrette bröder gosed igienn. Naagenn tiid ther effther komme Jennsiis brödre helm, maatte saa dy ware y rette vm same systerdeld. Bleff saa same part dem tiil dömpt igienn po Liidz ting. Droge saa same Iennsiis brödre aff lann-det oc satte Oluff Personn gosed po lege, att hand skulde giffue j daler vm aared oc ner Ienns Andersson kom heim oc kraffde Oluff Persson sin godz oc iordeleige tha suariide hand hannom ille oc icke well. Maatthe saa Ienns steffne Oluff tiill Sunde ting oc ther ware y rette med hannom igienn oc bleff tha Ienns en dömpt tiill fornemde syster part oc ein halff daler for huert aar siiden Jennsiis brödre droge aff lanndet. Sammeledis bleff Ienns tiill dömpt huert aars gröde aff samme iorde part, siidenn hand kom heim oc thalede po synn arff, oc konngen iiij marc y dom roff ffor huer dom hannd haffuer icke holdet oc vj öre sylff tiil kongen tiill med for huer gang hand haffuer wariid y rette med

lens siiden then part bleff hannom fraa sagt. Thette bestaar ieg Nils Bodelsson som war med y thenne dom at thz er saa gaaed oc fariid. Tha war nu fornemde lenns begierennd aff oss for gudz skijld att hand maatte nijte saa möget som hand er rett tiill. Tha effther thij att hannd er ret arffuijng tiill same syster part tha haffue wy dömp^{de}t for lenns Andersson frii oc frels po samme syster deld effther thenne dag oc bör fornemde Oluff Persson betale hannom alskadere som hannd ther po hafft haffuer. Ätt saa y sanijnngenn er som for skriiffuidt staar trycke wy wore innsiigle som innsiigle haffue po tsz^e breff som giort er aar dag oc stad som for siiger.

Märken efter tre sigill.

143. 1574.

(Lillherrdal).

Olof Simonsson befullmäktigar sin broder Jonn att upp-
bära penningar m. m. af Simon Rogersson.

Orig. på papper hos Jon Andersson i
Lillherrdals kyrkoby. Afskrift gjord af L. Byg-
dén 1891. Häraf afskr. i J. L. F.

Kiendis jeg Oluff Simundsson medtt thette mit obne breff att jeg foldt magtt och beffaling giffuer min broder Jonn Simundsson op at kreffue och inn att bere aff min broder sönn Simund Rogersson naagre peninge som handz sallige fader meg skelldig war, först vl (= 45) linspund y enn fierding, fem gon-
ger hestekor och end tri lod skie, huat andet som jeg koste paa hannom her det will jeg giffue till for gudz skild, huor forre jeg beder kongl. Ma:ts ombodz mand att ij for gudz skild och retenns wegne hielper hannom saa mijgit som rett er och ther som hand icke medtt gode betalle mig att ij dog wille bede kongens lennsmand och han wilde forbiude hannom att hand huarckenn saaer eller höster ther ij naager maatte förenn hand haffuer bettalle meg mijnste pening och meste. Thill ijddermere wijdnisbyrd her wnnder mijtt signett 1574.

Spår af ett sigill.

Anm. Ett bref af 1575 ²⁶/₆ i J. L. F. angår en Olof Bryntesson i Uddersrudh, Wärmland, hvilken anklagats för ett dråp men af domaren i Östersyslet, Niels Petterssonn, blef frikänd på tinget i Grömschärett.

144. 1575 ¹⁹/₉.

(Hackås).

Tolf synemäns utlåtande i tvist mellan Sinberg, Näs, och Tunvåg, Hackås, om skog.

Orig. på perg. i J. L. F.

Tet bekindis wi effter skriffne Hans Pederssen i Fested, Jens Pedersson i Bilsted, Karl Sigurdsson Hwineff(!), Anders i Kaargård, Torgout i Salum, Peder Siursson i Rost[e]d, Anders Karlsson i Olsted, Oluff i Monsted, Peder Torbiörsson i Fååker, Biörn Torgoutsson i Bierme, Oluff Pedersson i Haakan gard, Biörn Suensson i Ymenis kiendis och gör witherligit for ale att aar effter gudz byrd 1575 den 19 säptemb. war wij i proff nempde aff kongis länsman Jens Persson paa Hoff om en skoch [träto] millom Sinbergz man paa den ene sijde och Tunuågz man paa den anden side och kunde wij ..ff inthet rettare finna än att Tunuåg(!) man må nyde och beholde sin skog inden och Simbergz man sin efter forre gamla merkin vthuse att den skog inden Bursten er skall lijde till Tunuågs man och saa i östra Lersjöneset nordan siön och sedan der fraa och i Kyrkiehaugen och sidan i Elgsled myrslute och saa mitt i millom Giölom och saa usten for Giöliz aen och saa i Siluad och almeningen som er en farweg och skall liggi usten for de merkin millom beggis deris skog. Till yttermera bewis henge wij woris zigneter nidan for tet breff.

Skåror och delvis remsor för fyra sigill.

145. 1576.

(Rödön).

Flera vittnens intyg, att Jens Andersson i Undrom, Rödön, rätteligen eger en systerdel i Nifsåsen och att Hemmings i Täng bref förklarats ogildt (jfr. n:o 142).

Orig. på papper i J. L. F.

Wij epter schreffne som saa hede Anders Olson y Wiige, Jon Karsson i Sælie, hustru Elinn Hæste bekennes oc giöre witerliigt ffor alle med thze wort wbne breff: at aar effter guds byurd m d: xxx xxxxvj kom for oss hederlige mand Jens Anderson på Wnderim kraffde oc åtspurde oss om wij kunde drage det til mindis oc bestå om den steffning som for^{ne} Jens hagde på de arffwinge som o [... at biu]ge y Niipzåss wiidt naffn Hoffuell Nielson som Hemming y Tenng fram bär ffor-suarz breffuit for samme goss : som for^{ne} Houell brugede : sieg till gaffn och gode : Thiill suarede wij for^{ne} suörne oc wsuörne

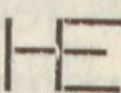
logrettis mend : at wij wille det besta for alle : oc ffor gud al-
sommegtige : suare wiidt wor siell saliighet oc med thette wort
proff oc widne at samme breff som for^{ne} Hemming fram bar
bleff for öffret dt oc wgiillt giort på samme tinng : oc bleff for^{ne}
Jens Anderson till saget sitt goss iigenn som war enn söster part
ij for^{ne} Nipzåss : Item drog så Jens aff landet till rette tienniste
iigen till Henmarken oc satte oc anduordede Anders Olson i
Wiige : till it godt forsuar oc fulle ombismand, ind at kraffue
oc op at bære hues persæler som for^{ne} Jens till falld met rette
ij for^{ne} Nipsåss : aff denn söster part psonneliig som Jens siell
næruerende worde : huilket for^{ne} Anderz oc sa det giorde, oc
brugede siellff sloten j aar omkring, kom så Anderz i skade
som wfforsömmiet war, drog så Anderz till Opslo den tiidt der
fant Anders Olson i Wiige Jensiis fader Anderz Moenson oc
thiill sagde hannom sitt goss iigenn oc sagde : effterdj ieg
haffuer mit egit goss at bruge oc forsuaere opsiger ieg ffor^{ne}
Niiffzaass :, kom så Jensiis fader icke så snart thiill gossitt igenn
då anuordede for^{ne} han samme arffegossit igenn som ij fra war
dömppt, oc till foren for denn wgiillt war giort. Bekenndis oc
sa wij effter screffne suörne oc wsuörne mend, Jon Raffuellson
Wndrim, Jon Karsson Selie, Lasse Niellson Wndrim : bestå wy
oc witterliigt gör for alle, at for^{ne} Jenssiis brödre komme i lan-
det hiem iigenn, oc elskede oc på molgede samme goss oc söster
part liigendiis er ij for^{ne} Nipzass, bleff dem s[aa] sandelige gos-
sit thill saget på Liiss tinng, bleff [dy] same Jenssis brödre then-
nom for kort : på sin regse at de skulle thiill Henmarcken :
Så gick Oluff Person på Bergom, oc loffuede de brödre Jens-
siis j daler huert år oc intet om war wthj for wten alffor hin-
drelse effterdi oc wore de rette arff^{ne} till gossit, Item bestod oc
Ener y Konckebagke, elste manden, at hand det suærie wille
wiidt gud at ingen rettere er odels mand till samme goss oc
söster part i Nifzass kommet en som för er benemfft, bekennis
ieg oc sa for^{ne} Ener at den kuinnde som seder på Nipsass er
oc till odelet kommet :, på öffre parten : Nu epter dj at så-
danne kroger oc modsielse finndiis oc gioris aff for^{ne} Jenssiis
modstandere på tinng oc steffne, i mod laug oc dom oc imod
den retfferdiighet som Jens Anderszon haffuer på at stå med
breff oc wiidne, nödiis oc tuinngiis for^{ne} Jens videre at wmage
danne mend med theris indsegll oc widne for enn falsk mund och
hierte skyldd :: som danne mend well hört haffue som till stediis
haffue warrett at så wthj sandhed som fore skreffuiitt star di
beder ieg de mend som hört haffue huad de haffue wiidnet om
deris indsegll for thette breff som er Niels Mortenson sogne
prest på Rödens giell, Jennz Olson ij Wiige, Jon Möenson på

Hæste, wor lendsman wnder tryckendis næden dette wort wbne breff. Anno ut supra, med der Hogken Norduallen oc Jon Karsson som ffor schreffuit står.

Sju sigill i vax.

N:o 1 med *N M* hvarunder N:o 2. A. O öfver hjärtformad sköld. N:o 3 med I.

N:o 4 W med omskrift ... novo LIT. N:o 5 *NE* öfver en obestämd figur.

N:o 6 , H E , öfver N:o 7 H öfver otydlig bokstaf.

146. 1578.

Håkansta.

Olof Nilsson i Rise, Lockne sn, säljer jord i Ångsta till Siurd Person för 27 lod silfver. Äfven säljes ett böle Rosåsen.

Orig. på papper hos S. O. Magnusson i Haxäng, Lockne. Afskr., gjord af mig 1887, i Ö. L.

Thet bekenndiis ieg meg Oluff Nilsonn po Riise at ieg solt haffuer Siurd Personn ein iorde part ij Aangstad ij Lopne for xxvij lod ij sijl iordewerd oc haffuer ieg solt fornemde part wnden meg oc mijne arfuijnge oc vpunder for^{de} Siurd Personn oc hans arffuijnge tiill alle odels oc eigdom med alle the lundom oc luttom som ther bör medt rette wnder at liige inthet vnden thagend ij naagre maate friit oc frelst for huer mand. Saa war oc thette kiöp laglig giort met hande band oc ein vbrytlig stad-festo som vitnet vnder lens ij Rosbord, Oluff Siursonn ibidem, Nils ij Hakeseng, Knud Iepsson, Eriich Olson ij Bynom at ieg haffuer fornemd Siurd Persson ein daler for ein böle som Rosaasann heither som ieg ij pant hade aff Jonn Iussesonn, oc ieg Ionn Jussesonn haffuer vpboriid j daler y sone aff Siurd Person for fornemde böle som mijn börd war at ieg eller mijne arffuinghe skulle ther aldriig po tale æpter thenne dag. At saa er y sanheit vnder lagmand Tord Fuglestad Oluff Tordsson Forstad som skriffued po Hongstad aar epter gudz byrd m d lxxviij.

Remsor till tre sigill.

147. 1582. ¹⁹/7.

Roskilde.

Konung Fredrik II tillåter jämtländingarne jaga älg alla tider, lösa tionde kornet med penningar och fritager dem från lega till nya länsinnehafvare.

Afskr., gjord af mig efter en afskrift i Stugu kyrka, i J. L. F.

Wi Fredrich thenn anndenn met gudz nade Dannemarkis
 Norgiis Wenndiis oc Gothiis koning hertug vdi Slesvig Holste
 Stormarnn oc Ditmarskenn greffwe vdi Oldennborg oc Delmen-
 horst giöre alle vittrliigt at effterdj vore vnder saade menige almue
 vdi vort lannd Jemtelandt boenndis vdi vort riige Norgie haffwe
 met theris fulmegtige vnder danigste lothet giffua oss tiilkiennde
 hvorledis thet är thennom po theris nering oc wphold tiil mer-
 kelig skade at thennom ma tiilstedis vdi theriis vonar oc elsgroff-
 uer paa theris eigne skatte skouffwe altiit vm aariid at veide oc
 take elsdyr synnerlig for thenn orsage at mangestedz ther vdi
 landit voxer lithet korn och aff for^{ne} elsdyr at take hellers haff-
 wer theris störste föde oc vphold. Tha haffwe vij aff vor syn-
 nerlige gunst oc naade vnt beviljet oc tiillat oc nu met thette
 vort breff vnnde bevillie oc tiillade at for^{ne} vore vnndersaathe
 vdi Jemptelandt mue her effther altiit vm aarid frit oc vbehindret
 veide oc take elsdyr po theris skatte skouffve met theris voner
 oc elsgrowffver naar oc sva offte the ther mit kunde tiilkome
 effther som the tiilforne aff ariildz tiid gjort haffve oc ther po
 ingienn hinder eller forfang skulle giöriis epter thenne dag j
 naugre maathe, dog skall thenne vor benaading icke forstädis tiil
 andre vore vnnder saathe eller po annden pladz vdi for^{ne} vort
 riige Norgie en vdi Jemtelandt oc vor oc kronens rettiigheit her
 met vare beholdenn. Sammelediis effter som the vdi lige maade
 ved theriis fullmegtiighe haffve lathet berette at the ther vdi
 lanndet aarligen liide stor bröst for kornn vnder danigst be-
 gierendiis at the aarligen for ein visse oc skeligt kiöp mue be-
 kome hvis tiende kornn oss oc kronenn samestedz tiilkomer,
 tha haffve vij for^{ne} vore vnndersaat tiilbeste oc vnnd setning naa-
 digst bevilliet oc tiillat oc nu met thette vort obne breff bevillie
 oc tiillade at the her effther aarligen mue bekome hvis tiende
 kornn oss oc kronenn tiilkomer vdi for^{ne} Jempteland oc hver
 small tynne kornn aff same tiende kornn at skulle nythe oc be-
 holde for ein gamell daler, hvilke penijnge the betimend the tiil
 gode reide skulle vtgiifve oc for nögie vor lenndzmandt eller
 hans fulmegtiige po vore vegne. Thessliigiiste effther som for^{ne}
 vore vnder saade haffwe met for^{ne} theriis fulmegtiige thennor for
 oss vnnder danigst beklaget at ner the fannger naagenn ny lenndz-
 mand som aff oss tiilskiikiis besweriis the aff thennom pa ny at
 mue leggie hvis jorder oc jorde parter the haffve vdi brug oc
 befestelse. Tha haffve vij thenn lejlighet anset oc nadigst be-
 viliet at for^{ne} vore vnndersaade vdi Jemtelandt effter thenne dag
 skulle vare forskonet met for^{ne} legie tiill the ny lendzmend vij
 thennom tiilskiickendis vorder at wdgiffue aff the jorder oc jorde
 parter the bruke oc besidde oc met sliig ny legie ickie at skulle

besveris men for^{ne} jorder oc jorde parter at niuthe oc beholde for thenn skat oc retigheit som the aarlige oc aff ariildz tiid ther aff giffvit haffwer, dog viille vij oss oc vore efftherkomer konijnger for beholdet at haffve vm for^{ne} artiikler at for anndre oc for ordne effther som leijlighetenn kunde for orsages oc fordre oc freme vore vnder saathe saa oss oc kronenn kunde vare nytigt oc gagneliigt her epter siig hver kannd viide at rette oc fore holle for biudenndis vore fougeter embidzmennd oc alle andre for^{ne} vore vnndersatte vdi Jemptelannd her j mot at besvere hinder eller forfang at giöre vdi naagre maale. Giffuit po vor gaard vdi Roskiild thenn XIX dag julii anno M D L XXXII.

Frederiik.

Jeg Niels Bodelsonn lagmandt ij Jemptelannd kiendis oc viterliigt giör at thetta er ein ret copie vdaff kongens breff lydendis ord effther ord som foreskriifvit staar at swa vdi sannheit er trycker ieg miit siignet her nedan po.

L. S.

Att förestående bref äro lika lydande med orig. intyga

P. O. Nordin	Er. Dalén	N. J. Ekdahl
Cap. o. Mekanikus	kronofogde.	S. M. Adj. Resande Antiqv.

148. 1583.

(Rödön).

Genom denna förlikning återställer Olof Olsson till Jens Andersson i Undrom, Rödön, en half broderpart i Nifsåsen (Jfr. Nr 142 och 145).

Orig. på perg. i Ö. L.

Thette bekienndis ieg meg Oluff Olsonn at ieg haffuer nu y gudz naffnn giiffuidt meg y einn wennliigh oc kerliigh forliigelse met mijnn gode oc frij wiillie mz lens Anndersonn y Wnndrem saa y maathe at ieg haffuer vplathet hannom ein halff broder part y nedre gaardenn y Niffsaasenn som var hanns rette arff odell som hanns saliige fader arffueliigenn var tiilfallen oc ieg ickie viiste tiill wisse at thet var hanns rette arff oc odell for enn ieg thet grangiffveliigenn rannsakede oc forffariidt haffde hoss lagmannden effther lagenn oc arffuegrim, kiendis ieg ogsaa at ieg war tho ganng steffnet y rette for samme arff oc odell, ein ganng tiill Liidz ting oe annenganng tiill lagtinget oc som ieg forstod at hannd haffde ret sak paa at staa gaff ieg meg y ein forliigiilse met hannom po thet at ieg ickie skulde faa större skade vm thet haffde kommet tiildoms oc vnnthe hannd meg

mijnn seed igienn thette aar oc der y mot skulde ieg giiffue hannom godh sloot oc samme arff haffuer hannom variidt forholdtt y xx aar som mynn fader oc ieg hafft haffuer oc ther som ieg eller mijne arffuijnge slegt eller venner her po thaler effther thenne her dag tha skulle vij staa the rette ther fore epther Norgiis lag oc kienndiis vy oss Niels Bodelsonn lagmannd, Lasse Nilsonn y Vnndrem oc Ionn Personn ther samested at vy vore tiilbedne at vere vithne tiill thenne forliigiilse som giort aar epter gudz byrd anno 1583.

Remsor till tre sigill.

På baksidan: Jenns Andersonns breff paa Niffsaasenn y Aass sogn.

149. 1583.

Håkansta.

Maria Jonsdotter säljer sitt fäderne i Ösjö, Refsund, till Olof Hermansson för 15 daler.

Orig. i k. Antiqv. Arch. Afskr., gjord
1829 af N. J. Ekdahl, i J. L. F.

Kendes ieg meg Marie Jonsdotter at ieg med min hosbondis Sven Gudmundsons råd ok samtycke solt hafver Oluf Hermansson mit fasta fäderne i Öysjö for 15 daler i jordewerd oc war thetta kiöp giort med handeband oc en obrytelig stadfesto som vitnet var under Oluf Larisson, Jon Persson, Jon Torson, Ingbrekt Björnson at så i sandhed er under lagmandens Oluf Larissons, Arne i Utby indsigele som gjort war på Hongstad år 1583.

150. 1583.

Hackås ting.

Lagmannens och nämndens vittnesbörd om hvad som hör till Hof i Hackås.

Orig. i k. Antiqv. Arch. Afskrift, gjord
1829 af N. J. Ekdahl, i J. L. F.

Wi efterskrefne Nils Bodelson lagman i Jemtland, Anders i Grönvig, Steffen ibidem, Morten Kongsnäs, Peder i Dödre, Anders Kielson, Peder i Rostad, Jon Mortensson på Östnår, Nils i Sande, Siurd Grerson på Nextad, Olof på Östberg, Mattis i Angron, Jens Person i Swensås, sworne lagrettismend ther samstedes bekiendis oc vitterligt giöre met thette vort obne bref

på Hackås skatteting anno 1583 at den gård Hof i Hackås sogn hafver af arils tid alltid varet sådan som han nu är ok njutit ok behållet alle tilliggelser frit som dertil af gamal tid liget oc tilhört hafver besynnerlig tvo parter i Merle fiske oc en fierdepart i Rödbergs fiske. Item en ödgård som heter Oldberg, hvilken ödgård Jören Karlson i Hof köfte af Fornebymend undir Hof, dessligest anden tilliggelse som følger sjelfver gården i skog ok mark vatn ok vedesteder åker ok eng i våt ok torrt. Dette forskrifne vitne vi at så hafver varit oc andet sanner vi ej vete eller hört hafva af vore forfedre oc efterdij at i samme gård ere nu fattige faderlös barn som samme godz tilkommer på det at slike fattige börn kunne njute oc beholde hvad som deris forfedre retvislig haft oc hefdit hafver mend efter mend derfor hafve wi herum gifvit vort vitnisbörd Til ytermere bevising at så i sanhet är henge vi vore insegle her under som skrifvet oc giort er år stad oc datum som är for skrifvet.

151. 1584.

Rödön.

Måns i Ålstad säljer delar af Haxäng, Undrom och Nifsåsen till Jens Andersson i Undrom, Rödön, för 20 daler, som erlades kontant.

Orig. på papper i Ö. L.

Kenndiis wij ephther skriiffne her Niels Mortensson po Rödönn, her Sijmen Cappelan, Jonn Monsson po Heste, Giörd ij Rödönn, Steijnn ij Sillie, Lasse y Vnndrem oc Ionn Persson samt meniige kiirkie almoge at aar epter gudz byrd 1584 denn söndag nest for kijnnndelsmesse at vere vdoffuer denn forlignijng som holt war ij mellem Ienns Andersson ij Vnndrem oc Mons ij Aalstad met sijnn quinne huilkiit fornemde Mons hade fulmagt oc beffalling at sellie sijnn höstru broders part oc sijnn höstru sijster part ij eijnn gaard viid naffn Hakeseng oc forligtis dij saa at Ienns skulde vdgiiffue xx daler huilke penijng Iens betalede samestunnd huilkin betaling Mons betacket hannom. Thij skiilde Mons samme godz ij Hakeseng Vnndrem oc Niffsaasenn vnnden siig oc sijne arffuijnge oc vpunnder Ienns Anndersson oc hanns arffuijnge tiill odell oc euerdelig eygdom met alle dij lunndom som der bör med rette vnnder at liigie friit och frelst for huer mannd tiill videre vitnisbyrd vnnder diisse gode mendz insigler lagmandz Nils Belsons (!), Ionn po Heste och Giörd y Rödöns insigle.

Sigill 1 saknas. N:o 2 otydligt. N:o 3. Sköld med kors öfver en figur, nederst O. D.

152. 1584. ²⁴/₈.

Håkansta.

Hans Persson i Fjäl, Lit, säljer $10\frac{1}{2}$ målingar i Kadåsen, Refsund, till Per Svensson för $10\frac{1}{2}$ daler.

Orig. i k. Antiqv. Arch. Afskr., gjord
1829 af N. J. Ekdahl, i J. L. F.

Kendis ieg meg Hans Persson i Fjerde at ieg med mine sönners råd sålt hafver Per Svensson fasta arf ok odal som meg tilkom i Kadås for $10\frac{1}{2}$ daler i gode peninge i jordeverd ok er $10\frac{1}{2}$ målinge jorden ok hafver ieg nu solt for^{de} iord Kadåsen vnden meg ok mine arfvinge til odel ok everdelig eigdom met alle the lotom ok lundom som ther bör met rette vnder at ligge frit ok frelst for hver mand så var ok thette köp laglig giort med handeband ok en obrytelig stadfesto som vitnet var under Oluf Larensen lensman, Arne i Utby, Erik i Stafre at så udi sanhet er som forskrifvet står under lagmandens lensmandens ok Arne i Utby theris insegler her under hengendes som skrifvet ok giort är på Hongstad then 24. aug. år 1584.

153. 1585

Märit och Sissela Bengtsdöttrar sälja sin arfvejord i Marsätt, Sundsjö, till brodern Sven Bengtsson för tillhopa 67 mark.

Orig. på perg. i Marsätt. Afskr., gjord
af mig 1887, i Ö. L.

Kiennendis ieg meg Märiithe Bengs dotter at ieg solt haffuer mijnn broder Suenn ij Marsett eyenn halff syster dell y Marsett oc thenn andre halffue del köpte lakop y Marset oc gaff Suenn Bengtssonn mig xxij march for same halffue syster dell oc kienn- des ieg meg Sijssijlle Bengsdotter at ieg mz mijne sonns raad oc samtycke lenns Staffennssones solt haffuer mijnn broder Suenn Benngtsson mynn iord y Marset som er ejnn syster part for xliij march y iorde werd oc haffue wy solt fornemde iord vnn- denn oss oc worom erffuijnge oc vpunder vor broder Suene Benngtsson oc hanes arffuijnge tiill odell oc euerdeliig eygdom mz alle the lundom oc luttom som ther bör mz rette wnnder at liiggie friit oc frelst for huer mannd. Saa war oc thette köp lagliig giort mz hannde bannd oc eyenn vbrytliig stadfesto som vitnet var wnnder Oluff Lariissen lenndzmand, Oluff Polssonn po Aasenn, Ionn Gudsormsson, Jonn Persson y Loste at saa y sannheyt er vnnder lagmanndz Niels Bodelsons oc Oluff Larii-

sons lendzmannd oc Eriich y Staffre innsiigler som giort er anno 1585.

Sigill n:o 1, hvarå N B öfver vapensköld. Till n:o 2 och 3 remsor.

154. 1585.

Refsund.

Gunnar Svensson säljer sin arfvejord i Gällö, Refsund, till sin broder Anders för 12 mark.

Orig. på papper hos Per Eriksson i Gällö.
Afskr., gjord af mig 1896, i J. L. F.

For alle neruerind oc kommend skulle bekennis ieg Gunner Suensson med thette min obnne breff, at ieg med frij willie, beraad moed sampt med min hustrues och barns samtycke oc beuelgelse haffuer saaltt och affhendet min samfödde broder Annders Suensön saa meken iord som mig arfflig tilfallend war i Gellöön i Reffsundz sogen liggend. Och bekennis ieg mig ath haffue wpboritt minste pening och meste som i wortt kiöp kom, som war XII mark, saa att ieg betacker honom for god och redlig betalning. Thij affhender ieg for^{de} iord i fraa mig och mine arffuing oc till fornd min broder Anders oc hans arffuing till euerdelig eiedom med lodt och lundom watn och wedested, wthan hage och [innan] intet wndan tagennd som der till ligger och legatt haffuer i fraa forne oc nije. Thill ytermere wished oc sandhed paa det som forskreffun staar, oc wrijggelig holles skall, utbeder ieg disse eptersch^{ne} lagretts mend, att sette sine insegell oc bomercke som ere Arne i Wdbyenn, Valther i Malgaassen, Jon i Löstad, Hans i Fierde, Anund i Söduicken, Kiell i Staffnees. Och war dette köp giortt med fulle vithne oc handeband till huilken anklager eller rygge will böte kong. iiij pl. oc köp staa sedan som för. Schriffuit i Reffsund S. Bartholomei dag aar effter gutz byrd m d lxxxv.

Sigill 1 med omskrift, 2 bomärke, 3—4 sigill med bomärken, 5—6 bomärken.

155. 1587.

Offerdal.

Erik Jonsson köper af sina tre bröder och tre systrar deras arfjord i Näset, Hallen, för 42 mark inalles och lofvar sköta sin faster till dödsdagen.

Orig. på perg. i Ö. L.

Alle danne mennd som dette breff see eller höre kenndis vij brödre Iliann store Nils oc lille Nils Ionnsöner at vij haffue

vnnt oc solt vor broder Eriich Ionsson vorde part oc faste arff som oss lo[tets] epter vor saliig fader met alt det der tiilliger oc gaff hannd aass huer for siig eyn oc xx mark gode penijnger som vort kiöp var. Kenndis vij oc thre systrer Moriit Kijrstijn oc Gertrud Jonnsdötter met vore hosbönnders ia oc samtyckie vnnt oc solt haffue vor broder Eriich vor federnes iord y Neset ij Hallenn sognn oc gaff hannd oss huer for siig vij march gode penijnger saa oss vell nögde och haffue vij brödre oc söstre solt fornemde vor arff ij Neset vnnden oss oc vore arffuijnge oc vpunnder vor broder Erich oc hanns arffuijnger tiill odell oc eyg..... mz allom them lundom oc luttom som ther bör met rette vnnder at liigge friit oc frelst for huer mannd at saa y sannheit er late vij schriffue vore boo merken her po oc var dette kiöp giort po Offer dals kirkie vall som vitnet var vnnder her Annderssson oc her [Anndreas] Anndersson capelann G[r]ers Helliesson till mere vissen vnnder lagmandz oc baade her Anndersas insiigler som giort var anno domini 1587. (Fem bomärken).

Kennis ieg meg Erich Ionsson at ieg schall syte myn fader syster Annik Oluffs doter tiill hennes döde dag mz [hws] oc föde oc der fore vnnte ieg hannum alt det ieg aatte baade löst oc fast for sijn sytninng.

Skåror för tre sigill.

156. 1589. ¹⁰/₁₂.

Stange i Hedemarken.

Tre lagrättsmän i Hedemarken intyga, att Olof Eriksson i Hannestad sagt sig hafva uppburit af Jon Eskilsson fem mark för två målingar jord i Knytta, Frösön, och att Peder Jonsson (dennes son) nu är rätt egare härtill.

Orig. på papper i Ö. L.

Kienndis wj epther^{ne} Michell Findsson, Østenn Delling och Oluff Gottestad eidsuornne laugretthis mend paa Hedmerckennn wdj Stange sougenn gjør for alle wijtterlligt wdj thetthe wort obnne breff att aar 1589 thenn 10 decemb. hørde wij aff beskelig mandt Oluff Erichsson paa Hannested paa Hedmarchenn ij for^{ne} Stange souge att hand bestod for oss att hand haffuer oborit fem march af Ionn Eskilsson for ett stycke nye lend ij Knøtte y Jampteland y Frøsse sougenn som er tho melling och war thet hans rette odall och fich hanndt samme stijcke nij lennd lang tiid forenn Erich Ennersson och Hogenn Tordsson finge mijnn pant wdj Knøtte och war for^{ne} Oluff Erichsson aff os begierenndis att [wij] wijlle for gudskuld bemelle ij woris breff att

Peder Jonsson motte nijde alle gud frichie gode mend som loug och rett haff^e ij hennd' att Peder maa beholde sit rette arffuedell. Thy thet komer gud och hannom thill och inngen andenn, det will jeg suerge wed alld denn lodt som ieg will haffue hos gud ij hijmellen. Thill yttermer wissenn och sanningenn her om widner ieg mz mijtt budmerche her wnder med disse danne mennd signette. Skriffuit aar och dag som forre siger.

1 Bomärke. 2 sigill med M F öfver bomärke. 3 sigill. 4 sigill med 00 öfver ett bomärke.

157. 1589.

Utdrag ur den Trondhjemske Reformatsen af år 1589, nu i Stugu kyrka.

Raffuens præstegjeld.

Haver 5 kirker, som af 2 præster betjenes skulle. Udi Raffuen 2 hellige dage efter hveranden og den 3^{die} i Helisø. Uti Foss 2 hellige dage efter hveranden og udi Haasø hver 3^{die} helligdag. Udi Stuen 6 ganger om aaret, som er hellig 3 kongers dag og den næste søndag for eller efter, de første søndag og maandag efter Michaelis, og ner tjenst skeer i Stuen skal Haasø miste.

Til Raffuen sogn ligger 16 gaarde derpaa boer 40 bønder

Foss	7	19
Helisø	8	13
Haasø	5	14
Stuen	1	5

Præstens aarlige rente beløber sig ungefær:

Korntiende 41 Tdr, Smör 1 Tde 4 pund, Fisk 1 Tde 3 pund. Bouger som de faaes til.

Udi hver brudevielse 2 ss., udi hver kirkegang 2 ss. Udfærd efter recessen. Paaske offer 16 mark.

Paa 3 kirkebole kan saaes 8¹/₂ Tdr korn. Kan saaes til præstegaarden 11 Tdr. Kan holdes mælkekoer 12, ungfæ 18.

Nok til præstegaarden ligger et laxefiskeri som renter 3 eller 4 Tdr lax.

158. 1590.

(Rödön).

Öfverenskommelse träffas mellan egarne af Tullus, Näskott, och Backen, Rödön. Gränsmärkena nämnas.

Söndrigt orig. på papper hos Erik Persson, Backen. Afskr., gjord af mig 1890, i Ö. L.

Kiennndiis wij oss effther skriiffne Per Ersson ij Greffte, Nils Olsson ij Lundenn, Eriich Siursson ij Sether, Mortenn Michilsson y Vgaard, Anders Eskilsson y Hegrenn, Suenn Gauthesson ij Kingstad at wij vore vdi ejne vennliig forliignijng ij mellem Tullus mend po denn ejne siide som vore Steijn Persson, Mons Giörsson, Haakon Nielsson, Sijmenn Haakonsson, oc po denn anndre siide som vor Matis Olsson y Backe oc hanns sönnar oc da bleffue dy saa forliigthe effther lagmanndz oc tolff mannds dom som gick po Rödenns höst thing at der skulde huer nijthe bruke oc beholde som dy aff gammeltide hafft haffue oc sette vy dem merken y mellenn det förste merke begynndis ij Laanngtes mijre bru och saa mijt offuer longtes mijre oc y Spång mijre aas oc der iffraa oc ij Vng[ke]nng hage oc saa der iffraa — — — — —
 — — — — — sijn skatt som dy aff gameltiidt hafft haffue oc inngenn aff dem skall hiñ anndenn nogenn forfang att göre vdi nogre maathe oc huem det giör skall böthe for domreff oc forliig. At saa vdi sannhejt er lathe wij trycke vore signete herpo med lagmand — — — — —
 1590.

Tre sigill i vax, det ena med N E öfver oWo

159. 1591 ²⁸/₁.

Sweg.

Råmärken mellan Sveg och Hede bestämmas.

Afskr. (af orig.) från 1600-talet i J. L. F.,
 men söndrig.

Wij effterskrefne Nils Haldwordsen Anders Olsen, Henrich Pedersson i Bij, Ole smed, Sigwend Lauresson Öfverbergh, Peder Morthensson, Mattis Esbernssen i Elfwerroos, Peder Olssen i Kolsätter och Påwel Ingebretssen Reem, eedsworne lagrettis mend til Sweij thing i Herrdal, kiendis och for alle witterligt göre med thenne wort obne bref, att anno 1590 then 5 dag novembris wore wij af lensmanden tilnefnde i prof och siön om rätt skowerad och skowemerk mellom Strandböjerne af Sweij sogen och Wemdalerne af Hede sogen, da begierede wij af begge parterne att di skulle med skälige bewijsning gifwa oss tilkiende hwer sitt skoweraad och skowemerk hafde weret thennom imillom ind til denne dag. Da wij nu hagde(!)hörd deris bewisning pa begge sider, och sedan der effter ganngit och forfaret med prof och siun, findis ded med sandhet att rätt skowerad och skowemerk imellom f^{ne} Strandböger och Wemdalerne begyndes i Ro-

dewale, deden och i Skrembningztiörn, deden och i Qwierknett, deden och i Alteholm, och kunde ingen af thennom på bege sider benechte att for^{ne} rademerke ähre jv (= 4) rett skowerad och skowemerke thennom imellom, och ware [vij] po begge sider wenlig och wäl här om förlikte, hworfore wij sige nu med denne wor prof och siönnegang om skoweradh f^{ne} mend imellom, att Strandbögerne eie östen och uthen före Rödewalen, Skrembningzthiörn Qwierknett och Alteholm, och Wemedalerne westen och ofwan före bade skoug och skowewoner, fiskewandh, fiskewoner, engler, myresletter, buweller och alt annet eigende, och hwilken part som ganger öfwer for^{ne} skoweraad och skowemerke och giöre hver andre skade och forfang imod deris wilge, entingen medh hund eller bowe, med nod eller nät, medh hest eller kou, med harfwe eller lije, böde och sware der til for weld och dom rof effter Norgis loug. At sa i sanheed er som foreskrifwit staar, lader wij witterligen tröcke wore indsegler och signäter neden dette wort obne prof och doombreff, som gjordt och gifwet ähr po Sweij thing then 28 dag januarij 1591.

(Locus sigillorum).

Denne copia med sielfwa originalbrefvet lijka lijcdande wara ord ifrå ordh, som ieg sedt hafwer, witner ieg och

Nils Larsson Vargh m. pria.

Lacksigill, hvari N. L. S. W. öfver en vapensköld.

Bakpå: rådbref mellan Sweg och Hede.

160. 1592 ¹/₄.

Håkansta.

Lagmannen Nils Bodelsons enskilda bref till Per Gudmundson i Matnäs, Myssiö, angående dennes rättstvist om Qvitsle i Berg.

Orig. på papper i Qvitsle, Berg. Afskr., gjord af mig 1887, i Ö. L.

Helssenn försennt med gud Viithe maa thu Per Gudmundson y Matnes at Steynn y Quisle haffuer variit her hoss meg met thenn dom som hans fader Suenn haffde faat po Quisle som hanns rette odell var oc Matnes mannd var huerkenn skyld eller borenn till for^{de} Quisle oc den dom som du haffuer faat er icke ret for denn dom Quitsle mannd haffuer var icke y rette for os oc icke var hannd skreffuit y rette derfor bör nu Steyn Suennsson beholde siit odell for vret vittne oc vrette breffue gaar vret dom oc dy breffue som du haffuer dem bör Steynn

Suensson at haffue for Matnes mannd var vskyld tiil thz godz hannd köffte y Quisle at saa y sannheit aff Honngstad thenn förste aprilis 1592.

Niels Bodelsson.

161. 1593.

Undrom i Rödön.

Jon Andersson i Rossbol, Lockne, säljer jord i Niffsås till Jens Andersson i Undrom, Rödön, för 13 lod silfver.

Orig. på papper i Ö. L.

Bekiennis jeg Jonn Anderson ij Rossbole att jeg haffuer saaldt Jens Anderson ij Vndrem enn halff sösterpart ij Niffzaas for xiiij lod söloff huilke pening jeg wpborit haffuer mig till god attnöie. Tij affhender jeg mig samme jordpart vnder hanem oc hans affödinge med all tilligelse. Witnes mend till dette köp Erick paa Trulstad(!), Peder Jonson paa Wndrem, Lasse Nilsson oc Jon Persson ibidem vnder lagmandz insigell Erich Enersson oc Jon Persons. Actum paa Vndrem (dominica) quasimodo geniti anno domini 1593.

Intet spår till sigill.

162. 1593 ¹⁶/₇.

Sex synemän yttra sig och förlikning göres i tvist mellan egarne af Ede i Fors och Näset i Ragunda.

Afskrift, gjord i Fors af P. G. Lundahl,
i J. L. F.

Wi efterskrefne Per Andersson från Vtanede, Nils Eriksson ibm, Joan Nilsson i Åsen, Olof Ragvaldsson i Byen, Mårten Nilsson ibm. och Jon Ingemarsson på Bissgården kännas och vitterligt giöre uti dette vort öpne bref, at anno domini 1593 then 16 julii vore vi lagliga tilnemde uti prof emellan Morten Olsson borgmästare på Hernösand som är odelsman til den gård Ede liggandes i Forss socken, Jon Svensson på Ede, Sven Nilsson ibm, Erick Olsson ibm. på den ena och Olof Persson på Näset, Erick Olson på Näset och Henrik Ericksson ibm. på den andra sidan, närvarandes hos samma tid erlig och wäldug man Sigfrid Sigfridsson, Kongl. Maj:ts fogd öfver Jemteland, och hederlig och wällärd man herr Erick Månsson probst och sochne prest uti Oviken, då hafve vi grandgifveligen besichtigat och

ransakadt fornemde skouff och egodelar på begge sider och äre så uti ett venligt förlikningsmål och semjo öfverenskomne, att de skulle med hvarandra bruka engeslott och annan nöttning i Stormyrkärn och i Råsjön och i Lokeberget, som ligger i — — — — — öfver elfven midt för fornemde gård Ede, och kunde wi icke i någon måtto rättare forfinne efterty thet ligger rätt emellan begge gårdar Ede och Näset deras egodelar och de giöre deras skatt tillhopa; var och denne forenemde semie så gio d dem emellan at hvem den oprifver eller påtaler skal böte til konungen fyratio mark så ofta de derom ömaker och dock semjo stå obrytelig sedan som tilförne. Att så uti alle motto tillgånget är som förskrifvit står thet vitne och bekrafte vi med vore signeter her nedan under tryckte. Datum ut supra.

Sex sigill, hvaruti PA, NE, JN, OH, MN, JJ.

163. 1594.

Lillherrdal.

Sven Haftorsson säljer till sin brorsdotter Karin Persdotter $\frac{1}{2}$ af gården Greff i Lillherrdal på kyrkoslätten för 15 daler. En pantsatt äng Fagerstrand löses igen.

Orig. på papper i Ö. L.

Ieg Svend Hafftorsón kiendiss och for alle witterligt giór mz thette mitt obne breff, att ieg mz min egen frij willie och minn bórnns willie och samtijcke haffuer soldt, skiodtt och affhendt, och nu mz dette mitt obne breff sell, skióder och affhender fraa mig och alle mine sande arffuinge och thill min broder dotter Charine Pers dotter och hendes saude arffuinge saa mógitt jorde godz som ieg arffuede: halparten wdi en gaard wedt naffn Greff, som ligger ij lille Herdall paa kiercke sletten till euindelig eije medt huad som nu ligger och aff arils tidt ligitt haffr wten gaars och [innen] gaars, i waate och i tóre, i skuogdt och wandt, aldeliss intidt wnden tagendz ij naagen maade, och haffr den anden sijster Lucia Persdotter kiopt den andre halpart i gaarden som for^{ne} er och hendez breff formell': huilke forskrefne jordegodz for^{ne} Charine Pers dotter effter denne dag skall haffue nijde och briige och beholle for itt fridt kiób, och kiendes ieg mig for^{ne} Suend eller mine arffuinge ingen lodt, dell, rett eller rettighet att haffue i for^{ne} godz effter denne dag i naagen maade. Sameledz kiendiss ieg mig for^{ne} Suend wdi dette mitt obne breff att jeg haffr anamitt och opebaaritt aff for^{ne} min broder dotter Charine Persdotter solff, peninge och fuluer for forn^{ne} iorde godz, som er femten daller, saa at ieg tacker hende

al ære och godt for godt betaling i alle maade, saa att mig wel nóijis. Gaff de mig itt par stóffle offuer alt saa godt som j daller.

Item löste disse itt eng wedt naffn Fager strand i gend, som waar wdt sedt for otte go doller, aff [K]iel Knudsón som ochsaa kom mig for^{ne} Suend till, som ieg haffde wdt sedt i pandt. Att saa wbródelig holdiss skall och ingen aff mine arffuinge skall der naagen tidt her paa talle, som forsk^{ne} staar, och til ydermere wissen och winissbiyr der paa hórde Anders Halffuarsón sunden aaen, Raalff Persson Norden haaen, Per skrub, Per Siursón i Suedt, Jon Biorn Haa oc Jon Person Norden haa och til beder disse for^{ne} dane mend att besigle dette breff skreffuitt i lille Herdal anno 1594.

Af sex vaxsigill sitta n:r 2 och 3 qvar. Båda ha latinska omskrifter kring bomärken, n:r 2 ROLF PERSON, n:r 3 PER ANDERSON.

164. 1595.

Lillherrdal.

Hafftord Persson säljer sin jord i Nordanhån, Lillherrdal, till sina bröder Anders och Esbjörn Persson för 19 daler.

Orig. på papper i Ö. L.

Jegh Hafftordtt Persenn kiendes och for alle witterligt gör mz thette mitt obne breff, att iegh mett min egenn frij willie och samtijcke ochsaa mz mine bórn och wanners willie och samtijcke haffr soltt, skiótt och affhendtt, och nu mett dette mitt obne breff selier, skóder och affhender fraa migh och mine sande arffwinger och thill forstaandige mendtt mine bródre Anders Pederssonn och Esbiórnn Pederssonn och deris sande arffuinge wdi lille Heerdall thill ewindeligh eije nogett iordegodz som iegh haffuer erffuett epter wor salig fader Peder Tordssonn, liggendes i Herdall Nordenn haaenn, mett huadt som nu tilligger och aff arrildz tijdtt tillegitt haffuer, wthan gaardz och innenn, ij waatthe och ij thórrer, aldelis inthett wndentaget ij nogenn maade, huil-kett forskreffne jordegodz fornd Anders och Esbiórnn epter denne dagh skulle haffue, nijde, bruge och beholde for itt frijtt kób. Och kiendes ieg mig forsk^{ne} Hafftordtt eller mine arffwinger ingenn lodtt, dieldtt, rett eller rettighedtt att haffue i for^{ne} godz epter denne dagh ij noger maade. Sammeledis kiendes ieg migh for^{ne} Hafftordtt wdi thette mitt obne breff, att iegh haffuer anammett och oppeboritt aff for^{ne} mine bródre Anders Pederssonn och Esbiórnn Personn sólff, peninger och fuldtt werdh for for^{ne} iordegodz, saa ieg tacker dennom all ere och gott för goedh

betalningh. i alle maadhe, som er nittenn daller g., huilke for^{ne} XIX daller de mig nu strax antuordede migh, saa migh wdj alle maade well mett nóijes. Att saa wbródeligenn holdes skal som for^{tt} staar tilbeder ieg disse effterschreffne dannemendtt att be-segle thette breff som er Peder Esbiórnssohn lensmandtt, Jon Perssohn, Rolff Perssohn, Jon Olsson Ollingedall, eidttsuorne lagrettsmendtt wdj lille Herdal. Actum pridie d[iei] gregorii anno 1595.

(tillskrifvet:) Jon Jonson, Per Siurson.

Ett bomärke och sex vaxsigill, af hvilka två qvarsitta. Det ena har P S öfver en vapensköld med insvängda sidor, det andra ett bomärke och omskriften ANDERS. HALVERSO.

165. 1595 ¹⁰/₈.

Kungsgården.

Mårten Bengtsson i Bäck, Marby, säljer Röde och Nils-hallen i Alsen till Esbjörn Nilsson i Rise, Frösön, för 163 daler.

Orig. på perg. hos red. A. Burman, Öster-sund. Afskr., gjord af mig 1895 (och 1889) i J. L. F. (och Ö. L.).

Alle guode menndt / thee som thette breeff see eller hórre leses bekiendis ieg Morthen Benssóhn boendis paa Beck wdj Marebye sogen her wdj Jempheland och witterlige giór for alle wdj thette mitt obne breeff, att ieg haffuer annamedt och wpbeboritt aff erlig mand Esbiórhn Nielssóhn boendis paa Risse wdj Fróssió sogen nyethj och three guode gamle daller for Róde och Nielshalden legendis wdj Alsne sogen som myne foreldrer kióbt aff Jonn Effuerssóhn iemp borgere wdj Trundhiemb / Och siden for^{ne} Esbiórhn Nielssón wdj gien haffuer wondett ep-terdj hand war rett odels mand till fornemffde guodtz epther Norigis laug, disligeste haffuer ieg wpbeboritt, epther danemend dom, suijthj gamle daller for mitt brug wdj for^{ne} guodz som ieg ther paa haffuer giordt / huilcke for^{ne} lxxxiiij daller, disligeste och for^{ne} lxx daller, ieg kiendis for mig och mine arffuinge att haffue wpbeboritt aff for^{ne} Esbiórhn Nielssóhn huor forre ieg nu affhender for^{ne} Róde och Nielshald fraa mig och mijne arffuinge och wp wnder for^{ne} Esbiórhn Nielsón och hans arffuinge och rette epther komere till alle odell och effuerdelige ege, medt acker, eng, hus och hage medt alle till lunder, ij watte och thóre inthe wnder thagett wdj nogle maadc / Att saa wdj sandhhedz er som forskreffuett staar haffuer ieg hengendis mitt singnette her nedan wnder / oc kierlig till bedett erlig och wellach mand

Sóffren Sóffrenssón Kong M^{tts} fuoget her wdj Jempheland, Jörgen Kielsónn paa Waglum och Oluff kierckebije medt mig att besegle / ex kongens gard ij Jempheland thend x augustij anno 1595.

Ett bomärke och 4 sigillremсор. På n:r 4 vaxsigill med O E öfver ett bomärke.

166. 1595 ²⁸/₉.

Berg.

Karl Jörgensson och Berta Jörgensdotter sälja sitt fäderne i Wigge, ¹/₄ af Qvitsle, gården Backe och ¹/₅ af Öster Wigge m. m. till sin broder Jonn i Wigge för 125 daler.

Orig. på perg. i J. L. F.

Alle goide danemendt de som dette breff see eller hórer læses wij effterschreffne Karll Jörgenssón, Berette Jorgins datther och Berette Jörgins datther(!) kiendis medt dette wortt obnne breff att wij medt woris frij wiilge och welberaadt maade kierliginn wndt och soldt haffuer wor kiere broder Jonn Jörginssónn ij Wigge wortt faste fæderne wdj for^{ne} Wiggenn och en fierde partt ij Quisle, disligeste en gardt ligindis ij holle widt naffn Backe som Jons sallige fader haffde kióbt, sameledes en femthe partt ij öster Wigge saa och medh andre pannthe iorder for ett hundrett och fem och thiuffue goide gamble daller. Kiendis wij oss for^{ne} ett hundrett och fem och tiuffue goide daller haffue oppeboridt oss tiill fulde nóige saa wij well nóigis. Thj affhender wij for^{ne} wortt faste federne ij Wigge och den fierde partt ij Quidle(!), en gardtt ij Holle widtt naff(!) Backe, en femtthe partt ij Öster Wigge saa och med andre panthe jorde wnden oss och wore arffuinger och rette effterkomere fóde och wfóde och opwnder wor broder Jonn Jörginssónn och hans arffuinger och rette effterkomere tiill alle odell och effuerdelig eijge med huss och hage, åcker och engh i watt och wedestade, ner bye och fierde inthet wnder tagindis i nogre maatte, som der tillige och ligidtt haffuer fra forne och nije, frijtt och frelst for huer mandtt, disligiste kiendis wij oss att ther som nogin aff wore arffuinge och effterkomere her effter will tiilltalle Jon Jörginsson for nogett af for^{ne} goidtz som handtt rettelige kióbt haffuer da beplicker wij oss att were hans fulle och frelse mendtt. Saa war och dette kiób giortt medtt hande bandtt och ein wbródelige stadfestelse, som widnett war paa Bergz hóst thing wnder kong^e maij^{tts} fougid laugmanden och de dannemendtt ij domen sotte. Tiill ijdermer wesse och bedre foruarelsse haffuer wij kierligin ombedett disse

danemendt medt meg Karll Jóriginsson och oss thuende sóstre att beseigle som er Peder Thomissón laugmandtt, her Erich ij Ouigin proust y Jempttland, Lasse Olssónn ij Berg, Hendrick Sundwissón och Peder Nielsson ij Wigge. Skreffuett paa Berg den 28 septtembris anno 1595.

Remsor till 4 sigill. Remsorna skurna af pergament, hvarå tryckt latinsk text, delvis röd, och notskrift.

På baksidan: Jonn Jörgennssønns ij Wiigge kióbe breff.

167. 1595.

Offerdal.

Olof Jonsson säljer 4 målingar ärfd jord i Ulfsås, Offerdal, till sin broder Tord Jonsson för 26 mark i silfver.

Orig. på perg. i J. L. F.

Thess bekiennes jeg Oluff Jonsson oc fulkomelig tillstaan mz thette mit opne breff att ieg mz beraadne modhe kierligenr soldt oc vplatit haffuer min samborne brodher Tord Jonsson i Vlzaas iiij mælinger jord som ehr mitt faste fæderne i for^{ne} Vlzaas før 26 marck i sølff oc goudhe peninger oc kiendi mig forschreffne peninge till fulle nøge och alle haffue vpburit. Thij skilier ieg och affhender for^{de} aeghedeler vndan mig oc mine erffuinge, om gudh vnner meg i fremtjdhenn nogle barnn afle, oc tillegner for^{de} Tord Jonsson oc hans erffwinge till alle odelz oc ewerdelig eyger medt hws oc jord, hult oc haghe watnn oc wedhehugg, nær by oc fierre inthet vndantagne i alle thij som better æhr haffue æhn aan ware. Och disse wore witnesmænd ath koup wort, Oluff Hansson paa Eedhe, Hemming paa Ekeberg, Oluff Steinsson paa Kaxaas, Erich Tordsson i Vlzaas, Oluff Lauritzsonn ibidem, Arne i Vgaard ath ehoo dette kiøb rijffuer eller rijffsmandt seg till kaller oc tillfanger skal bøøte epther laghenn. Thill diss ydermeere wissheedt oc høgre fförwarelse her om daa bedher jeg for^{de} Oluff Jonsson, Hemming Jonsson paa Rijse, Joon i Engie och Oluff Monsson i Becken ath de sijne insegler hengie lathe nedhen vnder dette breff och jeg sielff epterdj ieg icke haffuer indsegel lather vnderschriffue mitt bo-merkie. Datum Offerdal sondaghen nest epther s: pauli omwendelse dag anno domini 1595. Bomärke.

Af tre sigill i vax qvarsitter n:r 3, som har O : M öfver en på sidorna inbuktad sköld, af hvilken dock endast hälften är kvar.

168. 1596 ⁸/₁.

Ragunda.

Öfverenskommelse om fiske mellan Rasmus Lauritsson på Åsen och två bönder i Böle, Fors socken, samt intyg, att den förre för sytning af Erik Pedersson fått all dennes egendom.

Orig. på perg. i Fors. Afskr., gjord af
P. G. Lundahl 1894, i J. L. F.

Alle gode dannemendt de som thette breff see eller hörer lesas bekiendis wy effterskreffne Rasmus Lauredson på Åsen, Jon Nilson i Bölandt och Erick Ericksson samastedt och witherlige giöre for alle udi dette wort obne breff att wy ere komne til et wenligt mageskifte och sytte med hver andre om nogid fiskie udi så måde at ieg Rasmus Lauridson hafver gifvit Bölemend en sjettepart i Hannesfoss och wi Bölismend hafver gifvit Rasmus Lauridson igien i Böckien en fierdepart for den sjettepart i Hannesfoss, widere hafver jeg Rasmus Lauridson kiöbt en sjettepart i Huarfwen af for^{ne} Bölismend for 12 marck danske; dette byte ok kiøb som oss imellom gjort er med handeband ok en obrygelig stadfestelse ok skal same byte ok kiøb stå ok aldrig rijgdias af oss eller wore arfuinger ok rette epterkomera föd ok ufödt pa nogen af siderne thi thet er skedt med allis woris södskindis wilie råd och samtyckie ok udi disse dannemends påhöretse : Jon Jonson i Ambren, Anders Olson i Krokuog ok Pouel Svenson i Biskopsgården. Disligeste bekiendis jeg Klemmit Gullesón udi Bynna at jeg med fry vilie ok welberådt mod kierligen undt ok solt hafuer beskedlike mandt Rasmus Lauridson på Åsen en sjettepart i et fiskie udi Huarfuen for siuf mark i gode peninge ok åt Jacop Martinson en tolftepart udi Ramefiskie for halffierde mark widnismendt Olof Rafuelson på Bynna ok Martin Nilson ibidem. Samaledis wi epterskreffne Anne Lauridsdoter ok Eline Lauridsdoter på Åsen at wi kierligenn undt ok solt hafue wor kiere broder Rasmus Lauridson på Åsen to melingar iord liggendis i Kroned for to gode gamle daler. Item bekiendis jeg mig Rasmus Lauridson at jeg hafuer syttet min hustruis brodher Eric Pedersón på Ås 4 år ok hafuer hand derfore undt mig ok min börn ok arfuinger alt sit rette odel ok arfue bådhe löst ok fast i huad er eller nefnis kand fra sigh ok sine arfuinger ok upunder mig ok mine arfuinger frit ok frelst for huer mands tiltale i alle måde, ok er denne sijttning menige mend witerligt som her boendis ere, så hafde for^{ne} Eric Pedersón liust ok bödit sig til syttning på kierkewolden her udi Rafuen, da hafuer der ingin aff hans frender wildet tagit honom uden jeg. Så er ok sambtykt oss imellom at huilken som rijg-

ger eller riffuer for^{ne} byte eller kiøb skal böde konungen brefuebröd ok dog stå kiøb siden som tilforne. Thes til ytermere wisse bekreftning ok bedre forwaring at så ubrödeligen holdis skal som forskrifuit står hafuer wi kierligen ombedet desse epterskreffne dannemend for oss at beseigle som er Jon i Kankebacke lendsmand Pouel på Biskopsgården och Jon Jonson på Amren. Skrefuit på vintertinget i Rafuen den 8 january 1596.

169. 1596 $10/1$. (Oviken).

Ett sönderskuret pergamentbref, dat. 10 januari 1596, hvilket rör Qwisle i Bergs socken, är utfärdadt af Erick Mogenssönn, sogneprest i Oviken, besegladt af Oluf Pedersson på Svendaasen. Brefvet rörer Peder Gudmundsson och Jon Jörgensson.

170. 1596 $12/4$. Ragunda

Rasmus Lauritsson och Helge Biörnsson på Polåsen, Fors, sälja en myr till Jon Nilsson i Tryggåsen, Fors.

Orig. på perg. i Fors. Afskr., gjord af P. G. Lundahl, i J. L. F.

Bekiendis wi efterskrifne Rasmus Laurensen på Polås och Helge Biörnson samastedtz, at wi undt och efterladt Jon Nilson på Tryggåsen en i Miösiöö myrflou. War och detta kiøb gjort med handeband och en ubrydelig stadfestelse och dessa for^{ne} dannemendt til vitnisbordt herr Mogens Erikson sogneprest i Rafuen, Jon på Konkebacken lensman ibidem och Pouel i Bisgård. Til ydermere visso och bedre forwaring her om hafuer vi kerligen ombedet disse efterskrefne dannemendt for oss at beseigle Seuren Seurenson kongl. Maj:ts fogid öfver Jemteland och her Mogens, Jon på Konkebacke, Pouel i Bisgård. Gifuit och skriffuit i Raven d. 12 april 1596.

Sigillen bortfallna.

171. 1596 $8/4$. Oviken.

Jordbyte göres emellan Bengt Olofsson i Bäck, Marby, och Mårten Bengtsson i Kungsnäs, Näs.

Orig. på perg. Afskrift, gjord af mig 1881, i Ö. L.

Alle goide danemendt de som dette breff seer eller hörer læses bekiendis wij effterschreffne Bendt Oluffsen ij Beck vdi Maribije soginn och Mortten Bendssönn ij Kongsnes vdi Neess sogenn liggindis och wiiterlig giörer for alle wdi dette wort obne breff att wij medt welberaade maade dislighe medt woris höstruers och börnes beuilling och samtijcke kierligin och frijuilige giort mageskiiffte och jorde bijtte oss emellom wdi saa maade, att ieg Bendt Oluffsönn ij Beck wdi for^{ne} Maribije soginn haffr wndt och affhendt fra meg och mine arffuinger och rette effterkomere föd och wfödt och wp wnder Mortten Bendssön ij Kongsnes min gordt for^{ne} Beck som ieg nu paaboer och tiill hanom och hans arffuinge och rette effterkomere disligh en öde gordt wid naffnn Suedie. Dette forbemelte skall hand nijude bruge och beholde tiill alle odell och effuerdellige eijedom medt huss och hagge acker och enngh ij waat och wedestade, nerbije och fierde inget wndentagindis ij nogin maade som der tilliger och ligid haffuer fra forne och nije, frijtt och frelst for huer mandt. *Sammeledis* haffuer ieg Morten Bendssönn wederlagdt och igienn giffuidt for^{ne} Bendt Oluffsönn for for^{ne} sin gordt Beck och den öde gord Suedie een halff öde gaardt wid naffn Andstedt ligin- dis ij Nees soginn wid Biermenn, der hoess och saa gaff ieg for^{ne} Bendt Oluffssönn emellom jordebijtte fordj hans gaarder war bedre end min femthije och fem goide gamble daller huilcke for^{ne} halff öde gaard femthije och fem goide daller ieg Bendt Oluffssönn kiendis meg att haffue oppeborit meg till fulde nöigge saa mig well nöigis. Och der ieg nu affstoid min gordt for^{ne} Beck och denn öde gordh Suedie som for^{ne} Morten Bendssönn tiill sig annamede da haffuer Seurenn Seurensön kongl. maij:ts fogid her offuer Jemptteland vndt och effterladt meg Kongsnes att besidde, som for^{ne} Mortten paaboide, saa lenge ieg kand giöre konngenn sin rettighed som der aff her till giffuidt och ganget er, och holde same gaardt och jord Kongsnes wid sin rette heffdt och magtt. Saa war och dette mageskiffte och bijtte oss emellom giortt med handerbandtt och enn wbrijdellige stad- festellsse att huer som först rijffuer eller rijgge latter dette bijtte skall giffue koningen breffue bröd och staa sidenn som för. Vid- nis mend her till Seurenn Seurensönn, her Erich Moginssönn proust ij Jemptteland och sogne prest ij Ouiekenn, Jenns Jenns- sönn lænnssmandr ibidem, Peder Erichsson paa Nörderöön, Oluff Jonnsson ij Hierstad ij Maribij, Anders Kieldssön lenssmendr ij Neess, och Oluff Pederssönn paa Monnstedr. Oc thijll yttermere wesse och bedre foruarellsse att saa wrijgeligen holdis skall som forskreffuidt staar, haffuer wij kierligen ombedet Söfferen Söff- rensönn, her Erich Moginnsönn och Jenns Jennssönn dette wort

breff for oss att beseigle, som giffuit och skreffuidt er wdj
Ouiekenn den 8 aprilis anno 1596.

Plats för 3 sigill.

172. 1597 $\frac{6}{1}$.

Ottestad.

Birgitta Andersdotter befullmäktigar Peder Jonsson att sälja
hennes gods i Hindesån, Hall sn, och i Ouden.

Orig. på papper i J. L. F.

Kiendis jeg Bergitte Andersdaatther och giör for alle witt-
terligt ved dette mitt obne breff att jeg fulmyn- och mechtig gior
thenne breffuissir erlig och velfornumstig mand Peder Jonssen
att affhende och selgie mitt rette godtz och odall som jeg haff-
uer mz mine fattige smaa barn som er wdj Hindesaaen y Halle
sogn att thilbeide min kiere maag Oluff Nielssen paa Hallen for
thiuffue [l]eckende och gengs daler som er en broder part fra
mig och mine barn och vnder for^{ne} Oluff Nielssen och hanns
rette arffuinge thill euerdelig eye. Tissligiste en liden part y
Ouden som ieg lagde sielff ij daler for, och huess for^{ne} Oluff
Nielssen icke vill kiobe samme godz da giffuer ieg for^{ne} Peder
Jonsson fulmact att selge till en anden. Thill ydermer visse och
sandingen her om thilbeder jeg erlig och welforstandig mand
Michill Euidsson att sette sitt signett nede under dette mitt macte-
breff. Datum Ottestad then 6 januarij anno 1597.

Märke efter ett sigill.

173. 1597 $\frac{2}{2}$.

Lagmansgården.

Jon i Björnön, Refsund, och Sivard i Tramstad, Lockne,
göra ett jordbyte med sin svåger Johan Pederssen i Löfsta, Sundsjö.

Orig. (med afskurna hörn) på perg. i J. L. F.

— — — — dannemend thete breff see eller hørre læsse
bekiendis wij ephtherskrifne Joen — — — — ne
sogen och Sijffuardh i Thramstedt i for^{ne} sogenn i tz wort opne
breff att — — — — höstruers vilge och velberaadne
modh haffuer giordt jorde byte mz woriss höstruers broder Joann
Pederssönn i Lösta i Reffsund gielddt wdj saa maade som her
effter følger. Först skall for^{ne} Jonn Pederssönn haffue wdaff os
thj melling iordt i agger och aggermol i Lösta som wi haffue
arffuet mz woriss höstruer Kierstin Pedersdoter och Barbrw

Pedersdatter. Ther emod schall vi för^{ne} Jonn i B[iörn]önn och Siffuordt i Thramstedt haffue wdaff hanom igienn saa móget jordt i för^{ne} Thramstedt wdj agger och aggermell, och haffue wi giordt iord bytte vdj saa made (!) [och] mz sadan för ordt at der som der kommer nogenn effter thalle paa för^{ne} iordt bytte thaa beplegtter wi os och voriss effter kommendis arffuinger at were huer andris fuld och frellsse mandt. Thi hiembler wi huer andre för^{ne} iord vnden os och voris arffuinger, forfód och wfód huem som heldst thz maa eller neffnis kand, som ther i nagre maade mz rete kunde paa thalle. Saa bleff och thette wort iorde bytte giort mz handebandt och enn wbródelige stadfestilsse. Till öffuer verilsse Oluff Hermansson i Øisóe, Latze i Biörnönn och houff thz riffuer eller riffuer (!) lader skalbóde ther fore effther lougen viij órtuger och 13 mk i breff brot och byttet stande siden som thillfornne. Thill ijdermere wesse och bedre forwaring haffuer wi kierligenn ombedet woris laugh mand Peder Thomesson, Oluff Hermendsson i Øisóe och Latz i Biörnóen for os at besegle. Schriffuit i laugmandtz gardt thend 2 februarij anno 1597.

Skåror för tre sigill.

174. 1597 $\frac{3}{3}$.

(Optand eller Gällö).

Gudmund Larsson i Optand lemnar åt Peder Olsson i Gällö jord i Landsom, Sundsjö, emot $\frac{1}{4}$ af Spinkels gård i östra Optand, Brunflo.

Orig. på papper hos Per Olsson i Gällö.

Afskr., gjord af mig 1895, i J. L. F.

Alle dannemend som dette breff see eller höre læses bekiendis jeg Gundmund(!) Larsson ij Optanden, att jeg met mijn quindes och barns villie och samtócke haffuer byttet jord ij jord met Peder Ollsson ij Gielldóen vdj saa maade att jag haffuer giffuit för^{ne} Peder Ollsson all mijn quindis Kirstin Baands daatters arffuedell ligendis vdj Landsom vdj Sundsió sogen for en fierde partt vdj Spinckels gaard ligendis wdj óster Optanden, huilchen Peder Ollsons quinde Kirstin Suends daatter till kommer. Thj affhender jeg Gudmund Larsson vnden mig mijn quinde och voris arffuinger och rette effterkommere, fód och wfód, och opunder Peder Ollsson hans quinde och sande arffuinger och effterkommir all den arffue dell som för^{ne} mijn quinde Kirstin Bandsdaatter met rette tillkommer vdj Landsom, met allt huis som d(er) mz rette haffue liggit till aff gamell thid, som er skoug

och march fæbud och fiskeuand huss och jord ager och eng inden och vden hags ij vaade och tóre intett vndentagendis ij nogen maade som bed(er) er att haffue end mijste, all dette for^{ne} Peder Ollsson met sin arffuinger att frelsseligen nyude bruge och beholde thill ogdell och euerdelig eyendom athalalóst for mig och myne arffuinge, och d(er) som saa hende att Peder Ollsson skulle lide nogen skade for mijn vanhiemmels brist skyld, huilchet jeg dog icke formoder, saa forplicter jeg mig Gudmund Larsson mz myne arffuinger, att holde Peder Ollsson och hans arffuinger skadelóss. Var och dette bytte giord met haande band och en wbrijdelig stadfestelsse, att huo som her paa taller eller wmager skall bóde breffue brud ligeuell [staar] bytte siden som tillforne. Wittnismend thill dette bytte er Peder Aronsson ij Vdbyen, Peder y Opno, Olluff Rassmusson y Onsallen och Olluf Mogen-son ij Hallden. Thil ydermere vittnisbyrd att saa ij sandh' er som for staar haffuer jeg Gudmund Larsson mijtt indsigill her neden vnder och venlig ombeder for^{ne} vittnismend att be-segle mz mig dette breff, huilchn som schriffuit er den 3 martij anno 1597.

Fem sigill med GL, PA, PP, O:R och OM öfver fem olika bo-märken.

175. 1597 ¹⁵/₈.

Wamsta.

Mogens Lauritson i Wamsta, Brunflo, lemnar åt Jon Lauritson i Backen, Brunflo, ¹/₄ i halfva Wiken och 4 målingar i Backen, Brunflo, emot den senares egendom i Bierte, Brunflo.

Orig. på perg. hos Olof Olofsson i Lund, Brunflo. Afskr., gjord af mig 1891, i J. L. F.

Alle mend thette breff see eller höre læsse kiendis ieg Mogens Lauritzön i Wamstedt wdj Bröndflou sogenn vdj thett miitt obnne breff at ieg med min fri vilge sua och med mine höstrues vilge och welberaadt mode haffuer giort ett engeneng-bytte medt Joenn Laueritzön i Backe i for^{ne} Bröndflou sogenn vdi saa maade som her eptterfölger nemlig: Först skall for^{ne} Joenn Laueritzön haffue wdaff mig en fuld broderlod som er fierdeparten wdi halff Wicken i huss jord agger eng schou mark wodt och wedested fort och felligtt inden hags och vden hags i huör som heldst thet er eller findis kand. Ther emod schall ieg Mogenns Lauritsön haffue vdaff hanom igien al hans pandt vdj Bierte med sin tillegelse huss jord agger och eng schou och mark wodt och wedested i fort och felligtt inden hags och vden

hags, i hour som hieldst thiet er eller findis kand. Thj affhender ieg for^{ne} fuld broder lod som er fierde parten i halffuicken medt all sin tillegelse wnden mig och mine sand arffuinger och vnder for^{ne} Joen Lauritzön i Backe hanom och hans sannd arffuinger thill alle odels och euerdelige eije, och kiender ieg mig eller min sand arffuinger ingenn ijtermere rett eller rettighedt att haffue i eller till for^{ne} eigendom som foruit staer eller thens tillegelse men frelsseligenn att følge forberöret Joen Lauritzönn eller hans sand arff^r föd och vföd. Och bleff thette bytte giort med hand band och enn vbrödelige stadfestillse att hou thette riffuer eller riffue latte schalböde effter laugen och byttet stande siden som för. Thil offuerwerilsse thette bytte blef giort hederlige och wellerdt mendt her Peder Andersson i Bröndflou sogneprest til Bröndflou sogenn, joen i Offuerby, Gudmund Jenssön i Grötten, Engilbert Joenssön i Wamsted, och Erick Pedersönn ibidem. Vdj ligge maade schal for^{ne} Joen Lauritzön haffue wdaff mig nogenn jord som er fire melling som ieg haffuer köfft af Hanns Pedersön i Wicken och gaff ther fore, och samme jord er ligen-diss i Backe. Thj affhender ieg same iiij mellingh jord wnden mig och min sand arfuinger och wnder forberört Joen Lauritzön och hans sand arfuingh til alle odels och euerdelige eije mz luttum och lundum och alt huiss ther tilleger och leget haffuer aff arildtz tid. Thil ijdermere stadfestilse och bedre förwaring haffuer jeg ombedet woriss laugmand Peder Thomessön, hederlige och wellerd mand her Peder Andersson i Bröndflou och Joen i Offuerby til et witne mz mig at besegle. Datum Wamstedt thend 15 augusti anno domini 1597.

Remsor eller skåror för 4 sigill.

På baksidan: Och kienndis ieg mig Mogenns Lauritzön i Wamstedt att ieg forplegtt schall were at indskriffue huis jord partter och andre tillegelser som wnder then same broder partt legget haffuer wdj huiss werilse thend findis nu at were wlaugligen ifra komen och mig thend frelse. [S.]

176. 1598 ²¹/₂.

Håkansta.

Bröderna Peder Olssen i Vålbacken, Lockne, och Kjell Olssen i Lund, Brunflo, sälja sin arfjord i Odensala till Nils Nilsson i Fugelsta, Marieby, för 33 mark.

Orig. på perg. i Nordiska museet, Stockholm. Afskr., gjord af mig 1885, i Ö. L.

Alle gode mend som thete breff see eller höre læsse kien-
dis ieg Peder Oellssenn i Voirbachenn i Lopnne sogenn och Kield
Oelsenn i Lunn udj Bröndfloud sogenn och gör for alle witer-
lige vdj thz wort obnne breff att wj mz woris hóstruers vilge
och welberaad mode kierligenn vndt och soldt haffuer wore hó-
strue brodere Niels Niellssonn i Fugilstadt all then arffue part
vdj Onssall som wi haffuer arffuet mz for^{ne} woris hóstruer epther
theris sallige moder och haffuer hannd giffuet os ther fore xxxiij
mark, huilcke for^{ne} penninge vi haffuer opboret os thill fulde
swa os vell mz begis och nöiges. Thj schiell vi for^{ne} arffue i
for^{ne} Onsall wndenn os och woris arffuinger och op vnder for^{ne}
wores höstrue broder Niels Niellssen hanom och hans sand
arffuinge thill odels och euerdelige eigdom, mz lundum och
luttum i wott och vedestade neerby och fierre inden hags och
vdenn hags, som ther nu thill legger och legget haffuer fra fornne
och ny frit och frelst for huer mand. Och ther som nogenn
aff woris eptherkommer ville ther yttermera paa thalle, thaa be-
plecter wi os at were hans fulde och frellsse mandt. Saa bleff
och thz kiøb giort mz handesband och en vbrödelige stadfestelsse
och mz schyldernis samthöcke, som vitnet bleff paa Mariby
kierckewolld i mennige mandtz paahörellsse, besönderlige vnder
disse dannemendt Jonn i Øffuerby, Thord i Fugillsted och Pe-
der Niellssen ibidem at hou thz riffuer eller riffuer latter skal-
böde effther logen viij örtoge och 13 mark i breff brott och
kiöbet stande sidenn som thillfornne. Thill yttermere vindiss-
burd haffuer vi thilbedet vor laugmand Peder Thomesson och
Thord i Fugilsted mz os at besegle. Datum Hungsted thend
21 februarij aar m d lxxxviiij.

Plats för 4 sigill.

177. 1598 ²⁵/₂.

Håkansta.

Jens Pederson i Fäste, Hackås, lemnar åt Hans Pederson
därstädes 16 målingar jord i Fäste emot 32 målingar, 50 daler
och en ko, värd 2 daler.

Orig. på perg. i J. L. F.

Alle gode dannemend som thete breff ser eller höre lesse
bekiendis ieg Jens Pederssón vdj Festedt och gör for alle vii-
terlige vdj thete mit obnne breff at ieg mz wilige och welberaad
mode och med mine sónners samtycke haffuer giort jorde bijtte

och magschifthe med Hanns Pedersónn i Fæstedt vdi saa maade at for^{ne} Hanns Pedersónn fick wdaff migh xvj mellingh iord wdi Fæsted och gaff mig igien [x]vj mellingh jord wdi [we]sterleden(!) viij melling i brugt land och viij mellinge i open agger och epterde minn jord war beder end for^{ne} Hanns Pederssens hafuer hand giffuet migh femthi daller emelom [och en] kou saa god som ij daler. Saa at for^{ne} bijtte skall stande som nu giort ere och aldridge riffuis kiennendis ieg mig lens Pedersón for^{ne} xvj mellinge jord i for^{ne} vesterleiden femthj daller och en kou saa god som ij daller at haffue op boret mig thill fullde nóijge, saa ieg thacker hanom for god och redelighe betallinge i alle maade. Thj aff hender ieg for^{ne} xvj mellinge i for^{ne} Fæsted wden migh och minn arffuinge och effther kommere, fód och wfód, och op wnder for^{ne} Hanns Pederssenn och hanns efther kommere thill alle odels och euerdelige eijge mz lundum och luttum i wott och wedestade i nereby och fierde jnden hags och wden hags mz huis ther nu thilleger och legget haffuer fra fornne och nje fritt och frelst for huer mand. Thissligeste kiennendis ieg mig at ther som nogenn aff min arffuinger och efther kommere her efther wille thill thalle for^{ne} Hanns Pederssenn for samme for^{ne} godtz, thaa beplecter ieg mig at werre hanns fuld och frellsse mandt. Wdj lige maade ther som nogenn aff mine arffuinge och eptherkommere wilde thill thalle for^{ne} lens Pederssenn for samme for^{ne} xvj mellingh jord i westerleiden tha beplecter ieg mig at verre hans fuld och frelssemandt. Saa ware och thette woris jordebijtte giord mz handerband och en vbrödelige stadfestelsse, disse dannemendt till offuerwerilsse Niels Ewertsón i Sande, Niels Jonnsón i Östen aa[r], Oluff Hellesenn i Negxstaa, Sijfuert Gregerssenn ibidem, Niels Jörgennsen i Skede och Jonn Thoresón i ... at hou thz riffuer eller riffuer latter schalbóde viij ertoger och 13 mark i breff brott och bijttet staa som thilfornne. Thill ijdermere vitnisbijrd hafuer ieg mitt signedt her vnder hengt, wennligen thilbeder Peder Thomessenn laugmandt, Niels Erichsson i Sande, Sijffuert Gregerssen i Roxstaa mz migh at besegle. Datum Hungsted then 25 februarij anno md lxxxxviiij.

Skåror till fyra sigill.

Anm. I Ö. L. finnes ett bref, dateradt 1598 den 16 augusti, hvari Albrecht Hansson i Aspeboo, doom hafuande i Bergzlagen och Dalarne, efter en skogssyn i Knijfua om ett hemman kalladt Stassbärg bestämmer råskillnaden.

178. 1599 ⁷/₇.

Dom af 24 synemän i tvist om skog och myrslott mellan Quitsle, Halabacken, båda i Mattmar, och Sundsbacken i Hallen å ena sidan och Ocke (Ytterocke) i Mattmar å andra sidan.

Orig. på perg. i Sundsbacken, Hallen.
Afskr., gjord af mig 1883, i Ö. L.

Wij effterschreffinne Joenn Mogensónn paa Horste, Joen Nelsön paa Ennge, Anders Lauridtzonn ij Bijerm lænsniender, Bendt i Bratbijen, Niels Andersónn i Staffre, Niels Lauridtzönn i Bergh, Anders Morthennsönn i Landewerk, Oluff Madtzönn i Huoff, Anders Suennsön i Odbergh, Mogenns Thomessönn i Brecke, Lauritz Knudtzönn i Viggen, Thordh i Thorssbergh, Oluff paa Under Eggen, Erik N. ibidem, Henrik Iffuersönn i Byenn, Oluff Pedersönn i Oflo[medh], Joenn Bodellsönn i Ocke, Thord Hemingsönn paa Ondstadh, Thord Pederssönn paa Willstadh, Erick Joennsönn paa Hammenes, Mortenn Mortensönn ibidem, Joenn Halluersönn paa Kiirckebyenn, Erick i Holbackenn och Oluff N. ibidem, suorne [o. s. v. se härofvän sid. 104].

Alla sigillen bortfallna.

På baksidan: Anno 1623 den ij Feb. paa landzthingh er dette breff [här följa fem rader, nu knappast läsbara, undertecknad:] Peder [Grumb] man[dh].

179. 1599 ¹⁷/₉.

Öfsjö i Refsund.

Erik och Jon Nilssöner i Mälgåsen, Refsund, sälja ¹/₄ af fisket i Öfsjö nor till Oluf Hermansson i Öfsjö, Refsund, för 8 daler.

Orig. på perg. i Ö. L.

Bekiendis vj efftir^{ne} Erick i Melgaas oc Ion Nielssen ibidem, bröder, att vi mett voris hustruer oc börne raad oc beuilging haffuer solld oc affhendt fraa oss oc voris sande arffuinge oc opunder Olluff Hermandssen i Øijsiø oc hans sande arffuinge itt kuld fiskie liggendis wdj Øijsiø nor, som er en fierde part wdj for^{ne} fisket, for huilchet for^{ne} Olluf Hermandssen gaff oss 8 daller i gillde oc gieffue penning, huilche for^{ne} pening vi bekiender oss att haffue opburitt oss till en fulld kommelig bethalning, saa ... kie hand g... ltt for god bethalning, thj affhende vi Erich och Jon Nielssønner fraa oss oc voris sande arffuinge oc opunder Olluff Hermandssen oc hans rette arffuinge for^{ne} fierde part vdj alltt Øijsiø fijskiet met huiss der nu vnder

liggie oc ligget haffuer aff ariildz tiid till odell oc euerdelige eijdom frelssligen att nijude oc beholde for alle mends till tall oc war samme kiób giortt mett haande band oc en wbródelig stad-festning. Witnismend som dette kiób offueruerendis verit haffuer var Niells i Gaasból oc Niells i Anduigen. Thill ydermere vit-nisbijrd att saa er i sandhed haffuer vi voris indsigill her nede vnder oc venlig ombeder for^{ne} vitnissmend att besegle mz oss dette breff. Actum Øijsió den 17 septembris anno 1599.

Remsor till 4 sigill.

Påtecknad: 1708 d. 19 martii § 5.

180. 1600 ¹²/₂.

Refsunds tingställe.

Olof Svensson i Landsom, Sundsjö, säljer sin hustrus jord, 4 målingar i Gällö och 3 målingar i Landsom, till Per Olsson, Refsund, för 14 goda daler.

Orig. på perg. hos Per Olsson i Gällö.
Afskr., gjord af mig 1895, i J. L. F.

Alle guode dannemendh the som dedte breff seer eller hörre læsis bekiends iegh Oluff Suendsónn paa Landsum och wiiterlig gör for alle udi dette mitt obne breff att ieg medh viilge och welberaadt moedh saa och medh min hóstrues och bórnswiilge och samthycke wndt och solldt haffuer beskiedellige mandh Per Oelssónn paa Giellóenn for^{ne} min hòstrues Sidtzelle Oelssdotters odell och jordepart som er fire mellinge ligendis vdi for^e Giellóe som er hendhs rett fædrene och three mællinge i for^{ne} Landsum hendis módrene ligendis wdi Öffuergordenn, och der hoess fick Per Olsson paa Gielló meg der foruden igien three mellinger jordh som hans wessbroder Bendt i Marsett haffde tilltalle till honom for. Sameleds disse for^{ne} three mellinger jordh i Landsum tilforne hafr woris moder kióbt aff sin sóster for fulde peninge och nochsom er widnesfast. Och gaf [han] mig for same siuff mellinger fiortten [. . .kier] goude gamble daller. Kiends ieg mig for^{ne} 14 guode daller att haffue anamett och oppeboret aff for^{ne} Peder Oelssónn som er min hóstrues samborne broder tiill fulde nóige och bethacker iegh hanom for goud nóigachtig bethallingh. Thi affhender ieg for^{ne} siu mellinger jordegodtz wndenn meggh och mino arffuinger och rette effter komere fóde och wfóde och wpwnder for^{ne} Peder Olssónn paa Giellóen och hans arffuinger och rette effter komere tiill alle odell och euerdellige eije med huss och hagge ackr och engh skouff och marck indenn och wdenn giertz fiskiewandh i waatt

och weidestadh nerbye och fierdh som der nu thiilliger och liggett haffuer fra forne och nye inthet wndentagendis vdi nogen maade frijt och frelst for huer mande. Och der som saa skilde, huilckett ieg icke formoder, att nogen aff mine arffuinge wiilde tiillthale for^{ne} Peder Oelssónn eller hans effterkomere for for^{ne} jordepartter thaa beplicther iegh migh och mine arffuinge att were hanum och arffuingers fulde frelsse mandh der fore och holde hanom vdi alle maade skadislós for allt huiss der paa komme kandh. War och dette kiób gjort med haandebandt och enn wbrijdellige stadfestellse, att huem dette kiób riffuer eller paatholler schall bóde koningen fulldt breffe brodt, och dog kióbet stande sidenn som fór. Witnesmendt som same tid nerwerindhs [hoss] wore och wurerede for^{ne} guodtz som er Oluff Laurissónn i Weruigen lensmandh Kield i Staffnes, Kieldt i Sunde och Las i Biórnoóen. Tiill yttermere widnesburdt fastere foruarigh och bekrefftning at saa wryggelliginn hollds schall som foreschreffuidt staar trócker iegh mitt signette her nedenn fore, och wenligen ombeder ieg Henrikk Jörgen wor laugmandh och Kieldt i Sunde att de deris signetter wnder thete mitt obne breff, ville henge laatte vnder thete mitt opne breff(!), som giffit er paa Réffsundh skatte tingh den 12 februarij anno 1600.

Af sigillet 1 finnes remsan med medeltidsskrift; N:o 2 i vax synes vara adligt sigill å inbuktad spansk sköld och har omskriften HENRI ... [IO]RERSEN. N:o 3 i vax har K. 1 öfver ett bomärke.

181. 1600 ²⁴/₂.

Alsens ting.

Systrarne Kirstin och Gunnild Öudensdöttrar sälja sin arfvejord i Bye, Mattmar, till sin systerson Öuden Hansson i Bye för 67 daler.

Orig. på perg. Afskr., gjord af mig 1888, i J. L. F.

Alle guode danemendh de som dette breff seer eller höre læsis bekiendis vij effterschreffne söstre Kirstine Öudens daatter i Melbye och Gunnildh Öudenss daatter i Offinne vdi Matmer sogne och witterlig g'er for alle vdi dette wort obne breff, att wij med viillge och welberaadh moidh saa och medh wore mendhz och alle wor börns minde och sambthijcke kierligen vndt och solldt haffue vor sóstersónn Øudenn Hannsón fra Bijenn i for^{ne} Matmer aldt vor faste fæd'ene och sóstrelotter, och gaff hand meg Kirstine Øudenss daatter for min anpardt fiorthenn

guode gamble daller som var ... mellinge, och meg Gunnilldh
 Øudens dotter for min lott som er thiuffue mellinge i acker och
 aacker maal tilhobe femthie och thou guode gamble daller och
 en halff daller i guodvillie och sonne vndenthaginds et nijrödt
 enngh liginds wndr Aackesiöö haffuer iegh vndenskilidt och mig
 forbeholldet haffue till eigendom. Kiendis vij oss for^{ne} pendinge
 som er tilhobe lxvij guode dalre at haffue anammet och oppe-
 boridt oss till fulle noiye och bethacke hanom for goed redellig
 och nöigactig betalling. Thj affhende wij for^{ne} vore jordeparter
 och sösterlotter i for^{ne} Byen vnden oss och wore arffuinger och
 rette effterkommere föde och wföde och wpwnder for^{ne} Øuden
 Hanssón i Byen och hans arffuinger och rette effterkomere tiill
 alle odell ech euerdellige eije medh huss och hagge acker och
 engh skouff och marck fiskewandh indenn och wttengierdhz ner-
 bye och fierdh inthet vndertagendis i noyer maatte som der nu
 vnder ligger och liggid haffuer fra forne och nye frijt och frelst
 for huer mandh. Och om saa skiede, huilcket wij icke formode,
 at nogen af vore effterkomere ville tiltale offteneffndh Øuden
 Hansón for same jordegudhz thaa beplicthe wij oss och vore
 arffuinge at were hanom och hans arffuingers fulle frelsemandh
 der fore och holde hanom wdj alle maatte skadislós for allt
 huiss der paa komme kandh. Var och dette kiób giortt med
 handeband och en vbrijdellig stadfestelse att huem thet riffuer
 eller paa tall skall bóde koningen fuld breffue brudt och dog
 stande siden som fór. Vidnesmend ther till Østen i Melbijen,
 Anders i Bijen, Henning Gundersón paa Ockedh, Oluff Morten-
 són i Quisle, Bendh Jonsón ibidem, Tordh i Thorsenng och
 Oluff Jonsón i Holbacke. Thiill yttermere vidnesbiurdh fastere
 foruaring och bekrefftning att saa wrijgelligen holdis schall som
 forsigx unt staar haffuer wij Niels Olsón i Opne och Morten
 Henningsón paa Mijlbye trögt wore signetter neden vnder och
 ombede erlig och welbiurdig Hennrick Jörgensón vor laugmandt
 at hand sitt signete medh wore her vnd' will henge late. Skreff-
 uit paa Alssne skatte thing denn 24 februarij anno domini 1600.
 Remsor till tre sigill, å den ena i fraktur: quæsumus id amare
 quod ...

På baksidan: Øudenn Hanssón fraa Bijen Matmar sognen.

182. 1600 ²/₅.

(Bergs socken)

Tre män i Bergs socken intyga, huru som Quitsle i Bergs
 socken från urminnes tid tillhört Sten Svenssons förfäder.

Orig. på papper. Afskr., gjord af mig
 1887, i Ö. L.

Copia. Detta effterskrifwene är Stein Swensson min sandfärdige berättning om dett Quitzle godz som mine förfäder hafver hafft i bruk af vhrminnets tijd, hwilket Pär Andersson i Matnäs(!) köpte först af Oluf Simonsson i Quitzle och effter Pär Andersson i Matnäs var dödh sålde hans såneson Per Persson i Mjåla Jöran Ionsson och Anders Ionsson i Wigge förbemt^e Quitzle godz igen, dock ingen (af) dem var buren och skyldt till att köpa detta och dess medler thijdh som Quitzle hafver så warit från Qwitzle mannen hafwer der warit klagat och tallat på uthi åtskilliga tijder; förste gång klagar Assgerdh i Wamstadh hendis fullmächtige derpå, dernäst någor åhr der efter taller Oluf Persson i Qwitzle också derpå, och war min salige fader och hand bröder som ville att förberörda Olof Pedersson skulle tijga oeh intet thalla der om, fick han ett pundh korn i forlickning, och någon förleden tijdh der efter klagar min salige fader Swän Ionsson och så derpå, huilket skiede medan salig Oluf Eirisson var fougde i Iempteland, men efter dy att Wigge manden Anders Ionsson kunde icke behålle Quitsle uthalalöss måtte han på dett sidste sälia min salig fader Swend Ionsson dett. Att detta är en sanfärdig berättning dett vittnar wij effterskreffwene men med voris insegler, som åhr Pär Nilsson i Wigge, Nills Björsson i Moo och löns i Dalåss. Actum den 2 Majj anno 1600.

183. 1600 ³⁰/₉.

(Alsen).

Ödesbölet Nilshallen i Alsen tilldömes Asbiörn Nilsson i Röde, Alsen, och icke hans motpart Lasse Knutsson i Wiken, Alsen.

Orig. på perg. Afskrift, gjord af mig
1889, i Ö L.

Wij effterschreffne Østenn Oelsønn i Melbije, Niels Halluadsón i Bleckaassenn, Gregers Oelsønn i Vanngh', Oluff Nielsónn i Grefftom, Niels Oelsønn paa Eidt, Niels Lauridtzónn paa Mou, Joenn Andersónn paa Kluck, Niels Oelsønn paa Vanggen, Niels Mortennson paa Kiøstedt, Oluff Madtzónn paa Houff, Niels Jacobsónn paa Rømisberig och Niels Lauridson Berg, eidsuorne laugrettismendt i Allssne thinglaug, kiendis och giøre viitterligt for alle wdj dette wort obnne breff, at anno domini 1600 denn 30 septembris wore wij aff lensmanden Bendt Oelsønn paa Nye gaardt i Matmer effter erlige och welbiurdige mendtz Henrik Jörgensónn laugmandt wdj Thronthiem och Jemptellandt och Ariilldt Oelsønn kong^e Maij^{ts} fougidt samestedtz deris befalling,

som da samme tidh neruerends hanss wore, tiillneffndt wdj ett prouff och marckegangh emellom Asbiörnn Nilsón paa Rudt paa denn enne och Lasse Knudsónn paa Wigge med sin grande och skatlegger paa den anndenn side om ett ödeböhle kallis Nibshallenn, och formente for^{ne} Asbiörnn paa Rudt, att Lasse Knudsónn paa Wige gör sig mögen vret och forfangh paa same ödebölle medt sin fædrefft och andenn nijtning som dc der brugde emodt hans loff och minde och fremlagde et her Wincentz Lungis ridere höffuitzmandt offuer Bergenhuss Wordehuss och Jemptellandh konig^e Maij^{ts} stadholldere nordenfieldtz i Norge hans welbesiiglede pergamentz breff daterit md xx viij, lijdendis i sine mening at handt aff söndelig gunsth paa kong^e Maij^{ts} vegne soldt skiödt och affhendt (o. s. v. Se häröfvan Bd, II sid. 225 t. o. m. «vrede»). Her emodt haffde for^{ne} Lass Knudsón med sine skattleger ingen nöigactig beuiss huer med de sig samme ödebölle medt rette kunde tilholde. Saa haffuer wij denne leijlighed aff wor ijderste forstandt besigthet och forfaridt om for^{ne} bölle Nibsshalle och uidsatt marckestenn paa denn förste sted och nórdre side for same bölle satte wij nu marckestenn och kallis sogne mercke, thett anndet stenn mercke vid denn öster side, thet thredie stenn mercke wid denn sönndre side, och satte wij dett fierde stenn mercke wid denn vestre side paa same bölle. Thaa effter tilltalle giensuar och denne sags leijlighedt och effter for^{ne} guode mendtz her Vincentz Lunge hans beseiglede pergamentz breff som for^{ne} Asbiörnn haffuer paa samme ödebölle Nibsshallenn, som hans farfader Jonn Skoue thett rettelligenn kiöbt haffuer och for^{ne} Wigge mendt her emodt ingen loughlig adkomsth der paa kunde beuisse att haffue, haffuer wij saa affsagdt och dömppt offtenefft Asbiörnn Nilssónn paa Rudt same ödebölle Nibsshallenn her effter frelselligenn och anggreslöst att — — — nijude sellge bruge oc — — — — Thill yttermere widnisbiurdh haffuer wij witterligenn ladit henge wore signetter her nedenn fore anno die et loco ut supra.

Remsor till 12 sigill och skåra för ett 13:de. På fem af dem quarsitta vaxsigillen, af hvilka ett har W:O, ett annat N L öfver bomärken, de öfriga ha otydliga figurer.

På baksidan: Asbiörn paa Riisse hanns prouffs breff daterit 1601. Anno 1698 d. 12 febr. Offerdahls ting upwist testor Eric Sparrman.

184. 1601 ¹/₁.

Ramsele.

Pastor Monsson Blix i Ramsele skrifver till Jon Jonsson i Ammer, Ragunda, att två män från Edsele i fastan skola skida

till Ragunda för uppgörelse om gränsen mellan Edsele och Ragunda.

Orig. på papper, ännu i Ammer. Afskr.,
gjord af mig 1891, i J. L. F.

Helsen försent i Gudi och wårum frelser Chr:o Jesu sampt
ett gåt lycksamlegit nyt år nu och alltid önske ehr wi.

Kiere Jon Jonsson, godhe wen, giiffuer iag eder wenlig
thilkienne, thet iag haffr på edere och eders sochnemäns wegne,
thaledt medh mine sochneböndre, som i Edzle sochn boendes
ähre, om thet ährende som i leten migh thilschriffue så och nu
i förlidne Julehelge med eder son och hans stalbroder migh om-
betrodde nemligen om then oenighet, som eder emellan ähr widh
skogsråd, så at för^{de} mine sochnemän giffue så före att i skolen
haffue giortt them orett nu i en långsamligh tidh, i thet att i
haffuen fået och faret theres skogh, och i säien att the haffue
fået edere, haffue the för den skull, nemligen Erich Andersen i
Ödsgård och hans granne Kiell i By, actett att begiffue sigh thiill
eder nu ått instundende faste tid, thå skidföret bliffr, at the willie
granneligere besee huru skogsrådet ligger thill. Och effter för^{de}
men villie kome som the wthloffuet haffue i thill eder, thå få i
widere thales uidh och granneligen proffue huem annen haffr
giortt oskiell, men det låther iagh eder förnimme att aff the för^{de}
Erich Andersen är then samme som wonspillen gjorde på edert
biuregille, huru i kunnen ther om förlijkes få i thales uidh när i
finner, thette haffuen i eder effter rette. Försender för den skull eder
thill handa lige Copian aff eder landzskrå medh min broder herr
Lars i Wndersåker, förmodende att han ider oskad thill handa
komer. Her medh eder Gudh befalland' kierligen. Aff Ram-
sille then 11 januarii anno dⁿⁱ 1601.

E. A. T. W.

Monsson — — — — —,

— — — — — tienere i för^{de} ting.

På baksidan: Thill then hederlige och beskiedelige man,
Jon Jonsson i Amren i Ragunda sogn beliggjande, thetta ganska
wenligen försentt. M^{en}.

185. 1601 $\frac{6}{2}$.

Refsunds ting.

Öfverenskommelse mellan Jens Jörgensen i Fjällsta, Sundsjö,
och Erik Björnson i Landsom, Suudsjö, angående kvarnställe m. m.

Orig. hos P. E. Pettersson i Lockne. Afskr.,
gjord 1887 af S. J. Kardell, i J. L. F.

Bekiennendis iegh Jenns Jörgennssenn paa Fierstadh och wiitterlig giör for alle udi dette mitt obne breff att ieg er kommen tiill enn vennlig semie och forligelsemaall medh Erick Biörnsson paa Landsom och hans medgrande och skattleger udi saa maadte som effterföllger, att for^{ne} Erick Biörnson skall haffue thet quernstedell som staar offuenn for merrkidh paa for^{ne} Fierstad grundh wdi Sundsiö aae, disliges er och skouffuen som der wnder liger bytthet ij tho partter och begijnde wij att sette merrker mitt emellom begge quernnfeller och nordh ij Thaffnes viggen, saa att huer oss skall nyde föllge och frellsselligenn beholde sitt quernstedell wtallelöss for oss och wore arffuinger, föde och wföde, med frij kiortzell väg till same quernsteller och fra. Sameledis medh skouffhug och anden nyttningh saa widt wor skouff paa huer sin annpart tillstrecke och tholle kanndt. Och ingenn aff oss skall bygge indt paa denn andres grundh och eijedieller eller der paa att giöre huer anden forfang ij nogenn maadte. War och thesse bijtte och sam giort medh handebandh och een ubrijdellige stadfestellsse. Menn huem her wdi kiender sig missholdenn att were, da skall hand der paa thalle indenn thrij aar her effter, eller och alldrig faa opreijssning der fore, och om nogenn sidenn derpaa aamager, skall hans anpart were forbrutt wnder koningenn. Vidnessmendh som same tidh offuerverindhe wore Peder Arnessönn paa Wdbijenn, Peder Perssonn ij Obne och Jonn Pedersen ij Löffstedh. Thess til ijtermere vidnesbiurdh och fastere bekrefftning haffuer ieg vidnelige mitt signette her wndr hengendes och ombeder erlig och welbiurdig Henrich Jörgennssön vor laugmandh, Michell Jacobsön ij Fornebyn och Bendt i Marsett, att de dette mitt obne breff med mig beseigle wille. Skreffuidt och widnet paa Reffsundh skatte thing denn 5 februarii anno 1601.

Af 4 vaxsigill ett qvarsittande.

186. 1602.

Throndhjem.

Lagmannen Henrik Jörgensens dom angående Ragunda-boernas laxfiske i Fors.

Fragment af orig. på papper (skadadt) i

J. L. F,

— — — — [fi]schidt och de andre som der wdj nogen
— — — [ande]ll haffue, thill hinder eller skade ij nogen maade :
dog formelte icke samme kongebreff, att Raffuenns byggerne
som ingenn godtz [elle]r eijgedieller haffuer wedt samme aae

schulle — — — wdj haffue nogenn thill att fische : Tha gaffue
 for^{ne} Raffuenns byggerne thillkiennde, att de haffde itt konnge
 breff som liude paa samme fische, huilckett breff Söffrenn Söff-
 rennssön fordum fougitt haffde thennom ifra thagidt och aff
 lanndett förtt, paa huilckett de sig hartt beraabte : Tha effter
 slig forberörtt leijlighet bleff saa affsagt for rette, att for^{ne} Raff-
 uenns byggere schulle were fortенckt nu thill förste Trundhiembs
 laugtingh, som er Botolphj först kommendes anno 1602, att möde
 wdj rette medt samme thieriis konnge breffe och her forinden att
 steffne for^{ne} Söffren Söffrenssönn, att hannd wdenn ald modt-
 sigelsse thil for^{ne} thid lader samme breff komme thillstede och
 tha paa samme thid laugligenn beuisse, att de samme laxefischidt
 wdj enn lonngsamlige och roulige heffd aakierelöst fuldt och
 brugt haffuer ephthersom lougenn formelder : Huis de daa thet
 icke giöre kunde, tha schall samme Raffuenns byggere sig wndt-
 holde for^{ne} laxefischie att bruge for for^{ne} Mortenn Ollssöns gaardt
 och grund, ephtherdj hanndt aager lanndet paa begge sider adt
 aaenn, ephthersom lougenn formelder wdj lanndtzleiye bolckenn,
 att huer schall haffue fischerij och weidestade for sinn grunn,
 ephthersom samme domb widere formelder och inndholler : Tha
 mötte wdj rette Raffuens byggernis fuldmectigh for^{ne} Anders
 Jonsson i Monnsaacker [och beraab]te sig enndnu som thill-
 fornne paa thieris [konge] breffue och fremlagde tuennde konng
 Mag[nus] breffue medt hengendis inndssegle wnnder liude[ndi]s
 fast begge wdj enn mening, att konngernne [er]e kommen wdj
 forfaring, att nogle wnnderstode [sig] wlougligenn att bygge wdj
 laxe aaenn ij forssogenn, konngenns laxe fischid och thennom
 som der offuenn for boer och haffuer lod och partt ij samme
 aae thill hinder och skade, saa att gudtz gaffuer icke kunde löbe
 op, saa well thill thennem som offuer for boer som nedenn for:
 Sammelichs att nogre wnnderstode sig att kiöbe sigh inndt wdj
 laxefischid som fremmede waare och icke selff haffde gaard och
 grund ther huoss : Thj forbiuder konngenn wnnder hans heffnn
 och wrede wdj samme breffue, att ingenn schall bygge eller
 bygge lade, hannom eller nogenn annden som ther wdj lodt och
 partt haffue thil hinder eller skade: eij heller schall nogenn
 wd — — — — kiöb[e] sig ther innd, wdenn de haffue gaard
 [och] grund for samme laxeaae, ephthersom samme breffue wider
 formelder och inndholler : Tha sköd for^{ne} Anders i Mundz-
 aacker sig thill thet [breff som] Söffren Söffrenssönn haffde tha-
 gitt och förtt aff lanndett, som schulle liude, att de aff konngenn
 schulle were preuilegerit att niude fischerij ther wdj, wannseett
 att de haffde huerckenn gaard eller grund ther huoss eller otte
 nogitt ther wdj : Tha thillspuorde wij for^{ne} Söffrenn Söffrenns-

sönn huad hannom witterligt waar om samme breff, thertill suarde hand, att hannd fanndt itt gamle breff der i Raffuenn som inthet haffde paa sig, eller nogitt ther wdj att — — — — — ffuidt (: som hannd kunde forstaa:) [sch]ulle were thill gaffn och guode ij nogen [maad]e: huilckett breff hannd enndnu wdj... engenn haffuer ij sine gömme och foruaring, och [wtfe]stede met thet allerförste att wille forskaffe thet [hi]dt: Thernest fremlagde for^{ne} Annders Mundtzaacker Raffuenns byggernis bessegledede vindissbyrssbreff, som de selff wdj thieris egenn sagh wunndett, liudenndis wdj sin' miening, att de aldtid aff arildtz thid henn wed nogle hundrede aar haffuer hafft och brugt samme laxefischid som ligger nedenn för en gaardt, Eydett, ij for^{ne} Forssogenn enndog de selff huerckenn aager gaard eller grund wed samme laxe aae, huilckett windisbyrd wij icke thill fulde kunde kiende nöiactigt att were, eptherdj de haffuer wunndett ij thieres egenn sagh: Tha epther thilthale giensuar och then sags leijlig- het och eptherdj wij befinder Raffuenns byggerne enndnu inn- genn kongelige friheder eller preuilegier att haffue, medt huilcke de kunde sig mz rette thillholle nogitt fischie wdj laxe aaen y forssogenn liggendis, ej heller nogenn aff thennom entenn gaard guodtz eller grund att haffue huoss samme aae menn erre thou mile wegs ther ifra boendis wdj itt anndett kiercke sogenn: Therefore bleff saa for rette affsagt att Raffuenns byggerne schulle aldelis epther thenne dag inngenn rettighet haffue thill samme laxe aae och for anndre thieris grunder att fische som er imod lougenn wdj xlvj capitell wdj lanndtzleiye bo[lckenn] nn saa er att de kand haffue thet ij thie der wdj lodt och eijendom haffuer — — — och inndenn aar och dag her epther loughlignen [ku]nde beuisse medt kongelige preuilegier och fri- [he]der, att were preuilegeritt att maa fische [wed] for^{ne} aae ij forssogen for anndre thieris grunde. Tha schall thet epther samme preuilegier were thennom wbehindrett ij alle maade. Dess thill ijdermere windisbijrdt trycker ieg mit signett her nedenn wnnder: Actum loco et tempore ut supra.

Sigill med vapensköld. Omskrift HENDRICK IÖRGENSEN.

187. 1603 ¹⁸/₂.

Ragunda tingställe.

Vittnen höras angående Ragundabornas laxefiske i Fors (jfr föregående bref).

Orig på papper, skadadt, i J. L. F.

Wij efter(skref)^{ne} Jörgen Henricksen, min kiere faders Hen- rick Jörgensens fuldmectige att holde retterthing wdj Jemtelandt,

Lass Suendssen ij Vestenbeck, Krismand Niellsson ij Oggaardt, Olluf Pederssen ij Kraguog, Biörn Ollsson ij Thomisgaardt, Jon Niellssen ij Aass [Pof]fuell ij Bispgaardt, Anders Ollssen ij Kraguog, [Pof]fuell Helliessen ij Anssiö, Anders Biörnssen ij Lien, [E]rick Pederssen ij Bije, Niells Ollssen ij Suedj och Telluf Raffuelssen ij Bije, suorne lougrettis mendt wdj Raffuundtz thing laug, kiendis och giör for alle witterlig, att anno dominj 1603 den 18 februarij [paa] Raffuundtz allmindelig ska[ttething] kom for os wdj rette Jon ij Ammeren l....de samme.... huilcken paa si — — — — — [wagne], gaff thill kiende att nu ij forledne sommer den thidt Raffuendhe fiskiet bleff dennem från dömtt wdj Trundhem, lagde de frem wdj rette itt wittnisbyrs breff liudendis, att ingen viste att herom [k]wn aff sige, att der haffuer werit omagit eller thallet paa Raffuendsse fiskiet wdj sexthie vintre huilchett vittnisbiyr laugrettet wdj Trundhem icke villde holde nöiactige men bleff wnder dömtt fordj nogle aff dem som vittnade fundis att were willdige och haffde vittned wdj ij(!) deris egen saug. Var derfor Jon ij Ameren begierendis ij dag, att erllig och velbijrdige Arildd Ollssön som er en fremmet och wskijlld mandt thill begge parterne, der thill wuillidig wdj saugen villde wdj erllig och velact[ed] mandtz Morthen Ollssen borgemester wdj Hernösandtz neruerelsse, thage itt andet — — — — — vidnisbyr wdj den samme saug igen aff wuilldig och wskijlldt der thill erllig och trofaste dannemendt, och aff de elldste, som nu findis wdj Raffuundtz thing laug, att de skulle nu thillstaa och bekiende, huad de haffde hörtt deris forfædre herme om for^{ne} Raffuundsse laga fiskiet, disligeste om nogen aff dennom kun[de] mindis, att der er wdj deris thidt omagett klaggitt eller kieret der opaa att de skulle sige deris sandhedt her om, som de ville legge deris haand opaa bogen och suerge, kom derfor frem disse erllige och gamle trofaste dannemendt, som her effther neffnis skall och suore ved den leffuendis gud och deris salighed, att saa lenge som de kand mindes thill bager, daa haffuer de alldrig andet hörtt eller vist end Raffuundtz [bye], som er Jon ij Ameren och hans medbrödre, samtt deris forfædre haffuer hafft Rauendsse laxefiskitt wdj haandt och i en rolige heffdt foruden all omage paathalle eller klagemaall. Dette for^{ne} vittnade först Biörn ij Thomisgaardt, som er 80 aar gamell, Las Siuordsson ij Vestenbeck, effther sin faders hermning, 60 år, Jon Niellsson ij Aas 80 aar, Jon Siuordssen ij Vestenbeck 60 år, Jon Larssen met Lunden 70 aar, Poffuall ij Anssiö 80 aar, Peder ibidem 40 aar, Siuordt ibidem 60 aar, Anders ij Suedj 60 aar, Erick Pederssen i Bije 60 aar, Hellj Hellissen effther sin faders hermning 60 aar, Gullde Morthenssen 60 aar, Olluf Raffuelldssen

60 aar, Rassmus Larsson 67 aar. Alle disse for^{ne} mendt vitt-
nede, att det er icke thallett och omagett paa Raffuendsse laxefiskett
wdj deris minde, disligeste ville de legge haandt paa bog och
suerge, att de haffuer hörtt — — — — (af 12 rader återstå
endast följande slutord:) att wdj deris — — — kallett paa —
— — dett nu wdj — — — haffuer dett — — — heffdt.
Sam — — — Morthen Olssen — — — kunde — — — paa
— — — klagett — — — dan böd hand sig — — —, att
de föruden — — — me dett igen opp — — — heller leffu-
endis mandtz vittne, huor mett for^{ne} Morthen Olssen kunde
sligt beuisse och att saa sandt er som for schriffuidt stander
tröcker wij vore indsigle her neden vnder. Datæ anno die et
locò ut supra.

Här under 12 sigill i två rader:

O I öfver bomärke, . L. S. öfver en spansk sköld hvarå *, M
N öfver bomärke, I E (?) öfver bomärke, K O öfver , I N
öfver bomärke, S . E öfver bomärke, P H öfver samma bomärke,
G M öfver bomärke, + : L. öfver bomärke, q ∃ öfver bo-
märke, A O.

På baksidan: Vittnisbyrdt paa Raffuendsse laxefischett.

188. 1603 ⁸/₃.

Pålgård.

Paul Olofsson i Pålgård, Ragunda, pantförskrifver sina 6
mälingar jord till sin morbroder för 6 daler.

Orig. på papper i Hoo. Afskr. i J. L. F.

Bekiendis ieg mig Paal Oluffsen i Paalgaard, att jeg haf-
fuer panntsett min morbroder Jon Jonssen i Ammeren min iord
som er 6 meling liggiendis i for^{ne} Paalgard, och saa mange till
lunder i slette skoug oc fiske saa meget som löber paa de 6
melinger. Och haffuer ieg opböre aff Jon Jonssen min morbro-
der 6 daler för for^{ne} jord i Paalgaard at for^{ne} Jon skall haffue
min jord nyde oc bruge sig til gode och beste, saa lenge hand
faar sine penninger for^{de} 6 daler igen, at saa i sandhed er som
til forn screffuet staar, setter ieg Paal Oluffssen mit signete ne-
den under dette mit obne breff, som screffuet er den 8 dag
martij anno domini 1603.

Sigill.

189. 1603 ¹⁶/₃.

Kungsgården.

Försök till förlikning i tvisten om Ragundabornas lax-fiske i Fors.

Orig. på papper, skadadt, i J. L. F.

Wij effterschrefne Arildd Ollssen kongel. Maiestetz aff Dan-marck hans befalings mand offuer Jemtelandt, Jörgen Henricksen sin kierre faders Henrick Jörgenssens fuldmectige att holde rettertting ibid. her Lauritz Mogenssen pastor vdj Undensager bekiendis att wij aff ett christlige forsett att forkomme vitlöfftiger rettegang, som sig kunde begiffue emellem erllig vüss och velact mandt Morthen Ollssen borgemester paa Hernösand paa den enne, och Jon ij Ameren mett sin consorter paa den anden side haf-fuer oss fortagett och indladit [desamme] thill minde och enlig-het att ville forlige oc [sem]ie. Daa haffuer wij flittige reuide-ret och gennem[seet] den dom som for^{ne} Morthen Ollssen haf-fuer sig — — — — — Raffuendss lax[fiskie], huilchet liger wdj hans forlandt, hvilchen [dom] er stadfestet och bekrefftett att staa forfulde indthill att forbemelte Raffuendtz mendt kand fremkomme mett kongl. Ma^{tts} breff indhollendis, att kongl. Ma^{tt} haffuer vntt och effterlatt dennem, att fiske for Mor-then Ollssens forlandt, hvilchet skule skee inden sanct hans dag nu nest kommendis. Och efftherdj huiss breffue och beviss, som Raffuendtz indböger haffue paa samme fiskiet, icke fandis nöij-actig att vere, haffuer wij denne saugs leilighedt offuerveigett och betractet samtt den skade som for^{ne} Raffuendtz böger fange, der som saugen icke bliffuer fordragett, daa efftherdj for^{ne} Mor-then Ollssen haffuer enn endelig dom och affskaid paa samme fisket, och om hand icke ville lade nogett fallde, men urgere och strenge thill dett yderste effther samme sin dom, daa maa Raffuendtz indbögere, endelig affstaa det och oplade Morthen Ollssen dett igen. Effther slig leilighed haffuer wij for^{ne} mend ombedett Morthen Ollssen att hand villde indgaa en venlige for-ligelse mett for^{ne} sin vederparth, huor thil hand var strax bene-gen och suarett, att hand for guttz skyld samtt for en christen kierlighedtz skyld dislige paa det had och affuend, som kand foraarsagis aff trætte, kunde nedeliggis, ville hand gierne indgaa en venlige forligelsse. Men da saugen bleff volldgiffuen paa oss, att wij den skulle for dag thinge, affgich dett foruden all fruct, thi huiss som offtschrefne Morthen Ollssen villde indröm-me och samtöcke, dett villde icke alle hans vederparther ind-gaa, dog ligeuel haffuer disse effther^{ne} lade sig forliige Anders ij Kraguog, Anders y Mundzager och — — — den och att saa ij sandhet er som forskreffuit [staar] — — — — —

voris signetter her neden vnder sa[mt] — — — — — vi den
erlig och velact Karll Jenns Hegelin — — — — — vdi Her-
dallen och schriffuer offuer Jemttlandt, dis[lige] her Knud Peders-
sen euangelii wuerdige mettarbeider att besigle met oss dette
breff. Exarataē kgl. Ma^{tts} gaard ij Jemteland den 16 martij anno
domini 1603.

Spår af 5 vaxsigill.

190. 1603 ⁵/₄.

Orrgården.

Fem syskon sälja sin jord i Månsta, Näs, till sin broder
Olof Mogenssen för 84 daler.

Orig. på pergament i J. L. F.

Alle gode dannemend de som dette breff see eller høre
læsis, daa bekiendis vi effterschrefne sijskind Staffen Mogenssen,
Jon Mogenssen, Niells Mogenssen, Ingborg Monssdaather och
Birett Monsdaatter aft wij mett vell betenct mod och god villie
kierlig vndt och solltt haffue vor broder Olluff Mogenssen all
vor faste arffue och jordt, som oss thillfallen er vdi Monstedt ij
Ness sogen, och haffuer vor broder giffuit oss huer wdj besijn-
derlighed som her effter følger, först haffuer ieg Staffen Mogens-
sen opborett XXVI daller. Jeg Niells Mogenssen haffuer opborett
XXVI daller, jeg Jon Mogenssen XVI daller, jeg Birit haffuer
opborett viij daller, disligiste ieg Ingeborg viij daller, huilcke
for^{ne} peninge wij bekienis oss alle for^{ne} sijskinndt att haffue
opborett aff vor broder Olluf Mogenssen, saa oss well fornöies
och tacker wij hannem gott for god betaling. Thj affhender
wij alle sammen vnden oss och voris sande arffuinge och rette
efftherkommere, fød och wföd, och vpunder Olluf Mogenssen vor
broder och hans sande arffuinger och effterkommere fød och
wfödt all den jordt och faste arffue, som oss lotnidis wdj for^{ne}
Monstedt, thill all odell och euerdelig eige, mett alltt huad som
der nu thilligger och ligett haffuer aff gamell thidt, mett huss
och hagge ager och eng, skoug och marck fæbuder och fiske-
uandt, inden och uden hagus, ner bij och fern ij vaade och
törre, alltt dette for^{ne} vor broder frelsseligen att njude bruge och
beholld mett sin arffuinger athalelost thill euig thidt, och der
som saa hende (huilchet wij icke formoder) att vor broder Olluff
Mogenssen eller hans arffuinger skulle lide nogen skade for
woris vanhiemmelsbrijsk skylldt, daa beplicter wij oss sijskinde
att frelsse och thillstaa vor broder samme jordt och holde han-
nom skadelöss, var och alle disse kiøb giortt mett hand' baand

och en wbrijdelig stadfestelsse, att huo som disse kiøb riffuer eller riffuer lader omager eller paa taller skall böde thill kongen fulld breffue brod, ligeuel stande kiøb siden som thillforn, vittnis- mendt thill disse kiøb er Olluff Pederssen ij Monsted, Michiel Ollssen ibiden och Peder Ollssen ij Vij, och thill ijdermere vitt- nisbyrdt haffuer vij voris indzegill her neden vnder och venllig ombede vor laugmandt erllig och velbijrdig Henrich Jörgenssen, Olluff Pederssen ij Monsted och Mickill Olssen ibidem att besegle dette breff huilchet som skreffuit er paa Orgaarden den 5 aprilis anno domini 1603.

Af sigillen äro endast N:o 2 och N:o 6 (otydliga) kvar.

191. 1604 $\frac{8}{2}$.

Rågunda.

Tre bröder Eriksson förklara, att deras systrar Brita och Karin skola ärfva en full broderpart i deras aflidne broders löseghedom.

Afskr., gjord af P. G. Lundahl, i J. L. F.

Bekiendis wij efterscrifne Anners Erichssön och Moogens Erichssön item Oluff Erichssön kiödelige brödre adt effterdj gud haffr henkaldett waar salige broder Hans Ericksön och huad honom tilkom er falledt til hans sijstrer och effterdj dett er oss ouitterligt om salige Hansis sijstre hustru Berritte och hustru Karin skulle enten arfue lidet eller megit besönderlig ij dett salig Hans haffr arffuedt effter sin salige moder hustru Barbro, daa haffr wij saa effter gaadt beraad berammedt adt wij oss her om ickie wille enten raadspöre h[os] lagmanden eller naagen an- nen öffrighed eller lade same arff skfftes effter lagen fordi höieste rett kan lett were höijeste orett och der siden kunne be- gyndis trette eller had och splitt oss imellem men wij velle wnne woris sijstre Berritte och Karinn en full broderpart medt oss ij alt dett lösse wndentagendis jord och fiske och om lagen en kunne giöre dennem arfflösse wille wij ligeuell dette contracht holle wden alt paatall ij fremtiden medt semie och kierlighed saa fremtt dee lade sig finnes saadanne sum holle denn contracht och packt dee haffue giortt medt waar salige fader om deris mö[der]ne huilchedt deris egett breff vell kunne beuse om behoff giordiss : och dersum naagen aff oss ville dette s[emie] och wenlige ferdrage ij fremtiden brijde och til intedt giöre daa wille wij oss her medt dette breff beplickte adt hou sum dett brijder skal böde effter lagens höieste folsmaal och siden were minre man. Och effterdi adt Oluff Ericksön ennu er ij sinne omijn-

dige aar daa haffr jeg Mogens Ericksön dette paa hans vegne samtyckt och dett besegladt her neden fore. Adt saa i sandhed er sum her skreffuitt staar sette wij woris naffn och mercken her neden foore och till diss bedre foruaring sette ochsaa disse dannemen sine signete her neden for sum er Joen Nielsön ij Aasen, Joen Ingmarssön och Anners ij Kraagwaag. Actum Ragunds prestegaard, den 8 februarii anno 1604.

Anders Erickson
eegen hand.

Mogens Ericksson
(Sigill.)

Joen Ingmarsson
(Sigill.)

Mogens Eriksson.

Item paa min broders Mogens vegne effter hand huerkin signete eller bumerke haffr.

192. 1605 ¹⁸/₂.

(Sundsjö?)

Jon Sefastson säljer 12 målingar jord i Landsom, Sundsjö, till Peder Olsson i Gällö för 17 dater.

Orig. på papper hos Per Olsson i Gällö.

Afskr., gjord af mig 1895, i J. L. F.

Kiendis jeg mig Jon Seduastsson wdj dete mitt obne breff, att ieg met vel beraadne mod saa och met min hustrues och börns raad och samtöcke goduillig wnt och salltt haffuir Peder Ollsson ij Gielldöen 12 melling ij eijn maall, liggendis vdj Landsom vdj Sundsiö sogen; huor for hand haffuer giiffuit mig xvij daller, huilche for^{ne} pening jeg bekiendis mig Jon Seduastsson att haffue opburiit mig thill fuld nöie aff Peder Ollsson saa att ieg tackir hannem gott for godl (!) betaling. Thi affhendir ieg Jon Sefastsson vnden mig och mine sande arffuingir och efftir kommir fód och wfódl, och opundir Peder Ollsson och hans arffuinger och efftir kommide for^{ne} 12 mellingir jordl met alltt huess som der nu vnderligir och liggit haffuir aff gamle thiidl, som er skoug och march ij vaadl och vedestad ner bye och foen mett fæ bud och fiskevandt, intet wnden tageit vdj nogen maade som beder er att haffue endt miste, alltt dette for^{ne} Peder Olsson frelseligen att nyede och beholde met sine arffuingir athalolóst for mig och mine arffuingir thill en euige possession och eiendom, och der som saa hende huilcket jeg icke formoder, att Peder Ollsson skulle lide nogen skade for min van hiemmelis brist skjlld, daa forplictir jeg mig Jon Seuastsson och mine arffuingir att holde Peder Olsson och hans arffuing skadelós. Var och dette kiób giortt met haande band och wbrijdelig stad-

fest att huo paa samme kiøb paetall' skall bóde breffue brud, ligeuall stande kiøb siden som fór. Thill wittnisbyrd att saa ij sandhed er haffuer jeg mitt signet her neden vnd' och venllig ombed' Michill i Fornbij och Kielld i Staffness att besigle mz mig dette breff, actum den 18 februarij anno 1605.

Tre sigill: med I, med M och med K I öfver bomärken (?).

193. 1605 ²²/₂.

Kungsgården.

Landsherren Sten Bille städjar ett afradsland (Järfsjölandet) i Fors till fem män i Byen, Fors socken.

Orig. på papper i J. L. F.

Jeg Steen Biille till Biillishollmb, Kongl. Maije^{tts} befallingsmand offuer Trundhiembs leen och Jemptteland gör viterligt at efftersom afgangne s: Jacob Throlle forum kongl, Maye^{tts} befallingsmand offuer Trundhiembs lenn hauffde bekommit kongl. maye^{tts} befallning om hanns maye^{tts} jorder och jordeparter at wetteste thill thennem som icke tillforne fest hawffuer. Saa hawffuer ieg nu paa höijebe^{te} kongl. maye^{tts} miin naadige herris veigne stedt och fest Jonn Mortensson, Olluff Rawaldsson, Nielss Pedersson, Gull Mertensson, Ellie Heliesson i Bijen Rawffns tinglaug itt affratzland som begóndes i Staffne ness saa i Runfure deden i [R]effbekenn der fraa i Ølingfoss siden i Kiellmijreholmb och i schougen at maa hawffue och bruge deris — — — att till kongl. maye^{tt} och cronnen i affrat threj [nor]sch m'. Och schall for^{ne} mend were forplict at lade see derris breff i huer landss sens schiffte att dj samme affratzland hawffuer aff kongl. Maije^{tts} och Cronenn och iche derris odell at were, Och huis wahresom dj wdj for^{ne} affratz lande kand bekomme laass och maar, som kongl. Maije^{tts} allene tillkommer at kióbe, [ell]andhen huder eller andre wild ware, schall dj först tillbiude Kongl. Maij^{tts} ombudsmanden, som ephther Norgis low paa Kongl. Maij. weign hawffuer thz förste kiøb i alle wahre. Om han thz nöijacteligen betalle vill epfftersom landskickitt were kannd eller en anden giffue will och dj derum kand forenis, och schall for^{ne} mend iche afhende nogen dess tilligendis lunder och eiedeller som der till ligendis er eller ligitt hawffuer, thill nogen anden at bruege i nogen maade eller anden forfang at giöre paa nogen deris affratzs land och eie deller som dj hawffuer breff och richtig bewiss paa och mz [rette leigee]-saa frembtt dette mit breff iche schall were forbrutt och dj der,

fore iche will stande till rette, forbiudendis der fore kongl. Maije^{tts} fougitt som nu er eller her epffter kommendis warder, dennom herimod nogen forfang at giøre epffter som forskref-
fuit staar. Till widnisbiurd wnder mit signet och eigenn hannd.

Actum kong. Maij: gaard i Jempteland thenn 22 februarij
anno 1605.

Stheenn[Bülle]

E. hand

Spår af lacksigill. *Nedtill:* Järsjölandet.

På baksidan: Presenterit for landz[herren] velb. Oluff
Parssbiorg den 13 febr. 1630.

194. 1606 ²¹/₆.

Stören i Norge.

Kerstin i Medlynge säljer sin arfjord i Wiken, Hede socken,
till Erik Olofsson därstädes för 70 daler.

Orig. på papper i Vestra Herjeådalens
form. fören. Afskr., gjord af mig 1896, i
J. L. F.

Kiendis ieg Kerstin paa Medlijnge i Grinni (Grimu?)
sogen at ieg medt min börns willie och samtycke haffr saaldt
Erick Oluffssón i Vig vdi Herdalen i Hede sogen ei jorde godtz
liggendes i fórm^{te} Wig oc waar mitt rette odaal oc arffue godtz
for siutinen daler effter som wort kióbe breff formeler oc wdui-
ser, huilke 70 daler ieg nu til gode rede haffuer annamet oc
opbaarit saa at for^{te} Erick oc hands arffuinger icke mer bór
kreffuis eller tiltalis for samme penninge, men aldelis vere quit
oc fri for mig oc mine sande arffuinger. Oc til ydermer stad-
festning oc bedre foruaring haffr ieg ladet min salige mandz
Stóckers Medlijnge insegle vnd(er) trijke paa denne quitantz som
skreffuen waar pa Stören anno 1606 then 21 junij.

Sigill.

195. 1607 ³¹/₁.

Näs tingsställe,

Kjell Olofsson i Månsta, Näs, öfverlåter Månsta till Olof
Persson, hvilken i 40 år sytat den förres farbror och faster.

Orig. på pergament i J. L. F.

Bekiendis jeg mig Kielld Oluffsen ij Maanstaad och wit-
terlige giór for alle mett dette mitt oppne breffue att min frende

beschedenlige mand Oluff Perssen haffuer sijttett min faderbroder och faderssijster ij fijratie aar, der fore kindis jeg mig aldellis ingen thill thalle thill Maansted att haffue vdi nogen made, wden affhender den fraa mig och mine arffuinge och opunder schriffuer den thill for^{ne} Olluff Perssen och hans arffuinger thill odill och euerdelige eije aatalalóst fritt och frelst for huer mand. Windissmend som offuer ditte guodtzis affhendillsse war Per Anderssen ij Wllsted och Miechill Oluffsen ij Maansted att saa ij sandhed er haffuer jeg ombeditt for^{ne} danemend med mig ditte breff thill windissbijrd att beschegele som schrewett er paa Ness schattettinge den 31 januarij anno 1607.

Remsor till tre sigill.

196. 1607 ²⁸/₂.

Lit.

Tre män, hvaraf två prester, sälja sina hustrurs jordar i Söre, Lit, till Peder Pedersson i Söre för 60 daler.

Orig. på pergament i Bringåsen, Kyrkås.
Afskr., gjord af mig 1893, i J. L. F.

Bekiendis wij effterschreffne Errich Jonnsen pastor i Hamerdall, Erich Anndersen gudz ordz medthiener i Bergh wdi Ouigs prestegiell, och Iffuer Pederssen i Bye vdi Liidz prestegiell och for alle giör vitterligt, att wij kierligenn wnnndt och solltt haffuer (med voris hóstruers vilge ja och samtycke) voris hóstruers jordepartter liggendis vdi Sóre i Liidz prestegiell fra oss voris hóstruer och voris arffuinger och opunnder besjedelige mannd Peder Pederssen i Sóre hans hóstrue och begge deris arffuingger thill odill och euerdelige ejendom, som hand haffuer giffuit os thillhobe fore sextie daller vdi peninge och werd som ere jeg for^{ne} Erich Jonnsen tiuge daller, och ieg for^{ne} Errich Annderssen haffr fangitt iord igen for jord und' thiuge dallers werd sammt ieg for^{ne} Iffuer Pederssen thiuge daller saa wii thacker hannom gott for god fijllist och bethallning i alle maade. Thi affhennder wij for^{ne} iordepartter som forschreffuit staar opunder for^{ne} Peder Pederssen med alld sin thilliggellse som der nu thilligger och af aarils thid thilliggidt haffuer inthett vndertagendis i nogen maade friett och frells for huer mand oc war och ditte kiób och jeffning giordt med handebaand och disse epter^{ne} dannemend thill widne Mogens Fastesson i Kienderaas, Lauridz Bendtsón i Vallen, P. Persson i Hallschaffn och Jens Biórnnsson i Sóre. Dis thill ijdermiere (!) widnesbijrd

att ditte for^{ne} wbrijdelig holldis skall hafr wij ladit woris zignetter wnder thrycke ditte vortt obne breff som schreffuit er wdj Lid denn 28 febr. anno 1607.

Två otydliga och två bortfallna sigill. Öfver det sista står: Er ditte och skeed me Hendrich Jörgenssens lagmandz vidschab.

197. 1608 ¹⁵/₂.

Ragunda.

Nils och Lars Olofssöner sälja sina andelar af fisket i Hvarfven och i Giökaforsen till Jon Nilsson i Tryggåsen för 8 lod silfver och 26 mark.

Orig. på perg. Afskr., gjord af P. G. Lundahl, i J. L. F.

Wij efterskrifne Niels Olofson i Svedie och Lars Olsson i Bude kiendis och for alle gör witterligtt at vij kierligen vndt och soltt haffuer Ion Nielsson i Trygeåsen voris parter i ett fiskie liggendis i Huarfven (och) i en fors vid namn Giöeke, och gaf hand mig Nils Olofsson derfore åtte lod sölf, och gaf hand mig Lars Olofson för min part tjuge och sex mark, och ty afhender vij förnembde voris parter ifra oss och voris arffuinger och op under förskrifne Ion Nielsson och hans arffuinger till odell och euerdelig eyendom saa megit som oss dersammastedes med rette tillkommer intet vndentagendis i nogen maade, var och dette kiøb hiemmelitt och kundgiordt paa Ragundz skatte tingh den 15 febr. anno 1608. Wittnes mend till for^{ne} Nils Ollssons kiøb vaar eftternembde domsmend som samme dag i dommen sådde, Peder Anderson i Uttanede och Anders i Krogvog. Item till forenembde Lars Ollsons kiøb var for^{ne} Peder i Uttaned och Erich Jonson ibidem men om nogen anden hafuer her vdj noget at sige da tahle sig der paa inden förste trij aahr eller for thette maal aldrig att faa — — — men böde da fult bref brod och dog stande kiøb siden som förr. Dis till yttermer windisbijrd vnder voris singnette hengend och kierlig tillbeder vor kiere lagmand welb: Henrik Giörgenson och for^{ne} Peder i Uttaned at dij deris singnetter och till witterlighed her om vilde lade her under henge. Actum loco anno et die ut supra.

4 sigill.

198. 1608 ³/₅.

Lynge (Norge).

Kerstin i Medlinge säljer sin arfjord i Wiken, Hede sn, till Erik Olofsson derstädes för 70 daler (jfr n:o 194).

Orig. på papper i W. Herjedalens fornm. fören. Afskr., gjord af mig 1896, i J. L. F.

Kindis (!) ieg Kierstinn Medlynge wdi Grinni sogenn i Guldals lenn och gióer witterligt her med ditte mit obenne breff, att ieg med min frij wilge och welberad hou saa och med mine bórn's wilge ja och samtijke kierligenn wndt och soldt haffr och nu med ditte mit obene breff selger schóeder och affhender fraa mig och alle mine rette och sande arffuinger till Erich Oluffsonn j Wigen j Heide sogenn i Herdall en min gaard och jordepaart der sammestede ligendes, som ieg effter min s: moder Margette Halworsdaather erffuit haffr, och haffuer for^{ne} Erich Olufsen giffuit mig der fore siutie daller, meste och mindste pendinge, som wij waare forligt om och i wort kiób komme, saa ieg thacker hannom for god och redelige bettaling j alle maade. Thj schóder och affhender ieg for^{ne} gaard, i Wigen ligendes, wden och fraa mig och alle mine rette och sande erffuinger wnder och thill for^{ne} Erich Olufsen hannom och alle hands rette och sande arffuinger med ald gaardsens rette thill ligelsse wdj ager æng schouff och fische wannnd thill fieldz och thill fiere, aldelis inth(et) wnder tagendis j nogenn maade, som den nu thilliger eller aff arilz thid ligit haffuer, her hoes och loffuer och thill forpligter for mig och alle mine arffuinger aldrigen effter dene dag nogen ijdermere betalling for samme gaard aff for^{ne} Erich Olsen eller hans arffuinger kreffue eller kreffue lade, ej heller nogen lod eller arffuedeld att haffue der thill effter denne dag j nogenn maade. Det thill windesbijrd att dette saa wrijgeligen och wbródeligen holdes schall, haffuer ieg med vilge och wedschab min s: mandz Swerker Iffuersens indsegell her neden wnder trijct wenligen thilbedet min grander Jon Horig, Erich Iffuersen Lijnge, Erich Bije, Haldor Øijen och Suind Ragschaffsen med mig thill ijdermiere stadfestning att besegle, datum Lijnge den 8 maij anno 1608.

Märken efter sex vaxsigill,

199. 1609 $7/3$.

Ragunda.

Tre män afstå för 6 mark och en tunna salt från allt anspråk på $1/2$ vestra gården i Näset, Ragunda, som Sven Nilsson i Ede, Fors, köpt af pastor Erik Jonson.

Orig. på perg. i J. L. F.

Bekienndeis wij effterschreffne Peder Pedersen i Wtteneed, Biörn i Thomisgaard och Erich Nielsen i Bijenn att wij haffuer giortt en wenligh sam och contract med Suend Nielsen paa Eed, i saa maade, att hand nu haffr giffuitt oss i sone sex mark och

i thijnne salltt god for tie marker, for alld huis thalle vij eller woris bórn och arffuinger kúnne haffue thill den hallffpartt vester-gaarden Nessitt, och derfor nu affhennder for^{ne} iord med alld sine rette thilliggellsser ifra oss och voris arffuinger och opunder for^{ne} Suend Niellssen och hans arffuinger thill euerdelige eijendom, och skede thette samb paa nijtt aars dagh anno 1607. Vittne her om var Ion Ingmardssen i Bissgaarden och Christmand i Huorgaard, och bekiennder och for^{ne} vittne, att vere vitterligt, ded s: Niels i Aasen fórst sollde s: her Errich Ionssen samme iord for fiorten d(ale)r och s: Niells i Aasen opbard fire spand korn derpaa, och siden affhendede s: her Errich Ionssen for^{ne} iord thill for^{ne} Suend Nielsen, dis thill vindissbijrd och ijdermiere stadfestillse, venligen ombedendis erlig och velb: mand Iörge Hendrichssen thill Fosen, thillforordnede fulldmegtige i sin kiere faders lagmandens sted, ditte breff mz for^{ne} vitnissmend att ville besegle, Datum Raffuens skatte thing thendh 7 martij 1609.

Vaxsigill: N:o 1 och 2 otydliga, N:o 3 och 4 bortfallna.

På baksidan: Såsom dette köpebref pröfves uthi alle sine clausuler lagligen, ty will jag deth samma formedelst min underskrift hafva confirmerat att wedherbörendherr det oklandrat till godha nu och framdeles åthnjutha skole. Datum — — — — Frösön den 5 febr. anno 1666.

Carl E. Sparre.

200. 1611. ³¹/₁.

Ragunda.

Utslag i fråga om rätt att arrendera ett kyrkans fiske i Ragundaselet.

Orig. på papper (fragment) i J. L. F.

Bekiennder ieg Iacob Pedersen lagmand wdj Thrundhiem och Jemptelannd, att anno domini 1611 thennd 31 januarij paa allmindelige skatte thingh i Raffuen, offueruerendis erlig och welbijrdige mannd Stehen Bille thill Billishollmb kongl. May:s befallnings mand offuer Thrundhiems leen och Jempteland, kom for rette Suend Jonssen paa Eed och willde begiere att leije eller bijgsla med Suennd Nielsen ibidem itt kierckens fiskende, som er itt hallft mandzfard i Ragennsill, der eptter frem kom Ion Ollssen i Poullgaarde, Olluff Jonsen ibidem och Niells Ollsen i Thorsgaarde och besporde sig for retten om for^{de} fiskende som [var] kommen fra deris forelldre [wdj] Poullgaarde och opunder kircken, om dj iche bör derfor [were] nest thill att bijgse — — här felas flera rader — — och icke hellder thz nu er anderle-

dis affbeuiist att for^{ne} fiskennde er kommen fraa forskreffne Jon Ollsen, Oluff Ionnsen och Niells Ollsen deris forelldre i Poullgaarde och opunder kiercken, da bór dj der thill att were nemest thz att haffue bruge och niude for billig affgiffit i bijgsell och aarlig lanndschijllde kierckenn thill beste: Dis thill windissbijrd wnder mitt zignett. Actum loco anno et die vt supra J. Sigill med inbuktad sköld, hvarå ett ankare. Omskrift: IACOB PERSEN.

201. 1611 ¹⁵/₂.

Lillherrdal.

Intyg att Gertrud Pedersdotter ärfver 20 daler efter sina föräldrar, och att Gertruds broder Sven skall syta sina föräldrar till deras dödsdag.

Orig. på papper i Ö. L.

Bekiendiss jeg Oluff Jenssen Backe sampt min hustru Giertrud Pederssdotter och ful komeligen bestaa wi wdi dette wortt obne breff ad wi ære forligete med Peder Oluffssón paa Hogge om huess dell som min hustru till stunditt baade i lösse och faste ogger och peninger, saa ad min wer fader Peder Oluffsson haffuer wd löst och giffuitt sin dotter Giertrud, som er min hustru, tiuge daller baade i werd och pening baade for löst och fast, som henne till stunde Giertrud effter sine for ældriss dódt, der for siger jeg for^{ne} Peder Oluffssen samp mz Karin handz hustru, som er min wer moder quitt och fri for all maning och till tall, sampt min hustru broder Suen Pederssen och handz arffuinger ad wi skal aldrig, jeg eller min hustru eller bórñ, der paa talle eller kreffue i naagen maade, vttan for^{ne} Suen Pederssen skall sytte och fore staa Peder Oluffsson och Karine Halffuarsdotter till deris dóds dag mz nóttórtelig wnder hol rögning som hand will ansuare for gud i himelen, thi wi haffue saa forligt och lagt oss i mellem i danemendz neruersle och jeg Oluff Jenssen sampt min hustru Giertrue Peders dotter skall were quitt och fri for all sijttning och rógtelse, ad saa wrijggelig hollis skall som forskreuitt staar setter jeg mitt signett her neden for och till beder disse danne mendz insegler her ad sette for, som hórde och saa wor for ligelse moll som er Jon Pedersón Norden haa, Rolff Pedersson, Peder Siuesson, Erich Halffuersson, Peder Erlensson, Jens Erich Bagge ed some laugrettis mend i Lille Herdall skreffuit i Herdall paa itt sedt ting den 15 februarij anno 1611.

Sex sigill: N:o 1 otydligt. N:o 2 ION PERSON kring bomärke. N:o 3 ROLF [PERSON] kring bomärke. N:o 4 P S öfver bomärke. N:o 5 E H öfver [dito]. N:o 6 I E öfver ett bomärke.

202. 1612 ²⁷/₁₁.

Stockholm.

Konung Gustaf II Adolph stadfäster borgmästarn Mårten Olofssons i Hernösand rätt till laxfiske i Ede, Fors socken.

Orig. på papper i J. L. F.

Wij Gustaf Adolph medh gudz nåde Sweriges, Götes och Wändes uthkorede konung, arffurste, storfurste till Finland, hertigh till Estland och Wästhmanland [göre] wetterliggit, att vår troo vnderståthe och bürgermestere wthi vår stadh Hernsand [hafve]r oss i underdånigheet gifvit tilkenna om ett laxefisk i Eedh benämpt Rih [... i] Jempteland vnder hans hemman vthi Forsse sochn beläghet som nu någon tidh hafver werit i klander, och han för några åhr medh stadhollerens uthi Tronhem Steen Bille och lagmans Hendrich Jönssons (!) doom, den han oss hafuer fått see och præsentera lathit [och] igen wunnit hafuer ödmukligen begärandes wij vår confirmation därpå nåd[igst] wele gifue lathe, thå aldenstund wij icke anners kunne see och märkia än att sa[mma] dom rättligen såsom lagh förmår fäld är, hafue wij sådant honom icke welat förw[ägra]. Och fördenskul hermedh wthi dätte bref krafftigen confirmere bekräfte och stadhfeste [honom] samme laxefiske vnder för^{ne} hemman till att bruuke och behålla förbudandes fördenskuldh hermedh våre befallningsmän där vthi landzändan, såsom och vnderståther, ehvilke de hülsthi wara kunne, att göra för^{ne} Mårthen Olofsson her[uthi] hinder eller förfång i någon måtto. Aff Stokholm den 27 novemb. åhr 1612.

Gustaff Adolph.

Anm. Ett bref af 1618 ²³/₁₂ i J. L. F., utfärdadt af Tide-mar Pädersson lagman i Wärmelandt, angår ett jordskifte mellan Nils Eriksson i Malegöo samt Tooll och Eskil i Wddersiö i Edh socken. Närvarande var hertig Carl Philips trotienare befallningsman öfver Wäster sislan Pädher Olsson.

203. 1619 ¹⁶/₂.

Kungsgården.

Länsherrens (Claus Daaes) resolution på jämtarnes förmodligen på landstinget framställda önskningar.

Orig. på papper i Ammer, Ragunda.

Afskr. gjord af mig 1891, i J. L. F.

For Christi skyld hennom wij ydmygligenn wille haffue G: W: befallet aff konungens gaard 16 febr: 1619.

G: W: vnndersatter paa allo lanndtzens indbyggeris wegne: Erich Mogenssen Staffre, Erich Wiggenn, Peder Anderssen Trappnäs, Thorbiörn Foker, Bendt Sillsöe och Joen Lauridtzön i Bergh: Item Kielld i Staffnis, Jonn Ammeren, Olluff Siwerssen Hormoe, Anders Ollssen Berge, Erich Vesterhuus, Errich Suindtzaas och Anders Mou.

Thill denne jempternis begiernigh er dette lovslut min resolution och andsvöre:

1. Epttersom de begierer iegh villde forhiellpe dennom de motte forskonnis mz hallff sölffskatt, saa erinder dennom vell de nogelle gangh sellff derom haffuer ladett konngl. Maij^{ts} besöige huorpaa iegh haffuer bekomett hans Maij^{ts} resolution, att de endellig skall giffue sölffschatt, naar den paa biudis, lige som cronns böndre i Norge, huorfor iegh iche thör fordriste mig thill ydermere derom hanns Maij^{tt} molestere:

(2). Epttersom de anndlangr, att iegh willde for huörffue hoss konnungh. maijttz de kunde varde forskonnidt for kiennellssen, saa er den indförtt i konungh. maijttz jorde bogh och er same kiennellse, som elleris kalldis thridie aars thage, thaxeritt epttersom kronns böndre i Norge vdgiffuer, huorvdoffr iegh iche heldr migh thör fordriste att molestere hans maij^{tt} i denn sough, men om de sellff hans maijttz^s will lade besöige om dissi thuenne artichler kand iegh dennom iche förhindre:

3. Huad belanger om bymendene att görra skiudtzsen, derom haffuer iegh thillforne giffuitt dennom mitt schrifftligh suöre, att de ingenn skulle föra wden rigtigh padtzer och bescheden menn som de begierer en fogd och schriff^r formiddelst besuäringh mz fielldschiud: saa er iegh derpaa nägen thidlangh dermz thillfrid indtill iegh anndreledis derom thill sindtz warder att forordne, lige som iegh formerker konngl. maijtt^z gaffn och landtzens besta derwdj kand widis och rammis:

4°. Anndrörendis kongl. maij^{tts} thiende korn thagh dette aar saauäll som hereptter willde vnde dennom for itt lidelligtt aarligh kiøb och der paa sette dennom samme aarligh kiøb att beholde i vnde och goede aaringe, saa er mitt giensuord, iegh iche migh kand fordriste thill att sette en viss aarligh tax eller kiøb paa hogbe^{ne} konngl. maijtt^s thiennde kornn men dennom den aarligen att yde wdj hartt reentt korn, siden schall iegh eller mine fuldmegtigh iche nöde nogen thill thz att kiöbe wden de som behöffr och threngge der thill: daa will iegh dennom thz beuillge for thz kiøb som giengbar er her i landett:

5. Om de affradtzland de er begierenndiss att motte föllge Cronns gaardes bygsell naar leilendigen aff fallder: derom skall fogdenn were forpflicht att randsage hurusom wdj affradtz

breffuene aff souffuitt er och deris partter i saa maade findis lade komme vnder den Cronnens gaard huor thz aff allder vnder ligget haffr och iche mz lutter och lunder mz rette kand derfraa mistis, förste gang böxellfrj: menn eptter leilendigens död fraa gaarden schall samme affradtzlannd for axidentzer wndher same gaard wed en böxell festis, doch konngl. maijtt^{zs} aarligh affrad deraff i skindschatten wforkrenkett. Datum Konungsgaarden then 16 feb. 1619.

204. 1619 ¹⁶/₇.

Södergård (Brunflo).

Tingskrifvaren Jens Michelsons enskilda bref till Nils i Andviken, Refsund, angående fogdens ankomst.

Orig. på papper i J. L. F.

Hilsen med gud. Wide maa i Niells i Anduigen, att Ballttzer Kare mig befallde att thillschriffue eder, att hand och ieg vill móde eder paa Aasterderne emellom eder och Fornebij mend nu paa förste thistdag kommer otte dage, som er den 27 iulij först kommandis, att I derfore kand haffue eder her eptter att rette. Befallendis edher gud. Aff Sörgaard den 16 iulij 1619.

Jenns Michellsen

E. hand.

I kunde for^{ne} thistdag móde oss ved Pillegrimstad och viise oss weijen thill Aasterderne, thj om samme afften agtter hand att huille hos eder der i Anduigen eptter sitt löffte. Der-nest beder ieg eder I strax skicker disse andre breffue thill lensmanden.

Utanskrift: Niells och Olluff Bródsen i Anduigen thillhende.

205. 1620 ³¹/₍₅₎.

Kungsgården.

Fogden upplåter till Jon Olssen Åsen en tunna säd (= ett tunnland skatt) mot 3 daler böxelpenningar (städja).

Orig. på papper i J. L. F.

Kienndis iegh Balldtzer Kärre fougett offuer Jempteland att haffue bóxellet thill Jonn Ollssen Aadsenn en thónnde seed

for thre daller att niuede sin liffsthid, doch saa hand aarligit och bethimelliget schall vdgiffue sin lannschijlld och anndenn rettighet som deraff bör at gaa mz rette och holde gaardenn wed goed heffd och bijggningh, thill mz iche thill nogenn fremmed at bort sette nogeth dis thilliggenndis lunder eller eigdieller, att bruge eller bruge lade saa framppt denne bóxell iche schall were forbrudt. Dis thill uindisbiurd wnnder mit zingenedt och mz minn egenn hannd wunderschreffuith Achtum Konngens gaard thennd 31 Jmaij anno 1620.

Sigill: BALTZER. IE KARE omkring vapensköld.

Baltzer Kard. Egen hannd.

206. 1620 $\frac{9}{10}$.

Kungsgården.

Ett lika lydande böxelbref, hvori samma fogde upplåter till Jon Olsen Ødsó (= Öfsjö i Refsund) 3 fiering säd för 3 daler.

207. 1621 $\frac{13}{10}$.

Kungsgården.

Ett lika lydande böxelbref, hvori fogden Daniel Rasmussön upplåter till samme Jon Olsen $1\frac{1}{3}$ thönnde seed för 6 daler böxelpenningar.

Orig. till dessa båda i Antiqv. Arch.

Afskr., gjord 1829, i J. L. F.

208. 1621 $\frac{18}{2}$.

Vesterhus, Frösön.

Jörgen Pedersen qvitterar 5 rigsdaler specie utgörande slutliqvid för Wagle, Frösön, som Eric Vesterhus köpt.

Orig. på papper i Ö. L.

Kiendiss jegh migh Jörgen Pedhersson barnefödh udj Greffte at jegh haffuer anammit aff erligh man Erich Vesterhuus fem rix daler in specie som resterer paa det kiøb som iegh giort haffuer med for^{ne} Erich Vesterhuus om voris gaard Vaglum: saa haffuer iegh saalt for^{ne} Erich Vesterhuus min part for 20 rix daler som handh migh nu til all nöije betalt haffuer saa iegh slet aldelis intet haffuer medh for^{ne} gaardh Vaglum at

bestelle. Men om minne syster haffuer löst til at bou paa samme gaardh da att were nestemandh til at löse hanom igen for samme penningh som udlagt ehr, att saa i sandhedt ehr som forskriffuit staar setter iegh mit sedvanlige bomerche her nedher undher, och venligen ombedet erligh man Morten Vesterhuus och Oloff Olsón Vestby at de dette mitt breff besègle ville. Actum Vesterhuus, den 18 februrij anno 1621.

209. 1621 ⁴/₁₂.

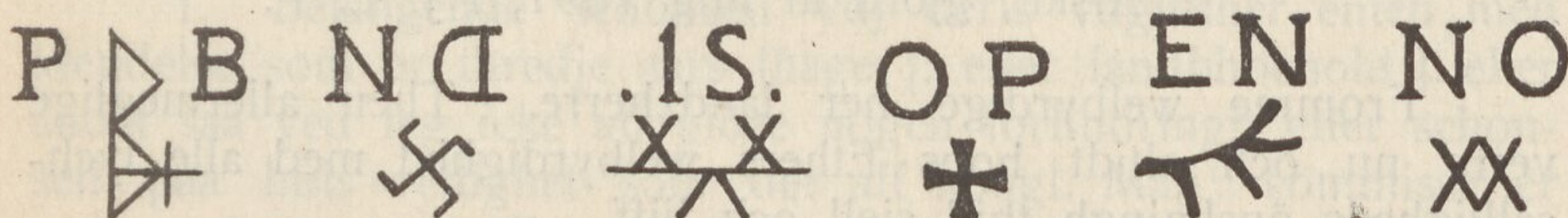
Ragunda ting.

Tingslagets nämnd intygar, att Erik Andersson i Krokvåg, Ragunda, varit ogift och hos sin fader, då senaste silfverskatten skulle betalas, och att inga ogifta bondsöner blifvit påförda skatt.

Orig. på papper i J. L. F.

Wij eptterschreffne Poull i Bisgaard, Niells Haergaard, Lass Vestenbeck, Olluf Pedersen Kroguogh, Errich Niellssen Bijen och Niells Ollssen Suidj, laugrettismend i Raffuens thinglaugh kien-dis och for alle giöre vitterligt at anno 1621 den 4 december paa Raffuens thing kom for rette Errich Andersen barnfód i Kroguogh och begierde sitt skodtz maall om hand iche haffde weritt hiemme wgifft hoss sin fader i Kroguogh daa senaste sólff schatt vdgick och om leigsmenden, som lagde samme schadt daa taxerritt nogen wgifft bónder sónner for shóllff schatt, der thill suarde allmuen att hand var hoss sin fader wgifft daa senaste sólff schatt wdgick och iche nogen vgifft bónder sónner daa eller nogen thid tillforne bleff thaxórritt for sóllff schadt, och ellers ij andre maader gaff meeninge mand hanom ett godt skodtzmaall sig her i thinglagitt forholdtett haffuer som en erligh god persón eiger och býr. Diss lhill vindissbijrd vnder voris ziguetter. Datum ut supra.

Sex sigill:

P B N I .IS. O P E N N O

På baksidan: Errich Anderssen Aasen, nu boendis i Sundzó sogen.

210. 1622 $12\frac{1}{2}$.

Sund i Refsund.

Fogden upplåter till Peder Kjelsson två tunnor säd (=2 tunnland skatt) i Gällö och $\frac{1}{2}$ tunna säd i Landsom, Sundsjö, för 6 daler.

Orig. på papper hos Per Olsson i Gällö.
Afskr., gjord af mig 1895, i J. L. F.

Kiendis ieg Daniell Rasmussen kongl. mayts fougett offuer Jempteland och hermed witterligen giór, att ieg haffuer bóxslett neruerende Peder Kieldsson thóu thónder sed vdj Giellóen vdj Reffsundz tinglaug och en halff thónde sed vdj Landsumb som Kiersten s(alig) Peder Olssons for hanom oploed for sexs daller till kong. ma: att niude och beholde met dess thilligende lotter och lunder vdj sin liffs thid dog met saadan condition att hand aarligen vdj rette och thillbórlige thid selff paamindt och wkraffd schall vdgiffue den thilbórlige landschyld och all andenn rettighed som der bór met rette att affgaae saa och wdgiffue huer thredie aars kiendelsse der till met holde gaarden met goed heffd och bygning saauel som och findis sin jordrett paa hóigbete kong. mayts wegne hórig och lydig som det sig bór eij heller schall hand thill nogen anden bortt sette nogen dess thilligendis lotter eller lunder at bruge eller bruge lade vdj nogen maade och der som anderledis befindis end forskr^{nett} staar da denne bóxell at werre forbrutt thill vidnisbiurd her om vnder mit zignett och met egen haand vnderschreff^{tt}. Actum Sund denn 12 februarj 1622.

Sigill: DANIEL RASMUSEN kring vapensköld.

Daniell Rasmussón. Egen haand.

211. 1622 $\frac{6}{6}$ och $\frac{4}{7}$. Södergård och Trondhjem.

Böndernas i Ragunda och Hammerdal böneskrift om skatte- lindring samt landsherrens resolution härpå.

Orig. på papper i Ammer, Ragunda.
Afskr., gjord af mig 1891, i J. L. F.

Fromme welbyrdige her landzherre. Then allermegtige verre nu och altidt hoos Ethers welbyrdighed med alle lychsallligheds önskningh thill siell och liiff.

Er wij fattige vnderschreffne jempter i thuende prestegield Ragen och Hamerdall boendis, på voris egne och meinighedens vegne dersamestedhs, ydmygligenn begierendis Eders welbyrdighed

vilde verdis thill for Christi schyld att höre denne voris ydmyge supplication och her vdinden for gudz schyld verre oss behielpelig hos kongl. Maij^{tt} woris allernaadigste herre och kong wdi desse eptterschreffne artichler:

1. Om nogen skondzell vdi voris wdgiffter enthen i kiendelse eller andre maade eptter hans kongelige naadis gode behough, eptherdj for^{ne} thuende giæld ligge langt fraa landit och jorderne ere suaage och ringe, som vell aff thiennde bogen beuises.

2. Om den fieldschyde som landet nu agerer paa, att wij aff Ragen och Hamerdall schulle vere dennom fölgachtige vdi, huilket aldrig tillforne verrit haffuer, som konung Mogens breffue derom videre formelder, huilket Ethers welbyrdighet till forne haffuer hoos eder. Wij haffuer och en lang vej att före voris rettighed till kongsgarden som E. Welb. sielff witterligt ehr.

3. Her er nogle fattige faderløse børn, som effter Kong. Maij^{tts} beuillgellse kunde haffue nogen liden part fri gardzs och thz bleff icke for kong. commisarier beretet som thz sig burde och folcket her forstand sig der paa den thidt icke, om hans Maij^{tt} for gudzs schyld endnu vilde lade dennom och huad deraff ehr nyde naade. Fouenthendis herpaa ett naadigt och miltt andsuard thill disse fuldmegtige, Nilss Christenndssen Sörgard och Peder Hendrichssen Fyraas, thagendis lönn aff gud allermegtig som rettferdighed styrker, hannom wij ydmygligenn vill haffue Ethers Welb. ewindeligen beffallett, och thill diss ydermere windisbyrd vnder voris naffne antegnit med voris signetter vnderthrögt. Datum Sörgard i Jempteland denn 6 junii 1622.

E. welbyrdigheds ydmyge thienere.

Erich Nielsen Byenn, Erich Pedersenn Hosiö, Peder Gijwogh, och Oluff Kroguog aff Ragens thinglaug och giæld, Carll Risellaas, Jenss i Gierre, Lass i Loeraas och Erich Oelsen i Andersgard aff Hammerdalsgielde.

Anno 1622 denn 4 julii haffuer be^{te} jempter mig met denne suplication besögt, och haffr ieg der paa giffuit dennom till resolution och for suar som effter fölger:

1. Belangende schonsell vdi deris vdgiffther enten med kiendelse som er thredje aars thage]: eller landbhoehold]: eller andet saa ved ieg icke att giöre nogen forlindringh eller schonsell paa huis rettighed som der aff kongl. Maij^{tt} commissarier er forordnet at vdgiffue till hans Maij^{tt} effterdj same forordning er aff hans Maij^{tt} confirmerit och stadtfest, mens de saa vell som andre cronens bönder vdi Norge at vdgiffue denn thilbörig rettighed dennom er paalagt som ved bör.

2. Belangende fieldschiuld som de andre jempter begierre at de schulle verre med dennom delagtigh vdi och at suare dertill med dennom, om same post schall ieg nu till stundende herredag hoos hans Maij^{tt} erlange affscheede, huorledis dermet forholdis schall, och sidenn medt forsteleilighed schall de derom become andsuar.

3. Belangende faderlöse börns fri jordeparter met dennom schall forholdis epther kong. Maij^{tt} commissariers dombs inndhold och Norgis laug som ved bör, med minder hans Maij^{tt} noget der vdindenn naadigste forlindre vill. Actum Thrundhiembs gard ut supra.

Thage Thott und. E. handh.

På baksidan: Resolution aff welb. Thagge Thott paa jempterne udi Ragen och Hammerdals tinglauge r. deris supplication anno 1622.

212. 1622 $7\frac{1}{6}$.

Rödön?

Tolf nämdemän besluta om ägoskifte vid Nifsåsen emellan fogden Daniel Rasmusen och Jesper och Peder i Undrom, Rödön.

Orig. på papper i Ö. L. (sedan 1883).

Wij effterskrefne Oluff Mortenssónn Klöffsted, Joen Persón i Sóffre, Suend i Breuog, Oluff Simenssón Rösted, Peder Pederssón Hallschagenn, Oluff Ollssón Westersemb aff Liidz thinglagh, Lasse Ollssón Berge, Oluff Richartsónn ibid; Oluff Hagenssón Mellbyenn, Giórd Ollssónn i Mielle, Oluff Ollssónn i Önnitt och Hennig Richartssónn Berge aff Sunde thinglaug, alle eedsoernne laugrettis mend wdj be^{te} thinglauger wdj Jemptelannd, kienndis och hermed for alle giór witterligtt att anno 1622 denn 7 junij haffuer wij samptligenn werret forssamlede wed Nibzaass wdj Liidz thinglaug, eptter som wij aff woris lensmend haffuer werret did neffnitt der att schulle ligne och bytte huis eiger och engeslott som kong. Maij^{tts} fougit her [haffuer] paa denn enne, sampt Jesper och Peder Wnderum wdj Rödenns thinglaug paa denn anden side haffuer hafit thillfelligdziz, neruerendis högbe^{te} kong. Maij^{tts} fougit wellacht Daniell Rasmussón sampt for^{ne} Jesper och Peder Wnndrum, daa forgaff for^{ne} Daniell Rasmussónn, att der schall ligge nogle mjrre-slottter thill for^{ne} eiger, som hannd formientte att fallde sigh besuerlig att lade slaa, begierennde att motte affleggis wdj hiem-slottenn for lodis wd, saa meget som hannom wdj hanns halffue-

partt wdj for^{ne} myrslotter kunde thill komme: daa haffuer wij samme sags leillighedt paa dett flittigste eptter woris ijderste forstand randsaget grandschet och forfarett, och haffuer wij lignet och bijtt dennom samme eiger och engeslett emellom wdj saa maade som eptter föllge, först begijndt offuen i backen norden wnder for^{ne} Nibzaass husse wed en grann som findis att were bleckett och hugget threj kors wdj saawellsom der hoos nedersett thrennde merckeschiellds steenner, sidenn beendt wdj sön-der och neder paa rennen, huor der och saa er nederset thren- de merckescheell steenner, och haffuer wij nedersatt emellom for^{ne} thrennde steenner wed be^{tte} grann och thill di steenner paa for^{ne} reenn paa thre steder merckeschell steener och paa huer sted threj steenner, sidenn fraa for^{ne} reenn och beendt neder wdj sönnder eptter Fróssóe kiercke, huer der findis blecket paa thuende steder och huis den westerpartt med schouffslotte ehr andlangende den haffuer be^{tte} kongens fouget sammttócht att föllge och legge thill kongens gaardenn, och den óster[part med] huis mijreslotter wdj marcken findis, som med rette bór att ligge wnder for^{ne} eiger dett at föllge for^{ne} Wnderumbs mend och schall med förste leillighed settis en merckis gaard for^{ne} wedderpartter emellom, epterdj mercker som nedersatt och blec- ket er eptter som forschr^{tt} staar, och huer aff dennom att op- sette sin halffpartt och sidenn ved magt holldde, och huis gierris- gaarden belanger schall alle som haffuer nogenn eige och lott wdj for^{ne} Nibsaasen holldde ved ligge eptter en och huer deris andpartt, om huilckenn forschreffne leillighed vederpartternne paa begge sider haffuer ladett sig med nóije och iche nogen her eptter att giörre huer anndre nogen inpas hòst eller waar med fæqueg eller anndett wnder thillbórlig straff som vedbór, dog huis huussne paa for^{ne} gaard belanger schall fogden nijde —
(resten, utgörande 3 á 4 rader, är bortrifven).

213. 1626 ²⁷/₂.

Kungsgården.

Landstinget frändömer Måns Person i Gladsätt, Frösön, ett pantsatt barngoods i Knytta, Frösön, hvilket han behållit.

Orig. på papper i Ö. L.

Wij eptterschreffne Steenn i Grijtten, Las Joensón Joens- gaard, Olle Mogenssón Helle, Olle Kieldssón Lassbijenn, Erick Oelssónn Valle och Lass Gudfastssón Oruigen, eedsorne lagrettis mennd i Jempttelannid, kiendis och giör for alle witterliggt, att anno 1626 den 7 feb: paa lansstthing som holltis paa kongens

gaard aff när werendis kong. Maij^{tts} fogde Christenn Rasmussón och lagmanden Peder Grumb kom for rette Joenn i Gousted och haffde i rette steffnitt Mogenns i Gladssett for ett barnn godz ligenndis i Knótte, thill thi las eenng, som Joenn Suendsón och Kierstenn Suendzdatters fader broder Per Joennssón panntt satt thill sallig Peder Mogennssón i Stocke for 38 daller och hanns sónn for^{ne} Mogenns Perssón thz vdenn minnde haffde dennom [: ved wranng berettningh och snilderij]: fraa behellit wansett det eij finndis skreffuenn wnnder cronenn enttenn i konng. Maij^{tts} protucoll eller iorde bogh, eij hellder nogenn lanndschijlld der aff thaxeritt er: thj haffuer wij med laugmannens raade saa for rette affkienndt, at bórneen maa igenn bekomme deris odell thill lössenn, dog 6 wuillige mennd skall ligge och skatte naar jordenn warder bard, huad hand bór at aff kortte aff sine penng, for hand pannttet forueppett och wanndbrugtt haffuer: Diss thill windissbijrd wnder woris zigneetter. Datum vt supra.

Las Gudfastson öfver ett bomärke (s. k. Salomos sigill) samt sex vaxsigill. N:o 1. S. P. öfver bomärke. N:o 2 och 6 otydliga. N:o 3. O M. N:o 4. O K öfver bomärke. N:o 5. E O öfver en sköld med inböjda sidor.

På baksidan: Jon Suendssón Naffn.

Undersökning af vikingagrafvar i Ås socken i Jämtland.

Af *Knut Kjellmark*.

Med vederbörligt tillstånd undersökte jag sommaren 1904 11 grafvar från hednatiden å Rösta bys egor i Ås socken nära Storsjön. Vid gräfningsarbetena hade jag härvid en god hjälp af elever från länets folkhögskola. Särskildt deltog Gustaf Eriksson från Alanäset, Olaus Däcker från Ås och Carl Dillner från Brunflo med lif och lust i den så intressanta undersökningen.

En utförligare uppsats öfver gräfningarne är under utarbetande. Men jag skall här redan i förväg i korthet redogöra för fynden.

Åtta af de undersökta grafvarne utgöras af runda kullar af omkring 1 m:s höjd och ungefär 20 m:s omkrets. Två af dessa

äro till största delen sammansatta af sten (jordblandade rösen), de öfriga äro jordkullar med en sänka på midten. En kvinno-graf, en barngraf och en hästgraf saknade kullar och utmärktes blott ofvanjord af en sänka på marken.

På en mansgraf fanns en kullfallen, efter undersökningen upprest bautasten af ett 1,5 m. högt och 0,5 m. bredt kalkstensblock.

I sju af grafvarne anträffades på 1 m:s djup ett obrändt människoskelett, utsträckt i NV—SO eller i ett fall N—S med hufvudet åt NV eller N. I en mansgraf fanns ett hästskelett, liggande på samma nivå och jämsides med mannen. I en kvinno-graf funnos delar af ett hundskelett.

Barngrafven innehöll inga fornsaker. De öfriga grafvarne med skelett af fullväxta individer voro däremot försedda med grafgoods.

Tre af grafvarne voro sannolikt genom plundring af obehöriga beröfvade sitt grafgoods och skelettdelarne i desamma rubbade. Så hittades t. ex. i ett af rösen endast ett ofullständigt människokranium och ingenting annat. Det andra röset var fullkomligt tomt på föremål af intresse och i en af de undersökta jordhögarne påträffades blott ett fragmentariskt öfverarmsben af människa.

I två af mansgrafvarne visar smidet, bestående af dragkrokar, nitar och "järnbot" af olika slag, att den döde blifvit begrafd, liggande i ett åkdon, förmodligen en släde. En annan af de döde männen har blifvit lagd emellan de båda hälfterna af en klufven timmerstock. En af kvinnorna åter har jordats i en liten båt, huggen ur en stam.

Af fynden att döma torde tämligen säkert kunna sägas, att graffältet i sin helhet hör till slutet af vikingatiden och närmare bestämdt till omkring början eller midten af 10-hundratalet.

Utom de nu undersökta grafvarne finnas på samma område väl ett 20-tal andra, utmärkta af låga kullar med sänka på midten. Två af dem äro betydligt större än alla de öfriga.

De undersökta grafvarnes innehåll af fornsaker var följande:

Kvinnograf I. *Knif af järn* (10,5 cm. lång) vid bäckenet. *Perlhalsband* af 14 perlor: 2 perlor af karneol, 2 förgyllda glasperlor, 1 rödbrun glasflussperla, 1 millefiori-perla, ljusgrå med svartgröna långsgående streck, 1 smaragdgrön perla med hvitt öfverdrag (söndrig) samt 7 tegelröda af fluss. Lämningar af *en liten båt*.

Kvinnograf II, (som äfven innehöll ett hundskelett). *Perlhalsband af 8 perlor:* 3 tegelröda af fluss, 3 hvita af fluss (en af dem var inuti mossgrön), 1 mörkblå kölad glasperla och 1 millefiori-perla i brokiga färger.

Mansgraf I. 3 stycken två-sidiga *pilspetsar af järn* (af 14 cm:s medellängd) ungefär som M.¹⁾ 501. *Remsölja af järn. Knif af järn. 5 vikter af järn med bronshölje*, 3 af dem ungefär som M. 644, 2 af annan form med *silfverhölje*. *Yxa af järn* som M. 484 men smalare vid eggen. *Kam af ben* med ornament. 3 små *flintbitar* och *eldstål* (8,8 cm. långt och 2 cm. bredt platt järnstycke). *Skifferbryne* som M. 489. (13,5 cm långt).

Kammen, flintbitarne, eldstålet samt skifferbrynet lågo vid fötterna.

Mansgraf II. 5 st. två-sidiga *pilspetsar af järn* (storl. som föreg.) med bitar af träskaften. 1 *nit af järn. Knif af järn* med bitar af träskaftet. *Remsölja af brons* med ten af järn som M. 584, fast ornamenten något olika, af 3 rader koncentriska cirklar. Inuti bronsbeslaget sitta bitar af *läder. Tygbitar*. Vid fötterna lågo: *isbroddar af järn* (i triangelform hopböjd järnten med de tre hörnen nedböjda och tillspetsade; sådana användas än i dag i Ås socken), *eldstål*, liknande det i förra grafven, och 4 *flintbitar, skifferbryne* (st. 20×3×3 cm.) utan hål, *benkam* samt ett *benredskap* af obekant användning.

Mansgraf III. 7 två-sidiga *pilspetsar af järn* (af 12 cm:s medellängd); bladen af olika bredd, från 1—2,5 cm., och med tvärsnitt af olika form. *Knif af järn* (11 cm. lång). *Knif af järn* (14 cm. lång) med *masurskaft* väl bevaradt. Delar af ett annat *redskap af järn*, möjligen en syl, med träskaftet i behåll. *Vågskålar af brons med hopfällbar balans* som M. 642, men kedjorna ersatta af snören, af hvilka bitar funnos kvar. Vågen saknade ornamentik. Omkring vågapparaten låg ett hölje af *tyg* af 4-skaftad väfnad, därutomkring *pälsverk af utter*. En *hornplatta* af oregelbunden form med delar af två medels nitar därvid fästade *hornband* samt ett löst stycke sådant band af horn (af 5 cm:s längd) med ett par **W**-formade ornament utgöra antagligen rester af en horndosa, hvari vågen med sitt hölje af tyg och utterskinn legat. Det hela var inlindadt i *näfver*. En *viktsats* af 1 blyvikt (liten kubisk), 4 järnvikter med bronshölje som de förut omnämnda från mansgraf I, 1 järnvikt med bronshölje af kubisk form med stympade hörn. 4 afklippta bitar af minst 3 olika *silfvermynt af anglosaxisk typ* samt 2 små *bitar af silfversmycken* lågo jämte vikterna tätt intill vågen. *Eldstål* af märleform att fästa vid pung. Ett platt *järnstycke* (af 16 och 9,8 cm:s största diametrar) utgör möjligen del af en bredeggad *yxa*. *Spjutspets af järn*, till formen som M. 499, med holken upp till skäret betäckt med en tunn *silfverskålla*. En vacker *bronspiyd-*

¹⁾ M = Montelius: *Svenska Fornsaker*, Stockholm 1874.

nad till sele, nästan alldeles lik M. 522. Under densamma satt ett *bågböjdt trästycke*. Bronsprydnaden var fästad vid detta medels 2 genom hålen å densamma liggande järnbeslag. Denna fornsak var inhöljd i näfver. 4 *bjällror af järn* med tunnt brons-hölje. Själfva bjällran var genom en på dess undersida sittande ögla länkad vid ett tunnt silfverbeslaget järnbleck. *Betsel af järn*, liknande M. 523 med de vidhängande beslagen täckta af *silfverbeläggning*. Flere lösa *rembeslag till betslet*, likaledes *silfverbelagda* och med spår af ornament, funnos här äfven. 2 (eller möjligen 3) *remsöljor af järn* torde äfven höra till betslet. Under mannens fötter lågo ett par *isbroddar* af samma form som i mansgraf II.

Vidare funnos i grafven delvis liggande i rader 17 *spikar* (af 2—6 cm:s längd), de flesta krökta (nåtlade) och med hufvud af olika groflek, 12 *bitar af spikar* utan hufvud, ett par stora *spikhufvud*, 5 *nitar* af resp. 10, 8, 7,7, 6 och 3 cm:s längd samt 4 lösa fyrkantiga *nithufvud* (bleck), *allt af järn*. 8 större *järnbeslag* ("järnbot") samt en *dragkrok*, liknande dem, som ännu användas vid förspänningen af enklare kördon, göra det — såsom förut är nämnt — tydligt, att allt det gröfre smidet hört till ett åkdon af enklaste slag, med största sannolikhet en släde.

Man skulle ha kunnat vänta att i denna graf liksom i den följande mansgrafven med likartade fynd äfven påträffa ett hästskelett. — Alla spår däraf saknades emellertid fullständigt.

Ett fynd af egendomligaste beskaffenhet, som gjordes omkring 5 m. från den nu berörda grafkullens västra kant, får just härigenom sin naturliga förklaring. En sänka i den eljes jämna marken på nämnda ställe gaf anledning förmoda, att en graf förelåg. Vid en omfattande gräfning på detta ställe funno vi ett hästskelett på 1,2 m:s djup under märkytan. Skelettet låg utsträckt i V—Ö med kraniet åt V. Invid kraniet låg ett 17 cm. långt, 1,1 cm. bredt, 4 mm. tjockt *bågformigt järn* med ändarne omböjda till öglor. Möjligen har detta utgjort tansen till ett primitivt betsel eller en stigbygel.

Inga andra fornsaker lågo här, och då en större gräfning af nära 1,5 m:s utsträckning åt alla håll från hästskelettet ej lade några andra fynd i dagen, måste jag antaga, att hästen, som gjort den i bredvidliggande ätthög begrafde mannen den sista tjänsten — dragit honom till grafven — här blifvit lagd, och att vi sålunda här ha att göra med en *hästgraf*.

Mansgraf IV (kullen med bautastenen, som innehöll skelett af man och häst). 7 två-sidiga *pilspetsar af järn*; på flere af dessa sutto bitar af träskaften kvar, och på ett par af dem syntes märken efter de snören, som virats omkring pilträets öfre

del. Under pilknippan låg ett *stämjärn* och ett egendomligt *ben- eller hornverktyg* (skaftet till stämjärnet?). *Knif af järn* (12,8 cm. lång); delar af skaft af masur funnos kvar å densamma. *Yxa af järn* som i mansgraf I och II, liggande vid hästkraniet. Ett nära meter-långt tveeggadt *svärd af järn* som M. 507; öfre delen af fästet samt parerstängen voro *belagda med silfvertrådar*; kaflen var belagd med två rikt sirade *benplattor* med svart lack i ränderna. Svärdet har haft träslida, af hvilken spår ännu förefunnos. *Doppskon till slidan af brons* med vackra genombrutna ornament¹). *Sköldbuckla af järn* som M. 292. *Remsölja af brons* med järnten. Ett flertal med djurhufvuden och andra ornament prydda *rembeslag af brons*, tillhörande svärdsgehänget, med remstycken och plattor af *läder*. Delar af groft *tyg*, omslutande fingrarnes ben, upptogos från närheten af mannens bäcken. Bitar af *hasselnötter* från samma ställe. 3 små *flintstycken*. *Vågskålar med balans af brons* som i mansgraf III men något prydligare. En liten *träskål*, i hvilken vågskålarne lågo. Omkring träskålen med vågskålarne fanns ett *skinnhölje*; möjligen har det utgjort en skinnpung. I vågskålarne träffades en *vaxklump* (med 2 cm:s största diameter) samt en *vikt* som M. 644, vägande ungefär 40 gr. Vaxklumpen visade djupa märken efter trådar, som dragits genom densamma; inuti var den gråhvit och den hade en vikt af 2 gram. I vågskålarne låg äfven en del *tråd*, som dock kan ha utgjort de snören, hvarmed skålarne hängt vid balansen. En tredjedel af ett *kufiskt silfvermynt* låg ungefär 3 dm. ifrån vågen. Därintill hittades ett litet *elefanthufvud af brons*, som väl utgjort någon prydnad. En *grepe af järn*²) med två *märlor af järn*, hvarmed hinken hängt vid grepen. 21 m. l. m. fullständiga små *prydnadsspikar* af järn (af högst 2 cm:s längd) med kullriga filade hufvud, hvilka säkerligen varit anbragta i någon viss ordning på hinken såsom prydnad å densamma. En *pikformad doppsko af järn*, ett långt vackert *skifferbryne* (längd 33 cm.) Från inre sidan af vänstra lårbenet upptogos delar af 3 *benkammar*, alla med ornament.

I munnen på hästkraniet låg ett enkelt *järnbetsel*.

Anmärkningsvärd var slutligen den stora mängd järnsmide af *spikar* (37), *nitar* (4), "*järnbot*" och *beslag* af olika form, som har stor likhet med det i föregående grafven. Ett *ringformadt järnband* kan möjligen tolkas som ett s. k. anstångsband

¹) Mest liknande den i fig. 382 i Montelius: *Les temps préhistoriques en Suède*, Paris 1895, afbildade men med andra, ej symmetriska ornament.

²) P. Olsson: *Jämtland och Härjedalen under hednatiden*, Östersund 1900, fig. 24.

till släde. En *dragkrok*, liknande den förut omnämnda, och en däremot svarande större *märkla* lemna jämte det öfriga smidet vittnesbörd om, att äfven här den döde blifvit jordad i ett åkdon.

Fornminnesföreningens förvärf.

År 1904.

a) jordfynd från heden tid:

- 667. Af stud. *G. Mårtensson* i Åre: en *spjutspets af järn*, f. nedom Åreskutan i Åre.
- 675. Inköpt: *stenyxa* utan skafthål, f. 1901 i Skurun å Bodsjöns strand midt emot kyrkan.
- 676. Af faktor *O. Fladvad* i Skurun, Bodsjö: en *sten*, som kan vara del af en mejsel, f. i Skurun i en åker.
- 678. Af faktor *Carl Löfroth* i Hotagen: en *stenyxa med skafthål*, f. i Öfverturingen, nu i Hafverö s:n, å norra sidan Turingetjärn under dikesgräfning på 5 quarters djup.
- 679. Af *T. Ekström* i Östersund: en *järnyxa*, en *spjutspets af järn* och en *järnten*, f. i ett stenröse i Ope, Brunflo s:n.
- 680. Inköpt: en *håhmejsel* af sten, f. 1904 under djupplöjning i Alanäsets by, Sörgården, i Alanäs s:n.
- 683. Af stenhuggare *Edfast Ersson* i Odensala: en *stenhammare med ränna rundtom* af kvartsit, f. 1904 under odling i Odensala, Brunflo.

b) föremål från en senare tid:

- 657. Af *Erik Magnusson* i Trång, Alsen: *sanddosa* 1740 för skrifbordet.
- 658. Af stud. *Nils E. Hansson*: ett *bräde*, hvarå är prydligt inskuret alfabetet m. m. år 1795 från Brattmon i Alsen.
- 659. Af öfverste *C. G. Skytte*: ett par broderade *brudgumshandskar* från Hammerdal.
- 660. Af stud. *N. Collin*, Östersund: *alnmått* af järn 1717 från Östersund.
- 661. Af stud. *K. T. Hermansson* i Östersund: *ljussax* från Hufvulsviken, Rödön, *trätallrik* från samma by.
- 662. Af kronojägare *J. Danielsson* i Föllinge: *dryckeskanna* af trä 1730, *broderad brudduk* 1819 från Föllinge, tillverkad af bruden och liggande framför brudparet vid bröllopsmiddagen.

665. Af *Jon Jonsson* i Myre, Oviken: *byxor och väst* af älghud från Oviken.
666. Af stud. *O. Lindgren* i Rödön: *trämortel* för kaffe från Krokom, Rödö s:n.
668. Af stud. *G. Mårtensson* i Åre: *nyckel* till ett större häng-lås, f. i Åre jord.
669. Af kapten *H. Westin*, Östersund: *Plan* af byggnader vid
670. Dufeds gränsetull 1847—50, snidad *spann* 1763, *mjölksil* I. G. S., *kaffemortel* af trä 1737, *dylik* u. å., *saltkar* 1791, *lås med nyckel*, *väderflöjel* af trä.
672. Af stud. *Rob. Blomström*, Östersund: en *granat*, märkt I A N, f. en meter djupt i jorden under ångbryggeriet i Östersund.
673. Af stud. *Anton Pettersson* i Gällö: *mangelträ* 1738 med *kafvel* från Löfsta i Sundsjö.
681. Af stud. *K. Åslund*, Strömsund: hemmagjorda *glasögon*.
682. Af kommunalordföranden *Jonas Sjöström* i Linsell: *redskap* af järn.
684. Af stud. *Einar Pettersson*, Östersund: *större skål* 1641 gjord af en björkvril, från Hotagen.
685. Af stud. *G. Hermansson*, Östersund: *lykta* af järnbleck från Granbo i Ås s:n.
686. Af stud. *Manne Olsson*, Östersund: slipad *tobaksask* 1679 af sten, från Småland.

e) dokument och skrifter:

664. Af förste landtmätaren *L. J. Filipson*: papper 1678, 1702 07, 08, 09, 26, 40, 80, 95.
671. Af lektor *P. Olsson*: afskrift 1708.
677. D:o afskrift 1548.

År 1905.

a) jordfynd från heden tid:

690. Inköpt: *spjutspets af skiffer*, f. vid Görviksjön, Hammer-
691. dals s:n. Oval *knacksten* af kvartsit från samma ställe.
692. Af *Erik Bränholm* i Strömnäs, Hammerdal: en *stenham-*
mare med ränna rundtom af granit, f. på Strömnäs egor
693. c:a 100 m. från Länglingsån, tre *stenar* af flinta, den ena
694. antagligen bearbetad, från samma ställe, två små *redskap*
(knifvar?) af brun skiffer.
698. Af faktor *C. Löfroth* i Hotagen: en *spjutspets af brun*
skiffer, f. o. 1885 å Bursnäset i Hafverö socken.

(Fortsättes).

P. Olsson.

Förteckning på föredrag, hållna vid föreningens årsmöten.

1902 af	lektor P. Olsson:	En blick öfver fornforskningens arbetsfält.
1903 af	D:o	Två fynd af fornsaker i jämtländska torfmossar.
1904 af	D:o	Om Jämtlands och Herjeådalens forna gränser.
1905 af	D:o	Om vikingagrafvar i Jämtland.

Årsberättelse

inför Jämtlands läns fornminnesförening den 17 Mars 1905.

Den senaste årssammankomsten hölls den 11 mars 1904. Föreningens samlingar, som under den tid, som förflutit sedan dess, ökats enligt uppgift, som vid detta sammanträde skall lämnas af intendenten, äro fortfarande mindre tillgängliga för allmänheten, då deras förvaringsrum ännu är vinden i allmänna lärovärkets nya hus. Utsikt är emellertid nu öppnad att inom en icke aflägsen framtid kunna förhyra för fornminnesföreningens räkning en lokal, där dess samlingar kunna bättre motsvara sitt ändamål. Förlidet år utkom tredje bandets tredje häfte af föreningens tidskrift. Det var i likhet med föreningens äldre publikationer redigeradt af intendenten lektor P. Olsson och innehöll följande artiklar, hvilka samtliga likaledes härrörde från honom: Om Jämtlands och Herjeådalens forna gränser; Om råmärken i äldre tider; Fornminnesföreningens förvärf åren 1901—1903; Fornhandlingar rörande Jämtlands län, III. Dessutom var i häftet intagen den vid 1904 års allmänna sammankomst upplästa årsberättelsen.

Fornminnesföreningens ordförande har under årets lopp inspekterat monumentet på Karolinergrafven vid Vallan, hvilket år 1899 aftäcktes genom föreningens försorg och för hvars underhåll finnes en under föreningens förvaltning ställd genom finnen mag. K. Jaakkola d. 21 juli 1899 öfverlämnad fond. Vid denna inspektion befanns monumentet vara i godt stånd; endast kettin-garna omkring grafven voro något skamfilade; hvarföre styrelsen beslutit låta anbringa ny målning på de delar af dessa kettingar, där sådan är behöflig.

Föreningens tillgångar i kontanta medel utgjorde den 31

december 1904 kr. 3,246: 52 mot kr. 3,128: 86 den 31 dec. 1903. Däraf belöpte sig på årskassan kr. 255: 83, på sparkassan kr. 420: —, på hyreskassan kr. 2,480: 09 samt på Karolinermonumentets fond kr. 90: 60.

Föreningens ledamöter uppgingo den 31 dec. 1904 till ett antal af 17 ständiga och 178, som erlade årsafgift. Motsvarande siffror den 31 dec. 1903 voro 17 och 192.

Östersund den 17 mars 1905.

STEN GEETE.

S. J. KARDELL.

Sammandrag af föreningens räkenskaper för 1904.

Behållning från 1903:	Årskassan	359: 61	
	Sparkassan	420: —	
	Hyreskassan	2,349: 25	
Inkomster:	Hyresafgifter	93: —	
	Årsafgifter och försålda ex. af tidskriften	201: 17	
	Räntor	127: 74	
	Fond för Karolingrafven	87: 12	Kr. 3,637: 89
Skuld till kassaförvaltaren		3: 65	
Utgifter:	Hyra	50: —	
	Provision, vaktmästarearvode	31: 50	
	Försäkringspremie	3: 30	
	Inköp af fornsaker, inventarier	13: —	
	Tidskriften Bd III: 3	267: 52	
	Annonser, diverse	14: 60	
Behållning till 1905:	Hos kassaförvaltaren	7: 80	
	Årskassan	255: 83	
	Sparkassan	420: —	
	Hyreskassan	2,480: 09	
	Fond för Karolingrafven	90: 60	Kr. 3,637: 89

Förestående räkenskap granskad utan anmärkning, betygas

Östersund den 16 mars 1905.

L. TH. JACOBSON.

H. F. CEDERBERG.

Samma revisorer hafva samtidigt utan anmärkning granskat kassaförvaltarens "Redogörelse för influtna medel och deras användande för Karolingrafven i Vallan år 1899", slutande på kronor 919:99.

Jämtlands läns fornminnesförenings styrelse och ledamöter den 17 mars 1905.

Styrelsen:

Landshöfdingen friherre K. U. Sparre, kommendör m. m., Ord-
förande.

Häradshöfdingen Sten Geete, K. N. O., Vice ordförande och
skattmästare.

Lektorn S. J. Kardell, R. N. O., Sekreterare.

Lektorn P. Olsson, R. N. O., Intendent.

Kaptenen H. Westin, R. S. O.

Suppleanter i styrelsen:

Folkskoleinspektören J. Kjellin, R. V. O.

Lektorn C. Cavallin.

Ständiga ledamöter:

Aspgren N., Öfverste, Umeå.

Behm Fl., Kommissionslandtmätare, Norderö.

Björklund O., Riksdagsman, Månsåsen.

Cavalli G., Apotekare, Sköfde.

Eriksson G., f. d. Riksdagsman, Mörsil.

Geete S., Häradshöfding.

Hammarström C., Godsegare, Stockholm.

Henriksson P., Hemmansägare, Ammer, Stafre.

Löfvenmark O., Kontraktsprost, Refsund.

Näs P., Grosshandlare.

Olsson P., Lektor.

Sahlin S., Bankdirektör, Luleå.

Skytte C. G., Öfverste

Sparre K. U., Frih., Landshöfding.

Stapelmohr I. v., Borgmästare.

Södermark R., Major, Lund.

Tigerhjelm F., Öfverjägmästare, Gefle.

Öfriga ledamöter:

Allan G. L., Maskindirektör.

Alström O. C., Direktör

Andersson Axel, Hofrättsnotarie.

Barthell J., Handlande.

Bolin E. G., Kapten.

Borggren E., Disponent.

Bromé Janrik, Litteratör.

Byström O. A., Handlande.

Carlson O., Handlande.
 Carlsson K. Axel, Handlande.
 Cavallin C., Lektor.
 Cederberg H. F., Kronofogde.
 Clarèus O. W., Bagare.
 Dillner I. S., Sågverksegare.
 Elson G., Kapten.
 Ericson O., Bankdirektör.
 Finell B. A., Läroverksadjunkt.
 Forssell E. L., Landtränstmästare.
 Frändén A., Lappfogde.
 Geete Anna, Fru.
 Gillberg A., Läroverksadjunkt.
 Græve H., Lasarettsläkare.
 Groth H. K., Bandirektör.
 Gråå C. J., Kapten.
 Gustafsson E., Handlande.
 Hallgren G. W., Regementsintendant.
 Hammargren A. H., Kapten.
 Hedborg J. G., Distriktschef.
 Holmberg Ax., Handlande.
 Holmberg H. B., Öfverste.
 Holmbäck Vidar, Hofrättsnotarie.
 Holmqvist Algot, Redaktör.
 Huss E. A. E., Kapten.
 Hägglund C. A., Rektor.
 Jacobson L. Th., Landssekreterare.
 Jansson O. E., Kapten.
 Kahn L. A., Handlande.
 Karlsson J. G., Handlande.
 Kardell S. J., Lektor.
 Kihlstedt C. H. M., Major.
 Kjellin J., Folkskoleinspektör.
 Kjellin P. A., Stadsingeniör.
 Landby P. A., Handlande.
 Landén O. W., t. f. Landskamrerare.
 Larsson Olof, Direktör i Riksbanken.
 Levin E. P., Konditor.
 Lignell C., Bankdirektör.
 Lilliehöök D. S., Kapten.
 Lindelius A., Bankkassör.
 Lindquist N., Handlande.
 Lundholm G., Handlande.
 Lundin O., Kapten.
 Lundqvist H., Inspektör.
 Lüning K. K. H. N., Regementsintendent.

Malmgren K., Jägmästare.
 Markström E. L., Hofrättsnotarie.
 Moberg C., Stadsläkare.
 Münchmeijer E., Lektor.
 Myrström G., Fältskär.
 Nordin M., Grosshandlare.
 Norélius H., Skräddare.
 Näsström N., Bankkamrerare.
 Ohlsson A., Juvelerare.
 Ohlsson N., Skräddare.
 Olsén A., Auditör.
 Olson O., Grosshandlare.
 Olsson J. O., Rådman.
 Pettersson J. A., Bokhållare.
 Rissler P. G., f. d. Landssekreterare.
 Ruuth Leo, Kommissionslandtmästare.
 Schmaltz L. von, Löjtnant.
 Schoting C. A. J. von, Kapten.
 Segermark A. M., Källarmästare.
 Sjöberg A. L., Landtbruksingeniör.
 Staverfelt A., Körsnär.
 Sundeman Ivar, Inspektör.
 Söderberg B. A. V., Regementsveterinär.
 Tannlund F. O., Handlande.
 Tauvon A. V., Öfverste.
 Tengvall O., Hofrättsnotarie.
 Thomson J., Häradshöfding.
 Thorné J., Bataljonsläkare.
 Wanberg H., Kapten.
 Warodell E., Fördelningsläkare.
 Werner E., Handlande.
 Westin H., Kapten.
 Wickström M., vice Häradshöfding, Rådman.
 Wickström V. H., Redaktör.
 Widén J. O., f. d. Källarmästare.
 Widmark J. G., Major.
 Wikander E. H., Apotekare.
 Åström N., Handlande.
 Öberg P. S., Regementspastor.
 Öhrling K. G. Z., Landskanslist.
 Öhrstedt G., Stadspredikant.
 Östersundsposten g:m A Burman, Redaktör.

Alsen,	C. O. F. Wimmercrantz, Kyrkoherde.
Alfvesta,	K. Kjellmark, Folkskoleinspektör.
Bispgården,	P. P. Nääs, Handlande, Opåsen.
"	P. J. Strindberg, Kyrkoherde, Fors.
"	C. O. Bohlin, Handlande, Annedal.

Bispgården,	N. J. Wizelius, Kronolänsman, Utanede.
Bodsjö,	J. Fladvad, Inspektor, Skurun.
"	O. Fladvad, Skurun.
"	E. G. Eriksson, Bodsjöbyn.
Bomsund,	E. Holmberg, Landstingsman, Strånäs
Brunflo,	J. F. Broman, Direktör, Ope.
"	P. O. Frändén, Prost.
"	Jöns Olsson, Kyrkovärd, Fugelsta.
Bräcke,	A. L. Curman, Regementsläkare.
Falun,	K. Pira, Läroverksadjunkt.
"	G. Windahl, Förste provinsialläkare.
Frösön,	G. Engberg, f. d. Bruksförvaltare.
"	J. E. Edström, Komminister.
Föllinge,	J. Danielsson, f. d. Kronojägare.
Gåxsjö,	A. Hansson, Hemmansegare.
"	Abr. Öhrberg, Nämndeman.
Gällö,	Eskil Jonsson, Herr.
"	P. A. Persson, Gästgifvare, Ubyn.
Hackås,	J. Bromée, Riksdagsman, Billsta.
"	A. Mattsson, Landstingsman, Salom.
"	A. Nordien, Komminister.
Hammerdal,	A. Carlsson, Kronolänsman.
Hofverberg,	C. A. Grape, Apotekare.
"	E. E. Livén, Häradsskrifvare.
"	P. Wagenius, Kyrkoherde.
Husum,	C. J. Hasselberg, Kyrkoherde, Grundsunda.
Hjerpen,	A. E. Lindeman, Kyrkoherde, Undersåker.
Klöfsjö,	A. P. Bill, Pastor.
Krokom,	Lars Nilsson, Landtbrukare, Kälen.
Kyrkås,	H. Bengtsson, Hemmansägare, Kläppe.
"	A. J. Hansson, Landstingsman, Bringåsen.
"	Hans Jonsson, Hemmansegare, Lungre
Kristianstad,	O. Hofstedt, Major.
"	E. A. E. Kihlstedt, Major.
Kälarne,	N. E. Hellström, Hemmansegare, Lund.
"	Sv. Hellman, Hemmansägare, Thomasgård.
Lillherrdal,	A. O. Lindh, Kronolänsman.
"	P. Mårtensson, Handlande, Kyrkbyn
"	R. Naucér, Inspektor, Nordanhån
"	O. P. Påle, Fjerdingsman, Kyrkbyn.
Ljungå,	F. Teglund, Förvaltare.
Lockneby,	P. E. Pettersson, Urmakare, Stensjö.
"	Jöns Pettersson, Hemmansegare, Döviken.
Mörsil,	O. Walter, f. d. Riksdagsman.
Norderö,	S. Behm, Major, Verkön.
Nälden,	Nils Olsson d. y, Landstingsman, Walne.
Oviken,	M. Bergman, Kyrkoherde.
"	A. Svelander, Kommunalordförande, Svensåsen.
Pålgård,	A. P. Amræus, Hemmansegare, Hoo.
"	W. Frisendahl, Kamrerare.
Rätansbyn,	L. Larsson, Kronolänsman.
Rödön,	N. J. Eriksson, Kyrkoherde.
Stafre,	C. E. Andersson, Häradshövding, Öfsjö.
"	A. J. Forssberg, Faktor.
"	Halvar Jonsson, Hemmansegare, Grimnäs.

Stafre,	O. M. Jonsson, Nämndeman, Mälgåsen.
"	E. O. Sundin, Godsegare.
Stockholm,	A. E. Melander, Arkitekt.
"	Johan Lindström-Saxon, Redaktör.
"	H. Stålhane, Löjtnant vid generalstaben.
Strömsund,	Joh. Gärdin, Kronolänsman.
"	O. Olofsson, Landstingsman, Tullingsås.
"	J. U. Holm, Agronom, Ulriksfors.
Stugun,	N. O. Pettersson, Handlande, Stugubyn.
Sveg,	O. Bromée, Kronolänsman.
"	H. Crantz, Inspektor.
"	E. Eriksson, Faktor, Byn.
"	O. Jonsson, Hemmansegare, Dufberg.
"	G. Lilliesköld, Kyrkoherde.
Sörbygden,	J. Björnsson, Handlande, Hårdgård.
"	J. M. Omberg, Skollärare.
Täng,	J. Jonsson, Komminister, Ås.
"	R. Mörner, Grefve, Folkhögskoleföreståndare.
Upsala,	P. O. Molund, Fil. Kandidat, Norrl.
Wenersborg,	L. J. Filipson, Förste landtmätare.
"	A. E. Lundahl, Lektor.
Wexiö,	T. Blix, Häradshöfding.
Wisby,	F. T. V. Beselin, Kapten.
Ålsta,	V. Behm, Kronolänsman.
"	E. Gärdin, Nämndeman, Wij.
"	A. Johansson, Handlande, Wij.

Tillägg.

- Sid. 70. Sedermera (1904 i *Aarbøger N. Oldk.* XVIII) har G. Sarauw beskrifvit 11 hornyxor med skafthål från Ancylostiden f. i Maglemose på Sjælland.
- » 107. I landtmäterikontoret finnas från 1600-talet några mycket svårt skadade kartor öfver Jämtland och Herjeådalen m. m. af Stenklyft (*Ymer* XXI s. 133).
- » 160. Rad 10. Läs: [weigne].

JÄMTLANDS LÄNS
FORNMINNESFÖRENINGENS
TIDSKRIFT

TREDJE BANDET

FÖRSTA HÄFTET

ÖSTERSUND
JÄMTLANDSPOSTENS TRYCKERI
1902

Jämtlands läns fornminnesförening

har under året i utbyte fått emottaga:

Af Augustana college i Rock Island, Illinois: An old indian village 1900.

Af det Kongl. Norske Videnskabers Selskab: Skrivter 1900.

Af Stavanger Museum: Aarsberetning 1900.

Af Finska fornminnesföreningen i Helsingfors: Tidskrift XXI (1901).

Af Svenska turistföreningen: Årsskrift för 1902.

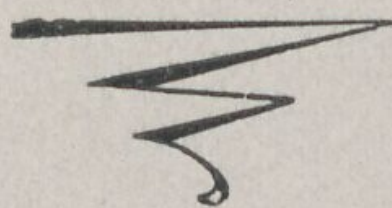
Af Nordiska Museet, Stockholm: Meddelanden 1899 och 1900; Steffen, Romanska småkyrkor i Östersjöländerna; Ringlekar på Skansen.

Af Gestriklands fornminnesförening: Meddelanden 1900—01.

Af Södermanlands fornminnesförening: Strengnäs kyrkomuseum, 3:dje uppl. 1902.

Af Göteborgs och Bohusläns fornminnesförening: Bidrag etc. h. 25, 26.

Af kulturhistoriska föreningen i Lund: Höstmarknad 1900.

Pris: 75 öre.

Jämtlands Läns
Fornminnesförenings
TIDSKRIFT

Tredje bandet

ANDRA HÄFTET

Jämtlands läns fornminnesförening

har i utbyte fått mottaga:

Af U. S. Department of agriculture: Our trade with Scandinavia 1890—1900.

Af Augustana college i Rock Island, Illinois: The idyl in german literature.

Af Finska fornminnesföreningen i Helsingfors: Tidskrift XXII, Finskt museum IX.

Af det k. Norska Videnskabers Selskab: Skrifter 1901.

Af Stavanger Museum: Aarsberetning 1901.

Af Svenska turistföreningen: Årsskrift 1903.

Af Nordiska Museet, Stockholm: Meddelanden 1901.

Af Gestriklands form. fören.: Meddelanden 1902.

Af Södermanlands form. fören.: Bidrag etc. XII.

Af Vestergötlands form. fören.: Bihang t. tidskr. II.

Af Göteborgs och Bohusläns form. fören.: Bidrag etc. h. 27.

Af Kalmar läns form. fören.: Meddelanden III.

Af Hallands Museum, Halmstad: Vägledning.

Pris: 85 öre.

Jämtlands Län

Fornminnesförenings

TIDSKRIFT

Tredje bandet

TREDJE HÄFTET

Jämtlands läns fornminnesförening

har under året i utbyte fått mottaga:

Af Finska fornminnesföreningen i Helsingfors: Finskt museum X.

Af den norske hist. kildeskriftsfonds bestyrelse: Norske rigsregistrarer Bd I—XII.

Af Stavanger museum: Aarsberetning 1902.

Af det k. Norske Videnskabers Selskab: Skrivter 1902.

Af Nordiska museet: Meddelanden 1902, Thesleff Zigenare.

Af Gestriklands fornm. fören.: Meddelanden 1903.

Af Södermanlands fornm. fören.: Bidrag etc. XIII.

Af Vestergötlands fornm. fören.: Tidskrift II: 2—3.

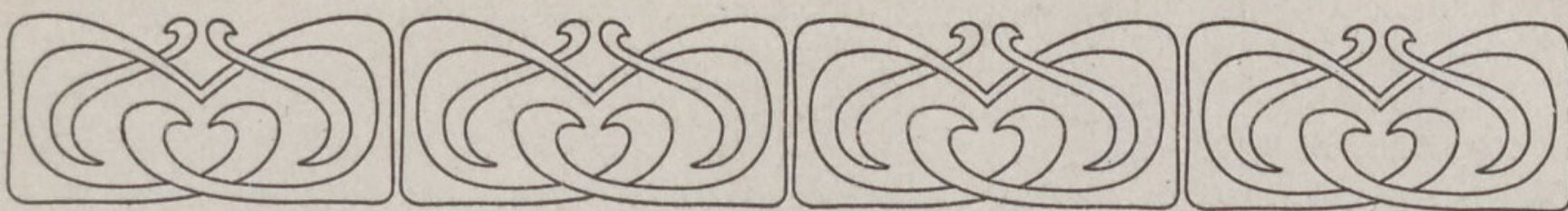
Af Göteborgs och Bohusläns fornm. fören.: Bidrag etc. h. 28.

Af Norra Smålands fornm. fören.: Årsberättelser 1902—03.

Af Kulturhistoriska föreningen i Lund: Redogörelse 1902—03.

Pris: 85 öre.

JÄMTLANDS LÄNS

- - FORNMINNESFÖRENING - -

TIDSKRIFT

TREDJE BANDET

FJÄRDE HÄFTET

ÖSTERSUND 1905

JÄMTLANDSPOSTENS BOKTRYCKERI

Jämtlands läns fornminnesförening

har under året i utbyte fått emottaga:

Af Finska fornminnesföreningen i Helsingfors: Finskt museum XI, Tidskrift 23.

Af Trondhjems historiske forening: Trondhjemske samlinger h. 1, 2.

Af Stavanger museum: Aarshefte 1903.

Af Svenska turistföreningen: Årsskrift 1904.

Af Gestriklands fornm. förening: Meddelanden 1904.

Af Vestergötlands fornm. förening: Tidskrift II: 4—5.

Af Göteborgs och Bohusläns fornm. förening: Bidrag etc. h. 27.

Af Norra Smålands fornm. förening: Redogörelse 1903—04.

Af Kalmar läns fornm. förening: Meddelanden IV.

Af Kulturhistoriska föreningen, Lund: Redogörelse 1903—04.

Pris kr. 1: 10.